

Yerel Dergi
Yaz 2022 • Sayı 37

tirşik

Bir Değerimizi Kaybettik! **MEVLANA İDRİS ZENGİN**

MEVLANA İDRİS ZENGİN ; sıla-i Rahim olan Andırını ihmal etmedi. Edebiyat dünyamızda eserleri, şiir ve yazıları ile yer aldı. Ülkemizin önemli bir şair, yazar ve edebiyatçı idi. Özellikle çocuk edebiyatını işledi. Belgeseller çekti.

İlçemizin Milli Görüş öncülerinden Rahmetli Mustafa Zengin'in oğlu, ANDIRIN POSTASI ve İKİNDİ YAZILARI SAHİBİ rahmetli Yazar Şair Nedim Ali Zengin, gazeteci İskender, gazeteci yazar Salih Zengin ve Necmettin Zengin'in kardeşleri **MEVLANA İDRİS ZENGİN** aramızdan erken ayrıldı.

Geride ne güzel eserler bıraktı, dolu dolu. Bu ülkenin fikir ve düşünce dünyasında öz be öz evladı hep hayırla anılacaktır. İsteseydi mal, mevki sahibi olurdu. Bir derviş gibi yaşadı.

Bu sayıda Mevlana İdris Zengin'in anısına, onu işliyoruz. Ne gariptir ki, değerli kaybedince anlayan bir kültürden geliyoruz. Yine de bize düşeni yapacağız.

Derginin mahiyeti yani içeriği dopdolu. İnanın bu dolulukta yerel başka dergi bulmak zor. Kaygımız var. Memleketimizde ne üretilmişse onu bulmak kayda geçirmek üzerine. Keşke Anadolu baştanbaşa ilçeleriyle böyle yapsa.

Tırşik Dergisi sadece ilçe dergisi değil. Coğrafyaya hitap ediyor. Yani çukurovaya. Çukurova dergisi. Zaten bu sayıda da Çukurovaya âşıklar, şairler gözüyle seyran edelim dedik.

Dergi hep söylediğimiz gibi: tarih, doğa- çevre, insan, kültür, sanat, değerler, edebiyat gibi sahalarda bir kilim –halı titizliğiyle konular işliyor ilmek ilmek.

Tırşik Dergisi bu yönüyle baştan sona derleme çalışması. Önceden yayınlanmamış eser ve çalışmaları, yazılara yer veriyor. Her sayı yeni. Her sayı yitik bulmuş gibi. İnanın öylesine zengin coğrafya da yaşıyoruz ki, öylesine zengin konular var ki, dergi sayfalarına sığmaz. Ancak sayfalar sınırlı olduğundan daha fazla işleyemiyoruz.

Tırşik Dergisi, insan hazinemize ağırlık vermek istiyor. Zira insan kaynağı bu gün elde var. Yarın yok. Onun için diyoruz ki, kimin ne büyüğü varsa konuştursun. Hatıralarını, hikâyesini, görüş ve düşüncelerini yazsın. Kayda geçirsın. İnanın bir hazine onlar. Gerilerde o kayıt ve yazılar kalıyor. Beraber bu yönümüzü güçlendirelim. Yazılarınızı yayınlatalım.

Tırşik Dergisi bilinçli olarak doğaya yer veriyor. Doğa sadece gezilecek, görülecek yer değil. Amacımız da bu yönünü tanıtmak değil. Doğa bir kültür. Nice yaşanmışlıklar var üzerimde. Atalar bize emanet etmişler. Doğa parçasının anıları, hikâyeleri ve kültürü var, biz de bu yönünü işlemeye çalışıyoruz.

Yerel âşıklar, sanatçılar, derlemeciler, araştırmacılara yer veriyoruz. Eserlerini yayınlıyoruz. Köşesinde saklı nice insanları bu sayede gün yüzüne çıkarmak istiyoruz. Çabalarımızın semeresini de alıyoruz. Artık sosyal medyada insanlar bu yönlerini öne çıkarıyorlar. Derleme, ağıt, şiir, hikâye yayınlıyorlar. Ne güzel.

Tırşik Dergisi olarak şikâyetler de alıyoruz. Dergi elimize ulaşmıyor, nerden alabiliriz, eski sayılarını nasıl bulabiliriz... Gibi. Maalesef imkân ve kaynak nedeniyle Tırşik Dergisi altı sayıdır kâğıt baskı yapamıyor. Onun yerine internette **TİRŞİK DERGİSİ SİTESİ**'nde yayınlıyoruz. Her sayı sitede var. Oradan hem okuyabilir hem de indirebilirsiniz. Akıllı cep telefonlardan kolayca okuyabilirsiniz. Yani elinizin altında.

Tırşik Dergisi Andırın ve bölgenin konularını inceleme- araştırma-makale gibi bilimsel çalışmaları yayınlamak hakemli akademik Tırşik Dergisi çıkarma hazırlıkları sürüyor. Bilenler bilir. Akademik dergiler kolay çıkmıyor. Zaman ve emek istiyor.

Dergi deyip geçmeyelim. Bir düşünür her dergi bir kale inşa benzer der. Kale inşadan sonra yaşamak, savunmak ister. Yani derginin yaşaması, devamlı çıkması sadece hazırlıkla olmuyor. Onu yaşatacak olanlar, okuyucular. Dergimiz karşılıksız sunuluyor. Beklediğimiz tek katkı, yazılarınızla katılmanız. Memleketimizi beraber işlememiz.

Tırşik Dergisi gençlere yer veriyor. Sanat edebiyat değerine bakmadan gençlerin eserlerini yayınlıyoruz. Yeni yazılar bekliyoruz.

Halk arasında Ayı Gülü olarak bilinen Şakayık 2000 rakımlı Tırıl dağının zirvesinde yetişen ve endemik bir gül çeşididir. Bu sayıda Ayı Güllünü kapak yapıyoruz. Resimler için Andırın belediyesine teşekkür ederiz.

Tırşik Dergisi yeni sayısıyla huzurunuzda. Buyurun.

DÜZELTME VE ÖZÜR.

Derginin 33. Sayısında yer alan ayyıldız hikâyesi Veli Bilici yerine Resul Keskin, 36. sayıda yorgun hayaller Veli Bilici yerine Mehmet Özcan Yasdıbaş olacaktır. Sehven yazılmıştır.

tirşik

YEREL DERGİ • SAYI - 37

ANDIRIN GELİŞİM PLATFORMU'NUN
YAYIN ORGANIDIR

Andırın Gelişim Platformu Adına İmtiyaz Sahibi:

Ahmet Narinoğlu

Genel Yayın Yönetmeni:

Hüsnü Karcı

Yazı İşleri Müdürü:

Gökhan Gök

Yayın Kurulu:

Ahmet Narinoğlu, İskender Zengin, Hüsnü Karcı,
Tahsin Sarıbiyik, Gökhan Gök, Cumali Yaşar

Abone, Reklam ve Halkla İlişkiler:

Soner Kesme, İskender Zengin, Sittik Çeri

Adres:

Eski Osmanlı Sok. No:3 Kat:1 Da:6 Mecidiyeköy-Şişli/
İSTANBUL

Telefon:

0212-274 24 54

Web Adresi:

www.andirin.org.tr

e-posta:

tirsikdersisi@hotmail.com

Yayın Türü:

Yerel Dergi

Grafik-Tasarım:

Yeşim Karakoç

Baskı:

Kültür Sanat Basımevi

Dağıtım Sorumlusu:

Muzaffer Yaşar

Yayınlanan yazıların sorumluluğu, yazarına aittir.

Bu dergi, Andırın Gelişim Platformu'nun
bir kültür hizmetidir.

Parayla satılmaz.

◆ İÇİNDEKİLER ◆

1	Bizden	79	Baba Kız
2	İçindekiler	80-83	Selam
3-23	Dosya - Mevlana İdris Zengin	84	Şiir
24-25	Andırın Tarihi Üzerine	85	Yedi Kişi İdiler
26	Anavarza Menkıbesi	86	Bizim Eller
27-28	Çeteler	87	Ala Öküz
29-30	Çokak	88	Yeşilyurt Andırın
31	Çukurova	89	Ada Ormanında Seçim
32-33	Şakayık	90	Geçiyor
34-35	Aç Koymaz Dağları Anadolunun	91	Çukurova Düşleri
36-37	Andırın Yaylaları	92	Şiir
38	Köy Evi	93	Mektup/Sevgili Gencim
39	Çiçeklerin Dili	94	Şiir
40	Oluklar	95	Celal'in Kahvesi
41	Tibili	96	Çaycı
42	Düldül	97-99	Cinnibelin
43	Başaklar	100	Şiir
44-46	Orkis	101	Simsar
47-52	Eski Ev Yaşantıları	102	Memmed Gaya
53	Nazar	103-104	Hocanın Halısı
54-57	Bir Ekmegin Hikayesi	105	Nicoldu
58-59	Taşlar Üzerine	106-107	Hürü
60	Kına Türküsü	108	Karacaoğlan
61	Kaybolan Değirmenler	109-110	Düldül Dağı
62	İyiki Atmamışım	111	Şiir
63-64	Gelin Eşem	112-115	Köyden Şehire
65	Andırınlı Alimler	116	Gardiyan
66	Dadaloğlu	117	Yaşlılarımız
67-69	Ali Arslantaş	118	Öğretmenim Ben
70	İki Resim İzinde	119	Seher Yeli
71	Andırın ve İskenderun	120	Bekle Annem
72	Kültürel Semboller	121	İbrahim Temiz'den Çizgiler
73	Abdil Ağa'nın Ağıdı	122	Köy Deyince
74	Gardaşlık Gibi Birşey	123	Askerlik Destanı
75	Günlük	124	Yazı Dersleri
76	Şiir	125-127	İki Kitap
77	Hüsne'nin Ağıdı	128	Tirşik Dergisi
78	İki Takım Elbisem		

Ülkemizin Önemli Şair, Yazar ve Edebiyatçısı

MEVLANA İDRİS ZENGİN

ANDIRIN BİR DEĞERİNİ KAYBETTİ...

Fikir insanı Mevlana İdris Zengin hayatını kaybetti.

Yaşadığı kalp rahatsızlığının ardından ameliyat geçiren ve bir süredir yoğun bakımda tedavi altında olan yazar ve şair Mevlana İdris Zengin, 56 yaşında Kahramanmaraş'ta vefat etti.

1966 yılında Adırın'da doğdu. 1989 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. İkindiyazıları, Diriliş, Dergâh, Albatros, Geniş Zamanlar ve Gerçek Hayat gibi birçok dergi ve gazetede, şiir, hikâye ve denemeleri yayımlandı. Ayrıca, çocuk edebiyatı dalında birçok kitap kaleme almıştır.

Ödülleri:

- Kuş Renkli Çocukluğum isimli şiir kitabı ile 1987'de Gökyüzü Yayınları Çocuk Edebiyatı Ödülü.
- "Korku Dükkânı" isimli kitabı ile 1998 yılında Türkiye Yazarlar Birliği Çocuk Edebiyatı Ödülü.
- 2008'de Kosova/Prizren'de yayımlanan Türkçem dergisinin Türkçeye katkı yapanlarla ilgili uluslararası ödülü.
- 2011'de Birikim Eğitim Kurumu tarafından "En Başarılı Çocuk Yazarı" seçilmiştir.

Zengin hakkında Mısır-Kahire, Almanya-Berlin ve Türkiye'de İstanbul, Çanakkale, Erzurum olmak üzere beş ayrı üniversitede beş ayrı bilimsel çalışma yapılmıştır. Bazı masalları çizgi film olarak çekilmiş ve TV'de yayınlanmıştır.

Dostların Dilinden

KALABALIKLAR İÇİNDE SESSİZ BİR DERVİŞ: MEVLANA İDRİS ZENGİN

YENİ ŞAFAK/13 HAZİRAN 2022

Mevlana İdris az, öz ve gıybetsiz konuşan, fedakâr, çocukların dostu, gezmeyi seven, çaylı, çorbalı, yemekli, çekirdekli bir sohbet tiryakisiydi. Kalabalıkları etrafına toplayan bu sessiz dervişi birlikte ‘sustuğu’ dostları Kemal Sayar, Ertuğrul Fındık, Gökhan Özcan, Şaban Abak, Ekrem Ayyıldız, Zeynep Bayramoğlu, Sinan Albayrak, Ayşe Beyza Çiçek, Ebubekir Kurban ve Mehmet Şeker anlattı.

Bu kadar sessiz bir insanın onca kalabalığı etrafına toplaması oldum olası şaşırtmıştır beni. Sonra sonra sebebini keşfetmeye başladım. Doksanlı yıllarda bir gün İLESAM’da Rasim abi tanıştırmış, “Mavi Kuş’un Behramı var ya, onun babası” demişti. Behram, Mevlana İdris’in en büyük oğlu, ilk kez duymuştum o adı ve çok sevmiştim. Zaten o dönem Behram adını seven diğer dostlarının da çocuklarına bu ismi verdiklerini duydum.

Sultanahmet’te otururdu ve dünyanın merkezi derdi orası için. Bir süre komşuluk ettik, o yüzden şahidim eşi Aysel’in hazırladığı lezzetli yemeklerle donanmış sofrasına oturanlara. Ramazanda misafirsiz iftar yaptıklarını bilmem. “Kaç kişi” diye sorardı Aysel, yani akşama kaç kişilik iftar hazırlayım demektir bu. Sayı vermesi yeterdi zaten. Sonra Eski Kafa geldi ve dostlar en çok orada toplandı. At Pazarı Meydanı henüz boşken, bir ramazan iftar sofralarında dostlarını ağırladı. Ve Eski Kafa geleneği başlamış oldu.

HERKESE ÖZEL HİSSETTİRİRDİ

•Erken ayrıldı aramızdan, ama tam da ona yakışır şekilde veda etti. Tüm dünyanın yükünü omuzlamış, 56 yaşında, fakat kalbi 80 küsur yaşındaymış dedi doktorları. Cenazesine uzaktan yakından bütün dostları geldi. Hep güzel dualar edildi, geçmiş anılar konuşuldu. Onunla ilgili hatıraları anlatmak ertesi gün de sürdü, muhtemelen epeyce daha sürer.

Dostlarına sorduğumda herkesin ‘Mevlana İdris’i farklıydı, ama hemfikir oldukları konular çok fazlaydı. Herkesle kendini özel hissettirecek dostluklar inşa ederdi. 34 yıllık dostu Kemal Sayar, “Otuz kişi bir masada buluştusanız, herkes Mevlana’yı en yakın dostu bilirdi” diye anlatıyor bunu. Sayar, İstanbul’a ilk geldiğinde tanışmış onunla ve o günden beri hiç kopmamışlar.

2001, Ertuğrul Fındık’ın nişanında Erol Olçok’la...

BİR ÇAY OCAĞINDA BERABER SUSARIZ

Bazen gecenin 2’sinde telefon çalar, Mevlana İdris bir gece vakti fikra anlatmak için dostunu yatağından kaldırırdı. “Bazen komik bazen değil” diyor dostu Ertuğrul Fındık, ama hepsinin orijinal olduğunu da ilave ediyor “Telefon açar, çay içmeye çağırır. İstanbul’un kıyısında kalmış bir çay ocağında beraber susarız. Süleymaniye’de bayram namazlarında simit böler upuzun masalara. Ne denir, nasıl anlatılır bilmem ki. 30 yıldır abim. Şiir yazdıysam birazı odur, masal yazdıysam birazı odur, güzel yazı yazdıysam birazı odur. Tanıdığım herkesin birazı Mevlana abidir. Yakamızda bir gül gibi.”

1994, Balıkesir Dursunbey'den Şiir akşamlarının ilk senesi Şaban Abak'la...

KÂĞIT TOPLAYICILARINA İFTAR VERDİ

•Sokaklarda kâğıt toplayıcılarını organize edip onlara iftar veren ender kişilerden biri olduğunu söylüyor Şaban Abak ve şu ifadelerle anlatıyor 36 yıllık dostunu: “Benim hayattaki en yakın dostlarımdan biriydi. Mevlana İdris yüksek İslam ahlakına sahip bir insandı. Sufi mizaçlı, ince ruhlu, son derece nazik, son derece fedakâr bir insandı. Mevlana'nın bu yüce gönüllüğü eserlerine de yansımış durumda. Kalpten doğan kalbe ulaşır derler. Onun yazdıkları bu yüzden okurunun çocuk kalbini yakalıyor. Fantastik çocuk edebiyatında çok başarılı modern kurmaca masal örnekleri verdi. Onun yazdıklarını okumuş çocuklar gençlik yıllarında yeniden okuyor, yetişkinlik yaşlarında ise Mevlana'yla dost oluyorlar, bunun çok sayıda örneği var.”

İYİLER İYİSİYDİ

Onun kitaplarıyla büyüyen çocuklardan biri de Ayşe Beyza Çiçek. İlkokuldan beri onun kitaplarını okuyan Çiçek, onun çıkarttığı ÇETO dergisinin yazarlarından oldu. Mevlana abisini şöyle anlatıyor: “ÇETO dergimizin Zeyrek'te bir yeri vardı. Pek renkli, çok şenlikli olan bu mekanda Mevlâna abi ile buluşur, arkadaki küçük bahçesinde meyveler yer, çekirdek çitler, muhabbet ederdik. Geçen aylarda aklıma geldi. ‘Abi ne oldu orası, yine gitsek’ dedim. Geçtiirdi. Bittabi üsteledim. Bunun üzerine ‘Orayı mülteci bir aileye verdim’ dedi. Ve bunu herhangi bir şeymiş gibi usulca, sessizce, her zamanki vakarıyla söyledi. Sessiz prens, iyiler iyisiydi. Şahidim. Şahidiz. Çok özleyeceğiz.”

Mevlana İdris ve ‘adamları’

BENİM ÇOCUKLUĞUMDU

•Zeynep Bayramoğlu cenazede, “Mevlana İdris benim çocukluğumdu, çocukluğumu kaybettim” diye ağlayarak gelmişti yanıma. 12 yaşından beri onu tanıdığımı söylüyor ve şöyle anlatıyor çocukluğunu: “Hayatımıza etki eden, ruhumuzu, düşün dünyamızı şekillendiren insanlar vardır. Bizi biz yaparlar. Bana kitap okumayı o sevdirdi. Her okuduğum kitabın bambaşka bir âlemin kapısı olduğunu o gösterdi. Büyümemek için direndiğim bu dünyada onun kaybı benim için çocukluğumun kaybı demek. Sevdiğine kavuştuğunu bilsem de onsuz bu hayatın çok renksiz ve çiçeksiz olduğunu biliyorum. Gönlüne dokunduğu her kişinin hayatında kapanmaz bir boşluk bıraktı. O nahif kahkahasını, derde deva, sadra şifa sözlerini çok özleyeceğiz.”

MASALLARDAKİGİBİ BİR EV

Oyuncu Sinan Albayrak, evlerine gittiğinde çocuklar için kurdukları dünyadan çok etkilendiğini söylüyor. “Sessizliği ile muhteşem şeyler anlatırdı, o aşağı doğru bakan gözleriyle hafif müstehzi bir tebessümle bütün sohbeti bağlamış olurdu. Ben maalesef ki biraz daha geç dahil oldum o muhteşem insanların sohbet ortamına. Evlerine gittiğim zaman çok etkilenmişim. Televizyon yoktu, yüksek tavanlı bir Osmanlı evinde yaşıyorlardı. İçinde her şey olan çocukların bir oyun odası vardı. Kendi yazdığı masallardaki gibi bir yaşamları vardı çocukların benim gözümde. Mevlana İdris, zaman kavramı olmayan beş yıl sonrasında bile bugün gibi yaşayabilen bir insandı. Fularlı ve bayım diyen adamdı.”

BUNU KİMSEYE ANLATMAYALIM

•Mevlana her yerdedi diye anlatıyor ya dostları, Paris'te bir sergiye gitmişler Mehmet Şeker'le birlikte. Açılış töreninden sonra şehri dolaştıklarını daha sonra otele gidip dinlenmek için gruptan ayrıldıklarını söylüyor. Ama akıbet her zaman niyete uymuyormuş. “Caddeler, binalar birbirine çok benzediği için yolu şaşırdık. Caddeleri karıştırınca, fazla yürümek zorunda kaldık. Vakit akşamı geçmişti. Birimizin telefon şarjı bitmiş, diğerinin interneti kalmamış... Nihayet otele ulaştığımızda, gezmeyi tercih eden diğer arkadaşları gördük. Bir iki dakika önce gelmiş, lobide dinleniyorlardı. Mevlâna ile fısıldaşarak karar verdik. ‘Üstat, bunu kimseye anlatmayalım.’”

Anlatılacak o kadar çok şey var ki, sayfalara sığmıyor anılar. Bazı dostların da boğazında bir düğüm, anlatmak için zamana ihtiyaç var. O şimdi Eyüp Sultan Mihrişah Sultan Türbesi haziresinde, Eyyübel Ensari'nin ve yüz yıllardır Eyüp Sultan'da medfun bulunan veliyullahın komşusu. Rahmetle....

HESAPSIZ COŞKULARIN ADAMI

•Ebubekir Kurban ise şöyle diyor: “Hesapsız coşkuların, hesapsız suskunlukların, çocukların, yalnızların içinden ve geniş sofralardan, rüzgârdan, merhametten, türkülerden çıkıp gelen adam: Mevlâna İdris! Onun gücünü nahifliğinden alan içtenlikten örülmüş muhabbetine düşenler kendilerini ayrıcalıklı hissederler. ‘Yaşasın bitimsiz uzun yollar ve derin mevzular ve tabii ki yaşasın aşkı hakikat olanlar’ demişti. Bu söz üzerine ne söylenebilir ki?”

Süleymaniye cuma sonrası klasığı...

Süleymaniye'nin gülü

Cuma günleri Süleymaniye artık onsuz. Namaz sonrası kuru fasulye yemek bir gelenek olmuş. Tabii ki onun sayesinde. O yoksa, sandalyesi de boş, kimse oturmaz yerine. “Süleymaniye'nin gülüydü” diyor Ekrem Ayyıldız ve şunları söylüyor dostu için: “Kitapların, müziklerin, resimlerin, hatların, dostların arasına gizlenmiş kozmik bir yalnızdı. Dostlara, çocuklara, gariplere maddi manevi cömert, ikramsever. Kendine özgü, avangard, şaşırtıcı, esprili bir kalem. Mazlumların, zayıfların, hor görülenlerin sesi. Az, öz ve gıybetsiz konuşan; çaylı, çorbalı, yemekli, çekirdekli bir sohbet tiryakisi. İstanbul'da sabit-kadem, Asya'dan Amerika'ya bir modern Evliya Çelebi. Bir gün Konya'nın meydanında buluştuk, sağımda Hz. Mevlânâ Türbesi. Kollarımı açıp yukarı kaldırarak ‘Yâ Hazret-i Mevlânâ!’ diye bağırdım. Güldü, elini yüzüne kapadı. Tabii, görenler benim türbe yanında cezbeye kapıldığımı düşünerek tuhaf tuhaf bakıyordu.”

KALBİ HEP ÖTELERE DOĞRUYDU

•Kemal Sayar dostu Mevlana'yı şöyle anlatıyor: “İki cihanda yaşayan bir insandı. Kalbi hep ötelere doğruydı. Bize unuttuğumuzu hatırlatan, elimizden tutan, yürek inceliği ve zarafetiyle edep timsaliydi. Duruşuyla, endamıyla arada patlattığı esprileriyle dünyamızı renklendirirdi. Şimdi her birimiz kara kara onsuz daha ışiksiz ve karanlık kalmış dünyamızda ne yapacağımızı düşünüyoruz. Yufka yürekliydi. Biz muziplik yapıp onu kızdırmaya çalışsak da hiç kızmazdı. Hep mütebessim bir çehreyle şakalarımıza karşılık verirdi. Şimdiden onu o kadar özledik ki. Gittiği her yerde bir iz bıraktı, dostluk orduları kurdu. Kaç kişi acaba onun kadar sevilmiştir. Güzel dostumuz özlediği Rabbine kavuştu. İyi geceler bayım, iyi geceler.”

Giderken bile güzeldi

“Birçok şeydi Mevlana benim için” diyen Gökhan Özcan, şöyle sıralıyor kendisinde çağrıştırdıklarını: “Dostum, arkadaşım, yoldaşım... Beraber büyüdüğüm akranım, nesildaşım... Birçok başka şey, şiirdi, masaldı, çocuklardı, kuş renkli çocukluğumuzdu. Maraş'tı, Andırın'dı, İkinci Yazıları'ydı. Ama en çok İstanbul'du, sokak sokak, mekan mekan İstanbul'du. Sultanahmet'ti, Fatih'ti, Atpazarı'ydı, Üsküdar'dı, Eyüp Sultan'dı. Şimdi en çok Eyüp Sultan... Dergilerdi, kitaplardı, küçük sesle anlatılmış muzip fıkralardı. Çekirdekti, hünnaptı. Gençliğimdi, geçmişimdi, içine büyüyen bütün zamanlarımda neredeyse... Beni

çocuklar için yazmaya teşvik edendi, mecbur edendi, çocuklara açılan pencereyi kalemime inşa edendi. Bırakıp giderken bile güzeldi, toprağı bile çiçek çiçek... Efendimizi anlattı çocuklara, ne saadet... Şimdi komşu Hazreti Ebu Eyyub el-Ensari'ye, onun da devesi gitti hazretin eşğine çöktü. Cennet olsun mekanı...”

Yazar ve şair Mevlana İdris Zengin son yolculuğuna uğurlandı

Bir süredir tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybeden yazar ve şair Mevlana İdris Zengin Eyüp Sultan Camii'nde ikinci vaktini müteakip kılınan cenaze namazının ardından son yolculuğuna uğurlandı.

"ALLAH'IN GÜLLERİ YAKAMIZI BIRAKMASIN..."

AYŞE BÖHÜRLER

Bir arkadaşımızı, kardeşimizi daha dün ebedî âleme uğurladık. Taziye için Caferağa Kültür Merkezi'nin bahçesine gittiğimde dut ağaçları altında bahçenin, genci yaşlısı, her kesimden, her halden sevenleriyle dolup taşıdığını gördüm. Rahmet duaları ve hatıraları konuşarak arkadaşımıza veda ettik. Biz güzel bilirdik, Rabbim de ona güzel muamele etsin.

Mevlana İdris, yazarlığını çocuk kitaplarına hasretse de çok iyi bir entelektüeldi. Selim bir akılla güzel kalple düşünebilen insanlardandı. En önemli özelliği de İstanbul aşkıydı. İstanbul tutkusu can dostlarından İbrahim Kiras'ın dün "Seni Özleyeceğiz Bayım" başlıklı yazısında anlattığı gibiydi... "İstanbul'u fiziki bir mekân olmaktan ziyade kökleri tarihe uzanan bir 'yaşama kültürü' olarak benimsemişti." İ. Kiras'ın yazısını okuyunca aynı ekte çalıştığımız İstanbul Kültür Çalıştay'ı geldi aklıma. Mevlana orada hem çocuklar hem de İstanbul için önerilerini ısrarla her birimize anlatmaya çalışmış, bir özet metin de yazmıştı. Mutlaka ve yapılması gerektiğine inandığı işleri bunlar. 2018 yılında Mevlana İdris'in konuyla ilgili bana gönderdiği metinden bir parçayı bir anlamda vasiyeti olarak görüp olduğu gibi paylaşıyorum. Kim bilir belki bir gün ülke çapında bir çocuk politikası oluşturabilir, belki de onun adıyla fikirlerini yaşatacak bir İstanbul Çocuk Enstitüsü kurar, şehir ve kültür ilişkisini çocukların kurmasına imkân sağlayacak şartları daha çok ortaya çıkartırız. Ülkesi ve ülkesinin çocukları için düşünen ve üreten bir aydına verdiğimiz kıymet de belki de böylece sahici olur.

Biliyorum bir karınca türküsiinden

Daha hafif olacak sesim

Biliyorum insanların birbirine olan

Yabancılığı büyüyecek dünya küçüldükçe

Biliyorum telefonlar oldukça

İnsanlar birbirini görmeyecek

Biliyorum birbirimizi hiç görmeden öleceğiz

Her şey için tek şey diliyorum

Allah'ın gülleri yakamızı bırakmasın"

diyen ıstırap sahibi bir şaire vazifemiz

bundan başka ne olabilir ki...

İstanbul'da Çocuk ve Çocukluk**MEVLANA İDRİS /2018**

Türkiye'de yaklaşık 22 milyon çocuk var... Benzer bir oranı İstanbul ölçeğine uyarladığımızda yaklaşık 3,5-4 milyon civarında bir çocuk nüfusundan bahsetmek mümkün... İstanbul'da gündelik hayat, yetişkinleri bile zorlarken, çocuklar için her şeyin güllük gülüstanlık olduğundan bahsetmek çok zor. Çünkü İstanbul fizik ve nüfus anlamında stabil bir şehir değil. Çocukluğun kayboluşundan söz etmek pekâlâ mümkün İstanbul'da.

Çünkü artık okullaşma yaşı iyice düştüğü için, çocukluk dediğimizde devasa bir eğitim süreci canlanıyor çoğu çocuğun gözünde. Geleneksel çekirdek aile tipinin bile kaybolması; yuva/ kreş/ anaokulu gibi kurumların çocukluk kavramının içine girmesine yol açtı...

İstanbul'daki aşırı dinamizmin önüne geçecek bir planlama dinamizmi mümkün mü bilmiyorum. Ama eğer böyle bir şey mümkün olsaydı; yani bütün sayısal verilere sahip olsaydık, belki o zaman bile özellikle 'kültürel' konularda yoğun tartışmaların yaşandığını görebilirdik. Yine de "İstanbul'da çocuk ve kültür" bağlamının hiç olmazsa fizik ayaklarından bahsetmek mümkün.

1- Ülke çapında bir çocuk politikasının oluşturulması,

2- Bu çocuk politikasının her şehir için ve özellikle de İstanbul için yerleşip, bir uygulama programının çıkartılması,

3- Çocukla ilgili tüm sosyal, sayısal, kültürel verilerin toplanıp dağıtılabileceği bir Türkiye ve İstanbul Çocuk Enstitüsü ya da merkezinin kurulması. Böyle bir merkez kuşku yok ki çocukla ilgili yapılacak her çalışmanın doğal ve elzem veri tabanı olacaktır.

4- "İstanbul Çocuk Politikası"nda, diğer başlıklar yanında "kültür" başlığının oluştuğunu varsayalım ve olmasını istediğim yan başlıkları sıralayalım:

- Çocuk için tasarlanmış kültürel mekânlar. Tiyatro, konferans, sinema, kütüphane vs. Yetersiz de olsa bunlar şehirde şu anda da var. Fakat çoğu defa çocuğa göre tasarlanmış mekânlar değil. Mesela 15 mil-

yonluk şehirde hâlâ bir çocuk sineması yok.

- Şehir-çocuk ilişkisini zihinsel ve fiziksel biçimde kuracak ara enstrümanlar yok. İstanbul'daki kültürel kurumlar/yerel yönetimler ve okullar/çocuklar arasında sağlıklı bir iletişim/koordinasyon eksikliği var. Kısaca çocukla İstanbul'un en estetik, en doğal biçimde buluşması sağlanmıyor.

- Eğitim alanında uygulamalı bir İstanbul dersi belki de elzem. Şehirde hâlâ denizi görmeyen yüzbinlerce çocuğun olduğunu biliyor musunuz?

- Genellikle bir çocuk için yüksek sayılabilecek ücretlerle girilebilen yüksek nitelikli eğlence mekânlarından yararlanma konusunda, imkânı olmayan çocukların da (mesela finansmanı yerel yönetimlerce karşılanarak) ayda en az bir defa bu mekânlardan yararlandırılması.

- Çocuklar için tasarlanmış bir ring şehir turu otobüsü. Ayrıca bunun Fatih-Beyoğlu-Üsküdar-Eyüp semtleri için semt ölçeğinde yapılması.

- Çocukların yararlanması için her türlü dergi, gazete, süreli yayın, kitap, müzik albümleri gibi kültürel ürünler yanında hafif yeme-içme ihtiyaçlarının da karşılanabileceği bir farklı kütüphane/mekân modeli.

Son söz: İhtiyaçlar çeşitlenebilir ve öncelikler elbette değişkendir.

Ancak, çocuk öznenin merkeze alındığı bir İstanbul düşü için, temel ve sürdürülebilir bir çocuk politikası öncelikli görünüyor. Yoksa yılın sadece belirli dönem veya günlerinde abartılı çocuk vurgusuyla yapılan kimi etkinlikler konunun gerçeğinden çok uzak.

Kapsamlı bir "Çocukların İstanbul'u" araştırması, entelektüeller ve çocuklar arasında yapılarak işe başlanabilir.

MEVLANA İDRİS ZENGİN ÖNDEN GİDENLERDEN OLDU.

CUMALİ YAŞAR

Yaşadığım yerin iklimi insanın kimliğine ve kişiliğine yansımaktadır. Coğrafi alanın darlığı insan yetiştirmeye engel değildir. Coğrafi koşullar iklimi belirler. Ancak insan yetiştiren coğrafyanın iklimi çok farklı bir yaşam alanıdır. Andırın için derler ki "Dırın dırın Andırın, iki bakkal bir fırın" derler. Coğrafyası küçük bir alandır. İnsan değerleri itibariyle koca bir dünyadır.

Aile iklimi de çok geniş etkisi olan bir iklimdir. Mustafa Zengin (Allah rahmet eylesin), küçücük ilçenin kültür iklimini değiştiren ailelerdendir. Andırın; bu tür ailelerin ocak olduğu bir coğrafyadır. Aileler kültür ocakları olmuşlardır. Bu konu hakkında ileride bir yazı yazmayı düşünüyorum

Nedim Ali Zengin ile üniversite birinci sınıfta(1986) tanıştım. Andırın postasına üye olmak için gitmiştim. Daha sonraki yıllarda yer yaz gittiğimde mutlaka uğurdum. Birgün çocuk edebiyatı üzerine konuştuk. 1988 veya 1989 yazında bana dedi ki üniversitenizde "çocuk edebiyatı" üzerine yazı yazacak gençler yetişmesi gerek dedi. Hatta Cahit Zarifoğlu gibi çok edebiyatçıya ihtiyacımız var dedi. Bu söz çok tersliydi. Öyle içten söylemişti ki bunu çok kişiye anlattım. Ülkemizin kendi değerleri ile ilgili çocuk

masalları, çocuk edebiyatı gibi bir çok konuda çalışmalar yapılması için konuştum. Okul öncesi öğretmenliğinde bilişim derslerine girdiğim zamanlar, öğrencilere çocuk masalı anlatan sunumlar hazırlıyorum. Amacım farkındalık yapmaktır.

Edebiyatı çok severim. İlkokul yıllarımda benim gibi birçok arkadaşımın idol insan olarak gördüğüm köyümün ilk okuyanlarından Ahmet Narinoğlu, Yusuf Çalikoğlu(Allah rahmet eylesin) küçük bir köyde kültür iklimini değiştirmişlerdi. Okumak ve edebiyat konularında bize örnek olurlardı. Ömer Seyfettin kitaplarını ilk bana Ahmet Narinoğlu almıştı.

Nedim Ali Zengin(1998, Allah rahmet eylesin) de bu koca bir dünyayı gördüm. 1996 yılında Andırın da göreve başladım. Çok yakın bir çalıştık. Her gün olmasa da hafta da bir çorbacı da buluşurduk. Düşünce vizyonuna hayrandım Nedim Ali yatsı namazında hemde son rekatında camide hakka yürüdü. Çok genç yaşta vefat etti. "Ne güzel bir ölüm dedim. Keşke bende böyle bir ölümü görsem dedim". Genç yaşta ölmesi bir son olmadı. Düşünceyi ve fikirleri ile kuşaktan kuşağa aktarılarak büyüdü. Öyle ya "ikinci yazıları" edebiyat ile ilgilenen hemen hemen her kuşağın bildiği bir akımdır.

Çocuk edebiyatı konusundaki düşüncelerini kardeşi Mevlana İdris ve Salih'in sürdürmesi; Nedim Ali'nin idealinin kardeşleri tarafından yürütülmesi benim için çok anlamlıdır. Aile ikliminin oluşturduğu ortam diye düşünüyorum. Ülkemizin Çocuk edebiyatı den-
diğinde akla gelen ilk isimleri bu ocaktan yetişmiş Mevlana İdris ve Salih Zengin kardeşlerdir.

Mevlana İdris hakka yürüdü. Çok erken aramızdan ayrıldı. Onun hüznü içindeyim. Bu kadar genç yaşta adına yazılmış yüksiste 6 tane tez var. Benim bildiğim 140 tane kitabı var. Ne mutlu ona. Önde gidenlerden. Üstelik çocuk edebiyatı denince akla ilk gelen kişilerden. Mevlana İdris'in eserlerden çizgi film yapmak için en az 10 tanesini, okudum. Çocuklarımıza da

okuttum. Ancak çizgi film yapmayı başaramadım. Dijital çağın emekçileri için iyi bir kaynak olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Dijital yaşlıları olarak sadece üretileni görmek ile mutlu olacağız. Mevlana İdris üreten insan. Kaleminden düşen karakterler ile ebedi olacak. Onun edebi eserleri çocuklarımızın yetişmesini sağlayacak kültür iklimini değiştirecek, yeni yazarların ocağı olacaklardır. Andırın'ın kültür iklimini değiştiren bu kıymetler, sınırları belli olmayan bir coğrafyanın edebiyat kültür iklimini de değiştirecektir.

"Allahım Mevlana İdris kardeşimize rahmetinle muamele eyle. Ailesine ve kardeşlerine sabır ver."

YOLUN AÇIK OLSUN BAYIM...

GÖKHAN UZUN

Günlerdir tedirgin bir vaziyette gelecek iyi haberi bekliyorum. Salih'in zaten ağır olan yükünü daha da ağırlaştırmamak için elim telefona gitmiyor. Zaten beklemek ve dua etmekten başka yapacak bir şey olmadığını konuşmuştuk en son. Açıp tedirgin bir vaziyette interneti tarıyorum, yeni bir haber var mı diye. Saat başı, belki daha da sık... Nispeten daha iyi olduğu haberini aldığımız akşamın sabahında acı haber geliyor. Mevlana İdris, can arkadaşım, kardeşim, masal aleminin gün-görmüş prensi, bizatili şair, kendi yolunu açan, kendi yolundan giden, güzel gönüllü dostum emaneti sahibine götürmüş. Dünya ahali olarak gafiliz ya biz; bu haber bize acı haber gibi geliyor, içimizi yakıyor, gönlümüzü afallatıyor; ne diyeceğimizi bilemez, ne yana bakacağımızı, sızlayan içimize ne söyleyeceğimizi bilemez hale geliyoruz işitince. Kaçtığımız yerden yakalanıyoruz. Ama hakikat böyle mi, insanın Rabbine kavuşması iyi haber değil mi, Mevlanalar için terk-i dünyanın aslı hakikatte vuslat değil mi? Amenna ve soddakna... Şu zamanda çok sık tekrar ettiğimiz gibi, inna lillah ve inna ileyhi raciun...

İnsanın kim olduğunu hatırında tutmasının zor olduğu zamanlarda aynı yolu yürüten insanlardık biz, bir grup arkadaş... Aynı gür ırmağın yatağından birlikte aktık, birlikte boğuştuk hoyrat dalgalarla, birlikte büyüdük, birlikte adam olduk, mecazin kırlarında birlikte koştuk, kelimeler derledik yaşadıklarımızdan, dizdik iplere, karakışlarda lazım olur diye kuruttuk. Dergilerimiz, kitaplarımız, evimiz, çoluk çocuğumuz oldu. Farklı farklı yerlerde yaşasak da hep aynı paragraftaydık. Yolumuz nihayetinde hep bize, birbirimize, ortak şarkımıza çıktı.

Tanımayana anlatması zor Mevlana'yı. Hem bu dünyadaydı, hem başka bir alemdeydi. Şu kişiye benziyor

diyemezsiniz, sadece kendiydi, kendisi gibiydi. Kendi ritminde, kendi ülkesinde, kendi zamanında yaşıyordu. Onu çekip oradan çıkaramazdınız, o sizi çeker dünyasının içine alırdı. Sesini yükselttiğini hiç duymadım; o kadar yükseltmezdi ki anlattıklarının bir kısmını hiç duyamazdım.

Hep anlatacak bir fıkrası olurdu. Kulağıma eğilip anlatır, sonra benimle birlikte gülerdi. Herkesi yaralayan dünya ona hiç dokunamıyor diye düşünürdüm. Meğer ki kalbi aynı fikirde değilmiş, beklemediğimiz bir vakit, 'kâfi bu kadar' deyiverdi.

O kadar çok şeye aynı anda üzülmem gerekiyor ki... İçinde Mevlana İdris olmayan bir İstanbul nasıl olacak, bilmiyorum. Onu bir yerlerde aniden karşıma çıkarmayacak bir dünya neye benzeyecek, bilmiyorum. Beni bizzat tanıştırdığı şunca mekan neye yarayacak, bilmiyorum. Çocuklar onun gibisini nerede bulacak, bilmiyorum. Bu eksikliğe nasıl alışılacak, hiç bilmiyorum.

Sezai Bey, Akif, Asım, Bülent ve en son Mevlana... Dünyanın güzel adamları lafı çok uzatmadan bir bir terk ediyor kuru gürültüye boğulan şu yalan dünyayı... Ebediyet yurdunda belli ki daha güzel, daha neşveli, daha müzeyyen bir meclis var. Bizi burası eğler mi onlarsız? Elbet takdir-i ilahinin üstüne söylenecek söz yok; ama gönlümüz de o tarafa kaymıyor değil!

Rahmet olsun bayım, yolun açık, mekanın cennet, kabrin pür nur olsun. Ebedi hayatın hayırlı olsun. Meclisin mübarek olsun. Şahidiz, güzeldin, inceydin, zarifin, hep güzelliklerleydin, cümlemiz iyi biliriz, can biliriz seni. Allah da bilmez mi kullarının cümlesinin illa ki iyileri iyi bildiğini. Allah-u âlem, o iyi bilmese biz bilebilir miydik?

MEVLÂNA İDRİS İÇİN ÜZÜLMELİ MİYİZ?

KEMAL SAYAR

Eyüp Camiinin avlusunda sessizce yürüyoruz, definden önce kabir yerine bakmaya gidiyoruz. Ağzımızı bıçak açmıyor. Konuşmaya takatimiz yok. Herkes kendi içindeki kedere gömülmüş, kendi içine kaçmış, acısıyla baş başa. Bir hazineyi yitirmenin, eşini bir daha bulamayacağımızdan neredeyse emin olduğumuz bir insan hazinesini yitirmenin şaşkınlığı içindeyiz. Vurgun yemiş dalgıçlar gibi şaşkın kalmış durumdayız.

M e v l â n a İdris bizim ciğerparemizdi. Can ciğerimizdi. İçimizdeki en renkli, en nevi şahsına münhasır insandı. Dünyaya ve ölüme en güzel gülümseyenimizdi. İçinde nice

volkanlar zapteden bir sükûnet. İstanbul'a geldiğim günlerde tanıştığım, sonra onun bizi elimizden tutup da götürdüğü her insana, her sokağa, her gönüle teslimiyetle sokulduğum, onun kurduğu dostluk halkalarına dahil olarak zenginleştiğim güzel arkadaşım. Evimde uyudu, karnını doyurdu ve ben onun evinde uyudum, karnımı doyurdum. Ruhlarımız birbirine misafir oldu. Onun okuduğu ilahileri, üflediği neyi dinledim. Ağabeyi Nedim Ali nasıl güzel bir insan ise o da o kadar güzel bir insan, olgun bir inanmıştı. Sarsılmaz bir imanı vardı, kaynayıp çağlayan bir yüreği, nerede dünyanın kirinden pasından arınmış bir arif görse ona doğru çekilen bir masumiyeti vardı. Mevlâna İdris sizi izbe bir apartman katında yaşayan bir adamın yanına götürür, aa bir bakarsınız bu adam bir yer üstü hazinesi! Bir eczacının dibine oturtur, o da ne, hikmet kıvılcımları fıskırır oradan. Kendisi gibi insan güzellerine meftundu ve sevdiklerini de güzelliğe sürüklemekte usta bir kaptandı. İstanbul'un ve Türkiye'nin her yerinde onun çocuk orduları vardı, 'adamlarım' dediği masum kalpler. Çocukları çok sevmesi, onlarla arkadaşlık edebilmesi daima bir çocuk kalbi taşımasındandı. Onları daima hayal

kurmaya kışkırttı, baskıcı eğitim düzenine itaatsizliğe teşvik etti. Sayısız çocuğu hususiyetleriyle tanır, onlara isimleriyle hitap ederdi. Zamanını şaşırılmış, kurgudan gerçekliğe çıkmış bir 'küçük prens' gibiydi.

Onu bütün dostları neden bu kadar çok seviyordu? Vefat haberini aldığımdan beri düşünüyorum. Ayrılığı her birimizden kocaman bir parça kopardı, sadece hatıraların o büyük kütesini değil, beraber geçirilecek asude bir zamanın geleceğini de. Ondan ayrılık demek; karşılıklı çocuklaşabileceğiniz, teklifsizce şakalaşabileceğiniz, kendisinden asla alınmayacağınız ve size alınmayacağından emin olduğunuzu bildiğiniz o güzide serinliği bir daha bulamayacağımız demek. O yüzden onunla on yıllardır hiç olmazsa haftada bir görüşen arkadaş halkası günlerdir yaşlı, gözleri nemli, teselliyi birbirine sokulmakta arıyor. Neden bu kadar seviliyor demiştik. Bizim güzel arkadaşımız, her insanı aziz bilen bir yüce gönüllülüğe sahipti ve sohbet ettiği her insana değerli ve özel bir kişi olduğu hissini aşıları. Onun dostluk halkasına dahil olan herkes 'onun en iyi dostu benim!' diyebilirdi ve bunda da haksız olmazdı. Çünkü 'hazret' (bu kelimeyi pek severdi) yanında herkesi çok rahat ettirirdi. Çay ve çekirdek, buluşmalarımızın vazgeçilmez ikilisiydi. Neşesi yerindeyse fıkralar anlatır, ilahiler okurdu. Bazen de hülyalı bir dalgınlıkla kendi içine çekilir, olan biteni uzaktan mütebessim bir çehreyle izlerdi. Bütünüyle meyus olduğunu hiç görmedim, en sessiz anlarımı bir latif söz, bir hikmet pırlantısı, bir espri ile şenlendirmeyi bilirdi. İnsan toplayıcısıydı. Gerek kurduğu özgün mekânı Eski Kafa'da olsun gerekse bulduğumuz başka mekanlarda, dostluk halkasını yeni insan keşifleriyle genişletir, yeni yüzlerle tanışmamızı sağlardı.

Mevlana İdris kimse hakkında kötü konuşmazdı. Sağlam bir ahlaka sahipti, enerjisini imar etmekte kullanır, iyiliğin ve güzelliğin taşıyıcısı olmaya gayret ederdi. Son yıllarda çıkardığı Çeto dergisi bile buna delil olarak yeter. Belki on kişilik bir ekibin kotarabileceği ansiklopedi hacminde bir dergiyi tek başına, aşkla çıkarmayı başarmıştı. Tek tek hepimizden yazı toplar, resimleri özenle seçer, keşfettiği pırlıtlı çocuk ve gençleri yazmaları için teşvik ederdi. Ruhu hep ötelere, ebediyete dönüktü. Bana öyle gelirdi ki iki cihanda birden doluşmaktadır. Bu sözümü abartılı bulanlar olabilir.

Bu da benim hissim, ne yapayım. Dostumuzda öte dünyaya ait bir koku vardı. 'Her gün bir yere konmak ne güzel / Bulanmadan, donmadan akmak ne hoş' diyor ya pirimiz Mevlana Celaleddin, o da bulanmadan aktı. Ülkenin her yerinde dostluk orduları vardı. Rindleri, harabat ehlini tanır, onlarla yarenlik ederdi. Bizim Mevlana'mız böyleydi, onda bu âleme sığmayan bir şey vardı.

Onda olmayan bir şey vardıysa, tamahkarlık ve dünya hırslıydı. Güzelliğe, güzel söze, güzel sese,

ahenge aşıktı. Hayatın bildik kalıp ve ritimlerini alt üst etmeyi severdi. Dostluğumuzun ilk dönemlerinde, henüz hiçbirimiz evlenmemiştik, sabahlara kadar İstanbul sokaklarını arşınlar, adeta sonsuz bir yaşama sevinci içinde yüzerdik. Şiirler okurduk birbirimize, kelimelerin ve dostluğun sıcaklığında ısınırız. Hiç hiddetlendiğini görmedim, bir insana sesini yükselttiğini de. Belki gören olmuştur ama ben otuz dört yılda görmedim. Varlığı latif bir sabah esintisi gibi sizin de gerginliğinizi alırdı. Şimdi biz kocamış, yaşımı başımı almış adamlar hangi ağacın gölgesinde serinleyeceğiz?

Pek çok dizesi ruhumda yer etmiş, şimdi terennüm edilince fark ediyorum. Benim için 'kendi hayatının şiirini yazan' bir adamdı hazret, benim nikah şahidimdi. İkinci Yazıları dergisi için 100 Türk Büyüğü diye alternatif bir tarih çalışması başlatmıştık. Doksanlı yılların başı, onun hakkında şöyle yazmışım: 'Günümüzün bir derviş. Onunla olmak, dervişliği paylaşmak ve hayatın tenha dehlizlerine sokulmaktır. İstanbul bir post ve şeyh İdris o posta kurulmuş, bütün şairler ve çocuklar onun müridi. Tenha duraklardan nice zengin hayatlar devşiriyor...'

Sık sık yola düşer, başını alıp uzaklara giderdi. Kırklarda koşuyor gibi, dağ yamacından çiçek topluyor gibi bir sevinç içinde alemleri gezerdi. Belki yeni ruh arkadaşları arıyordu, belki bir şeyden kaçıyor. Kim bilir? Dostlarını da yola ortak etmeyi severdi. Ona hiç yol arkadaşlığı edememişim, bu benim kısmetsizliğim. Ama birkaç defa başka şehirlerde buluştuk, çayın iyi demlendiği yerlerde çekirdek çitlendik. İnsan sevdiğini ne kadar çok sevdiğini bazen onu kaybedince anlıyor. Dostlarımızın ölümüyle bizim içimizde de bir şeyler bir daha yeşermemesine ölüyor. İnsan, sevdiğini maddi alemde yitirmekle, hayatın kırılğanlığıyla ilk elden yüzleşiyor.

Ameliyata gireceği gün sabahtan aradım, rolleri de-

gişmiştik, adeta o beni teskin eder gibiydi, vakur bir biçimde karşılıyordu olan bitenleri. Biz dostları, ecel vaktinin gelip çatmış olabileceğine ihtimal vermedik. Bizim İdris'imiz gittiği her yerden yeni zenginliklerle dönmüştü ya her sefer, bu sefer de öyle olacaktı. Yoğun bakımda geçen günlerin ardından doktorundan ve kardeşi Salih'ten gelen güzel haberler içimize su serpiyordu. Sonra bir sabah uyandığımda, sessizde kalmış telefonumda sabah dörde doğru Salih'ten bir cevapsız arama görünüyor. Aradan birkaç saat geçmiş, geri arıyorum. Alo Salih, ne oldu? Sessizlik. Yüzyıl süren sessizlik. Sonra karşılıklı gözyaşları. Sonra bir vedaya henüz hazır olmayışım getirdiği yürek burukluğu. Keşkeler.

Bu yazıyı yazmak için biraz bekledim. İstedim ki içimde çağlayan duygularım yerli yerine otursun. Ruhumda silinmez izleri olan o güzel insanla azar azar vedalaşayım. Gözlerimiz nemli ama ağlayan bir yazı yazmak istemedim. Zira çok az insan bu kadar sevilmiştir. Çok az insan Hz. Eyüp El-Ensari'nin ağuşunda ebedi istirahatine çekilebilmiş ve yine çok az insan dokunduğu hayatların sevgi seliyle uğurlanabilmiştir. Cenaze namazında tıp fakültesinden bir öğrencimle karşılaştım, şimdi asistan, ben onun eserleriyle büyüdüm diyor. Gözleri iki çeşme ağlayan genç kızlar, çocuk yaştan itibaren onun kitaplarıyla büyümüş

ruh arkadaşları. Hayatlarına şiir ve masallarıyla sokulduğu nice insan onu katıksız bir sevgiyle öte aleme sırladılar. Bir doktor arkadaşımınla karşılaştım, 'hiç tanışmadım ama hakkında yazılanlardan o kadar etkilendim ki kendimi burada buldum' diyor. Gece vakti kabrine uğruyoruz, iki genç kız başında Kuran okuyor. Çok az insan bu kadar büyük bir sevgiyle sarmalanmıştır. Mevlana İdris ölümünden korkmuyordu. Zaten ölüm bir yenilgi değildir. Rabbiyle birlikte olan kişi için ölüm pirimiz Mevlana Celaleddin'in dediği gibi düğün gecesidir. 'Beni toprağa verdikleri zaman, elvedâ elvedâ demeye kalkışma/ Mezar, cennet topluluğunun perdesidir./ Batmayı gördün değil mi? Doğmayı da seyret, güneşle aya gurûbdan hiç ziyân gelir mi?'

Bize bir sabah rüzgârı değdi. Latif bir rüzgâr üzerimize çiçek tozlarını serpti ve gitti. Kardeşimiz, ciğerparemiz En Sevgili'sine kavuştu. Biz de onun ardından yola koyulduk. Mevlana İdris için üzülmeli miyiz? Hayır. O zaten mana âlemlerinin meftunuydu. Sevdiğine aitti ve ona gitti. Sadece kendimiz için üzülebiliriz. O latif sabah rüzgârı madde aleminde kapımızı çalmayacak. Yine de kalbimizin kapısı aralık dursun. Aşıklar ölmez. Mana, manayı bulur. Yeter ki biz kalbimizdeki manayı diri turalım. Fizik âlem bir teferruattır.

BÜTÜN ÇOCUKLARIN ARKADAŞI MEVLÂNA İDRİS

MEHMET ŞEKER

▲ Bir şair hayata veda ettiğinde, kitapları kime kalır; hayalleri, düşleri kime?

Hazıranda ölmek zor demişlerdi de inanmıştık.

Cahit Zarifoğlu 35 yıl önce, Abdurrahim Karakoç on yıl önce, Mevlâna İdris de bu sene 7 Haziran'da aramızdan ayrıldı.

Şair milleti, zor olanı başarmaya niyetlidir her zaman.

Otuz yıllık arkadaşım Mevlâna da kervana katıldı.

İyileştğine dair haber almıştık, kardeşi Salih iyiye gittiğini bildirmişti de sevinmiştik.

Uyandı, gözlerini açtı, bizi tanıdı, konuştu demişti Salih.

Gelince hep beraber toplanıp kutlayalım diye karar verdik.

Onunla görüşmek için yola çıkan arkadaşlar, cenazesini alıp döndü.

Meğer o iyiye değil, en iyiye doğru gitmekteymiş.

Az konuşan, çok dinleyen, kimsenin aleyhine söz sarf etmeyen biriydi.

Yıllar önce Çocuk Esirgeme'deki çocukları düzenli ziyaret eder, onlara kitaplar götürür, oyunlar oynar, sohbet edermiş.

Hepsi Mevlâna'nın yolunu gözlermiş. Biz bunu cenaze töreninde öğrendik.

Adnan Özen açıkladı. Artık söyleyebilirim dedi. Zira o zamanlar "kimseye bahsetme, yoksa bir daha gelmem" dermiş. Duyulmasını istemezmiş. İyilikler gizli kalınca daha anlamlı. Reklâm için yapılanın ne kıymeti var?

Defnederken, o çocuklardan en az on beşi yanımızdaydı. Hepsi koca adam olmuş.

Bu toprakların en güzel yürekli, en temiz bakışlı insanlarını gördük.

Mevlâna'yı son yolculuğuna uğurlamaya gelmişlerdi.

O etrafında hep iyiler bulunsun isterdi ve toplayıp buluştururdu.

Dört beş sene kadar önce Ramazan'da çok kişi birbirine gösterişli iftar sofralarında çekilmiş fotoğraflar gönderirken, Burhan Karagöl sokak çocuklarından bahseden bir mesaj yazmış.

Mevlâna hemen cevap vermiş.

“Kırk çocuk getir, o gösterişli sofralarda beraberce iftar edelim.”

Çocuklardan bazıları bizim oraya gitmeye kıyafetimiz uygun değil diye karşı çıkınca, Mevlâna başka bir formül bulmuş.

Yemekleri onlara ulaştırmak.

Tavrına hayran olanlar, onun kimseye benzemezliğinden emindi.

Bakışından süzülen bilgelik, cümle âleme yeterdi.

Fotoğrafına bile bakan bunu anlar.

Eski Kafa sahibiydi ve fakat her zaman yeni bakışları vardı.

“Nevi şahsına münhasır” deyiminin onun için tertip edilmiş sanmak mümkün.

Hitapları bile kendine has.

“Bayım”, “Hazret”, “Dostum”, “Üstat” derdi etrafındakilere.

Beraber çok yolculuklarımız oldu. Pek çok hatıra biriktirdik. Dahasına ümitliydik. Projelerimiz vardı.

Nasip buraya kadamış.

Onu Eyüp Sultan'a defnettikten sonra, sevenleri birbirinden ayılamadı.

Hatıralardan biraz daha bahsetmek isteği gece yarısını geçene kadar sürdü.

Mustafa Baki Efe'nin anlattığı hepimizi etkiledi.

Bir süre önce ondan bir istekte bulunmuş.

“Benim için her perşembe bir Yasin-i şerif okur musun?”

Efe bir anda böyle bir taleple karşılaşınca şaşırılmış, ne diyeceğini düşünürken o devam etmiş sözüne.

“Ben ölünceye kadar değil, sen ölünceye kadar.”

Ekrem Ayyıldız da yirmi gün önce Eyüp Sultan türbesinin fotoğrafını gönderdiğini söyledi.

Şimdi o türbenin yakınında. Orada buldu huzuru.

Yurt dışı gezilerde biz ekip hâlinde tarihî turistik yerleri dolaşırken, Mevlâna ikide bir kaybolurdu.

Ya bir kenarda bir çocuk görmüştür onunla ilgileniyordur... Ya bir mağazaya girmiş ya da ilginç bir yer bulmuş fotoğrafını çekiyordur.

Herkes birbirine sorardı. “Mevlâna nerede?”

Roma'yı, Paris'i, Londra'yı bu sorularla dolaştık hep.

Sonradan alıştık ama ilk zamanlar kayboldu sanırdık.

Kimse bilmezdi ki. O yüzden cevap “Konya'da” olurdu.

Şimdi artık biliyoruz bu sorunun cevabını.

Bir şey daha biliyoruz.

Dünyanın en ilginç adamlarından biriydi bizim sevgili Mevlâna'mız.

Şaban Abak ve Ali Verçin kadar Yusuf Özaslan da, tecrübesi hepimizden fazla Yurdakul Dağoğlu ağabeyimiz de bu tespite katılan büyüklerimizdir.

Başta sorduğumuz soruya dönecek olursak, şairin hayalleri ve düşleri muhakkak çocuklara kalmıştır. Dünyanın bütün çocuklarına.

▲ Nedim beyin cenazesini hatırlıyorum, Andırın dolmuştu, söz gelimi denilmiş değil bu. Andırın, yurdun dört bir tarafından gelmiş araçlarla, insanlarla dolmuştu. Sizinle beraber gitmiştik birkaç defa yanına, çok sevmiştim kendisini. Demek ki çok seven sadece ben değilmişim. Mevlana İdris Zengin'i Nedim beyin kardeşi olduğunu bilmeden tanıdım yazılarından. İsim benzerliği mi acaba derdim. Zengin ailesi ismi gibi zengin bir aile. Aslında Andırın bütünüyle zengin bir yer. Sizi tanıdım, Nedim beyi tanıdım, Mevlana İdris Zengin'i ve daha nice çok değerli insanı tanıdım orada. Yaklaşık 20 yıl civarı süren eğitim-öğretim hayatımda en çok Andırın'daki çalışmalarımdayım keyf aldım diyebilirim üstelik orada sadece 1 yılın hafta sonları kaldım. Andırın ve orada yaşamış, yetmişmiş insanlar dünyamda hep çok güzel bir yerdedir. Geçmişlerinize rahmet, hayattakilere selamet dilerim.

MUHSİN SERBEST

▲ Mevlana İdris ile 1987 de Fatih de İslam mecmuasının yayınlandığı binada Gül Çocuk dergisinde birlikte çalışmıştık. O yazarlık yapıyordu ben de ressamlık. Daha ben on yedisindeydim o da bizden fazla büyük değildi. Fakat bizdeki muzip ve hareketli yanımıza zıt o daha o yaşlarda ağırbaşlı ve koca adamlar gibi vakurluydu. Ben çok konuşkandım o suskundu. Hatta gereksiz bir cümle bile söylemezdi.

Vefat ettiğini üzümlere ve şaşırarak öğrendim. Çünkü hiç bir kötü alışkanlığı olmayan, sadece yazan, kalabalıklardan uzakta kendi halinde yaşayıp düşünen biri bu kadar erken nasıl vefat edebilirdi?

Kardeşi Salih Zengin ile yakın dosttık ve birbirimize çok benziyorduk. Adaşım Salih ile 1997 de Şirinevler'de kurulan Negatif Reklam Ajansı'nda sık sık görüşüyorduk. Abisi Mevlana da çeşitli çocuk dergilerinde ilginç ve orijinal hikayeler yazıyordu. Onu bu sebeple en iyi tanıyanlardan biri dönemin Gülçocuk dergisi genel yayın yönetmeni Ferman Karaçam ile Mavikus çocuk dergisini o dönem çıkaran Erol Erdoğan dır tahmin ediyorum.

Biz ülkenin yetenekli gençleri, aksak yürüten devlet yönetimine karşı yükselen İslami itirazın oluşturduğu ruhla Fatih de çıkan dergi ve gazetelerin etrafında 1990' larda toplanmıştık. Güzel ve heyecanlı günlerdi.

O günlerden kalan güzel anılardan biriydi Mevlana İdris'in sakin yüzü ve arkadaşlığı.

Sisteme son dönemde eleştiriler de getiren samimi bir kültür insanıydı.

Rahmet diliyorum...

SALİH KOCA

▲ Mevlana İdris Zengin; Sıla-i Rahim olan Andırın'ı ihmal de etmedi. Edebiyat dünyamızda eserleri, şiir ve yazıları ile yer aldı. İlçemizin Milli Görüş öncülerinden Rahmetli Mustafa Zengin'in oğlu, ANDIRIN POİSTASI ve İKİNDİ YAZILARI SAHİBİ rahmetli Yazar Şair Nedim Ali Zengin, gazeteci İskender Zengin, gazeteci yazar Salih Zengin ve Necmettin Zengin'in kardeşleri MEVLANA İDRİS ZENGİN aramızdan erken ayrıldı. Allah gani rahmet eylesin, mekânı cennet olsun.

Geride ne güzel eserler bıraktı, dolu dolu. Bu ülkenin fikir ve düşünce dünyasında öz be öz evladı hep hayırla anılacaktır. Allah'ım geride bıraktığı evlatları ve yakınlarına sağlık sıhhat hayırlı ömür versin. Hepimizin başı sağolsun.

AHMET NARİNOĞLU

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'DAN MEVLANA İDRİS ZENGİN İÇİN TAZİYE MESAJI

ANDIRIN POSTASI GAZETESİ

Kahramanmaraş'ta bulunan şair ve yazar Mevlana İdris Zengin (56) rahatsızlanınca kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti. Zengin (56), yarın İstanbul'da toprağa verilecek. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, şair Mevlana İdris Zengin için taziye mesajı yayımladı. Erdoğan, "Bugün vefat haberini teessürle öğrendiğim mesai arkadaşım, değerli yazar ve şair Mevlana İdris Zengin kardeşimize Allah'tan rahmet niyaz ediyorum" dedi.

Bir süre önce ikamet ettiği İstanbul'dan memleketi Andırın'a gelen Mevlana İdris Zengin, rahatsızlanınca Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldı. Burada yapılan kontrollerinin ardından Zengin, ameliyata alındı. Kalbinden ameliyat olan Mevlana İdris Zengin, yoğun bakım servisinde tedavisi devam ederken saat 03.30 sıralarında hayatını kaybetti.

ERDOĞAN'DAN TAZİYE TELEFONU

Mevlana İdris Zengin'in ölüm haberi, başta ailesi ve sevenleri olmak üzere edebiyat dünyasını yasa boğdu. **Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan**

bir taziye mesajı yayımlayıp aileyi de arayarak başsağlığı diledi.

Erdoğan, taziye mesajında "Bugün vefat haberini teessürle öğrendiğim mesai arkadaşım, değerli yazar ve şair Mevlana İdris Zengin kardeşimize Allah'tan rahmet niyaz ediyorum. Rabbim takriratını hasenata tebdil eylesin, ailesinin ve tüm sevenlerinin başı sağ olsun, mekanı cennet olsun" dedi.

Ayrıca TBMM Başkanı Mustafa Şentop ile Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Kasapoğlu aileyi arayarak başsağlığı diledi. Kahramanmaraş Valisi Ömer Faruk Coşkun, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanı Hayrettin Güngör de hastaneye gelerek aileye taziyelerini ilettiler.

MEVLANA İDRİS ZENGİN İÇİN TAZİYE MESAJLARI

TBMM Başkanı Mustafa Şentop: Edebiyatımızın nahif şairi, şiir ve masallarıyla çocuklarımızı kanatlandıran yakın dostum, çalışma arkadaşım Mevlana İdris Zengin'in vefatını büyük üzüntüyle haber aldım. Allah'tan gani rahmet, ailesine, edebiyat camiasına ve bütün milletimize başsağlığı diliyorum."

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın: Edebiyatımızın güzel kalemi, çocukların abisi ve arkadaşısı, nahif kalbiyle pek çok insanın hayatına dokunan Mevlana İdris'in vefatını büyük bir teesürle öğrendim. Rabbim rahmet eylesin. Gökkubemizde hoş bir sada bırakan, gittiği yere yakışan güzel insan... Mekanın cennet olsun.

İletişim Başkanı Fahrettin Altun: "Ol dedin olduk senden Gel dedin geldik sana Başımız yerde..." Ahir zaman dervishi, kıymetli şair ve yazar Mevlana İdris'in vefatını üzüntüyle öğrendim. Merhuma Allah'tan rahmet; kederli ailesine, yakınlarına ve edebiyat camiamıza başsağlığı diliyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum: Edebiyat dünyamızın nahif ve sevgi yüklü sesi, şair ve yazar, kıymetli Mevlana İdris Zengin'e Cenabı Allah'tan rahmet; ailesine, sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyorum. Rabbim mekânını cennet eylesin, yazın camiamızın başı sağ olsun.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu: Çocuk kalbinin naifliğiyle geçen bir ömür, kitaplarıyla bir çok çocuğun hayal dünyasının gelişmesinde katkısı olan, çocukların dostu, kitaplarıyla büyüyenlerin ağabeyi Mevlana İdris Zengin Beyefendiye Allah'tan rahmet; ailesi, sevenleri ve edebiyat camiamıza başsağlığı diliyorum.

Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy: Edebiyat dünyamızın kıymetli yazar ve şairlerinden Mevlâna İdris Zengin'in vefatını üzüntüyle öğrendim. Merhuma Allah'tan rahmet; yakınlarına, sevenlerine ve tüm edebiyat camiamıza başsağlığı diliyorum.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca: Şair Mevlana İdris, geçirdiği kalp krizi sonrası K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Hastanesi yoğun bakımdaki 11. gününde aramızdan ayrıldı. O insanın içindeki çocuğu anlama ve ona tercüman olma sanatında bir ustaydı. Allah rahmet etsin. Ailesine, dostlarına başsağlığı diliyorum.

AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik: Gerçek bir insan Mevlana İdris rahmete kavuştu. Çok büyük, çok acı bir kayıp. Şiiri, çocuk sevgisi, her kalbe degen dostluğu ile müstesna biriydi. Allah rahmet eylesin.

AK Parti Genel Başkanvekili Numan Kurtulmuş: "Her şey için tek şey diliyorum Allah'ın gülleri yakamızı bırakmasın" Şair, yazar, edebiyatçı ve güzel insan Mevlana İdris Zengin'e Allah'tan rahmet, ailesine, yakınlarına ve sevenlerine baş sağlığı diliyorum. Mekâmı cennet, makamı âlî olsun.

AK Parti Grup Başkanvekili Mahir Ünal: Güzel bir insan ayrıldı aramızdan. Mevlana İdris Zengin'i kaybettik. Sözü ziyan etmez, gürültülü insanlardan uzak durur çoğu zaman tebessümü ile konuşurdu. Geriye insan olmaya dair güzel hatıralar bıraktı. Allahtan rahmet diliyorum. Başımız sağ olsun."

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu: "Bir kum tanesiyim ama çölün derdini taşıyorum" diyen, değerli yazar ve şair Mevlana İdris Zengin'in vefatını üzüntüyle öğrendim. Kendisine Allah'tan rahmet, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyorum.

MEVLÂNA İDRİS

1966-2022

TEŞEKKÜR

Sevgili Ağabeyim, şair ve yazar Mevlâna İdris Zengin'in 7 Haziran 2022'de ahiret yurduna göçmesi nedeniyle acımızı paylaşarak bu süreçte bizleri bir an olsun yalnız bırakmayan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, TBMM Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'a, Sağlık Bakanımız Sayın Fahrettin Koca'ya, Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın Dr. Mehmet M. Kasapoğlu'na Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Derya Yanık'a, Değerli Bakanlarımıza, Siyasi Partilerin Genel Başkanlarına, AK Parti Genel Başkanvekili Sayın Numan Kurtulmuş'a, AK Parti Grup Başkanvekili Sayın Mahir Ünal'a, Diyanet İşleri Başkanımız Sayın Prof. Dr. Ali Erbaş'a, Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Sayın İbrahim Kalın'a Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Sayın Fahrettin Altun'a, taziyelerini sunan milletvekillerimize, yerel yöneticilerimize, kamu görevlilerimize, sivil toplum kuruluşlarına, doktor, hemşire ve sağlık çalışanlarımıza, Mevlâna İdris'in her daim yanında olan çok sevgili dostlarına, Fatiha ve hatimlerini gönderen sevenlerine ve okurlarına, minik elleriyle dua eden tüm çocuklara ve adamlarına ailemiz adına şükranlarımızı sunar, çok teşekkür ederim.

Allah'tan geldik, dönüş O'nadır.

DİRİLİŞ POSTASI

12 Haziran 2022 Pazır / 13 Zikade 1443

TÜRKİYE'NİN DİRİLİŞİ

Fiyat: 1 TL • www.dirilispostasi.com

TARİH BİTTİ

Sana bakmak toprağa bakmak kadar güzeldi
Sert şarkılar vardı yanaklarında

Sabahın usunu dalgın atlara yükledim
Senin sehrine vardım saçlarını aradım boşuna
Sen yoktun bir şey yoktu
Bütün dillerde yalan söylüyor sana sözümün için

Sen gittin tarih bitti milat neyi açıklayabilir
Sana bakmak toprağa bakmak kadar güzeldi

Ne vardı bir de balçıklar vardı

Bahçeye resimler düzeneğe devam ediyor

Kimi eski bir denize çuluzmuş
Kimi her yanı Nazran bir trenle
Kimi bir kölmeye

Bir resimde isa aksana bakıyor
Bir resimde yaşlılar elbosu dönüyor kadınları vermiş sözlerinden
Bir resimde yaşlılar anahatlar var hiç kacı yok
Bir resimde telefon çalıyor acı yokmuş ve yaşam
İstanbul zaman
Bir resimde yedi köyüz anlamda en güzel düşün görümlüğü

Çocukluk çok
Hatırlar mısn
Hatırların

Geçtik dünyanın arasından
Geçtik bu küçük omezonun mısra
Mevliler giymiş ağlayan meleklerle
Tarihsiz kadınlara
Düpmüş bayraklara geçtik
Geçtik dünyadan başıyla bizi

Yaşadıklarımız için
Yaşadıklarımız için
Elsizli
Dilimizli
Tanınm
Bağışla bizi

Kimsenin olmayan bir yoldan geçerken
Kimsenin olmayan bir resmin güldüm hıyabın

Büyük dalgınlar vardı
Cevapsızlar
Hiç deniz görmeyenler
Kimsesiz bir şey somayınlar vardı
Kıyafetler
Hayatın büyük irmağında
Vardı ve akıyordu

Sonra kimsesiz kaldı
Hiç kimsesiz
Bağlamak için
Yalvarmak için

Çünkü herkes gitti
Çünkü herkes gidi

Geceler var bir de iyi geceler

İyi geceler bayım hiç yetmez mi
En az bir defa yitmiş insan

Nasıl geçti yıllar telefon beklerken mi
Şarkılar bitti şarkılar bitti
Bir şey söylemedin kadimlar için
Devrimler için bir şey söylemedin
Yıldızlar için
İyi geceler bayım

Yine birşey ağlıms bak yeryüzü istak

İçinde yalan olmayan bir cümle söyle bana
İçinde amanlık olmayan bir cümle söyle
İçinde zulüm olmayan bir cümle söyle
İhtiyacım var buna

Çok herhalendim zevtin açacı
Çok hırpalandım sevgim
Bu vakitimiz değişen hantalardan
Kederli göklerden mübarek çocuklardan kaparmış çocuklardan
Geldi geçiyor dünya
Elim tut
Bir cümle söyle
İçinde yalan olmayan bir cümle
Gökleri bakma anında dünyadan çama anında
Söylüyor kaybolayım söyleyip varolayım
İtir cümle bir cümle bir cümle

Lailahetilah

Mevlana İdris Zengin

Şahidiz!

Mevlana İdris Zengin

1966-2022

Adın gibi yaşadın!

Mevlana İdris, bu toprakların öz mayasını çaldı binlerce çocuğun gönül dünyasına...
Müşfik bir yazar, vefalı bir dost, kalbi ve kalemi zengin bir yürek işçisi olarak kazındı düşünce ve ruh dünyamıza...
Geride kocaman bir boşluk bırakıp göçtü ebedi âleme... Ruhunu şad olsun.

"HAK AŞIKLARI ÖLMEZ"

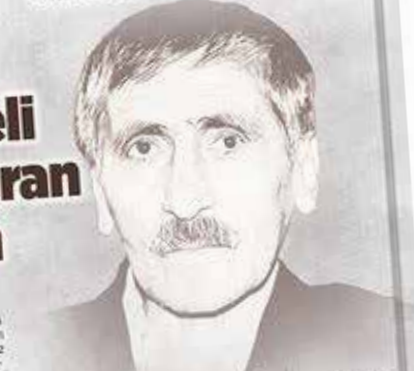
BİR haziran günü dünyasını değiştirerek gönlünde taht kurduğu okurlarının avucularına, cenaze namazında Allah için birisini 'dünya telaşları sebebiyle uzakta bulunan dostu ayırı sızla buluşturup son mahabatını bıraktı. Hayatı boyunca herkesin öleliye yaşatmak için çarpınış içindeki mütevekkil çocuk el sallayarak ayırdı aramızdan. Ölümler bir yok oluş değil ebediyete geçmek olduğunu bir kez daha gösterdi bütün Türkiye'ye...
Vaktür ve mütevekkil çehresi, sefakârı, sohbetsiz dostlarının kalbine mih gibi çakılken birlerce okurların dudaklarında semaya atan birer dünya üstirildi adı...

Cahit Zarifoğlu

Üç güzeli buluşturan haziran

SÖZÜN ve sığın üstadı İsmail Abdürrahim Karakoç ve Cahit Zarifoğlu, 7 Haziran günü emnane Hâşık'a teslim etmiş. Bu iki güzel isme Mevlana İdris Zengin de katıldı. Sımdı bize düşen aziz borç ise düşünce ve ruh dünyamızı nakis nakis süleyen üç güzeli, her biri birer dua ve neyaz ruyeti taşıyan eserleriyle yüreğimize naksetmek... Mekânları cennet, makâmları âli olsun.

Abdürrahim Karakoç

14 HAZİRAN 2022 SAYI: 1927 "yaşam devam ediyor" SALI GÜNLERİ YAYIMLANIR / Fiyat: 75 Kr.

MEVLÂNA İDRİS'E RAHMET OLSUN

Ailemizin sessiz derviş, çocukların ya da kendi deyişle "adamımlar"ının dostu, arkadaşlarının sevgilisi şair ve yazar Mevlâna İdris, 7 Haziran gecesi tedavi gördüğü Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde, bu âlemden ebedi yurduna göçtü. Rahmet olsun. Tüm dostlarının, sevenlerinin ve okurlarının başı sağ olsun.

1966 yılında Andırın'da doğan Mevlâna İdris, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Ama avukatlık yapmadı. Hayatını şiire, masala ve çocuklara adadı. Sessiz ve suskundtu. Arkadaşlarının deyişle "Cömertti. Nüktedandı. Hasbiydi. Dervişti. Şairdi. Şiirdi. Vakurdu. Mahcuptu. Arifli. Kamildi. İnsandı. İstanbul'du. Süleymaniye'ydi. Maraş'tı. Çocuktu. Dertliydi. Güzeldi. Çok özeldi."

Güzel bir kalbi vardı. Her şeye güzel baktı. Güzel dostluklar kurdu. Güzellikler kattığı bir hayatı yaşadı. Çeşitli gazeteler ve dergilerde yazılar yazdı, denemeler kaleme aldı, dokunaklı şiirlere imza attı. Çocuk edebiyatı alanında elliye ulaşan kitap yayınladı ve sayısız ödülleri aldı. Yazdıklarıyla kendine mahsus dünyalar kurdu. Çağımızın vicdanı oldu. Çünkü inanmış ve iki cihanda yaşayan Müslüman bir kimlikli Mevlâna İdris. Duyarlılığıyla, hasbiyetiyle, kalpten kurduğu dostluklarıyla, kültürel birikimiyle, derinlikli duygusuyla edebiyat dünyasında bir çığır açtı.

Modern dünyanın çelebisiydi Mevlâna İdris. Safiyetini, naifliğini ve nezaketini koruyarak yaşadı. Kimseyi incitmedi. Muhatabına bazen Efendim, bazen Üstat, bazen Hazret, bazen Adamım, bazen Hanımefendi, çocukluk da Bayım diye hitap ederdi. Her yaştan ve kimlikten tanıdığı fazlaydı, seveni çoktu.

MEVLÂNA İDRİS
15.03.1966 – 07.06.2022

İYÜPSULTAN'DAN AHİRET YURDUNA

O yüzden 8 Haziran günü, ikinci namazının ardından son yolculuğuna uğurlandığı İstanbul Eyüpsultan Camii'nin avlusu, suskun bir kalabalığa şahitlik etti. Hayatlarına şiir ve masallarıyla fışıldadığı nice insan onu öte âleme sırlamak için kıyam durdular. Bütün zamanları toplayan eksiksiz bir resim vardı tabutunun başında. Çocuklar, gençler, yaşlılar, şairler, yazarlar, yakın dostları yanında TBMM Başkanı Prof. Dr. Mustafa Şentop, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Derya Yanık, İstanbul Valisi Ali Yerlikaya, İlim Yayma Vakfı

Mütevelli Heyeti Başkanı Bilal Erdoğan, Eyüpsultan Belediye Başkanı Deniz Köken, Sultanbeyli Belediye Başkanı Hüseyin Keskin, Zeytinburnu Belediye Başkanı Ömer Arsoy, Beykoz Belediye Başkanı Murat Aydın, İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürü Coşkun Yılmaz ile sivil toplum kuruluşu ve basın temsilcileri de cenaze törenine iştirak edenler arasındaydı. Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş kıldırıldığı cenaze namazının ardından yaptığı uğurlama konuşmasında "Mevlâna İdris kardeşimiz sayılı nefeslerini tamamladı ve onu şimdi hakiki dünyaya ve Mevla'mıza uğurluyoruz. Mevlâna'mızı yani kardeşimizi

Mevla'mıza uğurluyoruz. O Mevla'sını o kadar seviyordu ki ismini her söylediğimizde Mevla'mız aklımıza geliyordu. İsimler o kadar da önemli ki işte Mevlâna İdris kardeşimizin ismi de esasında sürekli bir mesaj içeriyordu. Mevla'mızı unutmayalım. Rabb'imizi unutmayalım. Onun ismini her andığımızda Mevla'mız akla geliyor" diyerek sevenlerinin diline tercüman oldu.

TBMM Başkanı Prof. Dr. Mustafa Şentop ise yaptığı konuşmada duyduğu üzüntüyü samimiyetle dile getirerek "Mevlâna İdris'in hepimizin gönlünde önemli bir yeri vardı. Nevi şahsına münhasır bir arkadaşımız bir dostumuzdu. Kalbimizde, zihnimizde doldurulmayacak bir yeri değil kalbimizin, zihnimizin bir parçasıydı. İnanıyoruz ki güzel bir hayat yaşayan müminler, muvahhitler öbür dünyada buradakinden daha iyi bir hayat yaşayacaklar. Daha iyi bir hayata geçtiğine inanıyoruz. Bunlar bizim tesellimiz. Güzel yaşadı, güzel öldü. Cenab-ı Hak rahmetiyle muamele etsin" temennisinde bulundu.

Bir şiirinde;

"Burası dünya ve biz artık çok sıkıldık

Alıp başımızı sana gelmek istiyoruz

Sana gelmek, orada kalmak istiyoruz" diyen Mevlâna İdris tekbirler eşliğinde ve sevenlerinin omuzunda Eyüpsultan'da bulunan Mihrişah Valide Sultan Haziresi'ne dualarla defnedildi.

Evet çok hüznünlüydüz.

Çok yalnızız.

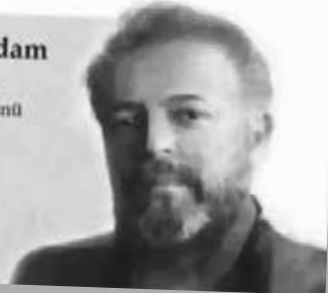
Bu dünyadan bir Mevlâna İdris geçti.

Melekler yoldaşı olsun. Mekânı cennet, makamı âli olsun. Allah'ın sonsuz rahmeti üzerine olsun. Allah'ın gülleri yakasını bırakmasın.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Mevlâna İdris Sekizinci Güzel Adam

Türk edebiyatının unutulmayacak isimlerinden şair ve yazar Mevlâna İdris'in 7 Haziran günü vefatının ardından sosyal medya hesabından taziyeye mesajını yayınlamak üzere üzüntüsünü paylaşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, ayrıca Mevlâna İdris'in kardeşi H. Salih Zengin'i telefonla arayarak başsağlığı dileklerinde bulundu. "Mevlâna İdris kardeşime rahmet, ailenize başsağlığı diliyorum" diyerek sözlerine başlayan Erdoğan, merhumla İstanbul Belediye Başkanlığı döneminde birlikte çalıştıklarını hatırlatarak "Kahramanmaraş'ta yedi güzel adam var. Mevlâna İdris'te sekizinci güzel adam oldu. Kendisi Kahramanmaraşlı ama onu bizden uzaklaştırmayın" dedi.

Ah, yazmak ne zormuş! Müslüman, insan, şair, yazar ve çocukların dostu, sevgili abim Mevlâna İdris bu gece K. Maraş'ta tedavi gördüğü hastanede Rabbine kavuştu. Allah'ım onu meleklerle karşılayıp cennet bahçelerinde ağırlasın. Acımız tarifsiz.. Hepimizin başı sağolsun. Dua, dua, dua!

Salih ZENGİN

İbrahim Kalın

T.C. CUMHURBAŞKANI SÖZCÜSÜ

Edebiyatımızın güzel kalemi, çocukların abisi ve arkadaşısı, nahif kalbiyle pek çok insanın hayatına dokunan Mevlana İdris'in vefatını büyük bir teesürle öğrendim. Rabbim rahmet eylesin. Gök kubremizde hoş bir sada bırakan, gittiği yere yakışan güzel insan... Mekanın cennet olsun.

Abdulhamit Gül

"En son ölüm gelir Yine de erken deriz" Mevlana İdris... Mekanın cennet olsun güzel dost...

Ahmet Çuhadar

Toprağa yağmur düşüyordu ah nasıl düşüyordu
Bir harf durmadan durmadan üşüyordu
Uzaklardan gelir uzaklara giderdim artık
Yıkıldım ben bu yıkılışı yağmurlardan öğrendim.

Ahmet Tezcan

Kahkahası kadar kısa bir ömür, soyadı gibi zengin bir hayat, isimleriyle müsemma bir adam Mevlana İdris. Şimdi türküler onu söylüyor; "Gitti canımın cananı ay le canım, vay le canım, oy canım!"

Aykut Kuşkaya

"İnsanlar dünyadadır ama Dünyalı değildir Bir yolcu
Bir gölgedir dünyada Gelir ve gider Gider ve gelmez"
Mevlana İdris Türk çocuk edebiyatının önemli ismi,
yürek yazarı, dertli, mütevazı, samimi, cömert ve zarif
bir dost idi...

Davut Çevik

Ah dostum böyle erkenmi olacaktı gidişin çocukluk
arkadaşım çocukların dostu şair yazar Mevlana İdris
Zengini kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyorum.

Dursun Çiçek

Dağa bakan adamı dağsız bıraktın... Dağ gönüllüydün...
Gönlünde bir dağ vardı senin en yücesinden...
Dağladın bizi...

Ebrar

"Çok yürüdüük, yollar kayboldu, yol bulduk sana geldik
Ne getirdin deme bize, senden başka neyimiz varsa o
bizim yokumuzdur Geldik işte bunlar ellerimiz Bunlar
da ellerimizin büyük boşluğu.

Furkan Çalışkan

Sabahu acı bir haberle karşıladık. Zarafet sahibi, çok değerli bir insanı, Mevlana İdris'i kaybettik.

Genç İHH

Çocuklar için çıkardığı kitaplarla onların gönlünü fetheden Yazar Mevlana İdris vefat etti. Merhuma Allah'tan rahmet, yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz.

Hüseyin Yorulmaz

Andrın. Çocukluğumun geçtiği sade bir Anadolu kasabası. Mevlana İdris'i yetiştiren iklim. Güle güle aziz dost. Allah'ın rahmeti seninle olsun.

İbrahim Halil Üçer

En son ölüm gelir, Yine de erken deriz. Derinlikler için bir yol vardı. Bilmiyorum her şey bitti mi? Bu kağıttan gemiyi bırakıyorum. Bu kağıttan denize Sevgilim sevgilim. Böyle yalnız mı gidecektim. Cennetteki evimize Mevlana İdris Rahmet olsun.

Kaleler Şehri Andrın

Kahramanmaraş'ın, Andrın'ın değeri, Türk edebiyatının değerli bir kalemi, şair ve yazar Mevlana İdris Zengin, bu gece tedavi gördüğü Kahramanmaraş'taki hastanede sonsuzluk yurduna göç etmiştir. Rabbim rahmetiyle muamele eylesin, yakınlarına sabircemil versin inşaallah. Mekanı cennet olsun.

Kemal Sayar

Çiğerpemiz, kardeşimiz, dostumuz, yoldaşımız güzel insan Mevlana İdris En Sevgili'sine kavuştu, Allah rahmet eylesin. 35 yıllık arkadaşlık, binlerce hatıra, ayrılmak zor. İyi değil çok iyi bildik, zarifçe yaşadı, sayısız yüreğe dokundu. Cennet sana yakışır güzel arkadaşım.

Kemal Sayar

'Her gün bir yere konmak ne güzel. Bulanmadan, donmadan akmak ne hoş'. Uzun uzun susar, sonra bir hikmet söylerdi. Ülkenin her yerinde dostluk orduları vardı. Rindleri, harabat ehlini tanır, onlarla dostluk ederdi. Bizim Mevlana'muz böyleydi, onda bu âleme sığmayan bir şey vardı.

Kemal Sayar

'Ölen hayvan imiş âşıklar ölmez' demişti Yunus'umuz. Beni toprağa verdikleri zaman, elvedâ elvedâ demeye kalkışma, Mezar, cennet topluluğunun perdesidir. Batmayı gördün değil mi? Doğmayı da seyret, güneşle aya gurûbdan hiç ziyân gelir mi?' demişti Hz. Pir. Güzellik hep yaşar.

Mert Mevlüt Gökçe

Mevlana İdris, benim şairlerimden di. her yıl yanlışsız sakla'yı ezberletiyordum çocuklara. üzgünüm, mekanı cennet olsun.

Muhammed Emin Yıldırım

Gidenler kervanına Mevlana İdris ağabeyimiz de katıldı...Allah (cc) rahmet eylesin. Sevindirdiği ve bilinçlendirdiği binlerce çocuk onun salih ameli olsun. Mekânı cennet, makamı âlî olsun...

Mustafa ÖZEL

Maalesef beklediğimiz haber gelmedi. Kıymetli yazar, şair, kültür ve gönül adamı Mevlana İdris Zengin, Cemâl Âlemi'ne sefer eylemiş. Peygamberimize, Peygamberimizin şairleri Hassân b. Sâbit'e, Abdullah b. Revâha'ya komşu olmasını niyaz ederim. Mekânı cennet, makamı âlî olsun.

Mustafa Ruhi Sirin

En güzel kardeşlerimden Mevlâna İdris Zengin Hakk'a yürüdü. Allah rahmet eylesin. Sevgili evlatlarının, ailesinin ve her yaşta çocukların başı sağ olsun. Cennetin Reyhan kapısında çocuklarla buluşmanı dilerim can kardeşim.

Necip Evlice

"Asla ve daima diyen adam!" yolun açık, mekanın cennet olsun. Rahmeti bol rabbim, merhamet eyle!

Osman Baturhan

Dedi Mevla neyler. Bu alemi pirü pak eder. Sığmazsa bu aleme gönlü. Alır onu dert eder Geçer gider zaman, hayal olur o an Çıkmaz sokaktaki ömrü Bir kımultu ile ses eder.

Saadettin Acar

Sessizdi. Mahzundu. Cömertti. Nüktedandı. Hasbiydi. Dervişti. Şairdi. Şiirdi. Vakurdu. Mahcuptu. Arifti. Kamildir. İnsandı. İstanbul'du. Süleymaniye'ydi. Maraş'tı. Çocuktuk. Dertliydi. Güzeldi. Çok özeldi

Samsun Bülten

Edebiyat dünyamızın kıymetli isimlerinden Mevlana İdris Zengin'in vefatını üzüntüyle öğrenmiş bulunmaktayım. Mukadderata bakın ki bugünkü tarihte (07 Haziran) Cahit Zarifoğlu ve Abdurrahim Karakoçunda vefat yıldönümü. Ve şairler Haziranda mı öüürler? Rabbim Rahmet eylesin.

Ahmet SEVEN - Samsun Yazarlar Derneği Başkanı

Sibel Eraslan

Yolları hep gençler ve çocuklar için aşarken, Antalya, Batman, Ankara, Pekin, Londra... Dünya çok küçüktü. Söğüt gölgesinde bir çay içip kalkacak kadar kısaydı. Rahmetle. Yağmur damlaları yoldaşınız olsun, göklere selam olsun...

Teslime Gülsen Nurdoğan

Bazen yanbaşımızdakilerden haberimiz olmuyor. Dünya çok büyüdü ondan...

Hemşehrimiz Andırınlı (Nedim Ali), Mehmet Ali Zengin'in kardeşi, Andırın Postası İskender Zengin'in ağabeyi şair yazar Mevlana İdris Zengin Kahramanmaraş'ta tedavi gördüğü hastanede vefat etmiş...

Yunus Emre der ki; "Yiğit iken ölenlere yanar içim göynür özüm..." Bir şair, bir yazar hemşehrim İskender Zengin'e Allah rahmet eylesin, yazdıkları daim kalsın.

-Baki kalan bu kubbede hoş bir sada imiş!

Turan Kışlakçı

İslam dünyasından birçok düşünür ve akademisyen Üstad Mevlana İdris için taziyelerini iletti ve dua etti... Müslüman düşünürler, "Şark'ın Nobelsiz Kahramanları" adlı makaleme atfen "Mevlana İdris'in Nobel'e ihtiyacı yok, o bizim kahramanımız" dediler..

Meliha Demirkesen Karaoğlan

Nasıl üzüldük... Rabbim rahmet eylesin mekânı cennet olsun inşallah geride kalanlarınıza.

Ekrem Kaftan

El hüknü lillah Allah rahmet eylesin mekânı cennet olsun inşallah Rabbim size sabrı cemil ihsan eylesin kardeşim.

Niyazi

Başınız sağ olsun kardeş Rabbim gani gani rahmet eylesin kabri Gülnur Mekanı cennet olsun Rabbim tahsilatını af eylesin rahmetiyle muamele ile etsin inşallah Biz sizlerden ailecek razıyız Yüce Rabbim de sizlerden razı olur inşallah.

Şermin Hüküm

Ahhh. Ne çok hüziün doldu sayfalara bu sene. Allah rahmet eylesin önden gidenler öncü gidenler kervanı kalabalıklaşıyor. Mekanı cennet olsun.

Hüseyin Akın

Ah kardeşim, sevgili dostum bizleri bırakıp gittin. Allah mekanını cennet kulsun. Başımız sağ olsun.

Yusuf Dursun

Böyle bir haberi yazmak kadar okumak da zor. Rabb'im sevgili ağabeyine rahmetiyle muamele eylesin. Mekânı cennet olsun inşallah. Sizlere de sabır diliyorum.

Selvigül Şahin

Rabbim rahmet eylesin güzel bir adamın, çocukları bilmiş tanınmış onlara yazmış onların yüreğiyle dünyaya bakmış bir adamın arkadından ne söylenir. Rabbim en ala makamlarda ağırlasın, başımız sağ olsun.

Muharrem Kafkasyalı

"Doğdum ve olaylar gelişti. O çeşmeler akacak" diyordu @Mevlanaidris "Eski kafa" "tuhaf adamlar" serisinin "tersine adam"ıydı. "İyilik dükkânı" hep açık, bizleri çocukluğumuzda sabit kılan "hayal dükkânı" müzdi. Şimdi "kipat"larımız öksüz. Rabbim rahmet eylesin.

Ahmet Köseoğlu

Allah'tan geldik yine O na döneceğiz.Acımızın tesellisi Rabbimizin müminlere Cennet müjdesi olabilir. Sabahattan bu yana üzüntüm ve dalgınlığım, şaşkınlığım had safhada.Otuz yıla yakın dostluğumuzda gördüğüm şu ki şairliği,fikir adamlığı ve çocuklara ağa...

Halil Akallı

Rabbim mekanını cennet eylesin inşallah nurlar içinde yatsın.basin sagolsun kardeşim.gecen sene oturup kışla bahçesinde sohbet etmiştik.unutulmayacaksınız kardeşim.

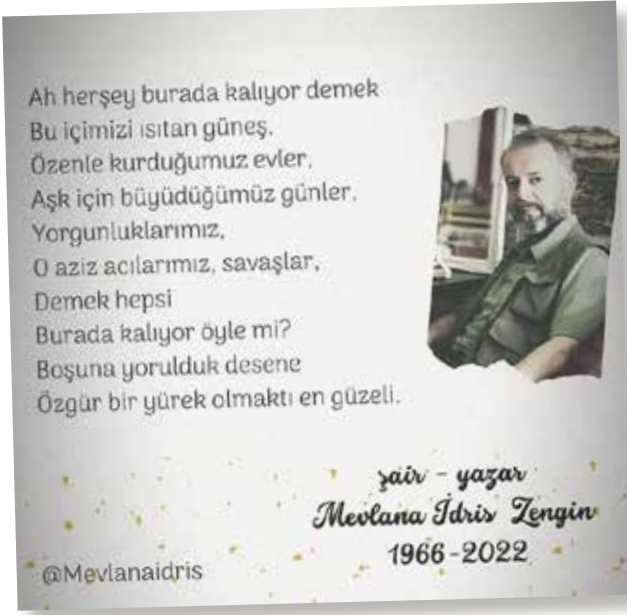
Tahsin Çeri

Tezemoğlu Mevlana İdris Zengin. Mekanın Cennet olsun Allah rahmetiyle muamele etsin inşallah. Dünyaya güzel baktın herşeyi güzel gördün. Güzel eserler yazdın _Çizdin Aydınlik yarınlara _Çocuklara ölümsüz eserler bıraktın. Milyonların dilinde Dualar

Davut Akgül

Bundan yalnızca iki yıl önce Mevlana İdris ağabey ve Asım Gültekin de aralarında olduğu bir kabileyle Balkanlarda bir gezi yapmıştık.Gençler ağırlıklı bu kabileyle Murat Hüdavendigar türbesi ve Blagay tekyesinde salavatlar getirmiş ilahiler söylemişti...

Herkes Gider

Kimsenin olmayan bir yoldan geçerken
 Kimsenin olmayan bir resmini gördüm
 hayatın
 Büyük dalgınlar vardı
 Cevapsızlar
 Hiç deniz görmeyenler
 Kimseye bir şey sormayanlar vardı
 Kaybedenler
 Hayatın büyük ırmağında
 Vardı ve akıyordu
 Sonra kimse kalmadı
 Hiç kimse
 Bağırarak için
 Yalvararak için
 Çünkü herkes gitti
 Çünkü herkes gitti

Masaf

Bahçıvanlar generallerden
 Menekşeler mermilerden daha azdı
 Yenilmişti dünya
 Doğanın özgürleştiren rüzgarı
 Çekilmişti yüzlerden
 İnsanlar doğa değil
 Yönetmelik kokuyordu
 Nükleer artıklar ve çok uluslu yalanlarla kirlenmişti
 yüzümüz
 Teknolojinin o yok edici,
 O gri gölgesi düşmüştü yüzlere
 Yenilmişti yüzümüz
 Ve görüntü aynıydı
 Bütün aynalarda
 Her şey çok açıktı
 Herkes kimsesiz
 Herkes bir şeyin yoksuluydu
 Hepimiz aynı anda yenilmiştik
 Ve şarkılarımız kederliydi
 Yanlış bir zamanda mı yaşıyordum ?
 Çekip gitse miydim ?
 Hayır!
 Ne yanlış bir zamanda yaşıyordum
 Ne de çekip gidecek bir yer vardı
 Her yer aynıydı
 Kaldım
 Sürekli çağırarak ve ayırım yapmayan toprak
 Nasıl olsa beni de çağıracaktı!

Andırın

Tarihi Üzerine

Tarih, orada yaşayanların ortak geçmişinin birikimleri olduğuna göre, yörenin tarihi bir bakıma kendi tarihimiz oluyor. Bu yüzden yöre tarihleri gerçek, yani yaşanan tarihtir. Önemi ve değeri büyüktür.

Andırın'ın tarihi şimdiye kadar çok boyutlu ele alınmadı. Elde birkaç çalışma var hâlbuki Andırın tarihine daldıkça ciltler dolusu, çok boyutlu çalışmalar yapılabilir. Yöre açılmamış çeyiz sandığına benziyor.

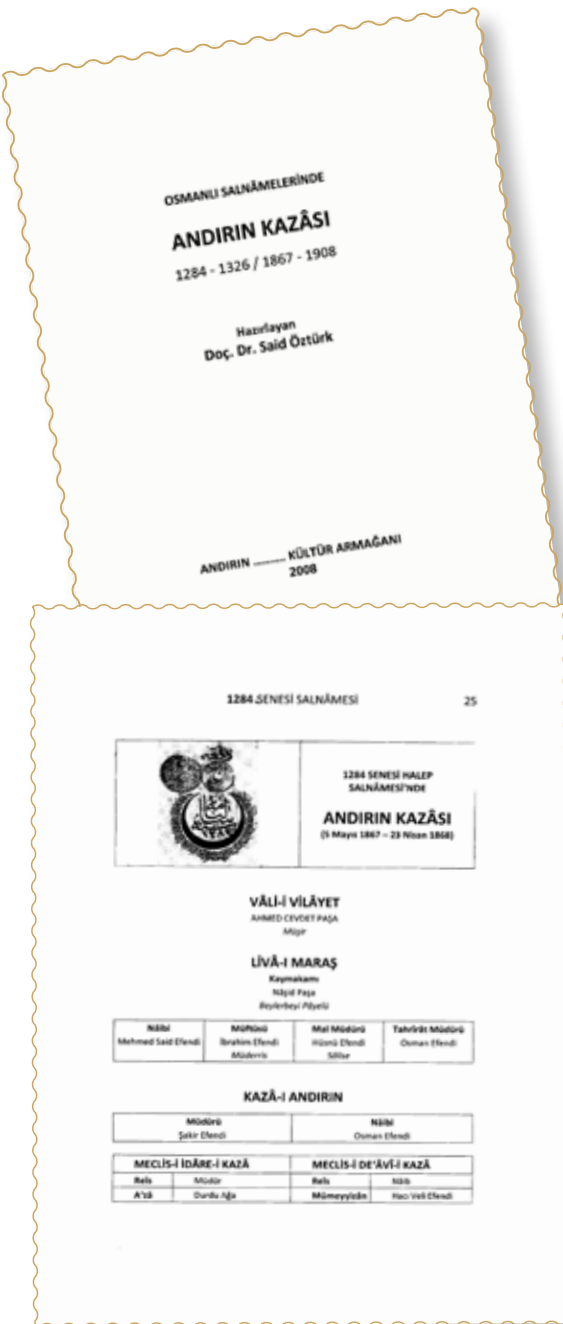
Andırın'ın tarihsel önemini artıran geçmişinde neler yaşandığından çok coğrafyası ve konumu gelmektedir. Andırına baktığımızda bazı tespitler yapabiliriz.

1. Andırın tarihini ilk yazan Cezmi Yurtsever olmuştur.
2. Andırın tarihi üzerine makale çalışmaları yapılmıştır
3. Yerel düzeyde tarihi belgeleri işleyen yazılar yazılmıştır
4. Tarihle karışık kültürel yazılar yazılmıştır.
5. Osmanlı defter, salname, kayıtlardan hareketle belgeli tarih çalışması yapılmamıştır.
6. Osmanlı arşivleri açılmış fakat üzerinde az kişi çalışmaktadır. Cezmi Yurtsever, Celil Çinkır sayabiliriz.

Tarihçi Prof. Dr. Sait Öztürk, Osmanlı salnameleri üzerinden Andırın'ı çalışmış, Göksun salnameleri basıldığı halde Andırın basılmayı beklemektedir. Sait hocayla yapılan görüşmelerde, yeni açılan belgelerle Andırın tarihi belgeleri zenginleşip yayımlanabileceğini aktarmıştır. Şimdi Andırın tarihi belgeleri yayımı beklemektedir.

Tirşik dergisi olarak Prof dr Sait Öztürk hocanın çalışmasından birkaç sayfa sunuyoruz.

OSMANLI BELGELERİNDE ANDIRIN hazır olduğu halde yayımı beklemektedir.

26 OSMANLI SALNÄMELERİNDE ANDIRIN KAZASI

Abdurrahman Ağa	Hacı Ağa
Ali Ağa	Kasım Ağa
Musa Karacaoğlu	Mustafa Ağa

Mahalle Kızı Hacı Ali Efendi
Derhal Kızı ve İsmail Efendi Osman Efendi
Gökmen Nihayesi Zabitü Mıhruru Rıza Bey

KAZA-I ANDIRIN
Kazı

Kazı mezkûr merkezde Kazı Karayı olup ki mahalle ibareyle mezkûr kazı otuz sekiz karyenden ibarettir.

İklim-i Kurş
Geben, Sine, Buzluk, Dığı, Kurşan, Talar, Kabaklar, Enerler, Orman, Derinler, Torun, Güneş, Akşah, Hacıoğlu, Bostancılar, Çiftlik, Sandançınarlı, Bekreç, Kabaklı, Bahadır, Bekirli, Fennak, Ağaçyurtlu, Akbaş, Kök, Ertekinli, Mevlâ, Akhmedli, Sunaklı, Anadol, Beşevlerli, Arablar, Tokmaklı, Karaman, Karayak, Kaman, Kızı Torun.

Kazı mezkûr bir bin yirmi beş ve üç yarı hisyan olan otuz bir seks üç tane ve iki meşur bey karyesi hüddir.

Mahalle-i Arıyık
Kuz ve 247 ve den ve paralı ve süzün ve pikişir. Buzlar dahi-i kazıda saf olma.

Asir-i Akile
Asir atlıdan kazı mezkûrde Akile ve Hayranlı ve Anadol ve Akil nişanıyla dört kale harabesi vardır.

Orman
Kazı mezkûrde Gük Akhmed Karayı otuzüç hisyan süzün paralı ve arsan bir yirmi meşur bir orman vardır. Ağaçlar meşur ve karayık ve süzün

1284 SENESİ SALNÄMESİ

İkrettiler ve yekâmî ürum cübukânı vardır.

Kazı ve Karye
Kazı mezkûrde Kazı ve Andirin sultan nişanlarıyla bir çay olup Kazı sava otuzüç hisyan ve otuz arsanla üç güzür bir karye vardır.

28 OSMANLI SALNÄMELERİNDE ANDIRIN KAZASI

1285 SENESİ SALNÄMESİ

29

1285 SENESİ HALEP SALNÄMESİNDE
ANDIRIN KAZASI
(24 Nisan 1868 - 12 Nisan 1869)

VÄLİ-İ VİLÄYET
NÂŞİD PAŞA
Müftü

MARŞ SANCAĞI
Mutasarrıf
Arslan Paşa
Mürimân

Nâibli Mehmed Said Efendi Denizli	Müftüsü İbrahim Efendi Muderris	Muhâsebecisi Hüsni Efendi Sütlüce	Tahrirat Müdürü Osman Efendi
--	--	--	--

30 OSMANLI SALNÄMELERİNDE ANDIRIN KAZASI

MECLİS-İ İDÂRE-İ KAZA		MECLİS-İ DE'VÄ-İ KAZA	
Râis	Kaymakam	Râis	İkbal
A'vâ	Abdurrahman Ağa	Mümevvin	Hacı İsmail Efendi
	Şeyh Ağa		Kasım Ağa
	İbrahim Ağa		Hacı Ağa
	Yusuf Ağa		Mustafa Ağa

Derhal Kızı: Hüseyin Efendi
Emîl: Mehmed Said Mehmed Efendi
Gökmen Nihayesi: Müdürlü Ervan Ağa

ANDIRIN KAZASI

Kaymakamı
Velîyyüddin Efendi

Nâibli Osman Efendi	Mal Müdürü Ali Efendi
-------------------------------	---------------------------------

ANAVARZA MENKİBESİ

EY SANA DERİM SANA, ANAVARZA GALASI

Bu galanın ardı Sumbas ötesi Çukurovasıdır. Görünen yer, kemerlerle su taşınan, güvenlik surları oluşturulan, KARTRAŞ'ın sırtına alıp da iki oğlu HASTRAŞ, HAMTRAŞ'la taş taşıdığı, küçük oğul HAMTRAŞ'ın öldüğü;

“Ben Kartraş

Yaşadım bin beş yüz yaş

Oğlum ham traş

Yaşadı bin yaş

Bileydim ölüm var

Komazdım taş üstüne taş!”

dediği, sırtındaki taşı atıp bir daha yerden kaldıramayıp canverdiği; bir zamanlar 85.000. kişinin yaşadığı Anavarza Galası'dır.

ANDIRIN-KARS (KADIRLI) SINIRINDA ÇETELER EYLEM HALİNDE

Milli Mücadele yıllarında yaşanan olaylar, aradan geçen yıllar sonra tarihi belgelerin ortaya çıkması ile daha da anlaşılır bir hale geliyor. Fransa'nın Adana'yı işgali, beraberinde Kadirli'ye kadar da gelmesi, Andırın sınırındaki

Keşiş Suyu boyunca düşman kontrol karakollarının kurulması ve yaşanan olaylarla ilgili Osmanlı Arşivinde 3 mart 1920 tarihli ilginç bir belge bulunuyor. Bahsi geçen belge Adana merkezli Fransız işgal kumandanlığından Osmanlı Hükümeti'ne gönderilen bir uyarı yazısının Maraş Mutasarrıflığı'na iletilmesidir. Söz konusu olan olay ise Andırın Kesim köyü ve çevresinde örgütlenen

Kuvayı Milliye çetelerinin yakınlarda bulunan Keşiş Suyu çevresindeki Fransız kontrol karakollarına saldırılara geçmeleridir. Yaşanan olaylar Fransız işgal kumandanlığını bir hayli üzmüş olacak ki General Dufyo (veya yazılışı ile: Duffieux) Osmanlı Hükümeti'ne uyarı yazısı göndermiştir. Belgede yazılı olanlar o günlerdeki yaşanan olayları da gözler önüne seriyor.

GENERAL DUFFIEUX

(OSMANLI) DAHİLİYE NEZARETİ!

Sivas, Konya vilayetleriyle, Maraş, Kayseri Mutasarrıflıklarına!

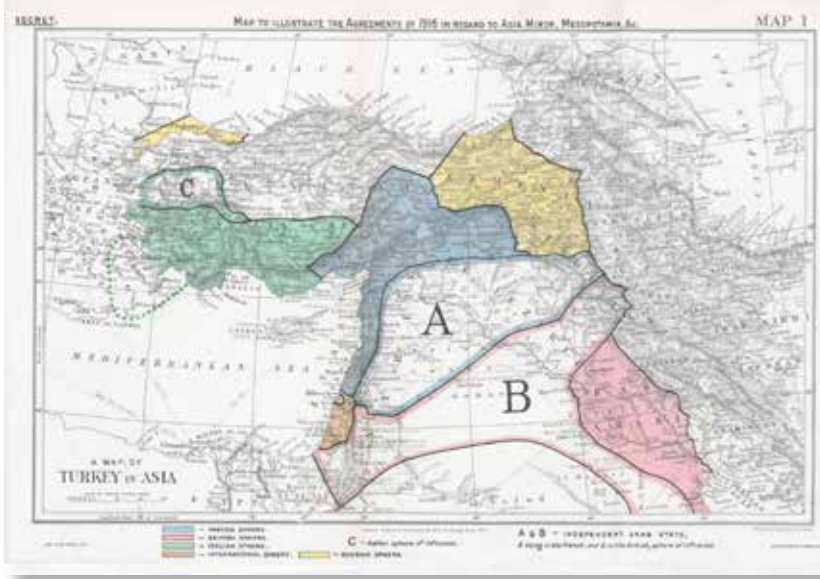
Karsla (Kadirli) Andırın arasında ve hudud üzerinde çok sayıda çetelerin faaliyet halinde buldukları ve tahrip edilen telgraf hattının tamiri için Kars'tan gönderilen telgraf çavuşunun tehdit ve tard edildiği General Dufyo tarafından bildirilip vilayet hududunda bu gibi hareketlerin yaşanması ve devam etmesi halk tarafından heyecan sebebi olmakta. Ve bunlardan da neticesi vahim bir hadisenin ortaya çıkmasının mümkün olacağı Adana vilayetinden bildiriliyor.

Devletin yaşamasının mevzu bahis ve müzakere olunduğu şu sırada Adana ve havalisinde bir olayın ortaya çıkması memleketin çıkarlarına aykırı olacağından oraca da icap edenlere tesirli nasihatlar yapılması temenni edilir.

Bakan adına: Faik Ali

3 Mart (13)36-Miladi=3 Mart 1920)

MARAŞ'IN Kurtuluşundan Sonra Andırın-Kadirli Sınırında Gelimeler

Maraş'ın 12 Şubat 1920 tarihinde kurtulması ile gözler daha güneydeki Adana sınır bölgesine çekilmişti. Adana vilayetinin Kozan Sancağı sınırları içinde bulunan Kadirli'de Fransız işgali sürüyordu. 20 Şubat 1920 tarihi ve izleyen günlerde Andırın'da Osman Tufan liderliğinde teşkilatlanan Kuvayı Milliye çetelerinin Keşis Suyu sınırları ve çevre köylere baskın ve saldırıları artmıştı. Andırın'ın Kesim köyünde Yayıoğlu İbrahim Ağa'nın konağında toplanan yörenin önde gelen kişileri gönüllü olarak Kuvayı milliye "çetesi" olmaya başlamıştı.

Adana'daki Fransız İşgal kumandanı General Dufyo'nun gelişmelerden rahatsız olan uyarıyı Osmanlı Hükümeti nezdinde yapması ve Dahiliye Nezareti'nin de Maraş Mutasarrıflığına aynı konuda uyarı yazısı göndermesi Andırın-Kadirli sınırında düşmana karşı mücadele amaçlı olayların yaşandığını gösterir.

Birbirini izleyen olaylar sonrası 26 Mart 1920 tarihinde Osman Tufan ve çeteler, 27 Mart 1920 tarihinde sabahın erken saatlerinde Söğütlüdere yolundan Kadirli'ye giriş yapmışlardır.

1. BOA, DH. ŞFR, 108-7

Kaynaklar-Fotoğraflar-Belgeler

1.Andırın-Kadirli sınırında yaşanan olaylarla ilgili Osmanlı Arşiv belgesidir.

2.Fransız işgal kumandanları Adana Valilik binasında

3.Fransız General Dufyo

ÇOKAK

1959 yılına kadar Kadirli'ye bağlı nahiye olan ve 1926 yılında Andırın'a bağlanan Kadirli'ye 60 km. kadar uzaklıkta, Toroslar'ın kucağında arkasını dağa verip nerede ise uçsuz bucaksız ovaya kucak açan ÇOKAK'ta bir de Kadirli'ye 25 km. uzaklıkta Kadirli/Andırın sınırını oluşturan Keşiş suyu kenarındaki Nürpet'te okul vardır. Bu uçsuz bucaksız alandaki onlarca köyde 1959'da başlamak üzere ilk okul açılmış, zamanla da okulsuz köy kalmamıştı. Hatta zamanla köylerin mahallelerine de okul açılmıştı. Avluk Kalealtı ve Avluk Süleymanlı okulları gibi.

1964 yılında Muhtar Kalealtı'na bir okul açılması için Kadirli Kaymakamlığı'na baş vurur. Kaymakamlık: " Okulu yapacak arsayı bul, yapalım " cevabını verir. Uygun bir yer bulunmaz, olsa da tarla sahipleri vermez. Okul yapılma işimi Duyan Hacı Ali Kırıkkale gider Kadirli Kaymakamlığı'na dilekçe verir. "Benim tarlamdan istenilen yere okul yapılmasını kabul ediyorum, karşılığında hiç para alma-

yacağım" der. Bunun üzerine kısa zamanda Kalealtı/Çincik'e 1965/1966 öğretim yılında okul açılır. Bunu duyan Süleymanlı mahallesi'nden Kerimler'den Abdullah Menekşe (Kerim Abdullah) da Kaymakamlığa dilekçe verir ve Süleymanlı'ya da üçüncü okul yapılır.

Avluk İlkokulu'ndan mezun olup ortaokula giden sonra da Öğretmen Okulu'nu bitirip öğretmen olan Hacı Ali Kırıkkale'nin kızı emekli olmuş, Mersin'de İhracat/ İthalat işleri ile ilgili bir şirket kurmuş, köye de onlarca dönüm Hicaz nar bahçesi yapmıştı.

31 temmuz 1933 yılında Kozan/ İmamoğlu arasında Tırmıl'da kurşuna dizilen 31 kişiden ikisi aslen Andırın'a bağlı Çokak yakınlarındaki köklü ailelerden Karaosanoşağı Ailesi'nden olan Hacı Ali Amca'nın hanımı Ayşe Teyze'min akrabası idi. Bilgi almak için 2008 yılının güzünde yanına gitmiştim.

Baktım yaşlı bir misafirleri vardı.

Hacı Ali Amca'ya bir rica için gelmiş, "iki tane torunu varmış, ikisi de askerliğini yapmış, ikisinin de ehliyetleri varmış" ama "işleri yokmuş. Aysel Hanım birini ve ya ikisini de şirketinde işe alırsa çok çok mutlu olacağını, şayet bu işi olursa ömür boyu dua edeceğini" adeta yalvararak söylüyordu.

Bir de baktım ki zavallı adamcağız bizim köylü; her okuldan gelirken Aysel'e laf söyleyen, ağlatan, O'na "kızlar okur mu?" diyen, bizlere tuhaf sorular soran, öğretmenimize söven adamcağız.

1965 sonrasında Komşu köy Nürpet köyünde de öğretmenlik yapan Osman Saygılı'nın kızı Sıdika Hanım doktor olmuş, Kadirli'de çalışıyordu. Köyde

bir kız ve ya kadın hasta olduğunda Kadirli'ye Cuma'ya gidenlere, kömür, lata, kazma sapı, çapa sapı satmaya gidenlere en çok sipariş “ sor bakalım doktor Sıdika Kadirli’de mi? Bizim Avrat hasta, O’nu götüreceğim” olurdu.

İşin ilginç kızların okumasına, okumaya genelde karşı çıkanlar da bunlardı.

Okul sayesinde 1960’larda Nürpet’ten on doktor, yirmi mühendis, elli memur, yüz öğretmen, otuz polis, seksen ebe... varmış; Çokak’da, Kızılluluk’da yüzlerce kız ebe olmuş, çok memurları varmış” deyip O’nlara gıpta ile bakan Avluklular’ın da çocukları okudu, her meslekten onlarca, yüzlerce evlatları var.

Bu ülke için kim taş üstüne bir taş koydu ise, insanına bir harf öğretti ise, yardım elini uzattı ise Allah, onlardan razı olsun.

Yazımı bir lise anımla sonlandırmak istiyorum:

Lise 1. sınıfta Adanalı İsa ABAY Bey coğrafya dersimize giriyordu. Gelecek hafta için dersten belirli yeri ödev verir, önümüzdeki haftaya anlatanlara not vereceğim”derdi.

Ders zamanı gelince sınıfa:

- “Kim çalıştı?” diye sorar. Ancak iki, üç dört öğrenci parmak kaldırırdı. Onlara da dersi anlatırıp, iyi bir not verir, bir de kendi anlatırdı.

Koskoca sınıfta çok az öğrencinin çalıştığını, çoğunluğun çalışmadığını gören öğretmenimiz devamlı ders anlatanlara sordu:

- “Oğlum sen nerelisin?”

- “Hocam, Andırın/ Kızılluluk’tan”.

Oğlum sen?

- “ Andırın, Boztopraklı’danım.

Oğlum sen?

- “ Avluk’danım Hocam...”

Öğretmenimiz sınıfa döndü:

- “ Çocuklar, gençler... Babanızın 80/100 dönüm tarlasına güvenmeyin. Düşerse beş on dönüm tarla size düşer, ya da babanız kumara basar; aç kalırsınız aç... Bu dağ kolu çocukları sizin başımıza müdür olurlar, iyi de olur, görürsünüz” dedi.

ÇUKUROVA

Kesikeli, Anberinarkı köyünün karşısındadır. Çangaza üstünden ayaklarını yazıya gömen Toros, Anavarza'ya dek dümdüz uzanır. Anavarza, Toros'a inat kayalaşmış, katrankarası, katran kurşuniliğiyle; iri bir balık sırtını andırarak öyle dikilir ki! Daha doğuda bulunan Düldül'e, kuzeyde yaycasına, güzel bir kadının sürmeli gözü üstüne çekili kaşcasına duran görkemiyle Toros'a diklenir durur. Bu, kendince bir diklenme, dayılanma olsa da her iki dağ kütlesine saygısından olacak; yazının düzündeki iz belirtisi olmanın da gururuyla, apalak çocuk duruluğunda bakar, öylecene durur.

Yaz gününün ortasında, bulutsuz gökyüzünde sarı oklu güneş, yeryüzünde sarı firez, kavruk yapraklı ağaçlar, zıncarlıklar, nadasa bırakılmış kara topraklı kara kara tarlalar, beyaz beyaz pamuklarıyla renkli bir yamalı bohçayı andırır. Dağ, binlerce yıl taşınan topraklarıyla süzüm süzülen yazıya bakar da bakar. Dağın dağa, Anavarza'nın aslına duyduğu bir saygıdır bu. İnsanoğlu bunu göstermiş midir kendine, bilinmez. Bilinse de bilinmez. İşine gelmez insanoğlunun. Bu yüzden savaşlar hiç bitmez. Nasıl ki yazıya hayma kuran ırgatla bebeğin, sineklerle arasındaki savaş bitmiyorsa; insanoğlunun da kendi aralarındaki savaşlar bitmemiştir. Dağ, yazı barışıktır. Dağ, koyaklarındaki yeşilin benzerini yazıya düşürmüştür.

Yazı, genlerinde dağ toprağı olduğunu hiç yadsımadığını gösterir insanoğluna. Börtü böcük, yılan çayan, çakal makal sürüsüne; balığa ve kuşa, bilumum suya, suda yaşayan canlıya kara kara kayalarıyla bekleşiyemiş, dağların bırakıtını koruyormuşçasına öylesine dik, öylesine görkemli bakar da bakar; Düldül'ün Bozatlı Hızır görünüşlü ak saçlı doruklarına; Toros'un kadın kaşınca yay yay olmuş bükülüşüne karşı. Anavarza bilir ki Toros'un ve Düldül'ün gözü Çukurova'dır.

Yukarı Çukurova. O göz, bütün bütün kurdun kuşun, börtü böcüğün, bilumum otun ve çöpün rengine bürünüktür. Böylesine renkli bir gözü korurcasına görkemli; onurlu görevi yapmanın gururuyla dikilir durur binlerce yıl. Anavarza'nın görkemi bundandır. Toros ve Düldül'ün gözünü korumaktan!

“ *Andırın'da
Şakayıklar Açtı* ”

Koparmanın cezası 109.000 TL

Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesindeki kayalıklarda şakayık ismi verilen çiçekler açtı.

Doğal güzellikleri ve geniş ormanlık alanlarıyla Kahramanmaraş'ın en yeşil ilçelerinden biri olan Andırın, birçok endemik bitki türüne de ev sahipliği yapıyor.

Halk arasında 'ayı güllü' olarak da bilinen, ana vatanı Japonya ve Çin olan ancak Türkiye'de de yetişen çiçeği koparanlara 109 bin 593 lira ceza uygulanıyor.

Andırın Belediye Başkanı Ahmet Doğan, şakayık çiçeğini 2 yıl önce bölgede yaptıkları doğa gezisinde keşfettiklerini söyledi.

Şakayıkların genelde Mayıs ayının ortalarında çiçek açtığını belirten Doğan, "10-15 günlük bir süre sonra çiçekleri soluyor. Bu çiçek genelde Toros Dağları'nın 1500 ve 2000 rakımına sahip alanlarında yetişiyor.

İlçemizin değişik yerlerinde de yetişiyor ama bu alanda, bu bölgede toplu olarak yetiştiği tek alan diyebiliriz.

Biz elimizden geldiğince bu zenginliklerimizi tespit etmek, korumak istiyoruz, bu sebeple de her yıl kontrol ediyoruz.

Bu çiçeğin bir dalının koparılmasının yaklaşık 110 bin lira cezası olduğunu biliyoruz. Gerçekten korunması gereken bir değerimiz.

Biz de koparmadan seyrediyoruz, seviyoruz bu güzelliklerimizi gelecek nesillere taşımak istiyoruz" diye konuştu.

AÇ KOYMAZ DAĞLARI ANADOLU'MUN

Öyle güzel dört mevsim ki, her mevsimi bir başka güzel yurdumun.

İlkbahardan başlayarak dört mevsimin güzelliğini, bitki örtüsünü, suni ve doğal güzelliğini anlatayım dedim. Şöyle sıralayarak;

İlkbahar:

Önce kıştan kalma koca karı soğuklarıyla başlar güzelliği ilkbaharımızın. Cemrelerin başladığını, leyleklerin gelişiyle anlarız. Önce havaya, sonra toprağa, nihayeti üçüncü cemremiz suya düşer, akar gidemiştir. Arkasından başlar koca karı soğukları, öyle soğuk olur ki "Mart kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır" sözü, bizim oralara özgü söylenmiş sözlerdir sanki. Ta ki bu soğuklar Hıdırellez kapımızı çalana kadar devam eder. Başlar ilkbaharın güzellikleri. Kışın ilk önce dağlarımıza yağan kar, ilkbaharda da en son dağlarımızda kalkar.

Sular coşar kuru derelerden.

Artık yeşilin her tonu Yavaş yavaş kendini göstermeye başlar.

Öyle bir doğa harikası seyrederek ki, engininde çayır çimen, yükseğinde bembeyaz karla kaplı dağlar. Yeşil çimenlerin arasında suçiçeği, ilk önce kendini gösterir. Ardından menekşeler, navruzlar, çiğdemler, sümbüller ve daha niceleri harmanlanır, yol kenarlarında, kokusu bir başka, rengi bir başkadır bu doğa çiçeklerinin.

Engininde bu renk cümbüşüyle donanırken doğa, yükseğinde karla birlikte kendini gösterir. Çiriş; dağlarımızın ilkbaharda yetişen ilk sebzesidir. Ayrıca yapılan yemekleriyle şifa kaynağı oluşturur insanlarda. Çok uzun sürmez, bir aylık zaman zarfında başlar ve biter. Ama biz yıl on iki ay onun güzelliklerini yaşarız.

Çirişle başlayan ilkbaharımız; tirşik pancarı ile de devam eder. Tirşiğin kıymeti her yerde bilinir. Adına festivaller düzenleriz, türküleri söyleriz. Her yerde olsa da, bizde bir başkadır tirşik çorbasının kıymeti, patentide bize aittir tirşiğin. Andırın Doktoru deriz biz ona adeta tirşikle özdeşleşmişizdir. Bu aylarda soframızdan hiç eksik olmadığı gibi, yaz aylarında dahi bulunur sofralarımızda. Adını her yerde andığımız gibi, bu yazıyı yayınladığımız dergimiz de bu ünli tirşik çorbamızdan almıştır adını.

Şair diyor ya;

*"Tirşiğin çorbası çaredir derde
İpil ipil boy gösterir her yerde
Buhur buhur kaynatılır seherde
Hamarat ellerde demlensin de gör"*

*Bir cümleyle tarif etmek mümkün mü
Her Mevsimde kabullendik hükmini
Fukaranın sabah akşam öğünü
Bulgur aşu ile buluşunda gör"*

Dergimizin de adını bu meşhur tirşik çorbamızdan aldığını yukarıda da söylemiştik.

Türkiye'nin birçok ilinde kurulu olan Andırınlılar Hemşehri derneklerinin ilham kaynağıdır tirşik çorbası. Her kurulan dernek, tirşiğin adına ya bir festival düzenler ya da bir gün olarak kutlamalarını yaparlar. Bu vesile ile de derneğimizde bir canlılık kazandırır. Toplantılar yaparlar.

Bunlarla da kalmaz, yöremizin, dağlarımızın zenginliklerini anlatırız bilmeyenlere bilsinler diye.

Enginin de kengerimiz çıkarken, yükseğinde ekşi ışkını, beze, çalı içlerinde eşkilimene, kuytu yerlerde

ısırgan otu, sulak alanlarda değişik güzellikler sırasıyla zenginliğimizdir İlk Bahar aylarında.

Bunların birçoğu, yiyecek olarakta faydalandığımız doğal doğa bitkilerimizdir.

Ayrıca çiçeklerimizde çok boldur dağlarımızda ve ovalarımızda.

Şehirlerde sak-salarda, evlerin en güzide yerlerinde, itina ile bakılan çiçekler bizim dağlarımızda doğal ortamda, bizlere güzelliğini ve kokusunu cömertçe sunarlar. Zenginidir Anadolu toprakları, her yönüyle bu zenginliklerin

içinde yaşamak, doğa ile baş başa olmak, insanı fiziken ve ruhen gençleştirir ve dinçleştirir anlayışıyla yaşarsız biz o ortamlarda.

Burada çiçeklerden bahsetmişken, orkide çiçeğindende biraz bahsetmek istiyorum. Kökü, dondurma sektöründe kullanılan (salep), gövdesi ise rengarenk desende açan orkidenin, yöremizde oniki çeşidinden bahsediler. Torosların eteğinden zirvesine kadar her yerinde boy gösterir bu güzel çiçeğimiz. Daha çok anlatacaklarımız var ilkbahara dair. Ancak ilkbaharı burada tamamlayarak sıcak yaz aylarımızdanda bahsetmeliyiz birazda.

Yaz aylarımız ılık ilkbahar ayları gibi çok zengin olmasa da, çeşitli doğal ürünlerimiz, bize yaz aylarının güzelliğini anlatmaya yeter ve artar bile.

Meyve ve sebzenin en çok tüketildiği ve üretildiği

mevsimdir yaz aylarımız. Şeftaliler, erikler, kirazlar dutlar, daha nicelerini saysam bitiremem Bu mevsimin meyvelerinin ve sebzelerinin güzelliğini.

Domates, salatalık, marul, fasulye gibi bol gıdalı sebzelerimizde, bu sıcak Yaz aylarının vazgeçilmez nimetleridir. Doğadan dağ çayı, kekik çayı, nane çayı, karanfil çayı gibi doğal zenginliklerimizde faydalandığımız ürünlerimizdendir.

Bu sarı sıcaklı yaz aylarımız çok çalıştığımız aylarımızdır. Hububat türünden olan tüm üretimimizi bu aylarda insanlığın hizmetine üretir ve sunarız. Hareketli geçen yaz aylarımızdan sonra, artık son güz ayına geldiğimizi, havaların serinlemesi ile anlarız zengin güz ayına girmiş olduğumuzu. Yani sonbahar gelmiş ve çatmıştır, hissederiz soğukları yavaş yavaş, sinemizde tenimizde. Sararmıştır uçsuz bucaksız mısır tarlaları. Koçanlar, artık ben de hazırım biçilmeye der gibi eğmiştir boyunlarını. Kıpkırmızı olmuştur elma bahçeleri. Sararmıştır ayvalar, adeta topraktan fıskır-casına kendini göstermeye başlamıştır yeşil yapraklı turplar. Son güz ayımız bu güzellikleriyle dopdoludur. Bereketli geçer sonbaharımız. Yüzlerimizi hiç kara çıkartmaz topraklarımız. Biz o toprakların adamlarıyız. İlkbaharda olduğu gibi sonbaharda da canlanır yeşil çimenler. Bu güzelliklerle birlikte Kara kışa doğru yaklaştığımızın habercisidir sağnaklı yağmurlar. Gök gürlütüleri gökkuşağıyla birlikte bir renk cümbüşüdür bizim oralarda sanki.

Tutulmadan Kara kışa bitirmeliyiz yazı yaban işlerini.

Hazan mevsimidir bu mevsim, yeşil yaprakların gazel olduğu renk cümbüşü. Otların sarardığı, dağların ıssızlaştığı habercisidir karakışın.

Artık bütün hazırlıkları kış aylarına göre yapmalıyız.

Doksan günlük kış mevsiminin ilk on günü Karaştır. Bizim Anadolu'da koç katımı teke katım zamanıdır. Son güz ayının sağanak yağmurları yerini yavaş yavaş sulusepkinlere, sulusepkinlerde kar yağışlarına bırakır yerini.

Artık kırk gün zahmeri kırk gün de zahmeti dediğimiz kışımız başlamıştır. Amansız olur Torosların kış ayları. Kışın soğuk günlerinde rutin olan işlerin haricinde bir iş yoktur. Bol sohbetli geçen kış geceleri ve günleri, komşu oturmaları, hasta ziyaretleri ile devam eder gider Anadolu kırsalında ve köylerinde.

Dilimizin döndüğü ve aklımızın erdiği kadar anlattım siz okurlarımıza. Anadolumuzun dağlarını ve o yörenin yaşamlarını biraz nostaljik, biraz da hala yaşanılanlarını

Sürçülisan ettim ise affola.

ANDIRIN YAYLALARI Geben Yaylası

Merkezi bir yerleşim yeri olarak Gök-sun-Andırın yolu üzerinde konuşlanmış Geben Mahallesi adının çalışmamızda Geben Yaylası olarak zikredileceği çalışmamızın başında belirtilmişti. Andırın Yaylaları başlığı altında yaylalarımızı sayarken Geben Yaylasını bir çırpıda sadece geben yaylası diyerek geçemeyiz. Geben Yaylasını kendi içerisindeki yaylalarla bir arada komple bir yaylalık alanı olarak düşünmek daha yerinde olacaktır.

Şöyle ki; Geben Yaylası kendi içerisinde mahalle sakinlerinin yerleşik vaziyette ikamet ettikleri Geben; Boğaziçi Mahallesi, Çamlıca Mahallesi ve Fevziye Mahallesi olarak mahallelerden gerek kendilerinin sağlıkları ve rahatlıkları için havanın daha temiz olduğu oksijenin daha bol olduğu, orman ürünlerinin elvan çeşidinin, yeşilin her rengini barındıran Kırksu Ormanlarının ve orman havasının insana zindelik verdiği, gücüne güç kattığı ve şırl şırl akan serin/soğuk kaynak sularının kana kana içilebileceği ve orman meyvelerinin elvan çeşitlerinin tadına varılabileceği, şifalı bitkilerinden yemek ve çay olarak kullanılabilecekleri Kırksu Yaylası, Karapınar Yaylası, Gümüşoluk Yaylası, Uçuk Yaylası(Turkuaz Gölü), Kayranlı Yaylası ve Meryemçil Yaylası Geben halkı ve de Çukurova halkının(Kadirli, Osmaniye, Ceyhan) yazın sıcakların başlamasıyla beraber adeta can atarak gittikleri Geben Mahallesi sınırları içerisindeki yaylalardır. İnsanlar bu yaylara sadece kendileri hazırladıkları çadırlarda kalarak en az 3-5 aya kadar

buralarda buldukları ve kendi deyimleri ile buralarda yayladıkları yaylalardır. Bazen de yine bu saydığımız yaylalara birkaç tane inek veya küçükbaş hayvanlarını ve kümes hayvanlarını da beraberinde getirerek hem hayvanlarının büyüüp serpilmesin, gelişmesini ve hem de onların ürünlerinden kendi besinlerini sağlamak amacıyla bu yaylalara getiren Çukurovalı yaylacılar 3-5 ay kadar kalıp yaylarken Kırksu Çayı ve Kayranlı Çayının suları ile sulanan 54000 dönümlük arazi üzerinde tarımsal üretim yapılırken hasat mevsiminden sonra bu arazi üzerinde arta kalan bitkiler ile çayır ve meralık alanlar hayvanların beslenmesi için bir fırsat olarak görülür. Geben Mahallesi sakinleri 8-9 ay kadar da bu yaylalarda kalarak hem hayvanları hem de kendileri yaylanın her tür nimetinden en üst seviyede faydalanırlar.

Ayrıca bu yaylaların kendi özellik ve güzelliklerinden faydalanmak isteyen çevresindeki tarihi ve kültürel varlıkların ve doğal güzelliklerin görüp gezmek isteyen, temiz havadan faydalanmak isteyen gezginlerin, fotoğraf tutkunlarının, gezi ve tırmanma, bisiklet kullanma, kamp kurma, yürüyüş yapma ve av sporuna ilgi duyanların, doğal bitki florasyndan ve şifalı bitkilerden yararlanmak isteyenlerin günü birlik olarak gelip bir gününü ya da birkaç gününü bu yaylalarda geçirerek aileleri ve arkadaşları ile piknik yaparak değerlendireceği ve geri dönebileceği mesafede yerlerdir. Andırın Belediye Başkanı Sayın Ahmet DOĞAN Beyefendinin Geben Yaylasında bulunan

“Turkuaz Göl” ile ilgili tespit ve çalışmalarının basın yayın organlarında paylaşılması ve bu yayla güzergahlarında küçük ölçekli projeler üreterek hayata geçirmeye yönelik çabalarının kısa vadede göz dolduracağına ve Çukurova İnsanı ile kalmayıp yakın çevremizdeki il ve ilçelerde yaşayan insanların dikkatini çekeceğine ve bunun yanında ülkemizin hemen her yerine dağılmış bulunan Andırın kökenli yeni kuşak hemşerilerimizin Andırınımızı tanımak ve görmek için gelmelerine vesile olacaktır. Andırın ve çevresini tanıtım için bir işaret fişegi olacaktır.

Bu yaylalar Geben Mahallesi merkezine yaklaşık 6-8 kilometre mesafededirler. Geben Mahalle merkezinden itibaren ulaşım kendi araçları ile ulaşılabilmektedir. Geben Andırın arası 28 kilometre, Andırın Kadirli arası 56 kilometre, Osmaniye Andırın arası 101 kilometre mesafede olup yolu asfalttır. Geben Mahallesi ile Göksun ve Andırın arasında günlük minibüs sabahleyin kalkıp öğleden sonra geri dönen minibüsler çalışmaktadır. Ayrıca Göksun-Kadirli arasında her gün sabah ve öğle olmak üzere minibüs seferleri vardır. Osmaniye-Kadirli ve Adana-Kadirli, Ceyhan- Kadirli arası minibüs seferleri düzenli olarak saat başı hareket etmektedir.

Geben Yaylası kompleksine dahil olan Mayıl, Başkonuş, Dörtkuyu, Dokurcun, Kenger, Höbek ve Çardak.... yaylaları vardır ki Geben Mahallesinin doğusundan kuzeyine ve kuzey batısına doğru çepeçevre kuşatır ki bu yaylaların müdavimleri kısmen Geben Mahallesi de küçükbaş hayvanlardan koyun ve keçi besiciliği yapan mahalle sakinleri ile Çukurova'dan bu yaylalarda küçükbaş hayvan besiciliği yapan Yörükler bir arada yaylarlar. Bunların yaylalara geliş amaçları da hayvanlarını daha iyi şartlarda besleyip onların ürünlerinden elde ettikleri gelirler ile ailelerinin geçimini sağlayan insanlardır. Yörüklerin göç hareketi başlangıcı, göç yolu ve yaylalarda geçen günlerine dair çok önemli bir değerlendirme Ceyhan İlçesi Çanlı ve İmran Mahallesi sakinlerinin gözünden Veli ÇETİN ile birlikte takip eden günlerde ele alınacaktır.

(DEVAM EDECEK)

KÖY EVİ

Anadolu'nun en nadide köşelerinden biri Andırın. Andırın'ın merkeze yakın köylerinde evler tam doğanın içinde. Doğayla barışık. Doğayı örselemeden yapı yapılmış. Yaşam doğa içinde. Üretiyor. Vatani bekliyor.

ÇİÇEKLERİN DİLİ

*Yöremizde yetişen
çiçeklerden bazıları.
Çiçeklerin ismini bilerek
yazmadık. Doğayla
barışıklığına kendiniz
karar verin istedik.*

OLUKLAR

Ah oluklar.

Oluk başları uğrak yerler. Yol yolak bilmeyenler oralardan geçerek yollarını bulurlar. Yol soran yolcuya sessizce yol gösterir. Onlar coğrafyanın mihenk taşlarıdır. Bir oluk, görünürde yoksa da yakında, canlılığın, yerleşimin olduğunun kanıtıdır. Gider gide bir yere varılır.

Oluk; dağ başlarında, yaylalarda, yamaçlarda, kırlarda, kendi halinde, doğadan çıkan suya denir. Biteviye sesle akarlar. Sular oluktan akarken neler söyler, beler dillendirir. Bunu her duyan kendinle duyar, kendince anlar. Olukların şairlerle/şayıklara ilham verışı bu sade, o kadarda gizemli yanındır.

Başlarına ne kurtlar, kuşlar, dilsiz hayvanlar uğrar. Sulanırı sen varsın diye oraları yuva tutarlar.

Yapan bilinmez. Yapanlarda sahiplenmez. İsmi belli, yapanları bellisiz olukların hayatında nice yaşanmışlıklar var. Uğrayanlar susayıp su içenler, dinlenenler, gelip geçen yolcular, garipler, görk ki hangi nedenlerle yolları oluktan geçti. Uğradılar, eylendiler.

Oluk ayrı, çeşme ayrı. Oluk suyun çıktığı yere yapıştır. Çokça ağaçtan oyularak yalak konur. Adı da burdan gelir.Çeşme uzaklara da yapılır. Yapan hayrat ismi koyar.

Çeşme betonu, tahribatı, oluk dpğallığı ntemsil eder.

Oluklarda yalnızca uğranılmaz sularından içilip geçilmez. Yaylalarla, kurlarda etrafında yaylacılar konar, yurtluk yapar.

Yaylak, yurtluk için oluk başları seçilir. Her konargöçerin daim konakladığı oluk çevreleri olur. Oraları yurtluk yaparlar. Oluk etrafında konanların, uğrayanların hayatlarına tanıklık eder. Neler görür, bilir.dili olsa da dillense bir...

TİBİLİ

(Alauda)

Sıçrayarak gezer. Tarlalarda, firezlerin arasında tohum kekerek gezen bir kuştur. Ürkektir. Halk arasında şöyle söylenirdi. Dinledim.

“Kral kızı derenin kenarına gelir, yunmak için. Bir hayın, muzı, uğrun uğrun izler kızı. Kız soyunur, tarağını alır. Suyu tumar çıkar. Defne yapraklı sabunuyla saçını yur, tarağını saçlarına geçirirken bir dal çıtırtısını duyunca ürkererek bakar...

- Aman Allahım! çığlığını atar.

Kuş olur, uçar.

* Anası bekler...

* Babası bekler...

* Yâri bekler...

Geri dönemez.

Arına boğulur...

Her şeyin bir heykâsı vardır ey insanoğlu!

Düldül

*Yaz olur dağlara ulu yol olur,
Aşk olsun sılasına da gidene.
Bakın bahçedeki selvi fidana,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Yaz olur meşede ceren av olur,
Her sinekler bir alıcı kuş olur.
Sen gidersen yüreciğim dar olur,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Yola baka baka gözüm süzüldü,
Altın tas içinde kınam ezildi.
Kervan vardı Sarı Şeyh'e çizildi,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Gülek kalesinde bellidir yerim,
İçinde oturan ağa oğluyum.
Tekerek başı da tomurcuk güllüm,
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

*Yanar m'ola Yanık Han'ın feneri?
Avcıları dolaşiyor Kenarı
Sana derim sana Koca Çınarı
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya.*

BASAĞLAR

Anadolu da başağı insana temsil getirirler. Hayatın baharına yeşil başak gibi derler. Hayatın olgunluğuna tane tutmuş başak gibi derler.

Tane tutmuş başak olgunlaştıkça eğilir. İnsana da olgunlaştıkça başı eğilir, mazlum ve mütevazileşir derler. İnsan o ki, sarı başak gibi ola, başı öne eğile.

Maraş Orkidesi **ORKİS**

Maraş Orkidesi Orkıs Prensesi Efsanesi'nin Yazılış Öyküsü...

Unutulmaz hatıralar yaşadığım gezinin tarihi 5 Mayıs 2009'du.

Bir programdaki görevim vesilesiyle, hayatımda ilk kez köklerindeki yumruların (salep) Maraş Dondurmasında kullanılmasından ötürü Maraş Orkidesi olarak sahiplendiğimiz Orkıs anatolica'yı kalbinde gururla taşıyan Geben Yaylası'nda görmek üzere yaylaya çıkışım da bu tarihte olmuştu.

Tatlı bahar günü birkaç çalışma arkadaşım ve TURSAB'dan gelen misafirimizle keşif gezisi olarak gittiğimiz yaylada aniden çöken serin bir sis bizi koca dağ eteğinin küçük bir yerine sınırlayıvermişti. Oluşan sis duvarından dolayı etrafımızı ancak sınırlı olarak görebiliyorduk. Bu tam anlamıyla bir lütuftu. Bu sis içinde beliren ve yaylanın eteklerine inen onlarca leylek sürüsü bizlere hoş geldiniz dediğinde, bambaşka diyarlara dalıp gidivermişim. Hoş...O an, bütün gayretlerimize rağmen çöken sisin de etkisiyle orkideyi görmek nasip olmamıştı. Onun rengini ve

güzelliğini daha çok merak ediyordum ve nedense bu çiçeğe karşı ayrı bir heyecan duyuyordum.

İçimde tarifsiz bir kıpırtı vardı. Heyecanım kalemime yansdı. Bir yıl sonra tamamlayacağım Maraş Orkidesi efsanesinin ilk satırlarını da hemen oracıkta yanımda bulunan bir fatura kâğıdının hemen arkasına yol arkadaşlarımla şahitliği ve şaşkın bakışları arasında not ediverdim. Efsaneyi ilkin böylece kaleme almaya başlamışım.

Onu göremeden Maraş'a dönmüştük.

Nice vakit geçmişti ki Maraş Ahır Dağı'nın sessiz güzellerini konuştuğumuz bir güzel ortamda yanımdaki dostlardan bu hususta bilimsel çalışmalar yapan bir hocaya, "sizde Maraş Orkidesinin fotoğrafları var mıdır?" diye sormuştum. Kendi arşivinde olduğunu ve e posta adresimi vermem halinde bana göndereceğini söylediğinde haberi müjde kabul edip fotoğrafı heyecanla beklemişim.

Yabani orkide çiçeğine ait fotoğrafın henüz bana ulaşmamış olduğu o sohbet akşamının gecesi, çiçeklerin etkisinden midir nedir bir rüya gördüm. Rü-

yamda yıl evveli gittiğim Geben Yaylası'ndaydım. Rüya öyle geliyordu ki, leylekler ve sis sahnesinde adeta kaleme aldığım efsane içinde buluvermiştim kendimi. O âna dek tek bir fotoğrafını olsun görmediğim orkideyi rüyamda görmüştüm.

Gecenin en koyu saatinde uyanıp kaleme koştugumda artık söz benden çıkmıştı. Bütün bir hayatiyetiyle beni de etkisi altına alan bir efsane içinde hem yaşamış hem de hayretler içinde yazmışım.

Aşağıda sizlerle paylaşacağım **Maraş Orkide Efsanesi** işte böylece doğuvermişti.

Gece vakti son satırları da tamamlanmış olan efsaneyi sabah ilk iş olarak okurken, elektronik mektuplarımın arasında yer alan postada hocanın göndermiş olduğu fotoğraflara baktım. Orkide fotoğrafının rüyama giren çiçekle benzerliğini görünce hayretler içinde kaldım.

İşte böyle...

Bu efsanenin okurlarından tek bir beklentisi vardır: Bu efsane orkide bağırlı memleketimin insanından aşına, dağından, taşına, orkidesinden kuşuna giden her merhalede bir hediye olarak kabul görsün.

Saygılarımla sunarım.

MARAŞ ORKİDESİ ORKİS PRENSESİNİN EFSANESİ

Dünyada eşi benzeri olmayan Kahramanmaraş'ın Geben Yaylası'na, daha bahar mevsimi başlamadan evvel adı Orkis olan, beyaz kadife tenli, zarif bir prenses gelirmiş. Orkis, yaylanın eteklerindeki köy ahalisinin gözleri uykuya banınca, uçar adımlarla Geben'in gökyüzüne en yakın dağındaki yalçın kayalıklarına koşarmış. Oturdu mu etekleri dağı kaplar, upuzun saçlarının eşsiz kokusu bütün yaylayı sararmış.

Tılsımlı rüzgâr eksik notalı bir şarkı gibi serenada başladığında, Orkis rüzgârın sevdasına karşı o upuzun saçlarını çözer ve gün doğasına dek tararmış.

Günlerden bir gün prenses Orkis'in dağlardan ovalara inen eteklerine, göklerden süzüle süzüle gelen leylekler konuvermiş. Leylekler, Orkis'in sarı çiçekli eteklerinin üzerinde öyle güzel duruyorlarmış ki Orkis, gözlerini ayırmadan leylekleri seyre dalmış...

Vakit öyle hızlı geçmiş ki... Günün akşama döndüğünü çok geç fark etmiş. Sırrının açığa çıkacağından korkup telaşlanan Orkis, eteklerini hızla dağın eteklerinden çekivermiş. Çekmiş çekmesine de eteklerinde bekleyen leylekleri unuttuğundan, göçe geride kalan yorgun leyleğin kanadını da kırırvermiş.

Prenses Orkis, uçar adımlarla gelmiş leyleğin yanına. Yaralı leyleğin başında saatlerce gözyaşı dökmüşse de kanadı kırık leylek bir türlü gözlerini açmıyormuş. Orkis, saçlarından birkaç tel koparıp yaralı leyleğin

kırık kanadını şefkatle sarıverince, kendine gelen leylek birdenbire silkinip dünya güzeli bir delikanlı oluvermiş.

Delikanlıyı görünce soluğu sepeti kesilen Orkis'in o an nutku tutulmuş, zaten söylemez dili hepten lal olmuş. Derken delikanlının yaylayı çınlatan sesi duyulmuş: "Asırlar var ki ben, dağ taş diyar diyar dolaşıp, nice gökyüzü eskitip seni arıyordum," deyince, prenses Orkis, kendisini bu dağa çeken şeyin ne olduğunu işte o an anlamış. Delikanlı ve Orkis, konuşmadan, hal diliyle nice vakit öylece dağlarda kalmışlar.

Gelgelelim mutlu vakit tez geçmiş, havalar soğumaya başladığında delikanlı, Orkis'e dönüp; "seninle uzun yıllar yaşayabilmem için şimdi gitmem gerek, mutlaka döneceğim" dedikten sonra, silkinip kar beyaz kanatlı bir leylek olup uçup gitmiş.

Orkis, bir kuş gibi uçup giden sevdiğinin ardında öylece kala kalmış. Titrek ellerini toprağa koymuş. Dermansız ayakları çözünerince, saçları kendinden evvel yığılmış toprağa. Prenses Orkis dağların kızıymış artık. O günden sonra gözü yollarda sevdiğini bekleyen Orkis'in gözlerinin biri güler, diğeri ağlar olmuş. Biri sevdiğinin geleceğini umut eder, diğeri ümidi keser sızlanırmış.

Kar beyaz kanatlı leylek niçin gelmemiş bilinmez ama günlerin yıllara dönmesi çok sürmemiş.

Rüzgâr her zamanki vaktinde gelip, Orkis'e: "Haydi, yine çöz bana saçlarını, kokusunu dağlara salacağım" dediyse de sevdiğini yıllar yılı bekleyen Orkis'in saçları orada çoktan toprağa kök salmış. Orkis'in bir gözündeki yaştan; sevdası, diğer gözündeki gülüşten; umudu toprağa iki inci damlası gibi dökülürmüş.

Sevdiğinin geleceğinden iyice umudu kesilen Orkis bu sevdıyla günden güne erirken, rüzgâra son kez seslenmiş: "Beni götürüp şu dağlara serper misin?" Rüzgâr: "Sana olmaz diyemem ama seni taşımaya gücüm yetmez ki" diye karşılık vermiş Orkis'e. Orkis içli bir sesle: "Ben bende değilim ki, zaten zerrem kaldı, zorlanmazsın. Sen bir es hele," demiş. Rüzgâr estiğinde, gerçekten de Orkis rüzgârın içinde bir toz misali erimiş ve kaybolmuş. O an bütün dağı mis gibi bir koku kaplamış.

Orada yaşayanlar o günden sonra, Orkis'in kendini rüzgâra verdiği yerde bir çiçek buluvermişler. Çiçeğin beyaz kadife teni üzerinde, inci gibi mor damlalar varmış. Köklerinde ise iki damla gözyaşından doğmuş biri gülen biri ağlayan iki yumru...

Bilimsel adına *Orchis Anatolica* (Anadolu orkidesi) denen bu çiçeğe orada yaşayanlar Maraş'ın orkidesi diye seslenince çiçekçeğizin adı da bizim Geben Yaylası'nda hep böyle anıla gelmiş... Efsanede adını Maraş Orkidesi olarak anmışlığımızsa bu sahiplemeye sadakatimizdendir.

İşte o günden sonra Maraş Orkidesinin ağlayan yumrusu toprakta kalmış, gülen yumrusu Maraş dondurmasına lezzetini vermiş. Çünkü orkideye adını verenler derler ki; ağlayan yumru topraktan çıktığında hem orkidenin çiçeği hem de yetiştiği topraklar ağlarmış.

Anlatılır ki; bu aşkın mevsimi her geldiğinde, Geben Yaylası'na gelenler Orkis'in burada bir çiçek olarak yaşadığını görürlermiş.

Bilenler bu aşkı dünyada tatmayan kalmasın diye, salebin gülen yumrusundan, o dünyaca ünlü Maraş'ın dövme dondurmasını yaratmışlar. Maraş dondurmasına o eşsiz rayihayı ve esnekliği veren sır ise bu orkidenin köklerinde bulunan gülen yumrudan başkası değilmiş.

Bu yaylayı ziyaret edenler, her seferinde Orkis'in sesini de duyar gibi olmuşlar. Çünkü Orkis bir zerre gibi uçup giderken bundan sonraki bütün ziyaretçilerine şöyle seslenmiş: "Ey dünyanın cümle yolcuları! Sevdiğimin aşkına ve benim sadakatime Geben'de şahit olun"

Gidip görene, duyup anlayabilene aşk olsun ves-selam.

O günden sonra Maraş Orkidesi; sadakatin ve aşkın çiçeği olmuş. İşte Maraş Orkidesinin salebiyle yapılan dondurmayı yiyenler de bu aşkın lezzetine varıp sadakatine erenler olmuş.

Âşık leyleğe, ne mi olmuş?

Âşık leylek pir ihtiyar olarak yıllar sonra gelebilmiş yaylanın eteklerine. Sevdiğini bulamayan leyleğin gözyaşları herkese sel gibi görünse de Geben Yaylası'nda filizlenen orkide çiçeğine can suyu olmuş her seferinde de.

Âşık leylek, kanatları arasında sakladığı Orkis'in bir tutam saçıyla ölesiye dek oracıkta yaşamış. Gâh kanat çırpmış, gâh ağlamış, gâh takırdamış sabahlara dek...

O günden sonra bütün leylekler her göç vakti uğrar olmuşlar Orkis'in kendini rüzgâra verdiği bu yere.

Bilenler bilirler, leylekler o günden sonra her göçte Geben Yaylası'na uğramışlarsa da orkide çiçeğinin açtığı vakti bir türlü yakalayamamışlar. Yine de o günden sonra bu dağın eteklerine konup, Orkis'in rüzgâra sinmiş mis gibi kokusunu almadan uzak diyarlara göç eden hiçbir leylek olmamış.

İnci OKUMUŞ / 5 Mayıs 2009

Bir rüyanın ardından doğan

Geben Yaylası Orkis Prensesinin Efsanesi

Efsanenin yer aldığı bazı yayımlar:

- Daha sonra birçok ulusal ve uluslararası dergide yer alan efsane, ilk olarak birkaç dilde yayın yapan uluslararası turizm dergisi *Alaturka.info*'da yer almış ve okurları tarafından büyük ilgi görmüştür.

-İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Danışman Prof. Dr. Neriman Özhatay, Serpil Demirci, 2010 Andırın (Kahramanmaraş) İlçesinde Etnobotanik bir Araştırma Konulu yüksek lisans tezinde yer almıştır.

-Kahramanmaraş Ansiklopedisi- K.Maraş Valiliği

ESKİ EV YAŞANTILARININ DAYANILMAZ CAZİBESİ

1 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Ben dedi dedi ihtiyar yaşım gereği karıştırabilir, o günleri anlatırken heyecanlanabilirim, madem sen okuduğunu söylüyorsun, anlatmak benden, yazmak senden, dedi ve anlatmaya başladı.

Bizim zamanımızda evlerin en görülür yerlerinde Kâbe resmi olan bir duvar halısı bulunurdu. Sen bu halıyı sıradan bir halı zannetme ha. Bu halı var ya bu halı, Bu halı göz aydınlığı idi, bu halı sevdamın resmi idi, bu halı helal kazancın sonunda bakınca rahatlamamın bir tasviri idi. Bu halı yönümüzün nereye bakması gerektiğinin bir resmi idi. Bu halı Kibleyi gösterirdi. Namaz kıl ve rahatla diye. Bu halı saati hatırlatırdı. Sana verilen bir zaman var ve bu zamanı iyi değerlendirmelisin diye. Bu halı bir öğretmendi, çocuğun belleğini geleceğe nakşeden, Hani siz

diyordunuz ya, hafıza çocukken aldıklarını unutmaz diye. İşte o halı baktıkça çocuğun hafızasında yer ederdi. O halı var ya o halı bir dava adamı büyüklüğünde bir ebada sahipti. Sen o halıyı 3-5 m2 yapılmış dokunmuş bir halı zannedersin, oysa o halı Müslümanın dünyasında bütün bir cihanı kaplardı. İnsan o halıya baktığında birlik ve beraberliğin ne manaya geldiğini gördü. O halı huşû'nun canlı bir ifadesiydi.

Atalarımız vardı hani hepimizin övündüğü fakat anlayamadığı. İşte o atalarımız, hayat ve ölümü hep iç içe anlattılar. Her ikinin arasındaki bağları günlük yaşama öyle güzel monte ettiler ki, bu bağlar sayesinde psikolojileri hiç bozulmadı. Bak yukarıda sadece duvara asılan bir halıdan ve halının içerdiği birkaç anlamdan bahsettim. Var gerisini sen düşün.

O yetmişlik ihtiyarı yazmaya devam edeceğim. Ben, benimde yetiştiğim ve evlerimizin duvarlarında bir süs aracı olarak gördüğüm halıları hiç böyle düşünmemiştim. Lafın gerisi, halılarla ilgili sen düşün diyen ihtiyar haklıydı. Lakin ben şimdi bakıp ibret alacağım, fikir yürüteceğim bir halı arıyorum.

2 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Ben dedi dedi ihtiyar, yaşım gereği karıştırabilir, o günleri anlatırken heyecanlanabilirim, madem sen okuduğunu söylüyorsun, anlatmak benden, yazmak senden, dedi ve anlatmaya başladı.

Bizim zamanımızda yemekler yer sofrasında yenirdi. Veyahutta bir masa etrafında yenilecekse bu masa mutlaka yuvarlak olurdu. Sabah kahvaltısında olmasa da akşam yemeğinde ev halkından herkes bu sofrada hazır bulunmak zorundaydı. Evin büyüğünün davetiyle hane halkı sofraya oturur, dede yemek duasını eder veya torunlardan bir tanesine ettirir, sonrada Bismillahirrahmanirrahim, diyerek herkese başlaması yolunda işaret verirdi. İnsanlar gücü nispetinde aynı tepside bulgur pilavını yer, demirkaşık madeni sehenlerde sulu yemek yenir, ayranlar bile sehenden kaşıkla içilirdi. Bu durum genelde böyle olmakla birlikte genelde sofraya düzeni böyleydi. Yemeğin tadını verenlerden birkaçı ise şöyle sıralanıyordu. Kalaylı kap, Bakır tencere, odun ateşi,

yufka ekmek ve en önemlisi kalabalık. Şimdi bu yazıyı okumaya başlayınca sahne aklınıza gelmeye başladı. İhtiyarlar yani o güne yetişenler bir iç çekti. Bilmem ne kuşağı diye tabir edilen gençlerimiz ve çocuklarımız ise, aaa öyle şey mi olur, ketçap mayonez nerde, hem hamburger de yokmuş diyebilir. Çocuğum bizim ketçabımız halis domates salçası, hamburgerimiz ise ekmek arası pendir, iki baş yeşil soğan, bir tutam maydonoz'dan ibaretti.

Şimdiki yemeklerde tat tuz yok be oğlum. Zeherde pişen yemeklerde zehir gibi oluyor. O güzelim deri yayık ayranının yerini, neden ve nasıl yapıldığını bilmediğimiz gavır malı Cola'lar aldı. Aynı sofraya da veya masa da oturmak mı? İşte o bir hayâl. Oğlanın dersi var, kız arkadaşları ile konuşuyor, karışır sak psikolojisi bozulur.

Dedim ihtiyar sende çok şey biliyorsun. Dedi evlat biz bu saçları değirmende ağartmadık. Buna sizin okuduğunuz kitaplarda tecrübe deniyor. Bizim zamanımızda ise " görmüş geçirmiş, yaşı kemâle ermiş derler" dedi.

O yetmişlik ihtiyardan duyduklarımı yazmaya devam edeceğim. Yer sofrasının güzelliğini, yemek duası ederek sofraya buyur eden Ak Sakallı dedeleri ve eli öpülesi nineleri yazmaya devam edeceğim. Odun ateşinde pişmiş yemekleri anlatmaya devam edeceğim.

3 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlatmış. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Ben dedi dedi ihtiyar, yaşım gereği karıştırabilir, o günleri anlatırken heyecanlanabilirim, madem sen okuduğunu söylüyorsun, anlatmak benden, yazmak senden, dedi ve anlatmaya başladı.

Eskiden gurbet mi vardı guzum. Şimdi bu ne demek ihtiyar dememe kalmadı. İhtiyar söze başladı.

Bak yavrum, eskiden aileler içiçe yaşardı. Herkes gurbet nedir bilmezdi. Eskiden gurbet demek, yan köye gelin gitmek, askere gitmek, uzak bir memlekete çalışmaya gitmekle eşdeğer sayılırdı. Bir kız çocuğu komşu köydeki teyzesinin oğluna gelin gitse, köyde herkes onun yasını tutardı. Vay kele, gördün mü, Hatçe gız'ı gurbete gelin etmişler, ne gadersiz gızmış, vah vah. Ya da hiç bitmeyen anılarının bir ömür boyu anlatıldığı o

en büyük gurbetlerden birisi askerlik. Adam askerliğini gurbette yaşamış ya, anıları Türkiye Diyanet Vakfının Çıkardığı İslam Ansiklopedisi gibi içinde tüm ayrıntıları barındırır.

Eskiden gurbet olmadığı için, herkes iç içe yaşadığı için her şeyin bir bereketi vardı a guzum. Şimdi öylemi? Şimdi gurbet bize bir cep telefonu mesafesinde. Şimdi insanlar aynı evin içerisinde gurbeti yaşıyorlar. Yan oda, ders çalışma odası, misafir odası, kahve içme odası, bebek odası. Bak bunca oda olmasına rağmen bu kadar odada bir eve yetmiyor hââ. Niye yetmiyor dersin orasını da sen düşün iki gözümün çiçeği.

Dedim ihtiyar çok fazla dokundun bu ev hayatına ve gurbete, kulübede mi yaşayalım, kuş gibi. Dedi evlat, o kulübede yaşayan kuş senden daha mutlu değilmi.

O yetmişlik ihtiyardan duyduklarımı yazmaya devam edeceğim. Yer sofrasının güzelliğini, yek duası ederek sofraya buyur eden Ak Sakallı dedeleri ve eli öpülesi naneleri yazmaya devam edeceğim. Odun ateşinde pişmiş yemekleri anlatmaya devam edeceğim.

4 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlatmış. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Bizim zamanımızda hikâyeciler vardı. O dili datlı ağzı bal yemiş insanlar bir anlatmaya başladı mı, anlatımın yapıldığı yerde bulunan insanlar ağzı açık bir şekilde anlatılan dinler, hikâye yi kaçırmamak için yerine göre altına bile kaçırırdı. Dedim ihtiyar, şimdi biz kendi hanımımıza çocuğumuza laf anlatamıyoruz bu nasıl oluyor konuyu biraz açarmısın.

Bak evlat, bizim zamanımızda televizyon, radyo, telefon, internet yoktu. Bizim iletişim kanallarımız; yunaklar, ekin tarlaları, ikinci güneşlenme yerleri, düğünler, cenazeler ve hepsinden önemlisi de, hikâyeciler'di. Zamanın behrinde öyle güzel laf anlatan adamlar vardı ki; yetişseydin şimdiki komedyenleri, laf cambazlarını, televizyonda yorumcu diye geçinen bazı zatlara yerden yere vururdun. Bu adamlar, iyi bir edip, hatip, âlim, müzisyen spiker, komedyen ve doğaçlama ustalarıydı.

Bu hikâyeler genelde akşam namazından sonra anla-

ılmaya başlanır bazen hikâyenin durumuna göre yatısı namazı sabah namazı ile birleştirilip kılırdı. Şöyle ki, hikâyecinin geleceği ev o gün misafir kaynardı ve bundan ev sahibi hiç gocunmazdı. Akşam hazırlanan kömbe, ocaklıkta yanan ateşin külüne gömüler, yeşil çaydanlıkta ki çay da ateşin bir kenarında bulunan sacâ'nın üzerine konulur, kömbe bişene kadar çay anca demlenirdi. Bu kömbe o kadar tatlıydı ki; şimdinin sos-yetik kek ve tatlıları bu lezzetin yanında, tabiri caizse solda sıfır galırdı. Sohbetin en datlı yerinde servis başlar bu servis aynı zamanda uzun yolculukta verilen mola gibiydi. Çay kaşıkları bardakta şingirdamaya başladı mı artık gecenin bir yarısı olmuş demekti, Çocuklar ağzı açık bir şekilde bulunduğu yerde uyuklaya kalırken, büyükler halâ lafın lezzetinin geride olduğunu bilirlerdi.

Bu kadar yeter ihtiyar dedim, dadında bırak, şimdi durumlar bildiğin gibi değil, akşamı zor ediyor yeni nesil. Bilmem hangi televizyon kanalında bilmem kaçınıc bölümü yayımlanacak dizisi için üç gün önceden hazırlığa başlıyor. Lakin bu senin yukarıda anlattıklarımızın hiç biriside olmuyor. Çocuklar ana babayı yatırıp öyle uyuyorlar.

O yetmişlik ihtiyardan duyduklarımı anlatmaya devam edeceğim.

5 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Bizim zamanımız da büyüğe saygı küçüğe merhamet ve sevgi vardı. Büyük dedimse öyle hemen aklına goca göbekli bir oturuşta yetim hakkını bal kaymak gibi yutuverenler gelmesin. Büyük dedimse kullandığı dil ile ayrıştırıcı, kırıcı olan, yaptığı iş ve eylemlerle büyükten çok yaşı büyük olanlar aklına gelmesin. Bizim yaşadığımız evlerin büyükleri kucaklayıcı, merhamet sahibi, fedakâr, cefakâr, yol yordam bilen, uzlaştıran, küsleri barıştıran, anlayış sahibi, küçüklerin hamisi, kadınların koruyucusu devlet gibi adamlardı. Bu büyükler olaylara yaklaşırken köklü ve kadim bir devlet gibi yaklaşır, içinden çıkılmaz durumları tereyağından kıl çeker gibi incitmeden kırmadan çözerlerdi.

6 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Bizim zamanımızda evlerin köşe başlarında çeyiz sandığı denilen ve her biri birbirinden ayrı güzel, bin bir özenle işlemeli sandıklar olurdu. Evlilik çağına gelmiş birçok kızın en moda cep telefonu değil, özenli yaptığı el işlerini, giysilerini, takılarını sakladığı bir sandığı olurdu. Bu sandık üzerindeki işleme ve desenlere göre bazı bölgelerde bir statü göstergesiydi. Hatta üzerindeki işlemler özel anlamlar ifade ederdi. Bu sandıklarda yuvarında sayılanlardan başka hatıralarda saklanırdı. Kıza. Annesinden, annesine de onun annesinden gelen özel anlamlar içeren hediyeler de bu sandıklarda saklanırdı. Sandıklarda saklanan malzeme ve eşyalar özel anlam ifade ettiğinden, sandıklar herkese veya herkesin önünde açılmazdı.

Sandık evin en muhkem yerinde durur. Üzerine yatak yorgan konulur bir taraftan da yükük vazifesi görürdü.

Diğer taraftan biz Türklerin düğün geleneğinde çeyiz

Oysa şimdi öylemi guzum. Şimdiki büyükler mahkeme kapılarında kuyruk bekliyor, televizyon kanallarında evlendirme programları müdavipliği yapıyor, birleştirici değil kavgacı bir dil kullanıyor. Miras paylaşımı konusunda inadında zirve yapıyor. Karındaşlığı unutup, yedi kat yabancıyla kardeş oluyor. Patagonyadaki fok balığının neslinin tükenmemesi için kampanya yapıyor, fakat farkında değil ki etrafındaki iyi insanlar bir bir tükeniyor.

Beni fazla konuşurma dedi, ihtiyar. Dedim, bu kadar dertlenme ihtiyar, Dünya var olduğu sürece büyükler olacak ve içlerinden elbette iyiler çıkacak. Eğer büyüklerin iyiliğinden bu kadar muzdaripsek, bunun nedenlerini ve çözüm yollarını iyi aramalıyız. Bu konu ile ilgili çalışmalar yapmalıyız.

Bu ihtiyarın anlattıklarını yazmaya devam edeceğim. Fikirlerine katılsam da katılmasamda duyduklarımı not almaya gelecek nesillere aktarmaya devam edeceğim. Zira büyüklük o kadar kolay değil.

sandığı evden çıkarken mutlaka birisi üzerine oturur ve hatırı sayılır bir para karşılığı su sandığı teslim ederdi. Diğer taraftan da sandıklarla ilgili türkülerimiz vardı. Bak şimdi aklıma geldi,- sandıklarım, sandıklarım, açılın sandıklarım...

Şimdi Kahramanmaraş'a gittiğinizde Kapalı çarşıda o güzelim sandıklardan görürsünüz. Mesleğinin son temsilcileri ustaların büyük çabaları ile yaptıkları bu sandıklara, genç kızlarımız,

-aaa ne kadar güzelmiş, bu nedir? Ay çok banal gibi laflar etse de, yine Kahramanmaraş deyimiyle bu sandıkları görünce "içleri gider".

Şimdi ben bu sandıkları göremiyorum guzum. Düğünlerde ve çeyizlerde nadiren köylerde karşımıza çıksa da bu güzelim sandıklar tıpkı birçok güzellik gibi hayatımızdan kayıp gidiyor.

İhtiyarın dudaklarında yine o şarkı mırıldanmaya başlamıştı. Bense bir an önce Kahramanmaraş'a gidip tarihi Kapalı Çarşığı gezmeliydim.

Sandıklarımız, çeyiz sandıklarımızı yakından görme-liydim.

7 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanılıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümlün çiçeği, anlatayım o zaman.

Bizim zamanımızda Ocaklık Baş sohbetleri vardı. Şimdiki gibi evlerde Doğalgaz yoktu. Akşam oldu mu tüm ev halkı genişçe bir ocaklık etrafında toplanır, evin büyüğünün veya gelen misafirin ağzına bakardı. Bu bakışta manzara şu şekilde cereyan ediyordu. Ocaklıkta büyükçe bir kütük hafifçe yanar. Kül içerisine bir kömbe gömülmüş, hemen kenarında mavi bir çaydanlık hafifçe kaynar, çayın demini alması için zaman sınırı konulmaz, varsa üç beş patates yine küle gömülmüştür. Kül kömbesi denilen şey için evin hanımı akşamüstü hamur yoğurur, içerisine soğan kavrulur

veya kıyma konulur bulunulan yerin özelliklerine göre de değişik malzemeler konulabilirdi. Kül kömbesinin pişmesini müteakip üzerine tereyağı sürülür mübarek bal kaymaktan datlı olurdu. O zamanın devrinde bu kül kömbesi ile mavi çaydanlıktan içilen çayın dadını günümüzde hiçbir yiyecekten alamıyoruz. Sohbet de datlı ve türkülü ise o gecenin bitmesini hiç istemezsiniz.

Şimdi zehir soluyan ocaklarda çelik çaydanlıklardan içtiğimiz çaylardan hiç dat almıyoruz guzum. Kül kömbesini soracak olursanız. Kül Kömbesi tıpkı Kül Kedisi gibi malsallarda kaldı.

İhtiyar kül kömbesini ve mavi çaydanlıktan çay içmeyi o kadar güzel anlatmıştı ki, Canım o günlerde yaşamak istemişti. Vay dedim içimden böyle bir sohbet olsa da sabaha kadar laf etsek, kül kömbesi yiyip üstüne mavi çaydanlıktan çay içsek.

8 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanılıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümlün çiçeği, anlatayım o zaman.

Eski ev yaşantılarında çamaşırlar dereye yunak denen yerde yıkanır. Güneşli günlerde köyün kadınları evde yıkanacak çamaşırları yüklenir, diğer eline tokacı olarak derenin yolunu tutarlardı. Bu yolculuk aynı zamanda bir hasbihal seyahatiydi. Bu yolculuk sonu, kazanlar kurulur, çamaşırlar büyükçe leğenlerde yıkanır, sonra da bu leğende çocuklar çimdirilirdi. Diğer taraftan köydeki birçok kadın aynı duygu ve düşüncelerle bu seyahata katıldıklarından, seyahat sonu dinlenme yani çamaşır yıkama merasiminde, bilinen ve bilinmeyen konularda hasbihal ederler, gelinlik çağına gelmiş kızlar burada belirlenir, evin ahırının durumu

yani inek buzâlamış mı, yeterli sap saman var mı? Bu sene kim askere gidecek? Kim askerden gelecek? Çerçi bu sene neden külek pekmezi getirmemiş? Kimse de bir haber alamamış. Kim hasta olmuş, hangi hastaneye gitmiş ne tedavi görmüş, kimin yakını onlara yardım etmiş hepici burada konuşulurdu. Sohbet böyle uzayıp giderken çamaşırlar da yıkanıp giderdi. Senin anlayacağın bu çamaşır sefası aynı zamanda köylü kadınların bir buluşma ve dertleşme yeriydi.

Şimdi çamaşırın dijital makinaya koymaktan aciz insanlarımız guzum. Oysa geçen bizim torunun arkadaşı anlatıyordu, Kulak misafiri oldum. Yeni çamaşır makinaları, hem kurutuyor, hem de ütüliyorum, Oh ne kadar güzel. Kendileri de böylelikle 2,5 saat süren dizilerinden sahne kaçırmıyorlarmış. Vah be guzum, devir çok hızlı değişiyor. Bizim zamanımızda kadınlar çamaşır bile bir düzende sererler, ola ki; bir erkek bu serili çamaşır görür diye hicap duyarlardı.

9 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanılıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümlün çiçeği, anlatayım o zaman.

Bak evlat bizim zamanımızda evlerin damları çok fonksiyonlu fabrikalardan bile daha donanımlıydı. Fabrika deyince sen digital makine ve profesyonel yönetim ile yönetilen devasa üretim tesislerini aklına getirirsin. Lakin bizim damlarda üretilen doğal ürünler, yukarıda bahsettiğim fabrikaların ürünlerinden daha kaliteli ve lezzetli. Şöyle ki, bizim zamanımızda damların üzerinde tarhanalar yapılırdı. Don kazanında pişirilen dövmeler elbirliği içerisinde yoğrulur, 24 saate yakın damın bir köşesinde bekletilir, sonra elbirliği içerisinde meşe dalına Kamalak dalına

serilirdi. Kuşluğa doğru olan o tarhana fırıgını yediğinde zannedersin ki, dünyanın tüm tadları ağzında birikmiş. Kekik kokulu tarhana firiklerinin dadına doyum olmazdı. Ayrıca damlarda nişe (NİŞASTA) çıkarılırdı. Kış mevsimi için çeşitli sebzeler kurutulur, salçalar çıkartılırdı. Senin anlayacağın evlat bu eski evlerin damları sosyal hayatın ve üretimin merkeziydi. Yağmur yağdımı bu toprak damlar saman serpilerek loğlanırdı. Vay be o günler ne günlerdi. Şimdi her şey makinada yapılıyor. Ne dadını alabiliyorsun ne de nasıl yapıldığını bilip güvenle yiyebiliyorsun. Hâ unutmadan söyleyeyim şimdi ki adamların verdiği lafların da bu yüzden olsa gerek bir dadı duzu yok be evlad.

Bu yetmişlik ihtiyar bizi yine derin düşüncelere salmıştı. Nişe ne demek, nasıl yenir hazırlanır bilmiyordum. Hak-katen Loğ neydi yahu. Damlar Loğ ile loğlanınca nasıl su geçirmezdi. Bu loğ denen şey her neyse çelik jant gibi bir şey miydi. Bak işte kafamda bir sürü sorular oluştu.

10 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım o zaman.

Bizim zamanımızda kartpostallar vardı sevdiğimiz bayramlarda hasbihalleştığımız, Dileklerimizi, sevgilerimizi yazdığımız, kalbimiz kadar güzel, fikirlerimiz kadar renkli kartpostallar. Bayramlar yaklaştı mı evde seçim işine güvenilen kişi sınırlı sayıdaki kartasiyeleri gezer rengarenk, simli, doğa resimli kartpostallardan kendisine söylenen sayıca seçer, bunlar için birer adet zarf ve renkli kalemler alırdı. Çünkü bu kartpostallar özel kalemlerle yazılmıyordu. Zira kartpostalların gönderildiği kişiler özel kişilerdi. Kimi kızına oğluna yıllarca komşuluk yaptığı kişiye kimi de abisin korksa da bir şekilde kız arkadaşına yazardı. Biliyormusun bu korku ile karışık yazılan kartpostal yazıları apayrı bir şekilde güzel olurdu. Bu yazımda çok ince manalar olur, ancak okuyan bu derin

manâlara vâkıf olabilirdi. Lakin güzel günlerdi be evlad.

Şimdi bakıyorumda guzum, millet elinde cep telefonu ile hazır mesajları gönderip duruyor. Aynı saman gibi, aynı boş beleş adam lafı gibi yavan ve manasız. Bak şimdi aklımda kalan iki mesajı seninle paylaşayım. Uzun zamandır hastalıktan muzdarip olan ve bu hastalıktan dertlenen bir yakına gönderilen kartpostaldaki ince güzellik. Akrabaya sabretmesi ve bu hastalıktan dolayı sağa sola dertlenmemesi adına yazılmıştır. Neydi bu ince mesaj, bak işte hatırladığım kadarıyla şöyleydi; “ELİMDE BİR ŞEY YOK DEME, DUA’N VAR DUYAN VAR”.

Şimdi ise en az bir milyon kişinin telefonuna gelen ve hazır bir şekilde iki tuşla gönderilen mesaj “iyi Bayramlar”.

İki mesaj arasındaki anlam ve derinliği sana bırakıyorum evlad!!!. Hani sen okumuş yazmıştın.

İhtiyarın attığı bu taşı kabul ettim. İhtiyar haklıydı. Kalın sağlıcakla.

11 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi, ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım da dinle o zaman.

Bizim zamanımızda, erkek çocuklar sokaklarda çember çevirir, kız çocukları bez bebekler ile oynardı. Bir resim yapılıncasına bunlar kömür karasından yapılırdı. Çocuklar Susadılar mı ağızlarını mahalle çeşmesinin musluğuna dayar kana kana su içerdi. Mahallede birkaç kişinin evinde Maarif Takvimi olur ve bu takvimin yaprağını evin en küçük çocuğu yerinden koparır, evin büyüğü ise bu takvim yaprağını eksiksiz olarak hatmederdi. Aşağı yukarı her evde çingiraklı saat bulunur, herkes sahura bu

saatlerin gürültüsü ile kalkardı. Bazı aileler sahurlarını bahçedeki erik ağacının altında yapardı. Sokaklar lambasız olsa da geceleyin bekçiler olur, bunlar sokağı güneş gibi aydınlatırlardı. Herkesler korkuyla karışık bekçi amcaları sever lakin bir düdükle kaçacak yer ararlardı. Akşamları derse çalışan çocukların ve gençlerin kaçamak için deftere kenar süsü yaptığı, fotoroman okuduğu herkesçe bilinir fakat ses çıkartılmazdı. Birde ayyıldızlı gecelerde herkes kendine bir yıldız seçer ve bu yıldız kendince isim koyardı.

Kısacası guzum hayat, Arkası yarın gibiydi. Kesintisiz bir şekilde sürüp giderdi. Her gün için yaşanacak mutlaka bir şeyler vardı. Herkes kendi düşünür kurar, kendi hayatını yaşar fakat birlikte hareket ederdi. Helal haram bilinirdi.

Şimdi ise Herkes yoğun, yorgun ve bir başına. Ben anlıyor musun guzum, herkes mutsuz işte!!!

12 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi, ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım da dinle o zaman.

Bizim zamanımızda bulgurluklar köy meydanında kaynatılır, ve çok çok kaynatılırdı. Bişen buğdaya fedik denir ve bu fedikten herkese sehen sehen dağıtılırdı. Biz bu fedikleri kuşlar gelip yemesin, içine pislemesin fediklerin serildiği yerlerde bekçiler olurdu. Buralara kuşların gelmesini engellemek için varsa eski kasetlerden çıkarılan şeritler veya yırtık bez parçaları serilir, muşambalardan rengarenk korkuluklar yapılırdı. Korkuluğu gece görsen sen korkardın. Hele de ayın karanlığı denen devresi ise

korkudan altına bile yapabiliydin. Bu korkuluklarda ayrı bir özenle yapılırdı.

Diğer taraftan bu fedik serilen tarlalarda, bulgur pişirim zamanlarında küçük çaplı şenliklerde olurdu. Çocuklar buralarda güreş tutarlar, çatal gırmaç oynarlar, tay öğretirler, cızgana binerler, çeşitli çocuk oyunları oynarlardı. Bu meydanlar sadece fedik serme alanları değil senin anlayacağım şenlik merkezleriydi. Şimdi çocuğu güvenip te sokağa bırakamıyoruz gülüm. Park ve bahçelere tek başına göndermiyoruz. Ha unutmadan söyleyeyim. Evin altındaki bakkala ekmek almaya göndermiyoruz.

Vay be guzum o günler ne günlerdi. Teknoloji yaşamın kendisiydi. Unutmadan bir köy meydanı götürsen soruştur, buralarda ne güzel anılar yaşanmıştır. Unutma ha; güzel günler geçmişte galdı.

13 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi, ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım da dinle o zaman.

Bizim zamanımızda harman yeri olurdu. Bu harman yerleri köy merkezlerine yakın bir yerde olur. Tarlada ki mahsul şelekçiler tarafından bu harman yerine toplanır, burada getirilen şelekler bilenler tarafından bir sanat eseri niteliğinde harmanlara dönüştürülürdü. Harman vurmak ya da harman yapmak bir maharet işiydi. Öyle benim diyen adamlar güzel harman meydana getiremezlerdi. Bazı harmanlar o kadar güzel ve estetik olurdu ki, zannedersin bu harmanı vuran kişi ülkenin en iyi mimarlık mühendislik

fakültelerinden derece ile mezun olmuş. Harmanda bir zerafet olurdu. Sonra guzum kara patoz gelir sırasıyla harmanlar patoza verilir. Şöyle ki patoza en yakın yerde bir bilen olur, bu işi bilen kişi patozu yormadan bütün ekinleri sapı ile birlikte patozun ilgili yerlerine atar, sonra patozda, buğday ayrı, saman ayrı, tavuk yemi ayrı çıkardı. Kadınlar ellerinde bakır lehenlerle patozun ilgili yerlerinden buğdayları daha önceden hazırlanan çullara belirli bir düzen dahilinde dökerlerdi. Fakirlik ve yoksulluktan olsa gerek genelde bu sergiler üçüncü el sergilerden oluşurdu. Bir harman çekimi sahnesi Cüneyt Arkin filminden bile daha aksiyoner geçerdi. Gürtütlü patırdı toz toprak, bağış çığış, kop yetiş şeklinde harman patoza verilir bu şekilde harman çekme işi tamamlanırdı.

Bu hengamede yapılan işler herkesçe rutin işler olarak kabul edilir ve hayat bu şekildi sürüp giderdi.

14 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi, ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım da dinle o zaman.

Bizim zamanımızda sorgusuz sualsiz yaşanan dostluklar vardı. “Her kuş kendi cinsiyle uçar” misali kurulan bu dostluklar hiçbir zaman boşa düşmez, dostlar birbirinden vazgeçmezdi. Zira sınırsız güven, sınırsız itimat vardı. Dostun parmağı kanasa diğer dost kendini kalp krizi geçirmiş hissederdi. Ortak paydalar ortak sevdalar vardı. Meslek ve uğraşlar arada farklı olsa da yenenden içilenden konuşulan laflardan alınan gıdalar hep aynıydı. Dosttan dosta selam geldi mi? saatler aniden durur, durum tetkiki

yapıldıktan sonra saatler yeniden çalışmaya başlardı.

Bu dostlukları emmi dayı da çok iyi bilir, Özellikle düğüncü gitmelerde hassaten gelin adayı kızımızın babasının dostuna önce gidilir, onunla bir hasbihâl edilir, sonra esas kız babasına düğüncü gidilirdi. Herkes bilirdi ki, dostluklar sağlam ve bâkiydi.

Sonra ne olduysa bilinmez (aslında biliyoruz da işte) bu dostluklar yerini menfaat çatışmalarına bıraktı guzum. Şimdi yavan, datsız dussuz bir samimiyet var ve buna da dostluk deniyor. Ben bu yüzdendir ki; günümüz dostluğuna bir anlam veremiyorum. Sözümlü Koca Veysel’in sözleriyle bitirelim. “dost dost diye nicesine sarıldım, benim sadık yarım gara topraktır”. Günümüz dostluğunu daha iyi anlatan başka da Birsöz gelmedi aklıma.

15 Teknoloji bizi bu hâle getirdi dedi, 70 yaşındaki bir adam. Neden böyle söylüyorsunuz ki, dedim. Teknoloji bizi bayağı rahatlattı. Yok dedi, ihtiyar. Sen yanıyorsun. Sen kolaylığı rahatlık zannediyorsun lakin durum bildiğin gibi değil. Dedim, ihtiyar masal anlatma bana. Neyi güzelmiş eskilerinde, beni yanılmakla itham ediyorsun. Bak iki gözümün çiçeği, anlatayım da dinle o zaman.

Diyen güzel ihtiyarı dinledim ve söylediklerini kaleme aldım. Bazen özlemle andım o günleri, bazen iç geçirerek yâd ettim. Bazen canım kalkıp Kahramanmaraş’a gitmek istedi, bazense kül kömbesi ile yeşil çaydanlıkta çayı çok canım çekti. Bazen evlerdeki mutsuzluktan bahsettim, bazen açgözlülüğten, Yetinmeyi bilmeyen elin ya da komşunun tavuğunu kaz görenlerden bahsettim.

Aslında yaşamayı bilersen hayatın her ânı güzeldir. Her devrin kendine göre güzellikleri olduğu gibi zorlukları da vardır. Önemli olan insan olabilmek insanca bir hayat sürmektir.

Yetmişlik Aksakallıya şunu sordum? Peki ihtiyar bu çocukları kim yetiştirdi. Cevabı çok net verdi: çevre yetiştirdi. Anne babalar çocuklarını çevrenin elinden alamıyorlar. Dedim ihtiyar; çözümü yok mu bu işin, İhtiyarın son sözleri ile kapatıyorum yazı dizisini. **“SORUN VARSA ÇÖZÜM DE VARDIR” “ÖZLEM HEP VARDIR LAKİN YAŞANACAK BİR DE YARINLAR VARDIR”**.

NAZAR

NAZARLIKLAR
 Nazar hasta olan bir kimse nazar olmuş diye bir göz suyu saydırırlar, bir kaç dua okunarak, suyun içerisine bir kaç tane köz atılır hasta olan kimseye içirilir. Yüzü gözü bu su ile silinir.

Nazar Boncuğu:
 Bir kimseye nazar olmasın diye nazarlık takarlar yani nazarlık dediğimiz göz boncuğu mavi boncuk derler. Her hangi kimseye takılır aralarında adet edinilmiştir. Bu gibi inançlar halk arasında adet edinilmiştir. Nazar dediğimiz söz herhangi bir kimse birisine söyler. Şu kimse ne kadar güzel, ne kadar çalışkan derler aradan birkaç saat geçtikten sonra o kimsede bir halsizlik görünür, bir baş ağrısı, bir esneme, halsizlik çöker. Hemen durumdan anlaşılır bu kimseye nazar oldu, göz ettiler denir. O kimse hemen koşar göz suyu okuyan kimseye su okutturulur. Hemen içer. Suyu okuyan kimse "kalbini temiz tut, bir saat sonra geçer" der.

Nazar Muskası:
 Bu da yine aynı şeyler hasta olan kimselere nazar değmesin diye, nazardan uzak olsun diye nazar muskası yazdırılır. Bu muskaya nazar muskası denir. Muska hocalara yazdırılır. O kimsenin çamaşırının iç kısmına çatal iğne ile tutturulur bu kimse böylece nazardan korunmuş olur.

Hazırlayanlar
 Sanıye Doğan
 Kadriye Dalkıran Kıyıcı

Nazarlıklar:

Hasta olan bir kimse nazar olmuş diye bir göz suyu saydırırlar, bir kaç dua okunarak, suyun içerisine bir kaç tane köz atılır, hasta olan kimseye içirilir. Yüzü gözü bu su ile silinir.

Nazar Boncuğu:

Bir kimseye nazar olmasın diye nazarlık takarlar. Yani nazarlık dediğimiz göz boncuğu. Mavi boncuk derler. Herhangi kimseye takılır. Nazar olmasın diye bu boncuk takılır. Bu gibi inançlar halk arasında adet edinilmiştir. Bunlara inanırlar.

Nazar:

Nazar dediğimiz söz herhangi bir kimse birisine söyler; Şu kimse ne kadar güzel, ne kadar çalışkan derler aradan birkaç saat geçtikten sonra o kimsede bir halsizlik görünür, bir baş ağrısı, bir esneme, halsizlik çöker. Hemen durumdan anlaşılır bu kimseye nazar oldu, göz ettiler denir. O kimse hemen koşar göz suyu okuyan kimseye su okutturulur. Hemen içer. Suyu okuyan kimse "kalbini temiz tut, bir saat sonra geçer" der.

Nazar Muskası:

Bu da yine aynı şeyler hasta olan kimselere nazar değmesin diye, nazardan uzak olsun diye nazar muskası yazdırılır. Bu muskaya nazar muskası denir. Muska hocalara yazdırılır. O kimsenin çamaşırının iç kısmına çatal iğne ile tutturulur. Bu kimse böylece nazardan korunmuş olur.

Bir Ekmeğin Hikayesi

İncirgediği Mersin ilinin Tarsus ilçesinin (İncirgediği 1993 yılına kadar Adana ili-nin Karaisalı ilçesine bağlı idi) bir köyüdür. Çukurova'nın bittiği, engibeli arazinin baş-ladığı, çevreye göre yüksek sayılabilecek bir yere kurulmuştur. Köyün çevresi maki dediğimiz fundalıklarla kaplı olmasına rağmen, yer yer çamlık olan kesimlere de rastlanır. Engibeli arazinin bittiği yerde Toros Dağları başlar. O çevrede Toros Dağları'nın Güney kesimi genellikle böyledir. İncirgediği Adana'ya takriben 37km, tren yoluna 3, otoyola 7 km'dir. Adana - Ankara tren yoluyla Adana-Ankara otoyolu ara-sındadır. Çevrenin kültür merkezidir. Okuma yazma oranının en yüksek olduğu köylerden biridir. Okul 1928 yılında yatılı bölge okulu olarak hizmete girmiş. İki hizmet binasıyla eğitim öğretime başlamış. Binanın biri çevre köylerden gelen öğrencilere pansiyon olarak hizmet vermiş, diğeri eğitim öğretim binası olarak kullanılmış. O civarda cumhuriyet döneminin ilk yeni yazı ile eğitim-öğretim yapan okulu olarak tarihe geçmiştir.

İncirgediği, kervanla ulaşımın yapıldığı dönemde kervancıların "İncirli Bel", "İncirli Gedik" olarak tabir ettikleri bir konaklama yeriymiş. İncirgediği adının da bu konaklama yerinden geldiği bilinir. Şimdi hâlâ konaklama gediğinde, belinde, incir ağaçları mevcuttur. İncirgediği'nin bir de Kaşobası mezarası vardır. Küçük olduğu için merkez İncirgediği'dir. İki köyün arası takriben 1 km'dir. İncirgediği Kaşobası'na göre biraz daha çukurda kalmış bir yerleşime sahiptir. Her iki köyün de önü engibeli-dir. Kaşobası daha havadar ve önü açıktır.

İşte benim çocukluğum Kaşobası'nda geçti. Köyüme sadakatim onunla ilgili gelenekleri ve uygulamaları unutmadı. Her fırsatta onların kalıcılığına sağlamak için çalıştı. Onlardan biri de **Bir Ekmeğin Hikâyesi** idi. Makale benim çocukluğumun geçtiği Kaşobası'daki uygulamalara göre kaleme alındı.

Kaşobası'nda yokluklar içinde geçen yıllarım ne oyuncak gördü ne oyuncakçı. Onun için ekmeğin sofraya geliş hikâyesini ve kıymetini çok iyi bilirim. Çünkü onun sofraya geliş hikâyesini katre katre yaşadım. Rahmetli babam sayesinde her safhasını tüm detaylarıyla öğrendim. Babam çok fakirdi. Bir zaman köyün sığırlarını güttü. Ağaların dutması oldu. Sonra zamana göre işçilik yaptı. Ot kazdı. Pamuk topladı. Harman zamanı yabacılık yaptı. Babamın yabacılık yaptığı dönemde ekmeğin sofraya geliş hikâyesi kat kat katmerlendi. O zaman yeni yetmeler geldi aklıma. Onlar sadece ekmeği yer. Türlü türlü safhalardan ge-

çerek sofraya geldiğini bilemez. Nasıl bilsin ki... Öğretmedik. Anlatmadık. Bilenlerde unuttu. Tabi ki onunla ilgili sözcüklerde kullanılmadığı için unutuldu, kayboldu gitti. Zengin Türk dili biraz daha kısırlaştı. Durum ne olursa olsun... Biz şimdi ekmeğin hikâyesine bakalım. Her safhasını sizlerle paylaşalım.

Ekmeğin sofraya gelmesi için önce tohumun tarlaya saçılması gerekir. Tohum tarlaya saçılmadan yani ekilmeden önce buğdayın çeşidi belirlenir. Eskiden sadece karakılçık dediğimiz yerli buğday vardı. Ki o zaman çeşit tekti. Onun için de çeşit belirleme diye bir sorun yoktu. Biz yine de birkaç buğday çeşidi olduğunu varsayalım. Çeşit belirlendikten sonra tarlaya ekilecek olan tohum önce gözer denilen elekten geçirilir. Varsa yabancı maddelerden temizlenir. Çuvallara istif edilir. Tarlaya ekilmek üzere hazırlanan buğdaya bider ya da tohumluk denir. Ama yörede tohumluk buğday hep bider olarak bilinir.

Tarlaya tohum eken çiftçi.

Biderlik buğday hayvanlarla ekim yapılacak tarlaya taşınır. Tabi ekim yapılacak tarla daha önce sürülmüş bider ekilecek hale getirilmiştir. Biderin ekilmesi için tarla evleklere ayrılır. Eğer ekim yapacak kişi birden fazla ise her kişi bir evlek tutar. Bellerine bağladıkları peştemallara daha önceden buğday konulmuştur. Sol el peştamalın ucundan tutar. Sağ el de tarlaya tohumu saçar. Tohum saçma işi genelde Ekim ayının ortalarında başlar. Tarlaya tohum serpildikten sonra tapan edilir. Tapan edilmesi ekilen buğdayın toprakla kucaklaşmasını sağlamaktır. Tapan etme işi ekim yapmanın en son aşamasıdır. Artık çiftçi ekimi yapmış buğdayların başak vermesini beklemeye başlamıştır. Başak veren buğdaylar da biçilmeyi bekler. Biçme işi Haziran ayının sonunda başlar Temmuz ayı boyunca devam eder.

Tarlaya biderin ekilmesi - saçılması buğdayın başak

vermesi, biçilmesi Ekmeğin Hikâyesi'nin birinci safhasıdır. Bundan sonra buğdayın biçilmesi ve harman yerine destenin çekilmesi gelir ki bu da ekmeğin hikâyesinin ikinci safhasıdır.

Buğday yetiştikten sonra biçilir. Biçen aletin adı oraktır. Orağa galiç da denir. Büyüğü ise mencilidir. Mencil kullanan kişinin sol elin beş parmağına taktığı ağaçtan yapılmış bir ellik bulunur. Ellik biçilen ekini daha fazla tutmaya ve parmağın kesilmesini engellemek için kullanılır. Orağın büyüğü tırpandır. Tırpanla ayakta, orakla eğilerek ekin biçilir. Eğilme belin bükülerek vücudun L şeklini almasıyla gerçekleşir. Ekin biçenler birkaç kişi ise, sıra halinde dizilerek biçme işi gerçekleştirilir. Tutam tutam biçilen ekinler bir yerde toplanarak deste meydana getirir. Biçilen ekin destelerinin bir sırada olmasına dikkat edilir. Sırada olmaz ise desteyi çekecek olanlara zaman kaybettirir. Ekin biçenlerin oraklarını bileylemek için yanında masat ve biley taşı bulunur. Orak ne kadar keskin olursa ekin de o kadar kolay biçilir.

Ekin biçildikten sonra kızak çekme işi başlar. Kızak kare şeklinde 1,5 x 1,5 bo-yutunda tahtadan yapılmış köşelere 2,5 metre uzunluğunda dikeçler bulunan iptidai bir tarım aletidir. Destenin konacağı taban tahtadandır. Kızağın çok deste alabilmesi için desteler usulüne uygun yerleştirilir. Sonra da deste dökülmesin diye kendirle çaprazına bağlanır. Kızağı öküzler çeker. Daha önceden belirlenen harman yerine götürülür. Desteler harman yerine yarım daire oluşturacak şekilde istif edilir. Deste çekilirken sağ elde bir orak. Deste; orak maharetiyle üstten, sol el de alttan kavrar. Kucaklanarak kızağa yerleştirilir. Bu işlem yapılırken dikkatli olmak gerekir. Zira deste altına gizlenmiş yılan ve akrep sizin her an canınızı yakabilir. Onun için azami dikkat gerekir.

Ekin biçen işçiler.

Desteler çekilirken kucağa gelmeyerek dökülen başaklar tırmık çekilerek toplanır. Tırmık tarakları tahtadan olan, deste çekilirken geride kalan başakların toplanmasına yarayan bir tarım aletidir. Çekilmesinde insan gücü kullanılır. Tırmık çekildikten sonra geride kalan başaklar başakçılar tarafından toplanır. Toplanırlara başak. Toplayana da başakçı denilir. "Sana da

damı yaramadı başakçı" tabiri de buradan çıkmıştır .

Harman yeri daire şeklinde olur ve tarlanın da en düz yerine yapılır. Harman yerine istif edilen deste yığımına sap denir. Sapların yere serilmesi için harman yeri yapılır. Seçilen yerin tertemiz olması şarttır. Yer temizlendikten sonra sulanır. Sonra da kurumaya bırakılır. Sulamadaki amaç yerin beton gibi olmasını sağlamaktır. Yer beton gibi olursa buğday toprağa karışmaz.

Harman yeri kurutulduktan sonra sap harman yerine serilir ve kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra döven sürme işi başlar. Döven adından da anlaşıldığı gibi dövmekten gelir. Serilen sapın dövülmesi demektir. Belirli ölçülerde yapılmış tahtanın altına özel kesici taşlar yerleştirilir. Öküz ya da ata döven koşulur. Dövenin üstüne bir miktar ağırlık konulur. Ya da döven sürececek olan kişi üstüne oturur.

Tam daire şeklinde olan harmanda dıştan içi doğru döven atla ya da öküzle döndürülmeye başlanır.

Döven döndükçe harmana serilmiş başakları kesici taşlar un gibi öğütür. Sap saman haline gelir. Buna malama denir. Harmana serilen sap tamamen malama oluncaya kadar döven sürme işi devam eder. Sonra malama ortaya koni şeklinde yığılır. Buna göbek denir. Zaman zaman sap dirgenle karıştırılarak alttaki sapların da dövülmesi sağlanır. Harman yerindeki sap bitinceye kadar döven sürme işi devam eder. Saplar döven vasıtasıyla eritildikçe malama göbekte toplanır. Döven sürme bittikten sonra malama ortaya yığılır ve savrulmayı beklemeye başlar. Malamanın ortaya yığılmasına da tınaz denilir.

Malamanın savrulmasına harman savurma, savuran kişilere de yabacı denir. Yaba ise harman savurmaya yarayan yani malamayı yukarı atmaya yarayan tarım aletinin adıdır. Malama yabacı rüzgârın önüne atılır. Bu atma işi malamadaki samanla buğdayın ayrılmasını sağlar. Yabacının yaptığı iş budur. Bu işlem birkaç gün sürer. Harman öğleden sonra savrulur. Çünkü aşağı yeli öğleden sonra esmeye başlar. Yabacının işi rüz-

gârın esmesiyle doğru orantılıdır. Rüzgâr esmez ise yabacı görev yapamaz.

Harman savurma işi malama bitinceye kadar devam eder. Malamanın savrulma işinin bitmesi samanla buğdayın birbirinden ayrılması demektir. Samanla buğday birbirinden ayrıldıktan sonra saman bir tarafa, buğday bir tarafa yığılır. Samandan ayrılan buğday harman yerine yayılır. Buna kasar denilir. Yeteri kadar hava-landırıldıktan sonra dövenle sürülür. Bu uygulamaya da kasar sürme denilir. Sürüldükten sonra savrulur. Savrulan buğday çeç olur. Harman yerinde çeç olan kırmızı buğday geometrik olarak düşünülürse “yamuk”a benzer.

Döven süren işçi.

Harman savuran yabacı.

Artık ölçme vakti gelmiştir. Buğdayın özel ölçeğinin adı “havai” dir. Yarım si-lindire benzer. Dolusu bir teneke buğday ağırlığına eşittir. O da takriben 16 kilo-gramdır. Havainin yarısına yani 8 kilo ağırlığındaki buğdaya havai tası. Havai tasının yarısı da uruplağadır. İki havaiye bir gülek, 20 havai ise bir kiledir. Bir kile de takriben 320 kilogramdır.

Buğday ölçülürken ne kadar buğday olacak diye hayli heyecan yaşanır. Bu heyecanı yabacılar da tarla sahibiyle birlikte yaşar. Buğday ne kadar çok olursa yabacı hakkı da o kadar fazla olur. Harman savurma işiyle

başlayan yabacılık, buğday ölçülüp çuvallara dolduruluncaya, saman da hararlara basılıp hayvanlara yükleyinceye kadar devam eder. Hayvanlarla köye getirilen samanlar samanlığa, buğdaylarda ambarlara istif edilir. Ambarı olmayanlar buğday kuyusu kazar. Kazılan kuyulara buğdaylar doldurulur. Üstü kapatılır. Yeri gelince de kuyudan çıkarılarak kullanılır.

Buğday ölçüldükten sonra tüm araç ve gereçler toplanır ve harman yeri başakçılara kalır. Başakçılar tarlası takımı olmayan fakir fukaradır. Bunlar harman yerlerini dolaşarak çeşitli şekilde harman yerine dökülen buğday tanelerini toplarlar. Topraklı buğday tanelerine “afara” denir. Toprağa karışan buğdaylar kalburla eleterek toprağı temizlenir. Temizlendikten sonra da değirmene gitmek üzere beklemeye başlar.

Babam rahmetli tarla takım olmadığı için uzun müddet köyde yabacılık yaptı. O yabacı iken bizlerde başakçıydık. Kızakla desteler harman yerine taşınır arkadan da tırmık çekilirdi. Tırmık çekildikten sonra anamla ben geride kalan başakları toplardık. Toplanan başaklara kelle denir. Kelleler tek tek toplanır. Deste yapılır. Bağlanır. Belirli bir yerde toplanır. Sonra biriktirilen kelleler tokaçla harman yerinde dövülür. Sonra kalburla savrulur. Böylece buğday da kapçığından ayrılır. Elde edilen buğday değirmene gitmek üzere beklemeye başlar.

Kalan başakları toplamaya yarayan tırmık.

Tırpanla ekin biçen işçi.

Buğday çuvallara yüklenerak eşeklerle ya da atla değirmene gidilir. Değirmene sabah erkenden, hatta şafakla hareket etmek gerekir. Değirmende sıra almak çok önemlidir. Değirmen sırasına nöbet denir. Erken gitmelisin ki sıraya giresin. Eğer geç giderseniz nöbet size akşam gelebilir ki çok kötü bir zamanlamadır. Değirmende sıra beklemek beklemelerin en kötüsü olarak kayıtlara geçmiştir. Çünkü değirmenin bulunduğu yerde han yok hamam yok. Lokanta yok. Alışveriş edecek yer yok. Onun için yeme ve içme meselesi sıkıntılıdır. Değirmene gidenler undan çörek yaparak aç-lığını giderir. Kalırsa da evine getirir. Onun için de “ Değirmenden gelenin eline baka-lar” deyimini ortaya çıkmıştır.

Şartlar ne olursa olsun ekmeğin sofraya gelebilmesi için muhakkak buğdayın değirmende öğütülmesi gerekir. Onun için de kültürümüzde değirmen ve değirmen-cinin ayrı bir yeri vardır. Bu anlayış türkülerimize de yansımıştır. Anadolu’da değirmen ve değirmenci üstüne hayli türkü yakılmıştır. Değirmenci dayı / Zalim felek değirmenin döndü mü / Değirmen başında vurdular beni / Değirmende döner taşım / Değirmen üstü çiçek / Değirmenin bendi miyim / Değirmen sala benzer adlı türküler konuyla ilgili güzel örnekler olarak kayıtlara geçmiştir.

Değirmende un öğütüldükten sonra sofraya gelebilmesi için ekmeğin olması gerekir. Unun ekmeğe dönüşmesi için önce elenir. Elenmesi kepekten ayrılmasını sağlar. Un elendikten sonra hamur yoğrulur. Sonra beze yapılır. Yapılan bezeler ekmeğin yapılacağı yerde bir leğençeye yerleştirilir. Sonra imece usulüyle ekmeğin pişirimi gerçekleşir. İki veya üç kişi bezeyi açar. Beze oklava ile açılır. Açılan yufkalar tahtadan yapılan bir aparata sırayla dizilir. Dizilen yufkalar pişiricinin hemen yanındadır. Ocakta ki kişi açılan yufkaları tek tek pişirir. Pişirilen yufkalar ekmeğin genişliğindeki bir seleye yerleştirilir. Pişen yufka ekmeğin, sofraya gelebilmesi için sırasını beklemeye başlar.

Yaba

Havai

Döven

Orak

İşte ekmeğin sofraya geliş hikâyesi böyle. Ben bu safhaları en ince detaylarına kadar bilenlerdenim. Çünkü benim babamın tarlası yoktu. O yabacılık yaptı biz ardından başak topladık. Başak toplamayan ekmeğin kıymetini benim kadar bilemez. Onun için ekmeğin yere düşmesine dayanmam. Herkes benim kadar ekmeğin kıymetini bilse sanırım ekmeğin çöp kutusuna atılmayacak, sokaklardaki ağaçların dallarına poşetlerle ekmeğin asılmayacak. Tüketeceği kadar ekmeğin almasını öğrenecektir.

Sonuç: Yeni nesil sofraya ekmeğin gelişini ne bilsin. Son sistem tarım makine-lerinin çıkması ekmeğin hikâyesini sildi süpürdü. Ne yaba kaldı ne de yabacı. Ne tırmıkçı. Ne döven, ne döven taşı. Ekmeğin sofraya gelişindeki kültür, gelenek ve uygulamalardaki sözcükler ekmeğin hikâyesi ile yok oldu gitti. Biçer tarlaya girdi dönüm başında arabalara buğdayı doldurdu. Sonra un fırına girdi. Ekmeğin sofraya geldi.

KAYNAK KİŞİLER

Adı Soyadı	: Orhan Şen
Doğum Yeri ve Yılı	: Durak -1949
Baba Adı	: Ferit
Anne Adı	: Ayşe
Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl	: Adana
İlçe	: Karaisalı

Adı Soyadı	: Gülay Mamuk
Doğum Yeri ve Yılı	: Tepeçaylak - 1960
Baba Adı	: Veysel
Anne Adı	: Emine
Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl	: Mersin
İlçe	: Tarsus

TAŞLAR ÜZERİNE

Ya Allah dedi çaktı yayını kemankeş, bu atış kin ve öfkenin değil Türk'ün ok atmada ki maharetinin atışıydı. Bütün seyirciler aynı anda aynı hedefe bakıyor, ortalık ta çıt çıkmıyordu. Herkes ama herkes masmavi gökyüzüne bakıyor ok'un ilerlemesini soluksuz seyrediyordu. Bütün mehteran susmuş, bütün kuşlar uçmayı bırakmış, az önce ağlayan bebeler sanki bir yerden emir almışlarcasına ağmayı kesmişti. Ortalıkta sinek uça vızırtısı F-16 gürültüsü gibi gelecekti.

Evet, okçuluk yarışmaları bizim necip milletimizin hayatında önemli bir yer arz etmektedir. Bu yarışmalara katılmak öyle sıradan insanların bende katılımı kendimi bir göstereyim cinsinden değildi. Okçuluğu daha çocukluk yıllarından itibaren benimseyen Türk Balası, kendisine oyuncak olarak hediye edilen oklarla oynar bu okları daha uzaklara atmak adına daha çocukken hayaller kurardı. Öyle ya Kemankeş olmak öyle her babayığidin harcı değildi. Ata binmek kılıç kullanmak, ok atmak güreş tutmak Dede Korkut hikâyeleri gibi kahramanlık hikâyelerini dinlemek, yeri geldiğinde boğa ile başa çıkmak her Türk çocuğunun doğuştan nitelikleridir.

İşte bu nitelikler içerisinde büyüün çocuklar vakti zamanı geldiğinde yukarıda bahsettiğimiz hikâyenin bir parçaları olurlar, yapılan yarışmalarda boy gösterirler ve hünerleriyle hem kendileri sevinir hem de sevdiklerini sevindirirlerdi.

İşte bu yarışmalarda kazanan okçuların veya kazanan okçunun okunun düştüğü yere bir taş dikilirdi. Bu taş dikilirdi ki, bir sonraki yarışma da hedef bu taşın bulunduğu yerden daha uzağa ok atmak olsun. İşte bu taşlara "MENZİL TAŞLARI" denilirdi.

NOT: Bizim tarihimizde en uzağa ok atma rekoru, Tozkoparan İskender in attığı okunun mesafesidir. 892 metre.

“Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi”. Üstad Necip Fazıl Kısakürek’in Kaldırımlar şiirini okuyup ta duygulanmayan bu şiirde kendinden bir parça bulamayan kişi var mıdır? Bilemiyorum. Eğer okumadıysanız lütfen önce şiiri sonra bu yazıyı okuyunuz.

Kaldırım taşları, sinesinde nice insan hikâyeleri barındıran, nice acının ve mutluluğunun verdiği sevinçlere şahitlik eden güzel taşlardır. İnsanlar tabiatları gereği hareketli varlıklardır. Daha bebeklikten itibaren bir tepinme hareketi ile başlayan bu hareketlilik can bedende olduğu sürece devam edip gider. Bu akışta hep bir duygu vardır. Bazen tarif edilen, bazen tarifi mümkün olmayan yürüyüşler vardır. Bu yürüyüşlerin günümüzde ki canlı tanıklarından birisi ise hiç şüphesiz kaldırım taşlarıdır.

Sanayileşme, insanın modern şehir köleliğine geçmesi ile birlikte, gündelik hayatın devamı adına bir takım düzenlemeler yapıldı. Her bir işlem için prosedürler, standartlar oluşturuldu. Bu iş ve işlemler nüfus arttıkça daha da belirgenleşti. Öyle ki dünün kabul gören (yazımız konusu taşlar üzerine olduğundan bahisle) kaldırım taşları standartları da değişim gösterdi. Yazılarla kayıt altına alınan işlemler ve günümüze kadar varlığını koruyan kaldırımlar incelendiğinde bu durum açıkça görünür. Örneğin Osmanîye’nin gözbebeği CASTABALA antik kenti veya Çukurova’nın incilerinden ANAVARZA antik kentini ziyaret ettiğinizde Kaldırım taşları ile ilgili bayağı bir bilgiye ulaşırsınız. Burada hemen şunu da ekleyelim ki, daha önceki yazılarımızda belirttiğimiz taş işleme-ciliği ve işçiliği buralarda sık sık karşınıza çıkar.

Günümüzde ise, şehirlerde her seçim dönemi sonrası değiştirilen işçilikten çok kaba beton profilleriyle yapılmış kaldırım taşları görürsünüz. Bazı insanların manikür pedikür bakımı gibi ucuz boyalarla boyanan estetikten mahrum kaldırım taşları. Anlam veremediğimiz bir şekilde her değişimde değişik renklere boyanan kaldırım taşları. Lakin şunu da ifade etmeden geçmeyelim veyahutta hak yemeyelim. Son birkaç yıldır, çok güzel desenler verilmiş rengarenk kaldırım taşlarını da görmüyor değiliz. Gerçekten bulunduğu alanlara renk katıyorlar.

Acıların ve sevinçlerin rengi hiç değişmese de Kaldırım taşlarının renklenmesi bizi mutlu ediyor. Tabii taş deyip geçmeyenleri de.

Ben dedi bu memleketin en iyi kesicisiyim. Hiç acımam. Makinayı elime aldım mı, nice kafaları saçsız, nice yüzleri sakalsız bırakırım dedi. Usturalarla, jiletlerle, fırçalarla aramda müthiş bir bağ vardır.

Ne dediğimi kimden bahsettiğimi anlamışsınızdır. Biz insanlar takım tutar gibi, siyasi parti tutar gibi Berber tutarız. Ve birçok insan ömrü boyunca ve şartlarda bir değişiklik olmadığı sürece hep aynı Berbere traş olur. Zaman içerisinde traş şeklimiz değişse de berberimiz hep ilk tanıdığımız gibidir. Yani hep aynıdır.

Diğer taraftan da Berberler, birer sırdaş, neşe kaynağı, uzun soluklu bir dost yerine göre oyun arkadaşı ne bileyim çok işe yarayan bir kişidir.

İşte bizde işlerin en yoğun olduğu bir Bayram Arefesinde Berberimizde saç sakal traşı olurken yazı dizimizin konusu olan taşlarla ilgili bir duruma şahitlik ettik. Hoşsohbet berberimiz bizi bir taraftan sakal traşı yaparken bir taraftan da ortak dostumuz çaycı ile ilgili anılarından bahsediyordu ki, attığımız kahkaha ile birlikte, yüzümüz de bir kan. Biz;birden bire, ne yaptın bire edem? Demeye kalmadan berberimiz yüzümüze taş çalmaya başladı, hoop noluyor diyecektik ki, akan kanlar aniden kesilmeye başladı. Meğerse bu taş bir ilaçmış. Adı ne diye soracak olursanız. Bizde yeni duyduk. KAN TAŞI.

Berberin bir gün yüzümüze keseceğini bilirdim lakin bir taş ile kanı durduracağını hiç tahmin edemezdim. Demek ki, taşlarda ne maharet varmış, hem de ne maharet. Ayrıca berberin mahareti de alkışlanı.

Kına Türküsü

Baba kızın çıkmışdu
Bir kız sana çokmudu
Kör olası emilerim
Hiç oğlunuz yuymuydu

Belimi verdiğim tudlar
Silip süpürdüğüm yurtlar
İşte koyup gidiyorum
Elimi yuduğum arklar

Tarlaya postan ekerler
Bostanın kökünü çekerler
Gurbete giden kızın
Gözüne sünme çekerler

Sıra sıra yük taşları
Sırmalı yüzük kaşları
İzin verin kardaşları
Biz kınayı yakıcık

Ufacık ufacık görüler taşlar
Babayın damının taşı değilmi
Simircesimirce yağın yağmurlar
Anayın gözünün yüşıdeğilmi

Düz yere kazık kaman
Batar gider demedimi
Görbete kız verenler
Yiter gider demedimi

Ocakta kahve kavrulur
Dumanı göğe savrulur
Adetleri bölle imiş
Zülüfü geri kıvrılır

Bir incecik su bulanır
Beline önlük dolanır
Böyledir Allahın emiri
Ana büyütür el gönenir

Şu karşıda görülen yeşillik
Elan değil soğan imiş
Kızın anadan ayrılması
Düğün değil vuan imiş

Kız anası kız anası
Başında mumlar yanası
İşte binip gidiyorum
Çağın gelsin kız anası.

Al kına yakmaya geldik
Kalmaya değil gitmeye geldik
Allahın emrini tutmaya geldik
İşte koyup gidiyorum.

KAYBOLAN DEĞİRMENLER

Efendim bu devir teknoloji devri, değirmenlerin hükmü mü kaldı. Sanayi gelişti. Her şey fabrikasyon. Seri üretim, hem de sağlıklı. Değirmen, buğday, un, kim uğraşacak, vakit mi var?

Bunun gibi nice nice bahaneler. Bahaneler..

Kaybolan değirmenleri sadece teknoloji bağlamak çok sığ bir gerekçe. Hemen sıralayalım.

- Köyden şehre göç değirmenleri bitirmede mi?
- Azalan köy nüfusu ile üretim, tüketim azalmadı mı?
- Köylerde yaşlı nüfus kalınca değirmene ihtiyaç azalmadı mı?
- Büyükler gidince miras yüzünden değirmen sahihsiz kalmadı mı?
- Elektrik gelip te motorlu değirmen çıkınca bir hevesle, kolay diye su değirmenleri terk edilmedi mi?
- Değirmen unlarının sağlıklı olduğunu kimse umursadı mı?
- Doğal ürün, doğal üretimi birlikte terk etmedik mi, değirmende nasibini almadı mı?
- Doğayı tahrip edip su kaynaklarını azaltınca su değirmenleri çalışmaz olmadı mı?
- Doğal suları başka işlere harcıyıp değirmenleri kurutmadık mı?
- Değirmen kültürünü elimizle terk etmedik mi?

Saymakla biter mi, bitmez elbet.

Kaçımız değirmen türküsü biliyoruz? Kaçımız değirmen anılarımız nesillere aktarıyoruz? Kaçımız değirmen kültürlerini yaşatmaya çalışıyoruz?

Şimdi bir tanede olsa su değirmenlerini yaşatmalıyız. Yıkılanları onararak canlandırmalıyız. İçinde taş dönmese de kültür olarak nesillere göstermeliyiz.

İYİKİ ATMAMIŞIM

Atalar “sakla samanı, gelir zamanı” demişler. Ben de zamanı gelir, lazım olur” demiştim; evimin karanlık odasından aydınlığa çıkmayı bekleyen dede, baba hatırası eşyalarımı gözümün önüne koydum, her evimin altına indikçe “VAY BEEEE... diyorum.

Gaz lambamı yatak odamın başucuna koydum, kav ve çakmak taşını da cebime. Gaz fenerleri de bana gülüp duruyor; “sonunda, bana mum oldun mu?” diyor sanki.

At, eşek nalları, keklik kafesi, kolan ve bağaş dokuma kılıcı, tokaçlar, kök boya ile boyanmış yünler, kirmenler, kolan halkaları, ellikler, oraklar, taş kilolar, şinik, uruplağa, çanlar, kerpeten, hızmanlar... adeta: “Sakin bizleri atma, bizim de günümüz gelecek” diyorlar.

GELİN EŞEM

Anadolu’da özellikle Çukurova yöresinde Ayşe ye Eşe derler. Mübarek saydığımız isimleri Türkçeleştirerek söyleriz... Fatma’ya Fedik, Emine’ye Emoş. Mehmet ismi de öyle. Erkeğin kocasına Ece, kadının kocasına Eke derler. Yaşlıya köse, yetişmiş kıza da gelin derler. Bunlar Türk geleneği dir. Eşe ismi en çokta Çukurova da konur. Eşe ismi çok olunca geçmişte yaşanan olayların da harmanı olur. Bunların biri de Eşe gelin türküstüdür.

Eşe gelin bir Yörük obasının bey kızı. Büyür, yetişir, pampallanır (pampal çiçeği gibi al benili açılır), gökçe mi gökçe, ayın on dördü gibi olur. Dillere destan güzelliği obalara yayılır.

Yörük obaları yazın Toros yaylalarına, Bin boğa yaylaklarına, kışın Sahil (sehil) e Çukurovaya geçer, eğlenirler. Her konalgada çadırlar kurar, ağıllar yapar yapılır. En ortaya da bey çadırı, ötekiler çevrede öbeklenir.

İşte hayat böyle sürerken bir bahar yine göç yollarına düşülür. Yörük adetlerine göre en önde deve, deveyi de obanın en güzel gelini tutarak yola revan olunur. Arkada develer. Koyun, keçi sürüleri katar olurlar. Obanın atlı yiğitleri de ileri gergi at koşturarak göçe göz kulak olurlar.

Bir köyün patika, toprak yolundan yaylaya doğru giderlerken, köyün bıyıkları terlemiş, yağız delikanlısı, örme urganı bekine bağlamış, baltayı omzuna atmış, bir türkü tutturmuş ormana odun etmeye giderken karşıdan Yörük obasının gelişini görür. Yana çekilir geçişi bekler. A ne görsün katarın başında, deveyi çeken bir ay parçası, güzel mi güzel bir gelin. Beyninde şimşekler çakar. Başı dolanır durur, eli ayağı boşanır. Çarpılmışa döner. Başcı gelin yaklaştıkça şaşkınlığı artar. Cesarete gelir, sırtındaki abasını çıkarır, gelinin ayak yoluna seriverir. “Güzel gelin kurban olam basta geç” der. Eşe gelin şaşırır, dondkalır. Kervan duraklar. Bun gören obanın delikanlıları hemen üşüşür, köyün yağız delikanlısına çullanırlar. Hemen Yörük kocası müdahale eder, arbedeyi önler. Derki, “Güzele bakılır, yiğidin kötü kastı olamaz. Haydi delikanlı yoluna, oba size de devam ola’. Göç yoluna devam eder. Köyün gendi de yoluna.

Yoluna ama yüreğinde şimşekler çakmış bir lere. Heyecandan sızıdan duramaz. Gece hatırlar, gündüz hatırlar, unutamaz Yörük kızını. Görmeden edemez,

deliliği tutar düşer yollara. Yayla yayla dolaşır, oba oba soruşturur, bulur Yörük obasını. Bulurda nasıl görecektir, nasıl yaklaşacak, nasıl konuşacak. Yörük çadırları su başlarına, pınarlara yakın konarlar. Bunu bilen delikanlı Kerem, pınar yolunu gözler, gelini görür, uzaktan seyreyler. Etraftaki gençlere sorar. Adının Eşe, Yörük kocasını n kızı olduğunu. Şimdi daha da iş sarpa sarar. Sarar da gönülde ferman dinlemez.

Gelin Eşe şimdi Gelin Eşem olur. Pınar yolun gözler Eşe gelin gelmez. Gün geçer, günler geçer. Kerem dolanır durur. Gelin Eşe pınar başına gelince su içmek bahanesiyle pınara gelir. Adet icabı Eşe araksını döner, yüzünü göstermez. ‘gelin kurban olam göster yüzünü” deyince Gelin Eşe sestem tanır, meraklanıverir. Bakınca da tanıyiverir köyün yağız delikanlısını. Aralarında yiğide aba seren lagabı takmışlar. Olayı hatırlar. Adım Eşe der, Yörük beyinin kızı, buralarda gezme der, başına iş gelir der. Dili öyle dese de gönlü öyle demez. “Kurban olam Eşe gelin, ne zaman görem seni, nasıl görem seni desede Eşe gelin çadıra yönelir.

Kerem, gitmez, teperle çıkar seyreyler. Bir gün Davar sağmaya giden Eşe gelini koca ardıcın dibinde bulur. Hal eyler, söz eyler. Gelin Eşe de gence tutulur. Lakin biri konargöçer biri yerli. Nasıl olur. İmkânı, oluru olmaz ki. Bunu Eşe de bilir, delikanlı da. Keremi caydırmak ister.”obanın yiğitleri var, gözleri bende, bana yananlar çok, obada, civar obalarda. Durma buralarda “dese de içi demez, Keremde bunu bilir. Kerem ne söylese Gelin Eşe vazgeçirmeye çalışsa da gönüller kaynamış bir kere. Eşe gelin halden anlasa da nafile, töre var, el gün var.

Kerem köyüne döner. Güz gelir firez zamanı. Yaylanın yolunu tutar. Gelin Eşe de yol gözler ama Kerem gelmez. İki seven ne etse de buluşamaz. Konargöçerler yayladan çoktan ayrılmış Çukurova ya doğru göç yolun tutmuşlar. Gel seneye gör kısmet nereye misali Kerem sızlanır durur. Yiğitlik var ya serde Kerem düşer yollara, obaya bir belde ulaşır. Çadırlar kurulmuş, davarlar salınmış, gelinler kızlar telaşta, kocalar çadır gölgesinde oturmada, yiğitler meydana oyunlar oynamada. Kerem cesaret edip Yörük kocasına varıp Eşe gelini istese de ne çare cesaret edemez. Eşe gelini yine pınar başında bulur. İstesem dese de Eşe Gelin babam vermez der. Kaçırayım dese de beni sana yar etmezler der. Kerem Der, Eşe der. Ne deseler bir hal yolu bulamazlar. Kerem yanar, Eşe Gelin yanar.

*Bu türkü de iki sevenin çaresizliklerine
tercüman olur dillerde söylenir durur.*

Kerem

*Eşem seni Eşem seni
Alam dağdan aşam seni
Kızlarınan çok konuştun
Gelinlere goşam seni*

Eşe

*Yolcu olan get yoluna
Kemah kestirsem boyunca
Beş gardaşım var duyunca
Öldürürler seni yolcu*

Kerem

*Aynayı galdır dizinden
Al duvağı galdır yüzünden
Öpem nazlı gözlerinden
Eşem diye diye geldim.*

*Yüksek yaptırdım sarayı.
Öldüm arayı arayı
Sırtına geydin garayı
Eşem bu teli gırmalı.*

Eşe

*Ayağında mavi şalvar
Neci başındaki hallar
Baştaki büyüğüne yalvar
Sen hoş geldin yârim
oğlan*

Kerem

*Yeğın arpanın firezi.
Takım goymuşlar kirazı
Yedi ülger üç terezi
Siz Eşemi gördünüz mü?*

*Size derim dağlar taşlar
Gökyüzünde öten kuşlar
Yeryüzünde biten ağaçlar
Siz Eşemi gördünüz mü?*

Derleyen: Sultan BOZDOĞAN

Aktaran: Remzi ÇINGİL

ANDIRIN'LI ALİMLER

KADİRLİ

Karsı Meraş - Şimdiki Kadirli

Taşınmaz tarla Karapınar köyünde tarih 1726 tarla değeri 23100 akçe zamanın alay beyi Miralay Halil tarlanın sahibi Mahmut isimli bir vatandaş Mahmut İran seferine gidiyor miralay Halil bu tarlayı Mehmet isimli bir şahsa veriyor bu husus dava konusu oluyor Halil den sonra Miralay Hasan bu haksızlığı düzeltip haksızlıkla elinden alınan tarlayı eski sahibi Mahmut'a veriyor. Bununla ilgili prosedürler yazı ekinde mevcut olup olayın özeti budur.

KAYSERİ'Lİ HÂFİZ EFENDİ

Asıl ismi Hamdi Kavuncu olup, Andırın yöresinde yaşayan velilerdendir. Aslen Kayserili olan Hafız efendinin babası, Kayseri merkez Kurşunlu camii imamlarından, emekli Hacı efendidir.

Hafız efendi 1872 doğumludur. 12 yaşında annesini kaybetmiştir. Babasından ve o tarihlerde Kayseri'de bulunan medrese müderrislerinden ders alarak hafız olmuştur. 29 yaşlarında Andırın'lı Köse Müftü ve Araplar köyünden Hoca Ahmet Efendi ile birlikte Kayseri medresesinden icazetname alarak Andırına gelmişlerdir.

Köse Müftü Hafız efendiyi Gök Ahmetli köyüne imam tayin etmiştir. Bu köyün camiinde 10 yıl imamlık yapmıştır. Müteakiben Göğ Omar Hoca hafız efendiyi (Araplar) Beşbucak köyünden, Camuzluk köyüne tayin ettirmiştir. Uzun yıllar bu köyde imamlık yapan Hafız efendi, 1968 yılında 96 yaşında iken vefat etmiştir.

Şamdan gelerek Maraş'ın Döngel köyüne yerleşen Göğ Omar hocanın kerimesi Hüriü hatun ile evlenmiştir. Hüriü hatun 1990 yılında 80 yaşında Kadirli'de vefat etmiş, asri mezarlığa defnedilmiştir. Hafız efendinin dedeleri üç kardeş olarak Maraş'ın Döngel köyüne yerleşmişlerdir. Bunlardan bir tanesi Dut ağacından düşerek ayağını kırdığı için, Topal Fakı demişlerdir. Topal Fakı burada kalmış, ikinci kardeş Araplar (beş bucak) köyüne, üçüncü kardeşleri de Haruniye'nin Araplar köyüne yerleşmiştir.

Hafız efendi ömrünün sonuna kadar, Kuran-ı Kerim ve Halebî, Delailül Hayrat kitaplarını okumuş, bölge halkı tarafından büyük hürmet görmüştür. Mezarı Camuzluk köyünde bulunmaktadır.

Not: Camuzluk köyünde Nebi oğlu Mustafa Hoca isminde âlim bir zatın yaşadığı ve o köyde bulunanlara vaaz ve nasihat ettiği anlatılmaktadır.

KINALI DEDE

Kınalı Dede, Andırın Merkez Köleli Köyü Deli Ümmetli Mezrasına 250 metre yakınlıkta, her taraftı çam ağaçları ile çevrili tepenin üzerinde mezarı bulunmaktadır. Türbeye yakın insanlardan edindiğimiz bilgiye göre Kınalı Dedenin esas ismi bilinmiyor. Fakat birçok kerametleri anlatılmaktadır. Yıllar önce kuraklık zamanlarında türbesinden alınan toprağın akan suya atılmasıyla yağmur yağdığını yöre halkı bildirmektedir. Son dönemde bu mübarek zatın kabrine define avcıları tarafından zarar verildiği bizzat tarafımızdan görülmüş olup yetkililerden kabrin bakımının yapılması ve bu hususlarda önlemler alınmasını beklemekteyiz.

ZOR HOCA EFENDİ

Zor Hoca ismiyle bilinmektedir. Mezarı Takvalar (Bulgurkaya) olan köyün Kargılık obası mazılı semtindedir. Veli bir zat olduğu bilinen Zor Hoca'nın halk arasında birçok menkıbesi anlatılmaktadır.

MURTLU OBASI EVLİYASI

Andırın'ın Takvalar (Bulgurkaya) köyünün Murtlu Obasında Kör Kuyu karşısındaki dağa ziyaret dağı denilmektedir. Dağın tepesinde bulunan mezardan dolayı bu ismi aldığı ve bu mezarda yatan zatın keramet sahibi olduğu söylenmektedir.

TEVEKLİ ALİ EFENDİ

Andırın ilçesine bağlı Orçan Köyü Toprakhisar Mezrasında 1270 tarihinde vefat etmiş olup kerametleri halk arasında anlatılmaktadır.

DADALOĞLU KİM VE PAYAS KALESİNE NEDEN
HAPIS EDİLDİ KALEDEN NASIL UÇTU VE KAÇTI

Edinilen bilgiye göre: Dadaloğlu Avşar Aşiretinin Beyliğini ve Sözcü-
lüğünü birlikte yürüten Yigitlik ruhlu bir Halk Ozanıdır. Türkmen boyundan
olan Avşar Aşireti yoğunlukla Malcılıkla istikal ederler ve Kış Aylarında
Çukurovada Yaz Aylarında Pınarbaşı-Uzunyayla ve Binboğa Dağlarında Hayat
sürdürmekte iken. Osmanlı Padişahlarının da tanımazlardı. Durum böyle iken,
Padişah Abdülaziz Çukurovadaki Türkmen Beyliklerini İslah ve İskan etmek
üzere 1865 Tarihinde Devriş Paşanın Fırkai İslahiye denen Ordusu Çukurova-
daki Tüm Türkmen Beyliklerini Sindirmiştir.

İşte o zaman Dadaloğlu yakalanıp Hatay-Payasta bulunan Zindan durumunda
olan Kaleye hapis edilmiştir. Burumu daha önceden hisseden Dadaloğlu Avşarın
ileri gelenlerinden ve Dayısı olan Koca Nallıyı çağırarak derki ben yaka-
lanıp gidersem sen Aşiretin başına geç ve Aşireti İdare et der. Dadaloğlunun
sözü üzere Kaca Nallı Aşiretin başına geçer ve İdareyi devam ettirirken
Devriş Paşanın Askerleri Koca Nallıyı yakalayıp Avşarımın diye sorarlar.
Koca Nallı Avşar değilim der ve Aşiretin başından çekilir.

Bunu gören Avşarın ileri gelenleri toplanıp Dadaloğluna şöyle bir mektup
yazıp gönderirler. (Dadaloğlu Dayın Koca Nallı Avşarlığı inkar etti ve
başımızdan çekildi. Biz perişan olduk. Çerkez Uzunyaylayı işkal etti. Neyap
yap gel başımıza geçderler) Mektubu Dadaloğluna gönderirler. Dadaloğlu
Mektubu alınca çok duygulanır ve Sazını kucağına alarak aşağıdaki dokunaklı
Türküyü söyler.

Yürü bire Pınarbaşı
Aepp Karın kalktıma
Boynu uzun tor sunalar
suyoluna çıktımı ola

Tez gelir kaynarın yazı
Hoş akar Munzurun Özü
Koç Irmak tutardı buzu
Garbi değdi söktümü ola

Kabak tepe aslı Yurdum
Nadir Şahtan gelir Soyum
Koca Nallı Büyük Dayım
Avşarlıktan çıktımı ola

Bugün ben bir rüya gördüm
Eskisinden beter derdim
Uzun Yayla Dedec Yurdum
Çerkez kazık çaktımı ola

Dadaloğlum oldum yetim
Nerde kaldı Gök kır atım
Beysiz kalan Aşiretim
Avşarlıktan biktımı ola

Bu olay 1835 doğumlu ve (115) yaşında vefaat eden koca Memiş
adındaki Dedem'den ve kısmenide Kayseri-Sarızlı 1934 Doğumlu
Ahmet Z. ÖZDEMİR'in konu ile ilgili kitabından yararlanılarak
derlenmiştir. Dedem Memiş'in ölüm tarihi:18/05/1950

DERLEYEN: İbrahim ERGÜN
Emekli Özel İdare Müdürü

ALİ ARSLANTAŞLA HEY GİDİ DEVİRLER ÜZERİNE

Bir haziran günü hava sıcak. Adana'da haziran ortalarına kadar esasen fazla sıcak geçmez. Hele güneyden eserse serinlik ve ferahlık verir. Bunu balkonlardan anlarsınız. Öylede yaptık. Ali Arslantaş (Ali Abi)

Turgut Özal bulvarındaki 5. Katındaki evinde balkonda bu duyguyu alıyoruz. Sohbet daldan dala atalarken. Netice hayata geliyor. Ali bir duruyor, dalıyor. Gözlerinin önünden yılların film şeridi gibi geçtiği belli oluyor. Dilinden “hey gidi devirler” dökülüyor. Duygulanıyor besbelli. Sonrası...

Soru sormak, söylediklerini yazmak gibi klasik söyleşi değil elbet. Söyleşiyoruz. Tarih alıp götürüyor. Çantadan bir kağıt çıkarıyorum. Hemen kalkıyor odadan bir ajanda getiriyor. Buraya yaz diyor. Öğretmen olduğu ortada. Bir yanda çay yudumlar, bir yanda her sözünü kaçırmama telaşı. Çayımı iç uyarıları. Hem yazıyor, hem can kulak gözüne bakıyorum. Bizim kuşağın not alma, yazma alışkanlığı. Yeni nesil olsa kaydı açar. O kadar. Marketten alışveriş gibi. Konuşmadan söyleşi biter. Ama ruhu olmaz.

ÇOCUKLUK

Köyde ilkokul yoktu. Yol da yoktu. Vesaitte yoktu. Sadec e andarın kadirli arası vesait çalışırdı. Vesait dediğin cip ve otobüs. Esasen okul vardı. Kapandı. Dırdıbtılıya geldik. Köyde iki sene okumuştuk. Burada üçüncü sınıf yoktu. Öğretmen köyden üç kişi topladı (isimlerini söyledi ama ben kaçırdım) komisyon kurdu. Soru sordular. İmtihan ettiler. Dörde başladım. (Dikkatinizi çekerim, öğretmen halktan komisyon kuruyor. Onlarda ümmi insanlar. Ama bu memleketin insanı daima ariftir.)yaşım on iki olmadığından diploma vermediler.

Andırın ortaokuluna yazdırdı babam. Orda ev tuttuk. Talebe evi. Her şeyi kendin yapacaksın. Yemek, çamaşır, ev işleri, ders çakışma, soba yakmak, temizlik, çamaşır, bulaşık. Ne sayarsan. Meriç Mehmet in evini tuttuk. Akraba talebeler le kaldık. 1959 senesinde ortaokuldan mezun olduk. Okul şimdiki kışla bahçesinin yanında tahta barakalar halindeydi.

Ortaokul yıllarında birgün Andırına gitmek için yürüyerek Tokmaklıya kadar geldim. Seyfioğlunun Petrolunda bir cip durdu,. İçinden büyük avukat Mehmet Yayıoğlu indi. Beni görünce sen kölelimden Bendel Süleymanın oğlu değimlisin bende evet, nereye, Andırına deyince cipe aldı yolda andırına varıncaya kadar bütün derslerden imtihan etti. İnce bir de yemek kazandım diyerek lokantaya götürdü. Aile dostumuzdular. Aralarımızda mahkemeler olsa da adaletin kestiği parmak acımaz derler, küskünlük olmazdı. Andırın hep öyleydi. Mahkeme ayrı dostluk ayrı derlerdi

Dediler ki, Adana da sınava girilecek. Andırında otobüse bindim. Tokmaklı beş lira, Kadirli yedi buçuk lira. Param yok diye beni indirdi otobüsçü. Bahar mevsimi, yağmur çamur. Ayaklarımı çıkardım çamura bata bata köye geldim geç vakit. Gece yarısı babam kaldırdı. Sabah erken Düziçi'nden Adanaya giden bir otobüs varmış. Ona yetişmeliymişiz. Yürüyerek Düziçine gelip otobüse yetiştik uyumuşum. Babam oğlum kalk Adanaya geldik dedi. Adanada sınava girdim amma kazanmadım.

ÖĞRETMEN OKULU

Maraş'ta öğretmen okulu sınavına gireceğiz. Yürüyerek Döngelleye geldik. Hanifi Alıç ın evinde kaldık. Öğretmenimizin babasının eviydi. Sabah yürüyerek ırmağa indik. Batıya Kör suluya doğru gitmişiz. Orda bir değirmenciye Maraş yolunu sorduk. Ters gelmişsiniz dedi. Şuradan ırmağı geçebilir misinin dedi. Geçersen kestirme yoldur. Bende geçirim dedim. Esbabımı başıma dolarım,

ırmaktan geçerim. Sal var çeker misin dedi. Bizim köyde Ceyhan üzerinde salla geçerdik. Salı iyi bilirim dedim. Değirmenci sakallı bir adamdı. bize azık hazırladı. Azığa yufka bir tane yufka koydu. Dediğini ömür boyu unutmadım. ‘‘ yeğenim bende senin yaşlarındaydım. Maraşa Fransız gâvuru gelmiş. Kurtuluş harbi başlamış. Eli silah sopa tutan gelsin vatan kurtarmaya diye haber salmışlar. Anam elde avuçta yok. Azık yaptı. Bir tane yufka ekmek koydu. Öyle yaya Maraş harbine gittik. Allaha şükür düşmanı kovduk’’. Sonra yüzüme baktı. Elimi tuttu. ‘‘bir yufka ile vatan kurtardık. Unutma. Bir yufkayı küçümseme.’’ Dedi. Yürüyerek Üngüt köprüsünden geçerek Maraşa geldik.

Kıbrıs meydanında talebelerin, bekârların kaldığı otel vardı. Orda kaldık. Sınavlara girdik, birkaç gün sürdü. Hartlap minibüsü ne bindik. Bostan derede Bekir kara nın evinde kaldık. hartlap üzeri ılıca köprüsünden geçerek Döngel den, köylerden Köleliye geldik.

Öğretmen okulu kazanma haberi geldi. Yatılı okuldu. Yatılı için beş bin lira kefil parası istiyorlardı. Musa Yayıcı oğlu babamın iyi dostuydu. Bey pınarına yaylaya çıkardık. Bey pınarı Yayıcı oğullarının yaylasıydı. Andırında noter ne gezer. Başkâtip notermiş. Başkâtip, noter belgesi düzenledi. Musa Yayıcı oğlu kefil imza atarak kefil oldu. Musa Efendi bana dedi ki’’ bak oğul, okursan devlet senden beş bin lirayı almayacak. Okumazsan seni çoban yaparım. Beş bin lirayla kapımda beş sene çobanlık yaparsın. Güttürecek sürülerim de var, sığırlarım da var. İster oku, ister gel çobanlık yap.’’ öğretmen okulu öyle bitti. Maraşa da tatillerde yaya gittik geldik.

ÖĞRETMENLİK YILLARI

Mardin e tayinim çıktı. Babam elli lira para verdi. Düz içinden Osmaniye ye, oradan Antebe, Antepten otobüsle Mardine vardım. Mardin vardığımda on beş lira param kalmıştı.(bu arada Birecik köprüsünden geçtiğini sordum. Evet. Köprü yapılırken salcılar olayını duymuş). Mili eğitim müdürüne uğradım. Elli lira para verdi cizreye ordan Silopiye, gideceksin. Dedi. Otobüste yanıma cübbeli 150 kiloluk bir adam oturdu. ‘‘babaya mı gidiyorsun’’ yok mektebe gidiyorum dedim. Burada baba diye sıh a derlermiş. İyi dedi. Bende keşişim.’’

Irmağa geldik kaldık. Karşıya geçiş yok. Kayık var. Bir cip gelir geçer. O da gitti dediler. Karakol vardı

karakola gittim. Kendimi tanıttım. Yardım istedim. Biri Düziçindenmiş. Tanış çıktık kayık başına geldik. Bekledik. Gelen cipe beni bindirdiler. Silopiye geldik. Silopi gün gibi hatırlarım. Kiremitli tek bina vardı. O da ilkokuldu. Silopi ye geldik ama yazımız gelmemiş. Tek öğretmen var. Yazı yazacak kimse de yok. Akşam oldu yatacak yer yok. Belediye başkanından yatak istedi öğretmen. Gelenleri sıraları birleştirdik, serdik, yattık. Çocuklar gelince kaldırıyorduk. Lokanta yok. Pekmez, helva, ekmek alıyoruz, öyle karın doyuyor. Kahvede yoktu.

Biri geldi. Bizim köyün öğretmeni buradaymış dedi. Benim dedim. Katırlara bindik dört saat sonra köye geldik. Köyde evlerin önünde taht dedikler tahtadan haymalar vardı. Köyün akrebi meşhurmuş. Tahta akrep çıkamazmış. Akrep sokunca öldürmüş. Gece bağırtılar koptu. Bende sustalım vardı. Hazırladım. Köylü birini Müslüman ol diye dövmüşler, komşu köylüler, o da Müslüman olmam demiş, Katıra bağlayıp barakmışlar. Sabah muhtar anlattı. Köy Süryani köyüydü. Okulda yatak yok. Müdür odasını. Hazırladık. Kap kakak, gaz ocağı aldım. İki sene köyde kaldım.

Burası Süryani köyüydü. Köyde tek Müslüman bendim. Çok saygılıydılar. Hürmet ederlerdi.

Köydeyken bir haber geldi. Seni jandarmalar soruyor. Asker kaçayımışsın diyorlar. Komutan çağırıyor. Silopi ye vardım. Yakalayacağız dedi. Müdüre haber vereyim okul boş kalacak dedim. Müdür olmaz dedi. Jandarmalar laf dinlemedi beni iki asker verip Cizreye getirdiler. Yolda binbaşı rast geldi, askerler selam çaktılar. Köye celp gelmiş, Mardin de öğretmen demişler. Bin başı aklı başındaydı. Öğretmen devlet memuru, nasıl kaçak olur. Okul daha mühim, bırakın çocuklar cahil kalmasın dedi, bıraktılar. Yazı asker kaçığı diye buraya gelmiş. Okul bitince askere gittim.

Isparta da 4 ay acemilikten sonra, Bingöl Karlıova Yiğitler köyünde iki yıl er asker öğretmenlik yaptım. Orda da mahrumiyet. Her şey zordu. Lakin herkese zordu. Kimsenin de şikâyeti yoktu. Türkçeyi öğretmek en başta vazifemiz sayardık.

ADANA YILLARI BAŞLIYOR

Tayin için Ankara ya gittim. Orda öğretmen okulundan hocam vardı. Yardımı oldu. Adana Ceyhan Hamdilli köyüne tayinim çıktı. Burada üç yıl çalıştım. Ardından Adana Yavuzlar İlkokuluna ta-

Yinim oldu. Adana da maaş yetmiyordu. Kitapçıları gezdim. Ders dışı zamanlarda sizinle çalışayım dedim. Olmadı. Durmadım Sanat Okulu şimdiki Endüstri Meslek Lisesi ni dışarıdan bitirdim. Fark derslerini verdim. Geçim sebebiyle öğretmenlikten ayrılarak süt endüstri kurumuna girdim. köprü köyünde bir buçuk sene çalıştım. Tayinim Kırşehir'e çıktı. O zaman sendikacılık, işçi hareketleri Türkiye'nin en mühim konularından dı. Ben hak işe girmiştim. Sendikacılıkta aktif çalışıyordum. Benide kır şehirde HAKİŞ, DİSK, MİSK var. Huzursuzluk çok fazla, sendikaları birleştir diye gönderdiler. Muvaffakta olduk. Birleştirdik, huzur da geldi. ordan müracaat ettim. Muhasebe şefliğine tayin ettiler. Adanayı tekrar istedim kabul edilmeyince istifa ederek Adanaya döndüm.

ÖZEL SEKTÖR YILLARI

İlk önce SAPKİMe personel müdürü olarak işe başladım. Öğretmenlikten aldığımın nerdeyse on katı maaşım vardı. Araba da verdiler. Dokuz yıl burada çalıştım. Satıldı, güney sanayiye geçtim. güney sanayide satılınca meyna aş e geçtim. üç yılda burada çalıştım. yine satılınca paksoya girdim. Üç senede çalıştıktan sonra bura da satıldı. Bu sefer amülyüm nişastada iki yıl çalıştım. Özel sektör, personel deneyimim nedeniyle aranan insandım. amülyüm nişastada sınav yaptılar. Her şeyi var amma yabancı dili yok dediler. İngiltereye gönderelim öğrenir gelice deselerde yabancılar kabul etmediler. Yalnız şirket beni kaybetmek istemiyordu. Bu sefer alt taşeron olarak elaman istihdam eden şirket gibi oldum. Sanayiye istediği elemanları buluyor çalıştırıyordum. kordsan, omluksa, iş bankası, sağlık ocakları gibi şirketlerde alt eleman çalıştıran şirket olarak devam ettim. Bini üzerinde eleman istihdam ediyordum. Onun için bana işçi babası derler. Hiçbir işçinin hakkını yemedim. İhtiyaçlarını karşıladım. Hemşerileri işe aldım. Gariplere iş verdim. Çok şükür alınımızın akıyla n 2009 da noktadım.

VE

Aslında ve demek sözü söze bağlamak demek. Ancak sohbeti bitirmiyor Ali Abinin mücadeleler dolu hayatından dersler çıkarmak istiyoruz. Bir kere ta çocukluğundan okul yıllarından beri zor hayat koşulları yaşayarak direnmeyi ve mücadeleyi öğrenmiş. Onu, ve yetiştiği köyü görenler buradan nasıl olur böyle insan çıkar demişler. Andırının diğer köylerin de de Ali Abi gibi hayat mücadelesi veren niceleri var. Babası örnek insan. Hep yanında

olmuş yokluğa rağmen dayanmış, direnmiş. Altı kardeş okuduk üniversite mezunu olduk, hayata atıldık, devlete millete hizmet ettik derken babasının hakkını teslim ediyordu.

Ali abi eşi Necmiye Hanımdan uzun uzun bahsediyor. Onu anlatırken sesi bir başka, beden dili bir başka oluyor. Tanıştığı günden hayatında olan bütün zamanlarda aramızda saygı ve sevgi eksik olmadı diyor. Onun hayatındaki yerini tarif edemiyor. Ev hanımıydı ama bir öğretmen gibiydi. Benim de öğretmenimdi. Bunca öğretmenliğime ve yöneticiliğime rağmen yanında hep bir öğrenci gibi kaldım. Her şeyime yardımcı ve destekli diyor. Giyimi, kuşamı, ayakkabısının boyası, üzerinde renk uyumun kdar daima meselesiydi. Her başarımın arkasında vardı, her adımında yanımda oldu, yar ve yardımcım oldu diye eklerken gözleri doluyor ve dalıyor.

Ali Abi bir hassas noktaya değiniyor. Kız çocukları. Doğu, güney doğu köylerinde kız çocuklarını okutma mücadelesi verirken kendi ailem de, çevremde, memleketimde aynı mücadele verilemedi. Bizim ve sonraki kuşağın kız çocukları cahil kaldılar. Hâlbuki kızlarımız bizlerden zeki idiler. Kültürün kurbanı oldular.

Ailemiz, çevremiz, kimle karşılaştıysak dürüstlüğü, hak yememeyi, kendin olmayana tenezzül etmemeyi öğrendik diyor. Her meslekte hele birbirinden farklı mesleklerde başarılı olmasının sırrını beslendiği topraklara bağlıyordu. Sılayı rahimin hakkını veriyordu. Geniş bir sülaleden geliyorlar. Lakin yaşadıkları bir olay var ki, aileyi, sülaleyi dağıtmış. Aslantaş barajı. Aslantaş barajı Köleliyi yutmuş. Dağılan köy göç yollarını tutar. Andırın, Kadirli, Osmaniye, Ceyhan, Adanaya dağılır aileler. Göç, sadece dağıtmaz. Kültürü, ekonomiyi, aile bağlarını, yaşamı sarstıkça sarsar. Eskiler daha geri gelmez. Bunu en iyi anlatan kardeşi Halil Arslantaşın yazdığı barajı anlatan anı kitabı. Okumayı tavsiye ederiz. Zira bir göç vurgunu yiyerek yaşıyoruz hepimiz. Kitap ipuçları ve dersler veriyor.

En son Ali Abiye soruyorum. Öğretmenlik ukte olarak kaldı mı diye. Boğazı düğümleniyor. Gözlerinden okunuyor. Tam da yarasına basmışım. Hiçbir mevki, servet çocukların masum bakışının yerini tutmaz diyor. Karşılaştığı öğrencilerinin eline sarılışını anlatıyor. Başka meslek var mı diyor.

İKİ RESİM İZİNDE

Çeltik zamanıydı. Çeltikler biçilmiş, sergen yapılmış, toplanıp çiltelenmiş, ağızları dikilmiş kamyonla yüklenip Adanaya fabrikaya gidecekti. Büyüklerden öyle duymuştum. Güz mevsimi. Yazıda bir şey kalmamıştı. Çeltikten sonra yağışlar beklenecek, biderler ekilecek. Çeltik sergeni bey pınarındaydı. Anamın hazırladığı, iyice sarıp ipe bağladığı yatağı, birde esvapların olduğu çıkını gösterip bir yandan tembih ederken bir yandan ağlıyordu. Gurbet başlamıştı. İyi biliyordu ki gurbete giden geri gelmez. Hele alışan asla dönmez. Bende ağlıyordum. Bir yandan gözyaşlarını silerken bir yandan tembihlere başımı sallıyordum.

Başka bir duygu içindeydim, heyecanı da sarıyordu. Okuyacaktım. Babamın yeter ki okuyun gömleğimi bile satarım dediği okuma. Okuma ama okuma uzaklardaydı. Ta kazada. Adı Ortaokul. Yani gurbet. Hem acıyorlar, ağlıyorlar hem de gönderiyorlardı. Sözlerinin içinde korkma lar geçiyordu. Abin Hasan da arkadan gelecek. Bibinin oğlu Dursun da geliyor. Beraber aynı evde kalacaksınız.

Babam Andırında ev tutmuştu. Öyle söyledi. Andırına inince çarşıda kime sorsanız söyler. Anama sarılıyor el öpüyorduk.

Bey pınarından çeltik götüren kamyonla binin, Andırında inin korkmayın dediler. Evin önünden geçen Şeker dayının kağınsına yükledik. Dursun da kağınsına yüklemişti. Yükümüz aynıydı. Kağınsı hızıyla yola koyulduk.

Bey pınarına vardık. Kamyon çuvallarla hayli kabarık yükü vardı. Bizimkiler üste aldılar. Bizde üste çıktık. Kamyon uzaklaşırken, köy arkada kalırken, arkaya bakacaklar, gurbetten silaya hep bakakaldığımızın kaderiydi. Bemece dedikleri kamyon kâh sağa, kâh sola savruluyor, bazen padana yapıyor, bazen da durup batmayacak yol seçiliyordu. Kamyon yüreğimizin ağzına geldiği uçurumlar, yollar, inişler, yokuşlar geçilerek ilerledik. Dereler geçildi, yamaçlar aşıldı, vadilerden gidildi. Bir türlü düzlük görünmüyordu. Kaza da. Yokuş iniş derken kazaya girdik. Bemece geldi diye bağırın, arkasına koşan çocukların bağırma larını unuttum. Kamyon durdu. İnin diye bağırıldı muavin. Muavinin bu yolculukta rolünü fark etmiş, yardımcı olmadan yol alınamayacağımı, ekipsiz iş yapamayacağımı nice yıllar sonra anlayacaktım.

Kamyondan indik, yükümüzü tahta barakalı dükkânın önüne koyduk. Güneş hayli yatmıştı. Dükkânların gölgesi çarşıya vurmuştu. İkincin geçmişti. Dükkâna girdik. Mahmut çavuşun evini sorduk. Hemen karşıda Mahmut çavuşun oğlu

Ahmet in lokantası dediler. Oraya gönderdiler. Ahmet amca hoş geldin dedi. Açmışsınız dedi. Fazla durmadık evi iyice tarif etti. Anahtar anamda dedi. Çarşıdan, caminin önünden sirtımızda yükümüz ilerleyerek, yokuşta hayli zorlanarak Mahmut Çavuşlara geldik. Mahmut Çavuş ,sonradan öğrendiğimiz meşhur ismiyle Ebe Karı karşıladı. Ellerinden geleni yaptılar. Ev açıldı. Yükleri içeri koyduk. Akşam yalnız bırakmadılar.

Bir evin alt katıydı. İçeride geniş bir alan odunlukmuş. Sonradan Öğrendik. İçerde tahta oda. Bir duvarda ocak. Kocaman. Bir köşede kaplık. Bir yanda da güsulhane . elektrik yok. Bir motor varmışta bazen akşamları yanarmış. Motor çalışınca gürültüsü evin içine kadar gelirdi. Akşam yatakları serdik. Hala içim de sızı. Dursun da farksız. Biraz konuştuk. Unutulmaz, hiçte utulmayan o günün akşamı dalmış gitmişiz.

Sabah okul. Ayağımızda şalvar, lastik okul yolunu tuttuk. Ayrı sınıflara vermişler. Merdivenden aşağı indik. Hemen girişte sağdaki sınıf. Altı üstü tahta. Yürürken gıcırtilar. Sınıfta koca koca çocuklar. Hepsini de yabancı. Hiç biri tanıdık değil. Herkes neşeli, sınıta yüksek sesle konuşuyorlar, teneffüslerde gzmeler, koşuşturmalar. Bense en arka tarafitaki sıraya geçtim. Başım masada. Gurbete dayanamıyorum. Ağlıyorum. Korkumdan seste çıkaramıyorum. Öğretmenler derse giriyor. Anlatıyor. Sert ve hükmeden tavırlar. Anlatılanlar rüyada gibi geliyor. Öyle tanıma isim sorma, konuşurmada yok. Hemen ders. Teneffüste dışarı çıkmıyorum. Yerimden ayrılmıyorum. Gözlerim kan çanağı.

Bir teneffüste, bana göre iri yarı, sesi gür bir talebe yanıma geldi. Adımı sordu. Niye ağlıyorsun dedi. Bende gurbetten köyden ayrılıştan bahsettim. Bak dedi. Benim adım Hasan. Darıovası köyündenim. Orayı bilir misin? Yok dedim. Andırından başka yer görmedim. Benimde anam babam var. Bende senin gibi bırakıp geldim. Hem de yürüyerek geldim. Kimsem yok. Onlar okumaya gönderdiler. Ağlamaya değil. Bak burada herkesin ana babası var. Hepsini de ayrılar. Amma senden başka ağlayan yok. Hasan biraz teskin etmişti.

O haftayı arka sırada kimseyle konuşmadan, teneffüslere çıkmadan sıla gurbet ayrılık hasret duyguları altında sızlayarak geçirdiğimi hatırlarım.

Hayat hem öğretir hem unutturur hem de alıştırmış. Haftaya abim Hasan da geldi. Babam da geldi. Kıyafetler, kitaplar alındı. Okula da, sınıfa da alışıyordum.

Andırın ve İskenderun AKDENİZ'İN İNCİSİ DOSTLUĞUN BİRİNCİSİ

Andırın ve Andırın menşeyli kişilerin Türkiye ve dünyanın her yerinde bulunabildikleri gibi İskenderun'da da oldukça fazladır.

Eđitimci sağlıkçı emniyet personeli yönetimde ve siyasette bir çok alana yayılmış durumda ve uzun süredir burada oturmuş ve ya oturmaya devam edenler vardır.Bununla beraber yaşayanlar ve çalışanlar kendi kültürlerini gelenek ve göreneklerini burada sürdürüyorlar.Amacımız sevgi ve saygı olduğu kadar aracımız mutlaka bilgi iletişim etkileşim olacaktır.kabullenmek ve kabul görmek için sadece tüm insanlıkla beraber çalışmaya ihtiyacımız vardır.Hani bilirsiniz insanları daima yargılasanız hatasını görürsünüz,sevmeye zamanınız kalmaz.

İskenderun,Kadirli,Andırın,Erzin ve Dört Yol aynı güzergah ve aynı Çukurova havuzunda yer aldığı için kültürel farklılıkları çok azdır.İskenderun uzun yıllar çok fazla kültürlere yataklık yaptığı için hala onun kalıntıları ve bu da mevcut mozaik renkliliğinden kaynaklanıyor.Adımı aldığı gibi Büyük İskender'e dayanan bir tarihi var.

Andırın isminin alındığı güçlü rivayetlerden Osmanlı Devleti'nin dokuzuncu padişahı yavuz sultan selimin 23 Ağustos 1915'te Çaldıran Ovası'nda Şah İsmail'i yenip geri dönüşü irasında Osmanlı Devleti'ne karşıo tavır alan Dulkadir Beyi Alauddevle üzerine yürür ve Andırın-Akkale mıntkasına kadar geldiği ve burada kendisini karşılayan Andırın eşrafının gençlerini işaret ederek "Bunlar arasından mekteb-i Enderun'a talebe alınsın"şeklinde emir verdiği(Mekteb-i Enderun devlet memuru yetiştiren okul)ve Enderun'a giden öğrencilere Enderunlu denildiği memleketlerinede Endurun, Andıra ve Andırın gibi söylendiği ve daha sonrada ilçemizin adı Andırın olarak kalmıştır.İlçemizin eğitim ve öğretim evveliyatı şimdikilerede yansımış olacakki okumuş sıcak samimi bilinçli insanların İskenderun'da da kabul görüp sevilip sayıldığı gözlemlenmektedir.İskenderun haklıda yukarıda anlattığım gibi aynı coğrafyada yaşadığı için sevecen yasalara ve toplum kurallarına saygılı okullaşma oranı ve eğitim seviyesi yüksek bilinçli insanları ile kalabalık müstesna Akdeniz'in incisi müstesna liman kentidir.İskenderun Türkiye'nin 49 ilinden büyük nüfusa sahiptir.Bu bağlamda edebiyatta sinemada kültürel aktiviteleri günü gününe izleyen bu kültürlerle özdeşleşen kimliğiyle herkese kucağını sevgiyle açmış orada yaşayıp gelişip büyümesini sağlayan bir açılımı vardır.

Andırın'lılarda herkes gibi bu fırsatları iyi değerlendiren bilinçli Türk kültürüne örf adet gelenek ve göreneklerine uygun yaşayan ve yaşam çeşitliliklerine hoşgörü ile yaklaşan insanlardan oluşurlar.

Kısaca Andırın Gelişim Platformu Andırın ve çevresinin insanına sunulan hizmetin kalitesini arttırmak bilgi birikim ve gücünü birleşerek memleketine yöneltme gayret ve şuurunda olan her kişiyi en derin saygı ve muhabbetle selamlıyor ışığımızın güçlenmesi için herkesten bir mum yakmalarını istiyoruz.

Kültürel Semboller ve Tirşik

Toroslar; kültürel semboller bakımından çok zengin bir coğrafyaya sahiptir. Özellikle çalışmalarından ilham aldığı Celil ÇINKIR¹'in yazıtlarında bunu çok net ifade etmektedir. Özellikle edebi metinlerde coğrafyaya ait kültürel semboller çok kullanılmaktadır. "Elinde orak, Pınarın başındaki güzel, Çıktım Halbur yaylasına" coğrafi kültürel semboller yer almaktadır.

Kültürel semboller, yaşanan yerin hafıza kayıtlarıdır. Kültürel semboller üzerine bir çok edebi metinler oluşturulmuştur. Ülkemiz'in baştan sona bu değerler ile doludur. Balıklı göl dendiğinde Urfa akla gelmektedir. Peri Bacaları, Pamukkale Travertenleri vb gibi. Bir çok kültürel öge coğrafya ile ilintilidir. Ülkenin kültürel zenginlikleri, coğrafya ile ilintili kültürel öğelerin sahiplenmesi ile doğrudan ilintilidir.

Kültürel miras; üzerinde çok çalışılması ve haritalandırılması gereken bir bilim alanıdır. Doğal kaynakların kültür'ün bir ögesi olduğu açıktır. Bitkilerin, Irmakların, derlerin, köprülerin, dağların, yolların kültürel varlıkların birer sembol araçlarıdır. Çınar ağacı, Ardıç Ağacı, Köknar, Çam gibi ağaç türleri edebi metinlerin içinde geçen anlamlandırılan bir varlıklardır.

Bizim geleceğe bırakmamız gereken semboller olması gerekir. Benim bu konuda önemli bir fikrim var. Tirşik; geleceğe bırakacağımız önemli bir kültürel semboldür.

Tirşik bir ot bitkisidir. Ancak Toroslarda özellikle Andırın'da bir kültürü oluşmaya başlamıştır. Tirşik dergisi buna çok büyük bir katkı vermektedir. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 9 (1), 180-204. sayısında² Ayşe Uğureli'nin "Yukarı Çukurova Folkloründe Tirşik" makalesi çok anlamlıdır. Emeğinden dolayı çok teşekkür ederiz. Değerli büyüğümüz ve benim yaşamımda örnek aldığım Ahmet Narinoğlu(Emekli Vali Yardımcısı, Yazar, Yönetim Stratejisi Uzmanı) Tirşik dergisini çıkarmaya karar verdiğinde bunu tam anlamamıştım. Her zaman olduğun gibi tirşik dergisi çalışmasının geleceğe bırakacağımız önemli bir sembol olacağını yakinen gördüm. Ayşe Uğurel "Makalenin temel tezi, tirşiğin Çukurova'nın tabiat bilgisini, hekimlik bilgisini, mutfakını, inançlarını ve ritüellerini bünyesinde barındıran bir gastronomi mirası olduğu üzerine kurulmuştur. Dolayısıyla tirşiğin kültürel ve bilimsel kodları çözüldüğünde yöre insanının geleneksel dünya görüşü ve folkloru da çözülmüş olacaktır."

Tirşik bir kültürel sembol olur mu?

Benim fikrim olur ve hemde çok iyi olur. Geleceğe bırakacağımız iyi bir sembol olur. Bu kültürel değeri yaşattığımızda, bir çok insan rızkını bu sembolden kazanır. Tirşik çorbası başta olmak üzere, halı, kilim, mimari tasarımlarda, parklarda bu ismin yaşatılması kültürel öge olarak geleceğe bırakacağımız önemli bir sembol olarak kalacaktır. Tirşik sembolü ile ilgili çeşitli ritüeller, hikayeler(yılan hikayesinde olduğu gibi) yazılmalıdır. Tirşiğin yapımı sürecini anlatan senfonik müzikler yapılmalıdır. Çınar ağacının yaprağını Kanada bayrak edinmiştir. Kültürel bir sembol haline getirmiştir. Ülkemizin her köşesi bir çok kültürel sembole sahiptir. Andırın için bir çok kültürel sembolü (Andız da buna dahil) geleceğe bırakmalıyız. Bunu da endüstri olarak insanlara sunmalıyız. Sürdürülebilir olması için endüstriye dönüştürmemiz gerek. Pazar oluşturmamız gerek.

Ülkemizde bir çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Troya'nın atları Anadolu'da olması gerekirken, atlar başka coğrafyaya ait. Soyut olmayan kültürel mirasın yanında somut olan ve doğa ile iç içe olan kültürel mirası korumalıyız ve kültürel miras ta bırakmalıyız.

1. Toroslar ve Çukurova'dan Sözlü Kültür Çıkımı (Hikayeli -Kemikli- Türküler ve Seçme Ağıtlar)(Derleme-Araştırma-İnceleme-Lügatçe)

2. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1024630A>

ABDİL AĞA'NIN AĞIDI

*Kimsenin borçlusu olmaz
Attığını geri almak
Verip sözden geri kalmaz
Helal içilirdi suyu*

*Abdil ağa idi adı
Yaşayan koca bir dağdı
Daha diine kadar sağdı
Hacı sarı beydi soyu*

*Çifter çifter konakları
Hazırlanmış binekleri
Her gün gelir konukları
Çokta severdi Hoyu*

*Sanki esen hazan yeli
Ana Fatma baba Ali
Yirmi dördte doğum yılı
Gök Ahmetli idi köyü*

*Pamuk gibi kalbi yumuşak
Sever sayar kalfa uşak
Her gelene çifte döşek
İnsanlığa aşardı soyu*

*Çadırı var dört göbekli
Hayma kurar on direkli
Ocakta kaynar dibekli
Soydan güzel idi huyu*

*Birer birer geçti yıllar
Kalmadı gitmedik yollar
Gönlündeki bütiin güller
Kırmızıdan daha koyu*

*O var iken kese çıkmaz
Çalışmaktan tövbe bakmaz
İhanet edene bakmaz
Kırk sürer idi toyu*

*Konaklarda kapı örtük
Kıymetini bilin artık
Suları da dolmaz artık
Gittiğinden beri kuyu*

Gardaşlık Gibi Birşey

Sarı sıcakların denizlerle, göllerle, nehirlerle buluştuğu ve nem oranının tavan yaptığı Haziran ayının başlarıydı. Mersin istikametine doğru sabahın erken saatlerinde başlayan yolculuklarının ilerleyen dakikalarında hava sıcaklığının etkisiyle yolculuğun hayli çekilmez bir hal aldığı farkındaydılar. Anılarından birer demet sunuyorlardı birbirlerine, karanfiller, menekşeler, laleler ve güller gibi kokan; dostlar ve arkadaşlar üzerine... Dostça ve arkadaşça...

Anlatılan her anıdan sonra sanki tek beyinden, tek kalpten yönetilircesine hareket eden bir eda ile....

O zamanki tutum ve davranışlarının dost ve arkadaş olanların tutum ve davranışlarından öte....

Arkadaşlıklarının tarifini yaparlarken “Gardaşlık gibi bir şeydi” diye ifade ediyorlardı duygu ve düşüncelerini...

“Kardaşlık gibi bir şey...”

Tarsus’u geçip Mersin’e yaklaşırken öylesine yoğun bir duygu denizinde kulaç atarlarken, ara sıra TIR şoförlerinin korna sesleri zonklatsa da kulaklarını, hoplastsa da yüreklerini, radyodan peş peşe söylenen şarkıları ve türküleri sanki onlara eşlik etsinler diye özel olarak seçip çalıyordu sunucu(DJ)... Özlerini dağlarcasına... Onlarla çağlarcasına... Birlikte ağlarcasına... Özel olarak seçiliyordu şiirler, şarkılar, türküler sanki... Özel olarak...

N.Y.Gençosmanoğlu’nun bir şiirinin sözleriydi yankılanan, özel olarak onlar için... Mürsel, Kara Mürsel, Mürsel Karataş Mürsel, kardaş Mürsel, karındaş Mürsel... “Oğul-Karamürsel; Beydağınca Bey Oğul” Osman Öztunç’un sesinden Gazi Battal diyarının/Battal Gazi diyarının Kara Yiğit Balası”... Dağlanıyordu yürekler, mekanı cennet diyordu dilekler, bileniyordu bilekler... Peşinden; “Adıyaman’da üç can, Remzi, Tefvik, Mithat Can” ..... , ... Duygu denizi içerisindediler, can ... can... “Remzi, Tefvik, Mithat Can” Sesler yankılanırken radyodan, hıçkırıklar arasında arabayı sağa çekmeye çalıştı şoförlükte usta olanı, usta demek söz değildi adeta araba ile bütünleşen, araba kullanmasına hayranlık duyduğu Battal Gazi torunu taze yağdan kıl çekercesine... Onca tırlar arasından.

Duygu denizinde girdaptaydılar, çıkmak istemezcesine... Gözyaşı çeşmelerinin muslukları açılmıştı... Göz yaşları okyanusa kavuşma arzusuyla akıyordu şiğim şiğim... Akdeniz’e doğru...

Ağladılar, ağlaştılar. Ar etmediler, ar etmediler ağladıkları için... Ar etmediler sevdikleri için... Ar etmediler harçlıklarını birlikte harcadıkları, yokluğu, açlığı ve çaresizliği birlikte yaşadıkları için ar etmediler...

Özden ve gözden ağladılar sevdikleri için, sevdiklerinin aşkına, sevdalarına... Gururu ve benliği bir yana koyarak yalın ve sade... Çünkü sevgileri, aşkları, sevdaları büyüktü onların gönlünde... Kendileri biliyordu bu yaşadıklarını, bileni yoktu başka “sır” gibi... Bir de anaları bilirdi o yağız delikanlıların anaları yaşasalardı, analık duygusuyla... Tuna boylarından, Tanrı Dağlar... Gardaşlık, gardaşlık gibi bir şey... O şey...

Aşıklar / 1986

Toros kuşaklarında Andırında aşık çıkmamış. Sebebini şöyle izah ederler. Derler ki;

1. Yerleşik hayat geç.
2. Toros kuşakların da çadır medeniyeti hakim sürmüş.
3. Kültür sağlığı gösterememiş.
4. İki kültür dağlarda sıkışıp kalmış, kır yok.
5. Ufuk çizgileri düz değil. Dereli-tepeli yer.
6. Koyun yerine keçi sürüleri hâkim.

Aziz Efendi / 1986

Aziz Efendi, köyünden Andırına gidişini altı ay anlatır bitiremezmiş. Haklısınız. Ne var anlatacak diye? Sizde ömrünüzde bir kere gelerseniz/giderseniz anlatırsınız herhalde.

Biz Bize Benzeriz / 1986

Zamanı çokça tükettim. Kahvelerde. Volta atmalarda, tespih sallamalarda. O da tüketiyordu: Dükkanın önüne oturarak, gelen geçene bakarak, dedikodu ederek (Anadolu'nun zincirlerindedir bu). Bu çarşıda birbirimize benzeriz/biz bize benzeriz.

Bu Bayram / 1986

Bu bayram dostlardan mektup alamadım. Bayram mektupları kadar samimi yazılanı yoktur. Selamın merhabalaştığı gibi, mektuplar karta dönüştü. Biri göl, biri balçık suyu. Birinde balıklar, birinde böcekler yaşar. Bereket her gün hayatımızdan suyunu çekiyor. Mektuplarda da öyle. Bayramlarda bereketi bulamıyoruz. Koca caminin koca avlusunda bütün insanlarla bayramlaşmak istiyorum. Kollar yorulsun, yorulsun.

Çarşı Pazar / 1986

Sabahın serinliği. Dükkan önü sulayan çocukların aceleciliği, elinde sıcak ekmekle koşar adım geçer yavrular. Arada peydahlanan kocaman araba gürtülleri. Uzaktan duyulan selamlar. Lokantacı çıraklarının bağırışları. Arzuhalcilerin daktilo sesleri. Yolda öbek öbek insanlar.

Cemal / 1986

Andırında komşumuzun çocuğu Cemal'in buraya gelişini hatırlarım hep. Andırına giden babasının arkasından epeyce ağladıktan sonra yola düşer. Birkaç köylüsüne ulaşır. Beraber yolcu olurlar. İçlerinden biri, Cemalle Andırını ilk gören çocuklara eğer yoldan büyükçe taş götürürse bakkallar ağırlığınca helva/sucuk/şeker verirler demiş. Cemal de koca bir taşı kilometrelerce öteden şehre getirmiş. İlk uğradığı bakkal terziye, terzi berbere, berber arzuhalciye, arzuhalci manufakturacıya, manufakturacı köşkere göndermiş. Köşkerde birkaç tokat atmış. Koca taş Cemal'in işine yaramamış ama, şehirde ne satıldığını iyice öğrenmiş.

BOZAHAN ÇİÇEĞİ

İssiz yamaçlarda bulunurdu
Çiçekleri kırmızı beyaz olurdu
Ormanın içinde ayrı bir yeri vardı
O geldiği zaman yaz olurdu
Yamaçlarda boş yerleri kaplardı
O olmasa topraklar toz olurdu
Bulutlar gelirdi onu görmek için
O olmasa yağmurları az olurdu
Çobanlar gezerdi bozlu sırtlarda
Günler kısa akşamlar tez olurdu
Yollar ıssız bahçeler sessiz sessiz
Evlerin kapısı çapraz olurdu
Aşkları başkaydı benim köyümün
Erkeklerde edep kızlarda naz olurdu
Komşudan komşuya hediyeye gider
Düğünde bayramda bir haz olurdu
Davul zurna çalar halay çekilir
Türkü söylerken de bir saz olurdu
Yazın sıcak olur sonbahar serin
Kış gecelerinde ayaz olurdu
Ezanlar okunur seher vaktinde
Yeni gün başlarken namaz olurdu

SARAYLARA SİĞAMADIM

Yağmur olup yağamadım
Mehtaplara doyamadım
Bir köy evine sığdım da
Saraylara sığamadım

İçin için sızlıyorum
İlkbaharı gözlüyorum
Yapma çiçekleri değil
Mor sümbülü özlüyorum

Sessiz sessiz seher yeli
Düz ovanın mavi gölü
Her şey yerinde mi bilmem
Ben o diyardan gideli

Yollar geçilmez sıra var
Suları derin dere var
Yüreğimin ortasında
İyileşmez bir yara var

HÜSNE'NİN AĞIDI

Hasan yakışıklı bir delikanlıdır. Çok sevdiği güzel Hüsne ile evlenir. Evliliğinden kısa bir süre sonra askere gider. Hasanın kız kardeşi koca Emine Hüsneyi emzirdiğini ve süt annesi konumunda olduğunu belirtir. Erkek kardeşi Hasan ile evliliğinin mümkün olmadığını çevresine açıklar. Durumun çözümüne kavuşması için çok uğraş verilir. Ancak mümkün olmaz. Hasan askerde iken Hüsne baba evine geri gönderilir. Hasan askerliğini tamamladıktan sonra baba ocağına döner. Eve geldiğinde Hüsneyi göremez. Çevresine sormasına rağmen hiçbir cevap alamaz. Komşularından birisi bildiği ve duyduğu kadarıyla olayı Hasana anlatır. Hasan çok üzgündür. Bu durum karşısında duygularını aşağıdaki şekilde belirtir.

*Başdoğandan ötede yolları murtlu
Söyletmen beni her yanım dertli
Çık demir köşegede bir yol ayırdım
Nazlı Hüsne bu yollardan geçti mi?*

*Hacı Mahmutlunun önü de bir ince yazı
Karışmış koyuna da yayılır kuzu
Sana derim sana da Nebinin kızı
Nazlı Hüsne köyünüzden geçti mi?*

*Uzar gider de Karahadırın düzleri
Eridimi ola da Akarcanın kızları
Size derim size de çiçeklinin kızları
Nazlı Hüsne köyünüzden geçti mi?*

*Çiçekliden ötede Karasu yakın
Çıkağa geldiği de dört yana bakın
Açılmış yaylanın gülüne sokul
Altınboğa Nazlı Hüsne geçti mi?*

*Takım Armuttan ötede derin bir dere
Söyletmem Sunamı da azıyor yaram
Akifiye kızları da seyrene gele
Akifiye Nazlı Hüsne vardı mı?*

*Rüyalar gördüm de gerçek mi oldu
Yoksa anam babam murazına erdi
Söyle bakım Kızılgölün pınarı
Nazlı Hüsne senden içip geçti mi?*

*Ağaların ağaları da Çerkez ağaları
Eridi de yüreğimin yağları
Nazlı Hüsne de göç etmiş
İncitmende nolur zengin dağlar*

İlk Takım Elbisem

Babam önümden emin adımlarla yürürken bir dağın yürüdüğünü hissedirdim.

Başı bulutlu bir dağım yürüyordu sanki. Ortaokula başlayacaktım ilçede, on kardeşlik yoksulluk yıllarıydı, bir kırsalın sırtında taşıdığımız umutlarımız vardı, patika yollardan geçerken.

İlk defa uzun süre ayrılacaktım, annemden, babamdan, kardeşlerimden, arkadaşlarımdan, belki de en önemlisi de doğup büyüdüğüm topraklardan, ama bütün üzüntüleri unutturacak büyük şehre gitme ve okuma şevki her şeyi unutturmaya yetiyordu.

O yıllarda gözümde büyük şehirdi kasaba, daha büyük bir şehir görmediğim için belki de, arkadaşlarıma anlatacağım çok şeyler olacaktı. Büyük şehir diyorum. çünkü 39 haneli bir köyden ilk defa bir şehre, rahmetli babamla üç saat yolculuktan sonra kasabaya ayak basıyordum, büyüğü bir dünyaya adım atıyordum, zira buranın her ferdi bilge kişilerdi aklımca.

Bu şehrin iki caddesini birbirine bağlayan yokuş sokakta küçük mütevazı bir terzi atölyesine rahmetli babamla birlikte girdik. Babam; elli yaşlardaydı, onun dürüstlüğüne ve hiçbir kulu incitmeme düsturuna gıpta ile bakardım. Onun ağırlığını ve dışa vuramadığı sevgisini hep üzerimde hissedirdim. On çocuk babası olmanın sorumluluğunu hep üzerinde taşıdığını her zaman fark ettirirdi, belki de kendi babasını görmediğinden olmalı, çünkü babası askerde vefat ettiğinde kendisi iki buçuk yaşında kalmış dedesi kol kanat olup büyütmüş onu.

Rahmetli babamın cüzdanı şeffaf, her tarafı kırışmış bir naylon parçasıydı, içindeki para içice katlanmış 3 ya da dört adet 50 lik banknot.

Babam şapkalı, boyu fazla uzun olmayan, sakalındaki beyazlar henüz siyahı kadar yoktu. Üzerindeki koyu kahverengi ceketi biraz büyük geliyor gibiydi, kareli uzun kollu gömleği ise çizgileri fazla belli olmayan, yaka düğmeleri sonuna kadar kapalı siyaha yakın bir koyuluktaydı. v yaka kazağı en çok giydiği ve onu hatırlamama en fazla katkısı olan bir kazağı vardı. Şalvarı ise yöre insanının değişmez rengi olan siyahtı

tabi kendinden çizgili dik inen çizgiler dikkatli bakılmasa belli olmuyordu, şehirlik ayakkabısı siyah renkli, dikişi az ve derindi.

Babam raflarda duran kumaşlara bakarak bir yandan da fiyatlarını soruyor, bana da hangisini beğendin sende bak diyordu. Terzinin de tavsiyesi ile çizgileri dikkat edilmese belli olmayan koyu kahverengi bir kumaşı beğendik ve sıra ölçü almaya gelmişti, bel omuz kol derken defalarca ölçüler alındı. Bu süre içindeki mutluluğumu nasıl tarif edebilirim bilemiyorum. İlk defa takım elbise giyecektim, bu bana çevremdeki arkadaşlarımdan daha önde olduğum hissini veriyordu.

Tek başıma kalacağım 8-10 m2 lik kiraladığımız bir oda eve, at üzerinde getirdiğimiz, bir kat yatak, bir kapaklı bakır tencere, bir tabak ve kaşık, ayrıca kulp'u demir telden yeşil renkli çaydanlığımı. Birde annemin sevgisini ve şefkatini yansıtan, evde bulunan ne varsa onlardan birer numune vardı sanki, bulgur, tarhana, ceviz, dağ çayı vs. Bir süre şehirden bir şey almama gerek duymayacağım gıda maddelerini özenle yerleştirdim. Tabi bir köşeye ise defter ve kitapları itina ile dizdiğimde en iyiyi yaşamak için önümde hiçbir engelin kalmadığına olan inancım tamdı.

Babam beni evime yerleştirdikten sonra “bak kimseyle dövüş kavga yapma, herkes insan” diyerek evin zarurî ihtiyaçlarını da alıp atla köye döndükten sonra, benim için yalnız başıma yaşama serüvenim orada başlamıştı.

Takım elbisemi iki yada üç provadan sonra terziden aldım, tek odal ı evimde ona özel bir yer hazırlayıp ertesi günü ilk takım elbise giyerek orta okula başladığım günü az daha milli bayram ilan edecektim.

Dün gibi aklımdasınız günler, dünya bir başkaydı, sanki farklı bir dünyadan gelmiş gibi insan. Heyhat, hayat serüveninde kurtar sofrasına düşüp sonu gelmez bir mücadelenin tam ortasında kalacağımı nereden bilebilirdim ki? Şimdi sende yoksun yanımda baba...

BABA KIZ

Bir Halk Hikayesinden...

*Kızım söyle ne vereyim
Yoluna güller dereyim*

*İste işte saltanat taht
Yok dersen bir ömürlük baht*

*Kız der neyime gerek taht
Taç taht gelir olursa baht*

*Kızına der doğru dersin
İki cihanda gülersin*

*Derler aklın yolu şaşmaz
Tacu taht bahta ulaşmaz*

SELAM

Selam alınır, selam verilirdi.”Ve aleyküm selam, getiren gönderen sağ olsun “denirdi. Selamı getirene gönderenin kelamı sorulurdu.” Selamı baş üstüne, kelamı eyvallah” denirdi. Selam yollayan veya söyleyen şahsın ta kendisi idi. Ha selam ha insan farkı yoktu.

İşin mizahı da vardı.” Selam aldık/verdik borçlu çıktık denirdi.”

Selamı uzun uzun izaha ne hacet. Ha selam, ha insan. İnsan var ki selam var. Selam gölgeden öte, vazgeçilmez. Işık var ise gölge var. Hâlbuki insan var ise selam var. Selam insanı, cemiyeti bir arada tutan, var eden hamur. Hamura varlık veren maya. Oda selamın sahibi Yaradan.

İşte bu selam, insanın özünden, cemiyetin ruhundan çekildikçe maya bozulmada, insan çürümede, toplum çözülmeye. Selam bir anahtar, bir şifre. Ve dahi reçete.

Selam kişinin karşıdan aldığı teminattır. Güven istemedir. Bu yüzden canlıya cansıza verilir. Selam uyanıklık ister. Tedbir ile yaşamın ilk işi selamı vermektir. Tedbir prensiptir. Prensip kişiyi ayakta tutar.

Selam koca bir toplumun birbirleriyle imzaladıkları barış metnidir. Herkes bu berat ile huzur içinde gezer. Yeryüzünün sakin ve yaşanır olması selam ile mümkündür. Anlaşıyor ki, selam yaşama hakkının (en temel hak) tasdik edilmesi kabul edilmesidir. Selamı yaymakta kişinin ve toplumun ve devletin ödevidir.

Nasıl anlatmalı. Selamı. Doğrudur. İnsanları birbirine bağlayan gizli bir faktör olduğu. İnsanlar arası genel bir anlaşmadır selam.

Muhtaçtır. İnsandan insana beslenen duygular güzelliğe. Fazilet en açık kavram. Kavramlar muğlâksa bunalımdadır toplum. Yapılan odur. Selama muhtacız. Selam emin bir eldir. Doğrudur.

Selam sana. Bugün herkese ağır gelen bir söze sizin iltifatınız ne güzel. Kolaylıkları kucağında toplamak

asaletinizden.

Dostlarınız hep dost kalmak yolunda olsun. Onlarla oturmak dualarına muhtaç olmak gerek. Daha uzun yazmam şu garip gönlümü sarsıyor. Belki de acizimin çığırını genişletecek.

Ne diyebilirim. Dünya kelamı etmedikse bu da yeter. Dualarınıza muhtacım.

Selam versek borçlu çıkacak bir yer var mı?Var.Batı değerleriyle yönetilen toplumlar.

Şu selam.

Selam vermeler, almalar.

Baştan bilelim. Selam insanı bir çağrı/ münasebet/ yaklaşım. İnsan olan her yerde selam var.

İnsan neden selam esirger insandan.

Selamın mesajı var. Ben insanım demek inancımıza göre insan olmanın ilk şartı.

Selam vermek omuzdan yükü atmak gibi. Bir dağ yükünden kurtulmak gibi.

Selamı önce vermeli, sonra almalı. Selamda yarışmalı hâsılı.

Yunusun” Sevelim, sevilelim. Dünya kimseye kalmaz” dediği gibi.

Hacı Bektaş’ ın “(önce) incinme, (sonra) incitme” dediği gibi.

Mevlana’nın önce (görün)düğün gibi ol, (sonra) olduğun gibi görün dediği gibi.

Bu sabah dertleriyle boğuşanlar/ dert deryasında boğuşanlar selamsız geçtiler. Kendini aşanlar selamlaştılar.

Pir Sultan Abdal “selamsız sabahsız gelir geçersin” derken dosta sitem üstüne sitem eder. Anadolu kültüründe insanlar, selamdan koparak birbirinden ko-

parlar. Selam düzenin ta kendisi. Düzendeki esenlik demek.

Bütün canlılar selam vermede. Kendi halince. Demedeler benden esenlik sizlere. Dilini

Bilmediğimiz canlılar seda çıkarırlarken selam vermedeler. Zira ilahi nizamın içinde bozgunculuk yapmazlar. Bozgunculuk yapanlar insanlar. Selam ile kurulan düzeni bozarak.

Selam sana herkes muhtaç. İnsan, toplum, insanlık, âlem.

Atalarımız selam üzerine güzel söz söylemişler:

*Bir selam bin hatır yapar
Sabrın sonu selamettir
Selam verdik, borçlu çıktık
Bir selam bin hatır yapar
Garibe bir selam bin altın değer
Selam verdik, borçlu çıktık
Yoksul ala ata binse selam almaz*

Atalarımız selam üzerine demişler:

*Selam yollamak
Selamı sabahı kesmek
Garibe bir selam bin altın değer
Harem selamlık olmak
Niyet hayır, akıbet hayır
Selam çıkmak
Selam etmek
Selam olsun
Selam para, kelim para
Selama durmak
Selamlamak
Selam söylemek
Selam vermek
Selamete çıkmak
Selamünaleyküm kör kadı
Selam para, kelim para
Selamı sabahı kesmek
Selam çıkmak
Selam etmek
Selam olsun
Selam durmak
Selam almak
Selam vermek
Selam söylemek*

*selam yollamak
Selamünaleyküm kör kadı
Akşamdan sonra merhaba
Merhabası olmak
Merhabayı kesmek
Merhaba çıkmak
Merhaba etmek*

Selama dair kıymet ifadeleri o nispette kıymetlidir.

*-Selam Allahın selamı
-Selam almaya vermeye mecburuz
-Selem ruhun diriliğine işaret
-Selam zihin açıklığı
-Selam teminat
-Selam barış
-Selem barışa davet
-Selam konuşmaya davet
-Selam kabulleniş
-Selam tanışma
-Selam davet
-Hayvan koklaşa koklaşa insan konuşa konuşa
-Selam kefil oluş
-Selam ilan ediş
-Selam ifade
-Selam duruş, tavır alış*

Selam üzerine güzel sözler de var. Güzel mi güzel sözler.

*-Selam kapıya benzer, yapıya kapıyla, topluma selamla girilir.
-Selam temel insani hak ve özgürlüktür.
-Selam varsa özgürlük var.
-Gecenin muştusu sabahsa , insanın muştusu selamdır.*

Anadolu irfanı selamı bir silah gibi kullanır. Dosta gül, düşmana kurşun misali. Ama ille de kazanmak için kullanır.

Bir hikâye duymuştum. Orman köylerinin birinde eski zamanlarda, muhtara küs bir adam varmış. Yolda muhtar, ormancı, öğretmen yürüyorlar imiş. Küs adam karşıdan geliyormuş. Muhtar ile küs selam verilmez, öğretmene selam verilmese olmaz, hele ormancı hiç olmaz

demiş içinden. Karşılama gelince “selam ün aleyküm ikinize” demiş. Hem selam vermiş, hem de selam vermemiş.

Yine bir hikâye.

İki adam çok samimi iken dargın olmuşlar. Bunu bilen biri, yıllar sonra karşılaşır ve sorar. Yahu şu konuşmadığın adam vardı, nasıl, konuşuyor musun? O da der. “Allahın selamı mecbur”. Barıştığını ama samimi olmadığını söyler. İşte Anadolu irfanı. Çok şeyi dolandırmadan kestirmeden söyler.

İNANCIMIZDA

Ayet:

- “Ey inananlar, kendi evlerinizden başka evlere, izin alıp halkına selam vermeden girmeyin. Herhalde bunun, sizin için daha iyi olduğunu düşünüp anarsınız.”

-“Kuşkusuz, Allah katında insanların en iyisi, önce selâm verendir.”

Hadis:

- “Bir mü'min tarafından bir selamla selamlandığınız zaman, siz ondan daha güzellik ile karşılık verin veya aynı ile mukabele edin”

-“Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı beştir:

Selamı güzelce karşılayıp iade etmek,
Hastayı ziyaret etmek,
Cenazeyi uğurlamak,
Davete katılmak,
Hapşiran kişiye “Allah sana rahmet etsin” demek.”

- “Aranızda selâmı yayınız.”

Ya tarihimiz.

Dede Korkut Kitabı'nda geçer:

“Baş indürüp selam virdiler,
 Delü ozan geldi, baş indürdi, bağır basdı, selam virdi,
 El kavuşturun ol yigide selam virgil
 Big baba hatun ana esen kalın

Dedem Korkut öteden berü geldi. Baş indürdi, bağır bastı, ağız dilden görklü selam virdi.”

Türklerde selam, “baş eğme ve diz çökme ile diyebiliriz.

Ayrıca, selamlaşma sırasında; kimsin, boyun kim, kimin nesisin, kimlerdensin? ifade kalıpları hala söylenegeler.

Dîvânu Lugâti't-Türk'te;) esen sağ, salim esen, aman ve aman, bayar, boy, çolugar, esen, iyi/yahşi, mindi, sağ kelimeleri geçer.

İslamiyetle hayr, hoş, selam, veda, razı gibi Arapça veya Farsça kaynaklı sözcükler girer dilimize..

Ya edebiyatımız:

Kutadgu Bilig ne güzel der:
 Bilirsin selamda, fazilet ulu
 Kim önce davransa, açar bu yolu

Selamdır kişiye, selamet yolu
 Selam verdi ise, attı temeli

Selamdır kişiye emniyet güven
 Selam verdi ise, emin olur can

Güven verir ere, selam verenler
 Selameti bulur, selam alanlar

Selam koruyucu, kişi şerrinden
 Güvenceyi bulur, yanıt verenler

Büyükler vermeli, küçüğe selam
 Bundan dolayı da, iş olur tamam

Yunus Emre iyi dilek tutar.
 Bu dünyadan gider olduk
 Kalanlara selam olsun
 Bizim için hayır dua
 Kılanlara selam olsun
 Ecel büke belimizi
 Söyletmeye dilimizi
 Hasta iken halimizi
 Soranlara selam olsun
 Tenim ortaya açıla
 Yakasız gömlek biçile

Bizi bir asan veçhile
 Yuyanlara selam olsun

Mevlana,
 “İnsanın bir soluğu bir cana değer
 Ondan düşen bir kıl, bir madene değer”

Fuzuli.
 “Selam verdüm, rüşvet değildür deyu almadılar

Aşık Veysel .
 Benden selam söylen vefasız yâre
 Gurbet benim olsun sıla kendine

Yahya Kemal.
 Tekrar mülaki oluruz bezm-i ezelde
 Evvel giden ahbaba selam olsun erenler

Orhan Veli.
 Hereke'den çıktım yola,
 Selam verdim sağa sola
 “Bir yol da burada duralım

Cahit Külebi.
 Bir gemi yanaştı Samsun'a sabaha karşı,
 Selam durdu kayığı, çaparası, takası,
 Selam durdu tayfası.
 Selam vererek Anadolu çocuklarına,

Erzurumlu Emrah .
 Dost iline giden turna
 Bekle kelamı kelamı
 Uğrar isen yar yanına
 Eyle selamı selamı

Musa Eroğlu.
 Telli turnam selam götür,
 Sevgilimin diyarına
 Üzülmesin, ağlamasın
 Belki gelirim yarına, cananıma

Ülkü Tamer.
 “Selam olsun dağa taş
 Yaranlara selam olsun
 Ormandaki kurda kuşa
 Cerenlere selam olsun

İhsan Ertem,
 “Varlığımı bir pula
 Hak selamı her kula
 Seve seve bu yola
 Canı verenler gelsin”

Kimler/ kimlere selam verilmez ki!

Selam verme öylesine insanın, cem, yetin özüne
 işmiş ki nice nice kuralları var.

-”Süvari (binen) yürüyene,
 - Koşan yürüyene
 -Yürüyene oturana
 -Ayaktaki oturana
 -Az çoğa
 -Küçük büyüğe
 -Erkek kadına
 -Evlat atasına
 -Genç yaşlıya
 -Yakındaki uzağa
 selam verme geleneği vardır.

Selam sadece sözle verilmez. Bedenen, kalben, gönülünden de verilir. Yani selam insanı her haliyle sarar, sarmalar.

MERHABA

Merhaba demek ne kadar zor. Bunu gençlerle zoraki eleştirirken unutmamacasına anladım.

Bir diploma töreni çocuklar sıra sıra dizilmişler. Tebrik ediyor, ellerini sıkıyor, diplomalarını veriyoruz.Çukurova Üniversitesi salonunda çocuk üniversitesi diploma töreni bu.

Şehrin farklı mahallelerinde seçilen okullardan gelen çocuklar. Hani moda deyimleriyle kuzeyiyle-güneyiyle, eskisiyle-yenisıyla, varoşuyla-merkeziyle, gelişmişiyile-geri kalmışiyıla, eskisiyle-yenisıyla, doğusuyla-batısıyla ayırt edilemez. Ayrılmaz dedikleri semtlerin çocukları. (acaba hangi kent bunca ayırım korkusuyla yaşıyor.)

Farklılık iç dünyalarında farklı davranışları yansıyor.

Rahat-sıkılğan
 Kendine güven- utangaç
 Şımarık-masum
 Konuşkan-suskun
 Kıpır kıpır-durgun
 Afacan-Uslu
 Güzel konuşan-bozuk aksan
 Gözler fıldır fıldır-başlar eğik
 Fazlasını istiyor-hakkına çoktan razı
 Herkes içiçe-çekingem
 Eller serbest-eller önde
 Müsamahakâr-kabullenmesiz

Aynı kentin çocukları bunlar. Aynı duyuyorlar. Aynı yaşıyorlar.

Şehrin bozuk kaldırımlarında yürüyorlar, kirli havayı teneffüs ediyorlar. Tablolardan çıkan kebab dumanlarını kokluyorlar. Gürültüler kulaklarını tırmalıyor. Çarpık manzaralar gözlerini rahatsız ediyor. Yan-

lışlar, doğrular sıradan oluveriyorlar.

Aynı şehrin çocukları
 Biri var ki, unutmadan anacağım
 El sıkıştırmak
 Hani hayırlı olsun derken
 Hoş geldin derken
 Nasılsın derken
 Merhaba derken
 Ne var ne yok derken
 Hasretle yaklaşırken
 Minnet duyarken
 Tebrik ederken
 Teşekkür ederken

Neticeyi kelam

Selâmlaşmadan maksat; karşılıklı sevgi, dostluk, iyi niyet ve güzel dilekler beyan etmek.

Tokalaşma, kucaklaşma, el kol hareketleri, baş, beden hareketleri, barışın ve dostluğun sembolü olan bir selâm biçimleridir.

İnsan, millet kim olursa olsun kodlarında selam var. Tarihte her millet kendince selamlaşır. Milletlerin tanışmasının anahtarı selam.

Türk kültüründe davranış kaynaklı selamlaşma türlerinin, yoğun olarak “el”, “baş” ve “bağır” bölgeleri üzerinden yapılır.

Günümüzde alışlagelmiş selamlaşma sözleri; merhaba, selamünaleyküm, selamlar, günay-dın, iyi sabahlar, hayırlı sabahlar, iyi günler, hayırlı günler, iyi akşamlar, hayırlı akşamlar, iyi geceler, hayırlı geceler, iyi yolculuklar, hoş geldiniz, Allah’a ısmarladık, Allah’a emanet ol, hoşça kal, esen kal, görüşmek üzere, görüşürüz, eyvallah, kendine iyi bak, güle güle, elveda gibi. Hepsi de dilimizde aramızda.

Batı dillerinden gelen selamları da unutmayalım. Hello, hay, bonjur, okey... Ötekiler.

Yeni nesil selamı unutuyor. Selam gelenek değil ki unutulsun veya değişsin. Hayatın ta kendisi. İnsanın özü. Mesela bir gence “annene babana selam söyle” dediğiniz vakit size “olur” .“tamam” ,”iletirim”, “söylerim” der. Hâlbuki “başüstüne” diye hem saygı hem de kibarlık belirten ne güzel bir sözümüz vardı. Unutuldu gitti.

Be Adam

Toprağın kokusu sinmiş tenine
Renk dokumuş bedenine be adam
Yıllar katmerlenmiş alın üstüne
Katman katman sıralanmış be adam

Ağarmış saçların açılmış alın
Matlaşmış görüntün solmuş yanağın
Anlaşılmaz olmuş sanki lisanın
Bir gariplik gördüm sen de be adam

Adımlar sıklaşmış kestirme arar
Görmez olmuş gözler yönünü sorar
Heyecan tükenmiş sanki sonbahar
Ne hallere düştün böyle be adam

Altmışlı yaşların karanlık yüzü
Karıştırmış gece ile gündüzü
Zaman acılamış çürütmüş özü
Yorgun argın görünürsün be adam

Soranın yok kala kalmışsın öyle
Gitti mi dostların nereder böyle
Bir korku var sende doğru mu söyle
İçten içe eriyorsun ve adam

Unuttum

Saç sakal ağırdı sayende şükür
Genliğim unuttum, özüm unuttum
Özrüm kabul eyle etmişsem kusur
Önce beni sonra seni unuttum.

Sevmenin bedeli ağırmış meğer
Takdir ediyorsan ölmeye değer
Fark etmiyor canım gece ve seher
Günleri, ayları, yılı unuttum.

Ferhat boşuna mı delmiş dağları
Kerem kaderine örmüş ağları
Bir yel gibi geçti gençlik çağları
Aklımı yitirdim beni unuttum.

Dolaştım çölleri mecnun misali
Kınıyor gibiydi beni ahali
Aklımdan geçerken yarin hayali
Yolumu şaşırdım, elim unuttum.

Düşmeye gör ey dost yolun altına
En sevdiğin gözün diker tahtına
Aç elini ne çıkarsa bahtına
Altını, akçeyi, pulu unuttum.

Gözlerin

Dün gece rüyamda hep seni gördüm,
Ay gibi oturmuş yüze gözlerin.
Uyandım hayalin izini sürdürdüm,
Hiç aklımdan çıkmaz kara gözlerin.

Meri keklik gibi avcın süzersin,
Şahin gibi taştan taşa gezersin.
Doktor musun, reçetemi yazarsın,
Bütün dertlerime çare gözlerin.

Hangi dağın maralısın gülüsün,
Bastığın yerleri ezer yürürsün.
Avcı mısın bakışınla vurursun,
Kara elmas gibi kara gözlerin.

İhtiyar gönlüme pranga vurdun,
Akılsız aklımla çok hayal kurdum.
Bir ömür koşturdum boşa yorulduğum,
Açtı can evime yara gözlerin.

Sevapmış diyorlar güzeli övmek,
Gençlik iksiriymiş güzeli sevmek...
İstemez mi insan cennete girmek,
Ahretime umut kara gözlerin.

Yedi Kişi İdiler

Duyun hele.

Zamanın behrinde, memleketin birinde yediden yetmişe harekesin bildiği yedi kişi varmış. Tam yedili imişler. Yedikleri içtikleri ayrı gitmezmiş. Yedi kişilerin yaşı başı, işi gücü neymiş bilen olmazmış. Yediden yetmişe sözü edilirmiş amma bilen de gören de olmazmış. Kâh görünüür kâh kâh görünmezlermiş.

Gidip piri faniye bu hali sormuşlar. Yediler nice dir, kimcedir. Aklı ermişler midir, pehlüller mi dir? Halleri nice dir, iyice midir, kötüce midir? Sormuşlar sormuşlar. Piri fani de “Seksenli bu yaşlarda hayata tutunuyorum. Her sabah yeni heyecan yeni umutlarla kalkıyorum. Aklım başımda biliyorum. Akıl yoruyorum.” Demişte eklemiş. “Sıfat kocam amma gönül kocamaz.” Kabilinden demişte gördüklerini, bildiklerini sıralamış sıralamasına da.

Yetmişlik delikanlı, aklı başında, ayakta, eski toprak, güngörmüş, diyanetli, uyanık, aklı eren, akliselim.

Gibilerden sözler edip kıymet biçerek gönülden geçerek demişte demiş. Hepside onlarda var sanki demeye getirmiş. Demişler, bir ayağı çukurda, yaşı geçmiş işi bitmiş, tutunacak dalı kalmamış, elden ayaktan düşmüş, yardıma muhtaç hale gelmiş kimse-lerden mi oluyorlar. Yani aklıyla, bedeniyle diriyseler nesine ne diyelim?

Günlerden bir gün soracakları tutmuşta, merak üstüne merak eylemişler de, bu işin sırrı nedir diye. Gene de sual eylemişler. Piri fani ne desem de inanasıları nasıl gele diye sakalını sıvazlamış durmuş. “Sır değil aslında belli yaşa gelenler” demez mi? Nasıl nasıl diye soru üstüne sorularla üşüşmüşler üstüne üstüne. O da, düşünmüşü düşünmüş, yormuşta yormuş.

“Bu yaşta aklım gençlikte olaydı. Kader çizgisine bakın ki gençlikten beri biriktire biriktire, tecrübe ede ede olgunlaşa, olgunlaşa bu hale geldim de, dediklerim dinle-nemez hale mi geldi. Yediğim bir dilim tatsız tuzsuz kuru ekmek, söylediğim eskimiş laflar. Ah gençler ah. Ne olaydı hızlı değişmeseydiniz ya. Sizin için ömür tüketmediler mi? Ne oluyor da eskimiş kabul edersiniz büyüklerin sözlerimi. Masallara benze-tiorsunuz hayat hikâyelerini. Aynı akıbet başına gelecek. Unutmayın aynı yoldan ge-çeceksiniz diyesim geldi. Ama diyemedim, gençliklerine bağışladım. Piri fani bizim gençlerden farkımız bağışlamak” demeden tam önce bunları hatırlamış, tasarlamış. Benim kendileyin düşündüğümü düşünmeseler de, neyse ki hak vereler. Olsun. Döne demiş, demişte demiş.

“Aslında yedi kişiymişler. Her birinin hikâyesi, hayata tutunuş mücadelesi ayrıca, ay-rıcana. Hayatları ayrı, yaptıkları edegeldikleri ayrı. Bu insanların peşine düşünce iyi de etinizde, iyi belleyin. Ha sen, ha ben ,ha yediler. Ayrılık gayrılık niye insanız işte.”

Demişlerde, derler ya “akıllı deliye söyletir.” Misalinden mülhem hep akıllı deliye söyletmez ya bazen da, deli de akıllıya söyletir. Yedi kişiler gibi.

BİZİM ELLER

*Dağlar koyu yeşil gök daha mavi,
Gel de baharda gör bizim elleri...
İnsanı mert olur, dostluğu kavi,
Bilene sor da gör bizim elleri...*

*Çağlayan gözünün soğuktur suyu,
Yeşerir dört bir yan, olur diz boyu,
Binbir çeşit çiçek açar her koyu,
Bayırda, kırdan gör bizim elleri...*

*Kırksu'dan beslenen Körsulu Çayı,
Emirler köyünden alır bir payı,
Dolaşır Ceyhan'la Çukurovayı,
Berke'de, Sır'da gör bizim elleri...*

*Andırın üzeri Maraş yolunda,
Elmadağ, Gökgedik kalır solunda,
Başkonuş yaylası, Kale belinde,
Gedikte dur da gör bizim elleri...*

*Meşe kömürüne atıp çamanı,
Burcu burcu tütürmeli dumanı,
Tarhana firiği, meke zamanı,
Bir hayal kur da gör bizim elleri...*

*Tarihe not düştük şerefle şanlı,
Destanını yazdık Sütçü İmam'la,
Karakoç'la Yedi Güzel Adam'la
Şirde, yır'da gör bizim elleri...*

ALA ÖKÜZ

Bir vadi varmış. Yeşimli yeşilmiş. Çayırlar çimenler otlaklar bolmuş. İçinden dereler akarmış. Alabildiğine zengin vadide kimsecikler yokmuş. Vadinin etrafı ormanlarla çevriliymiş. Çeşit çeşit ağaçlar, bol meyveler, neyayı çeşit bitkiler varmış. Ormanda kurtlar, kuşlar, nice hayvanlar yaşarmış. Herkes mutluymuş. Yiyecekler bol, günler güzel geçermiş.

Güzel çayırılı çimenli vadide üç öküz yaşarmış. Bol mu bol otları yalnızca onlar yayılmış. Başka hayvanlar yokmuş. Öküzlerde bu vadide keyifli, güzel günler geçirirmiş. Yayıldıkça, soğuk sular içtikçe semiz olmuşlar. Keyiflerine göre sevdiği otları yer keyiflerine bakarlanmış. Bir arada yayılır, hiç mi hiç ayrılmazlarmış.

Vadide üç öküzün birinin rengi ala, birininki siyah, biride al don rengine imiş.

Vadide yayılan, keyif çatan öküzleri ormandaki vahşi hayvanlar kıskanırlarmış. Öküzler semirdikçe iştahları artarmış. Her gün öküzleri seyreden dillerini yalar iştahları kabarmış. Yalnız öküzler bir arada yayıldıkları, hiç ayrılmadıkları için kimse cesaret edipte yanlarına varamazmış. Birkaç kere denemelerde olmamış. Öküzlerin güçlü boynuzları saldıranları yaralar, boyunlarıyla havaya kaldırırlarmış. Bu yüzden imse yanaşamazmış.

En çok iştahı kabaranlarda aylarmış.

Ayılar oturmuş düşünmüşler. Böyle bir arada yayıldıkça, ayrılmadıkça bir şey yapamayacağını anlamışlar. Oturmuş plan kurmuşlar. Öküzlerin dinlendiği bir saatte usulca al ve kara donlu öküze seslenmişler. Demişler ki.

“Bakın vadide keyfinize göre yayılıyorsunuz. Semizleştiniz. Ama sizi seyreden ormanda bir sürü yırtıcı hayvan var. İştahlarını çekiyorsunuz. Nedeni de şu ala öküz. Ala öküz ta uzaklardan görünüyor. Göreninde iştahını çekiyor. Onu görenler etrafınızda dolanıyor. Hem de ilerde otlar kuruyacak. Yayılım alanımız azalacak. Otlar üçünüze yetmeyecek.

İki öküz de dinlemiş durmuşlar.

Yine demişler ki.

Bize ala öküzü verin. Ortadan kalksın. Ormanda

kimse sisi görmez. Sizde keyfinize göre yayılırsınız. Vadi de ikinize kalır. Yoksa her gün tehlike içinde yaşarsınız.

Al ve kara öküzün aklına yatmış. Ala öküz olmazsa otlaklar bize kalır, düşmanların gözü kalmaz demişler.

Ayılar teklifini sunmuşlar. Beraber yayılırken ala öküzden ayrılın. Biz ona çökelim, yiyelim. Koca vadi ikinize kalır. Düşmanlarınızda çekilir gider. Uzaktan fark edilmezsiniz. Rahatça, korkusuzca yaşar gidersiniz.

Öyle de yapmışlar. Ala öküzden ayrılmışlar. Ayılar ala öküze ansızın saldırmış, bir güzelce yemişler.

Plan tutmuş. Aradan günler aylar geçmiş. Ayıların iştahı yeniden kabarmış. Planlarına devam etmişler. Bu sefer fırsatını kollayıp al donlu öküze yaklaşmışlar. Demişler ki.

Bak vadide otlar iyice azalıyor. Sular çekiliyor. Vadi ikinizi doyurmayacak. Böyle gitmez. Vadi ancak birinize yeter. Ancak sana yeter. Üstelik şu kara öküz var ya. Ta uzaklardan belli oluyor. Görenlerin iştahını çekiyor. Kara öküz durdukça sıkıntı çekeceksin.

Eklemişler.

Sen ayrıl, biz onu yiyelim. Koca vadi sana kalsın. Keyfince yayılır, dolaşır, gezer durusun., kimsenin de gözüne batmazsın. Rahat yayılır durursun.

Al donlu öküz inanmış. İştahı kabarmış. Koca vadi bana kalacak demiş. Bundan güzel teklif olur mu demiş. Daha önce olduğu gibi kara öküzden ayrılmış. Ayılar kara öküzü bir güzelce yemişler.

Gün gelmiş tek başına yayılan al donlu öküzün karşısına ayılar çıkagelmişler. Ak donlu öküz ün kafası dank etmiş. Demiş.

Gelin, gelin. Beni yemeye geldiniz. Baştan ta ala öküzü size verirken bizi yemeye karar vermiştiniz. Ala öküzü yerken bizi de yemiştiniz aslında. Kara öküzü yerken de öyle. Ben bunu hak ettim.

Ayılar al donlu öküzü iştahla yerken planlarını iyice beğenmişler.

Yeşilyurt ANDIRIN

*Küçük bir ilçedir Andırın
Ne güzeldir, çarşıları, pazarı,
Döşelidir yolları, parke taşlarla
Benim güzel yurdum Andırın.*

*Her tarafı dağlarla çevrili,
Kış gelince, karlarla kaplı
Renk veriyor ormanlara,
Benim güzel yurdum, Andırın.*

*İlkbaharda yeşerir ağaçlar!
Kuşları ötüşür, çivil, çivil
Kokar, açılmış gülleri, çiçekleri
Benim güzel yurdum Andırın.*

*Suları çağıl, çağıl akar,
Tarlaları ürünlerle dolar,
Çiftçileri neşeyle dolar.
Benim güzel yurdum Andırın.*

*Mis kokuludur parkları,
Renklerle donatılmış her tarafı.
Ne güzeldir karşı yamaçları.
Benim güzel yurdum Andırın.*

Ada Ormanı'nda Seçim Günü

Günlerden bir gün Ada Ormanı'nda çok önemli bir gündü. Ada Ormanı halkı hem de çok heyecanlıydı. Çünkü bugün ormanın liderini seçecekleri gündü. Aday olarak üç kişi vardı. Bunlar Tavşan Barney, Aslan Morfy ve Karga Gargi'yd.

Ada Ormanı halkı çok kararsızdı. Kimi seçeceklerine karar veremiyorlardı. Tavşan Barney sevecenliği ve iyilikleriyle biliniyordu. Aslan Morfy doğruculuğu ve anaç tavırları ile biliniyordu. Karga Gargi ise ders verici hikayeleri ve bilge kişiliği ile biliniyordu.

Seçim gün batmadan yapılacaktı. O zamana kadar kral, yaşlı Sincap Örne'yd. Sincap Örne halkının ne kadar kararsız olduğunu görünce birşeyler yapmaya karar verdi. Haberci serçelerden, herkesin göl kenarında toplanmasını, Ada Ormanı Halkına duyurmalarını rica etti. Haberci serçeler tüm Ada Ormanı Halkına bu duyuruyu yaydı.

Çok geçmeden herkes gölün kenarında toplanmıştı. Sincap Örne halkına döndü; "Sevgili halkım! Geldiğiniz için hepimize teşekkür ediyorum. Biliyorsunuz artık dinlenmek istediğim için Liderliğe aday olmadım. Ancak sizleri çok kararsız gördüm. Eğer sizler de kabul ederseniz adaylarımızı teste tutalım." Dedi. Ada Ormanı halkı sorgu dolu bakışlarını Sincap Örne'ye doğrulttu.

Sincap Örne konuşmasına devam etti; "Yani demek istediğim şu; üçüne de örnek bir durum verelim ve çözüm yollarını onlardan dinleyelim. Belki verdikleri cevaplar karar vermemize yardımcı olur." Dedi.

Sincap Örne'nin söyledikleri Ada Ormanı Halkına çok mantıklı geldi ve uygulamaya karar verdiler.

Sincap Örne'nin sorusu hazırды. Adayları karşısına aldı ve konuşmaya başladı; "Diyelim ki kimsenin evinde ve tarlasında yiyecek kalmadı. Yalnızca sizin tarlanızda ekili yiyecekler, olgunlaşmış bir şekilde duruyorlar. Ne yaptınız? Bunu iyice düşünün. Güneş batarken yine burada toplanacağız ve cevaplarınızı dinleyeceğiz." Dedi.

Böyle bir soru karşısında adayların kafası çok karışmıştı. Herkes adaylarla birlikte evlerine dağıldı. Aslan Mörfy, Karga Gargi ve Tavşan Barney'nin

gün batımına kadar vakti vardı. O saate kadar iyice düşüneceklerdi.

Vakit gelip çattı.

Sincap Örne adayları karşısına alıp soruyu tekrar etti; "Diyelim ki kimsenin evinde ve tarlasında yiyecek kalmadı. Yalnızca sizin tarlanızda ekili yiyecekler, olgunlaşmış bir şekilde duruyorlar. Ne yaptınız?"

Aslan Mörfy anaç bir tavırla; "Ne yapacağım! Halkımı aç bırakacak değilim ya! Bütün yiyecekleri ortaya koyarım ve herkes oradan alır!" dedi.

Söz sırası Karga Gargi'ye geldi; "Bütün yiyecekleri her eve eşit bir şekilde dağıtıyorum. Mesela sincap ailesine 5 sepet, aslan ailesine 5 sepet, serçe ailesine 5 sepet... İşte böyle!" Dedi kendinden emin bir tavırla.

Gözler henüz konuşmamış olan Tavşan Barney'e çevrildi. Tavşan Barney halka doğru döndü ve söze başladı; "Sevgili Ada Ormanı Halkı! Aslan Morfy ve Karga Gargi çok iyi niyetli cevaplar verdiler. Ancak Aslan Morfy'nin dediği gibi bütün yiyecekleri ortaya koyarsak bu hepimize haksızlık olur. Ormanda bir kargaşa ortamı oluşur ve sizler elinizdeki yiyecekler bitince çaresiz kalırsınız. Karga Gargi gibi herkese eşit dağıtırsak serçe ailesi 5 sepet yiyeceğin hepsini tüketemeyeceği için kalan yiyecekleri zamanla çürüyecek, aslan ailesi ise 5 sepeti birkaç günde tüketeyeceği için aç kalacaklardır. Adil bir çözüm olması için ben şöyle yaptım; tarlamdaki yiyeceklerin bir kısmını sizlere tarlanıza ekmeniz için dağıttım. Kalan yiyecekleri de herkese tüketebileceği kadar dağıttım. Sizler elinizdeki yiyecekleri bitirince de tarlanızdan topladığımız taze yiyeceklerle beslenmenizi devam ettirebilirsiniz. İşte benim çözümüm bu şekilde adaletli olurdu!" dedi.

Aslan Morfy ve Karga Gargi Tavşan Barney'e hak verdiler.

Ada Ormanı Halkı Tavşan Barney'nin cevabını yeterli buldu ve onun adil bir lider olacağını düşündüler. Oy birliği ile Tavşan Barney'i liderleri ilan ettiler. Sincap Örne, Tavşan Barney ile el sıkışarak, gönül rahatlığı ile görevini teslim etti.

Ada Ormanı Halkı bütün gece neşe içinde Tavşan Barney'nin liderliğini kutladılar!

Geçiyor

*Gönül bağında güller açıp geçiyor,
Gönülde bülbüller, ötüp ötüp geçiyor,
Her nefeste dost kervanı geçiyor,
Göçüp beden, zandan zana geçiyor!*

*Geçiyor ömür günleri, böyle geçiyor,
Zinde vücut, gaflet ile bitaplığa geçiyor,
Bu gönülde mevsim bile değişmeden geçiyor,
Hep gecede buz kervanı gam yüküyle geçiyor.*

*Felekten mi değişecek, beklemekle geçiyor,
Meleklerim ah etse de, aylar böyle geçiyor,
Derya gönlüm baharını, özleyişle bekliyor,
Dirilmeli ukbam artık, ölü devri geçiyor!*

Çukurova Düşleri

Vaktiyle Çukur ovada Anavarza kalesine yakın bir köyde hayalleri ile ün sahibi bir garip Kadir yaşardı. Kadir hayalleriyle ünlüydü, geçimini pek düşünmeyen kadir gezer, tozar hayaller kurar dururdu. Bir gün ona dediler ki; yahu kış geliyor malına yem gerek git falan tarlada saman var onu olsun getir, kışın malına verirsin derler.

Kadir; ister-istemez gider birinden kağnısını ister, samanı getirmeye karar verir, verinde bu seferde yabayı unutmuştur. Köyün çıkışında evi olan Hürü Hatundan da yabayı ister alır yola çıkar, çıkarda; hayalsiz durulur mu başlar hayal kurmaya.

Kendisi Anavarza kalesinin kralının oğlu, bir de Hemite kalesinin kralının, güzelliği dillere destan güzel bir kızı var. Kadir bu kıza âşık olur. kız kimseyi beğenmez, babası da kimseye vermek istemez kızını. Kadir babasını kıızı istemeye gönderir. güç belâ kıızı ikna eder, ama kızın babası şu şartı koşar; derki; Hemite Kalesi ile Anavarza kalesi arasında bir köprü yaptırıp 40 gün 40 gece düğün çalınıp halk yiyecek içecek o zaman alırsınız kızımı der.

Tâbi kadir kral oğlu ya bu şartı yerine getirir. Bir köprü yaptırır iki kale arasına 40 gün 40 gece düğün çalınıp herkes yer, içer eğlenir. Kadir gelini koluna takar ve kaleden içeri girecekken, hürü hatun yukardan seslenir; “kadir hani bizim yaba” Der. Kadir irkilir o kadar hayal boşa gider, hay senin yabanı der geçer.

Hürü hatun, Kadir bana böyle demezdi der. Çağırın gelsin bir so-rayım der. Kadir samanı eve indirir, hürü hatunun yanına gelir. Hürü hatun Kadire senin derdin ne ben yabayı sordum dediğinde; Ben o kadar emek verdim köprü yaptırıp iki kale arasına, 40 gün 40 gece düğün çaldım tamda gelini koluna takıp kaleden içeri girecekken sen yaba soruyorsun der.

Hâsılı hayal güzeldir yeri ve zamanında olursa.

Andırın

Düz değildir kıvrım kıvrım yollara
Bak yine aklıma düştü Andırın
Soğuk olur zirveleri belleri
Bak yine aklıma düştü Andırın

Doğada bekliyor gelecek yazı
Baharı müjdeler ayva kirazı
Çiçek açtı meyvelerin birazı
Bak yine aklıma düştü Andırın

Gezip görülmeli bir bir yöreler
Çığşar Halbur Geben daha nereler
Bu mevsimde coşar idi dereler
Bak yine aklıma düştü Andırın

Yağmurlar azalmış dinmiştir şimdi
Ağaçlar filize dönmüştür şimdi
Koyunlar çayıra inmiştir şimdi
Bak yine aklıma düştü Andırın

Meyvelere bir göz atıp süzerdim
Portakalın diplerinde gezerdim
İğne ile ipe çiçek dizerdim
Bak yine aklıma düştü Andırın

Ben kalkana kadar güneş doğardı
İtler durmaz bir birini boğardı
Anam erken inekleri sağardı
Bak yine aklıma düştü Andırın

Yere serilirdi çullar hasırlar
Bu aylarda yapılırdı kısırlar
Sanki görmeyeli oldu asırlar
Bak yine aklıma düştü Andırın

Bahçemize mutlak bir şey ekerdik
Kağnıcakla zibilleri çekerdik
Sebzeleri karıklara dikerdik
Bak yine aklıma düştü Andırın

Oduna giderdim dağa azıkla
Çiğdem çıkarırdım yerden kazıkla
Geçinirdim kazandığım rızıkla
Bak yine aklıma düştü Andırın

Yol gözlesin eşin dostun alayı
Çok özledim baba dayı halayı
İki yıldır görmüyorum Sılayı
Bak yine aklıma düştü Andırın

Avşar Elleri

Her yöresi satır satır anımda
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri
Hissederim damarımda kanımda
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

Çiftçilik yapardık ovada düzde
Hasatlar ederdik yaz ile güz de
En güzel gülüşler olurdu yüzde
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

Sürüye otları biçer yoldardık
Doyunca götürür çayda sulardık
Gün batınca döner eve dolardık
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

Ocak diye korduk yere üç taşı
Pişmeye süredik ataşa aşı
Sofranın süsüydü soğanın başı
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

Genç yaşımda düştüm gurbet ellere
Geçim yükü ağır geldi bellere
Hasret kaldım kele diyen dillere
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

İlçemin yolları parkeden taşlı
Sütçü imam dersin gözlerim yaşlı
Böyle olur bizim yiğit Maraşlı
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

Cengiz im oğuzdan gelir soyumuz
Dedem Dadaloğlu Avşar boyumuz
Andırın Tokmaklı bizim köyümüz
Aklımdan çıkmıyor Avşar elleri

Sevgili Gencim

Sormadasın. Her şeyin temeli oluyor da insan olamaz mı? Mesele kendi temelin var mı? Bildir de bileyim.

Doğru demedesin. İnsanın temeli insandır. Yani kimliği yani kişiliği.

Bina düşün. Önce temelleri atılır. Ağaç düşün çukura kazılır kök salması, ayakta durması için.

Herkes farklı yapısında. Herkes kendi altyapısını kurar. Kendimde kendime özgü insan altyapısı kurmalıyım. Eskileri, eskimişler, tümünden yıkmalıyım. Zamanın eskittiği ne varsa kaldırmalıyım. Biliyorum ki zaman iyi bir dost. Kendime dair güzel, iyi olanları eskitmez. Bir yalvarış besliyorum içimde. Altyapısı kendime özgü olsun. Kendi yapımı kurayım.

Tamam da insanın temellerinde dizili temel taşları olmalı o zaman. Evet var. Hem de sıralı. Uzatmadan sıralamalıyım.

Bir bilgeye sormuşlar, temel nedir? Bastığın yer demiş. Bir belgede taptığın şey demiş. Bir başka bilge de dayanak demiş.

Bir bilge ise heykel bile temel üstünde demiş.

Temellerin sağlamlığı kök, budak salmaya dayanır.

Çocukluğumda yere temel dediklerini hatırlıyorum. Bina yer üzerine, ağaç yer üzerine. İnsan da yer üzerine olmalı. Bakın toprağa tutunamayanlar hayata da tutunamıyor.

Duygusuz kit insan çorak toprağa benzer. Nebat topraktan gidasını alır. Bitkiyi besleyen neyse toprakta, insan da duygusu da odur. Duygusu olmayan insan empati yapamaz, empati yapamayan merhametli olmaz. Merhamet olamayınca düzen olmaz.

Yönetim sahasında duygunun boşluğu görüldü de, gerçek hükmedicinin duygu olduğu anlaşıldığında geri dönmekte öze, duygulara.

Temelleri olmalı diyorum insanın. Kendime özgü temeller kurmalıyım. Temellerimi sağlam tutmalıyım. Her yeniye temellerimin üzerine oturtmalıyım. Temellerim içinde dışımla bir olmalı. Çatırdayan bir şey varsa temellerimden bilmeliyim. Onarmalıyım temellerimi.

Temellerimi merak etmeyişi. Senin benim ne fark eder aynı temellerimiz. Duygu, düşünce, niyet, güzel bakış, iman, ibadet, hak... birer temeller.

Bir yalvarış besliyorum içimde. "Allah'ım canlı cansız her varlık bir temele dayanıyorken, bizi temelsiz bırakma".

Vatana Söyleşi-I

*Düldül Dağı dumanlıdır, yücedir
Maraş'ıoğlu, Eğri Düldül, Üce'dir
Berket, Şimşek-kaya daha nicedir
Saray çepeçevre güzel köyümü*

*Koca-Babı Biçme-taştan görünür
İlkbaharda binbir renge bürünür
Bu yerlerde doğan insan övünür
Arar her vakitte güzel köyümü*

*Her taraf gül, çimen, nergis açıyor
Pınarlardan kurdu, kuşu içiyor
Ceyhan sur misali akıp geçiyor
Yarar kıvrım kıvrım güzel köyümü*

*Dağlarında kekik, keklıklar öter
Yazın yaylasında kirazlar yeter
Dereler ses verir, sümbüller biter
Koklar seyredirim güzel köyümü*

*Dede Yurdum Tütünlüğün Pınarı
Çatal idi Koc'ormanın Çınar'ı
Hayrattır, sebildir inciri, narı
Besler dört mevsimde güzel köyümü*

*Tokuşunca tekerlerin çanları
Burcu burcu koku saçar çamları
Plaj olur Kısıkcı'nın kumları
Yatar seyredirim güzel köyümü*

*TUNCER hayal edip bir hayli daldı
Oltayı bıraktı, balığı saldı
Bunca yaşantılar mazide kaldı
Sorar çok ararım güzel köyümü*

Vatana Söyleşi-II

*Düldül'ün üstünden doğarken Güneş
Başlar köylülerde tatlı bir telaş
Tekeyi keçiden ayırdık gardaş
Bel koyarız kurbanlığı seçene*

*Düldül Dağı Haziran'da kar olur
Hasat vardır eteğinde kâr olur
Sarı sıcak sehel olur, kor olur
Kızılç'ova yaylasıdır göçene*

*Cüllüp yeter karatavuk bol olur
Babı sırtı avcılara yol olur
Samanlıklar celfinlere hol olur
Horozları boğazlanır geçene*

*Sofraları açık durur âleme
Çoban çalar keçi sütü teleme
Özer cinsi incir dolar seleme
Ceyhan suyu zezem olur içene*

*Kışın sobalarda yanan meşedir
Hoş sohbettir insanları neşedir
Gönlü zengin fakiri de köşedir
Oğrun verir el avucu açana*

*Dağa vurduk davarların yönünü
Dokuz çoban zor çevirir önünü
Kirmen ile ip eyirdik yününü
Kilim olur yuvasından uçana*

*TUNCER kime yazar bunca fermanı?
Yornuk alır tükenince dermanı
Tez savurur dağarcıktan harmanı
Deste olur düşünerek biçene...*

Celal'in Kahvesi

Romanlara konu olan RECEBİN KAHVESİ akla gelmesin. Sözünü ettiğim Celalin Kahvesi.

Celal (ağa) Adana'da Kuru Köprü civarında kahvehane sahibi sayılır, sevilir olmadan öte biri.

Her yerde, her toplulukta insanların arasında birinin öne çıkabileceğini Celal'de gördüm.

Celal, sıradan biri. Kahvede oturanlardan hiçte farkı yok. Zengin olduğu içinde kahve açmamış. Burası dinlenilecek yerden ziyade iş merkezi. Herkes buraya gelir. Hemde erkenden. Erinmeden. Çay, muhabbet, sonra Celal gelir. Vazife taksimi yapar. Kim nereye gidecek. Kim hangi düğünde, şölende çalacak. Bunlara bakılınca hiçte sıradan biri değil.

Davul zurna daima eş olur.

Celalin kahvesinde tutuşulan koyu pazarlıklardan sonra kaybeden Celal olurdu. O, paradan ziyade hatır adamıydı. Kazanmayı para üzerine değil, gönül üzerine kurmuştu.

Celal Adana abdalları içinde seçilmiş, benim gibi nice dostlar edinmişti.

Celal kahvesine uğramak, bir dosta uğramaktı o gündən sonra...

Bize kahvehane gireli beri toplanma, muhabbet yeri. Evliya Çelebi'ye bakarsanız Adana da serinleme yeriymiş birde. Her kahvenin önünde ağaçlar olur, taburelere oturulur, dışarının sıcakını içilen çaylarla serinlerlermiş. Çayın şekeri de şeker kamışından.

O gün bugün kahvehaneler buluşma yer, olmuş. Gün gelmiş hanede duramayanlar burada eğlenir olmuş. Sohbet, muhabbet, gırgır da çabası.

Payitaht olan İstanbul devirlerinde kahvehaneler kahvelere dönerken, yeni vazifeleri olmuş. Bir hemşeri kahve açınca öteki hemşeriler etrafında toplanmış. Gün gelmiş hemşeriler kahveleri açılmış. Sivas, Erzincan en meşhurlarıymış.

Buralarda iş, güç aranır, eğlenir, yatılır, kalkılır olmuş. Şehirde tutunmanın bir yolu. Bir tutanak olmuş kahveler.

Celal'in kahvesi de daha farklı daha manidar.

Bu sıradan kahve, fazladan hizmeti yok. Tahta masalar, tahta sandalyeler. Masaların üzerine serilen bezler kirli ve yıpranık, sigara yanıklarıyla delik. Herkes halinden

razı. Oturan da, kahveci de. Kadere razı oluş, burada kahvenin izbe haline razı oluş olmuş.

Gelenlerin derdi kahve değil, derdi başka. Oturanların, giren çıkarların hepsi içinde. Gelecek birini bekler gibi.

Gelir beklenen. Gelen Celal. O gelince uğultu sınıf misali sessiz sükunete döner. Kimi tam, kimi yarı ayağa kalkar. Celal şapkasını eline alır, meydan selamı gibi selamlar içerdekiler.

Yine uğultu
Hoş geldinler
Ağam demeler
Eyvallahlar
Var ollar
Sağ ollar

İnsan sesine bir de masaların, sandalyelerin gıcırtiları eklenir. Çay ocağında yıkanan bardak şakırtıları, su sesi de eşlik eder.

Sıra Celal'in oturacağı yere gelir. Herkes ayakta masasına buyur eder. Celal de epey göz gezdirir masalar üzerinde. Adeti üzere hep oturduğu boş olan yere geçer. Otururken sınıf misali herkes birden.

Sıra taksime gelir.

Taksimden önce pazarlık. Pazarlığa gelenler binbir yemini birden ederler.

Battık
Bittik
Mahvolduk
Tarla takım sattık
Altın, eşya hepsine gitti
Elde avuçta kalmadı
Vallahi bu kadar param kaldı
Etme, tutma.

Başka yerde efelenen, bol keseden harcayanlar davul zurna işine gelince sızlanır dururlar. Bir de Celal'in merhametli oluşu.

Sıra taksime gelir. Herkesin gözü Celal'de. Ayaktalar. Asker talimi gibi ayaktalar. Celal epey sağa sola bakar. Halden anlar, halden bilir. Kırmadan, dökmeden taksim eyler. Taksim zor olur. Taksim tatmin etmez. Gene de gel düğüne der gibi suskunluk, gözler gel düğünü. Beklerken kaderlerine razı olmuş, suskunluk üzerinde anlaşmış gibiler.

ÇAYCI

Şir geleneğimizde hiciv önemli yer tutar. Özellikle halk şairleri, hicivlere, atışmalara yer veririler. Akıllarda da bunlar kalır. Bir şairin en kalıcı eserleri hicivlerdir.

Andırın şairlerinin hicivlerinden bir örnek sunuyoruz.

*Durmadan sınır ayırır
Fakıları çok gayırır
Topalı üstüme koyurur
Kaba dayı büyük çaycı*

*Hergün durmadan azıyor
Ata dede sınırını bozuyor
Bakanları kendi diziyor
Kaba dayı büyük çaycı*

*Gelen giden bunu sorar
Cepten gidenin hepsi zarar
Delip gözü kale sınır dizer
Kaba dayı büyük çaycı*

*Yeter be gardaşım yeter
Birgün olur bu da biter
Gugulu horoz gibi öter
Kaba dayı büyük çaycı*

CİNNİBELİN

Çukurova Romanından Bir Kesit

Gerindi. Esnedi. Boynunu yana devirip, söykendiği yastığına üstüne düşürdü başını İbrahim.

“Kalk! Yerine yat!” dediğini duymadı karısının. Başı düşmüş, dudağı aralık, hırıltılı, uzak uzak bir uyuyuştu. Hayattan kopuk, göz kapakları, kirpikleri inik uyuyordu. Arada bir, biri üstüne üstüne geliyor da sığıyor durumluydu. Birisi dürtüyor da, tehlikeyi haber veriyor da sıçarcasına irkiltiyle;

“Hıh!” sesiyle birlikte uyku sersemi gözleri açıyor, başı yine yastığa düşüyor, gözleri geri kapanıyordu. Hürü, yağmurlu havada, köyden kasabaya dek at sürmesine yoruyordu. Kocasının o sıçraması, sıçramasından sonra hıhlamasının olmadığını anımsayan şaşkınlığın verdiği partutuşluğu yaşadı anımsızın. Eğildi, baktı.

Eğildi baktı.

Her eğilip baktığında alt dudağı, üst dudağının altına gitti.

Kaşları yayca kalktı perçemine doğru.

Gözbebekleri Çerkez yeşilliğinde grileşti Hürü'nün.

Dokundu.

Sarstı.

“İrba'am!” dedi;

“İrba'am! Kalk!”

Sıçradı İbrahim. Bir kurgulu yayın üstüne oturmuş, oturmuş değil de uzanmış, yayın sert fırlatmasıyla bacakları, bedeni bütün halde, oturduğu yerden öyle bir sıçrayışı vardı ki;

“Hıh!” diye bağırtısıyla iri iri açılan kara gözleri, kara düz saçının dikleşmesine eş;

“Hıh!” çekişiyle sağına soluna iri bakışlarını atması bir oldu.

“Cinnibelin m'oldun İrba'am?!” dedi Hürü, elindeki maşayı gürül gürül, od kızılılığıyla yanan sobanın üstüne atıp;

“Cinnibelin m'oldun İrba'am?” diye öyle bir ba-

ğırdı ki, cinnibelin olan İbrahim değil, dört er üç kız doğuran Hürü'ydü; bağırtısına, tahta merdivenlere koşan, partutuş adımlamalarla tahtalı bir gürültü yayan gece giyitli, yarı uykulu, gözleri felfecir bakışlı oğulları, kızlarıydı. Çılgınlık, kapı çarpmaları geceye karışırken önce yakın evlerden meraklı bakışlar, taş konağın beyaz, Çerkez Yunmuşluğundaki perdelerinin gerisinde, loş kasaba ortamına çizgilenen sarı ölgünlükteki elektrik ışığına koşan koşanaydı.

Koşan koşanaydı.

Önce Çöllo, evinin önündeki dut ağacının karanlığında, gemici fenerinin bir söner, bir yanar yel vuruşluluğuna bazen bedenini, bazen elini siper ederek, silindir vücuduyla yeldirdi.

Koştular.

Kasaba, karanlıktı.

Işıl ışıl oldu.

Sessizdi.

“Bağırtılar doldu.

“Del'İrba'amın evini cin basmış!” dediler.

Gecenin karanlığına, çıralların zayıf ışığı çizgilenildi. Yalp yalp edip, bir söntüyor, yanıyordu çırallar. Her yanıp sönmesinde, huğların çit örmeli, samanlı çamurla sıvalı duvarlarına yalp yalp edip vurdu gölgeleri. Çocuklar ağladılar. Gözleri konaktaydı. Konak, mahallenin tek elektrik ışığını sokağa, karanlık kasaba akşamına çizgileyen konağıydı. Koştular. Yel, ellerindeki çıraları söndürdü. Huğ evlerin duvarlarına vurmaz oldu gölgeleri.

“Cin basmış!”

“Del'İrba'amı cin çarpmış!”

“Öyle bir vurmuş ki, cinnibelin etmiş.”

“Ağzı yamulmuş!”

Uğultulu, yağmur kırbaçlı yelli bir kasaba akşamında, İbrahim'in konağı önünde biriken kalabalık

uğultuluydu.

Sesler şıppadanak kesildi.
Şıppadanak.

Hani, et kütüğüne inen tahra sesini duyarsınız ya. Çınar gövdesinden yapılan, sesi olmayan bir tahranın keskin inişli, sert vuruşlu gürültüsüzlüğü olur ya; duyulur duyulmaz. Tahrayı tutan elin sahibinden önce bir soluklanma duyulur ya...

İşte, öyle bir sessizliğe büründü kalabalık.
Önce hısımlar girdi konağa.
Sonra vairsillar.
Daha sonra hatırlı konu komşulardan ileri gelenler.
Sonra...

Geri kalanlar, yelin yağmuru dağıtmasına benzer dağılışla evlerine yöneldiler. Homurtulu, kızgın yönelişlerdi. Adımları sürünürcesineydi. Karanlığa homurtular, ayak sesleri, konaktaki ışık hüzmelerinin uzattığı gölgeleri, gölgelerinden korkan yürek atışlarını saldılar. Derin bir sessizlik ağıdı karanlık gecenin her bir yanına. Huğ evlerine sığındı ötekiler. Konak, pencerelerinden ışık hüzmeleri salıyordu karanlığa. Huğ evlerine sığınanlar, toprak kokusuna karışmış cin, hortlak anlatılarının gizi içine gömülü halde, kalın, renkli, beyaz olmayan perdelerini aralayarak bakıyordu konağa. Gecenin ilerleyen zamanına koşut, varsıl sesleri kesildi, konağın kapısından vuran ışığın önünde uzayan bir yığın gölgelerden karanlığa el fenerleri ışıkları vurdu. Işıl ışıl böceğine benziyordu ortalık. Konağın suskunluğuna baktılar, huğ evlerinin azıcık aralanmış perdelerinden. Beyaz değildi perdeleri. Oysa konağın perdeleri beyazdı. Çerkez avradının dağlarında kalan kar beyazlığındaydı. Mis kokuluydu. Yel, kırbaç kırbaç esip iri yağmur damlalarını toprak sıvalı çitlere vururken konağın mağrur duruşu daha bir görkeme bürünüyordu.

“Göğ doktorun ruhu muydu acep?” soruları beyinlere takıldı, bu soruların çengelinde takılmış da çizgileri yukarı kalkmış alınları önce kaşlarını çekmiş, sonra gözlerini irileştirmiş, fısıltılarıyla hep sorup durmuştu. Konağın kulakları duymuyordu. Fısıltıları çıkarırlar, kendi yüz hatlarından bir anlam çıkaracak durumda değildiler. Ayna yoktu. Gece karanlıktı. Kasaba, böyle akşamlara uğrardı zaman zaman. Meraklı kalabalık toplanır, merakları sorularla alınlarını kırıştırır, gözleri irileşir, iri göz-

lerine inat fısıltularla konuşurlardı. Kasabalı bunu her zaman yapardı.

Akşam... Karanlık, uğursuzluk demektir. Kötü ruhların, kötü ruhlu adamların hortlayıp dışarı çıktığı zamandı. Kasabalı, böyle bir yağmurlu havada hortlağın gezmeyeceğini bilse de evlerine girip perdemi örtüleri kapatıp uyumayı, uyumasalar bile uyuyor görünmeyi, bilinmeyi yeğ tutardı. Onun içindir ki kasabalı hep er vakitli gelirdi evine. Akşamın karanlığı düşende dışarıda uğurlar, uğursuzlar dolaştığını bilirlerdi. Bunlardan en can alıcısı da Es’oğlu adlı hortlaktı. Söylentiye göre Es’oğlu kasabalıydı. Toros köylüklerinden, yazının düzüne dek kim necidir, nicedir, nasıldır bilirdi. Soyunu sopunu, kundaktakini bile bilirdi Es’oğlu. Derlerdi ki;

“Şabaplı’nın suyuna varmadan birdenbire atlarıymış, atın terine. Derimiş ki; “Hacı’nın oğlu! Baban ırakmatlığın selamı üstümde kaldı. Ardına dönüp bakmanı boğarmış. Siz siz olun, ardınıza hiç bakmayın. Topuklayın sağrısını atın, suyun karşı geçesine varıp da geriye baktığımız anda hortlağın sizi öfkeyle sesleyip; “Hadi bugün kurtuldun! Yarın gene geçeceksin!” diye bar bar bağırarak yitip gitliğini götürsünüz.”

Kasabanın saman karıştırılmış çamurla sıvalı evlerinde, bu hortlak heyk’asını bilmeyen yok. Anlatılmayan ev, dinlemeyen kulak, korkmayan yürek yok. Onun içindir ki kafasını yorgana gömerek yatar kasabalı. Bir söylentiye göre kimin başını örtmediğini görse, elindeki kılıçla kafasını koparırmış. Essahmış. Bu yüzden, kasabada herkes kafasını yorgana sarar da uyur. Hele ki dağların ulu yerlerindeki köylüklerin çocukları... Yüreklere minicik yumrukcasına güm güm atar, o heyecan ile gözlerini sınımsıkı kapatırmış. Sabah gözlerini açtığı anda, akşamdan dinlediği hortlak heyk’asının heyecanından olacak, başlarından aşağı domur domur birikmiş ter damlaları. Böyle bir sabaha kalkabilmek için çit örülü, saman karıştırılmış çamur sıvalı evlerin kapıları bir bir açıldı, kapandı. Açıldı, kapandı. Beyinlerindeki soruyu ayaklarına ayaklarına yükleyip sürükleyerek, açtıkları kapıyı usulca kapatarak, karanlıktan çıkıp gelecekleri ürkütmekten korkan yumuşaklıkla kapılarını kapatıp, ardına sakladılar kendilerini. Bir de yorganlarına gömdüler başlarını. Dışarıda, teneke ya da çinkolu çatıları yağmur, kırbaçlamasını sürdürüyordu. Çamur sıvalı çitlerde

dökülmeler oldukça türküyorlar, başlarını uzatıp bakıyorlardı. Dışarı zifiri karanlıktı. İçeride fiske ya da idare lâmbasının cılız, sarı, titrek ışığı yanıyordu. İçeriye gözetleyen bir Es'oğlu hiç acımazdı. Acımazdı acamamasına da, hiç mi o konağın ışıltısına dönüp bakmazdı? Her kasabalının kafasında bu sorular da dolanırdı. Dolanır dolanmasına da kimse cesaret edip söylemezdi bir başkasına. Adamlar avratlarına, avratlar kocalara böyle bir durumu söyleyemezdi. Ya duyarsa der dururdu kasabalı. Herkesin kafasında bu sorunun yanısıra korku da çakılı çakılıverirdi. Öyle ki, bu konaklarda yaşayanlar yarı, hatta tam ermiş, evliya donuna bürünük fanilerdi. Onların böyle insan sufatında göründüklerine kanmamaları gerektiği söylenirdi öteden beri. Kasabalı, her yanıla kuşatılmışlık içinde, beyinler yorgun, çit örme, saman karıştırılmış çamur sıvalı evlerinde, yere serili yatağının yastığına düşürürdü başını. Düşürüş o düşürüşü.

Kireç taşı örülü, kırmızı kiremit çatılı, çatısının üstünde dört baca bulunan, bacalarına yazın yuva kuran leyleklerin gelip, gagalarını göğe kaldırıp takır takır öttürdüğü, kışın ise hep kara duman yükselen konağın ışıkları gece yarısına doğru birem birem sönerken, kasabanın karanlığa bürünen ortamına ağa gülüşü, adımı, ışık hüzmesinde uzadıkça uzayan gölgeleri de düşüyordu. Ağızlarından çıkan her söz, sağa sola kuşuklu bakış fırlatan başlarına çakılı bir çift gözden onca karanlıkımsı bir havaya karşın anlaşılıyordu.

“Bırak Es'oğlu'nu!” dedi adam, avradına.
 “Gene n'oldu?” dedi avrat, kocasına.
 “Bu işte bir iş var.”
 “Ne var, ne var?!”

Yel arttırarak esiyor, yağmur damlaları parabellum kurşunuymuşçasına vuruyordu. Mustafa, ucun ucun, dolandı, konağın öteki yanına. Arkadaki dikenli telle çevrili bahçeye girdi. Gözleri kara, gözleri şimşek, gözleri şahan bakışlıydı. Mutfak penceresine yaklaştı. Hürü avrat, ağalara sunduğu kahve fincanlarını yurken kendi kendine konuşuyordu;

“Ne varıdı!” diyordu;
 “Ne varıdı elin, el kadar sabısını alıp getirecek? Bu karda, kışta, yağmurda, çamurda!...”
 “Ahah!” dedi Mustafa içinden;
 “Doğruymuş demek!”
 Geldiğince gitti evine. Kapıyı açıp, karanlıkla birlikte süzüldü içeri. Sessizdi.

“Mustafa!” diye ünledi avradı.

“Hıh!”

“Niye gittin?”

“Kaçırıklar avrat!” dedi Mustafa. İki elini bacalarına vurarak;

“Güççük Sülemen'in kızını kaçırıklar Hatça!”

“Kimin kimin?”

“Güççük Sülemen'in!”

Mustafa'nın sesi fisiltıydı. Yağmur, yel aldı, puvaradan yukarı doğru çekti fisiltıyı, Toros'a çarpırdı. Toros'tan Anavarza Galası surlarında her taşta, Anavarza Dağı'nın kara elmas görüntülü, iri balık sırtınca görüntülü kayalarına çarparak aşağı, Sumbas'a indi. Sumbas, Anavarza'nın kapkara kayalıklarından aşağıya doğru kahverengi halini alan, kırçıla dönen, gün vurunca balkıyıp grileşen ayaklarının dibinden yılanvari kıvrılışla Yarsuvat'a, Kesikkeli'ye, Çatalhöyük'e taşıdı fisiltıyı. Yelin her esişinde, yağmurun her vuruşunda iri damlalarını;

“Güççük Sülemen'in kızını kaçırıklar!” fisiltısı yayıldıkça yayıldı. Yel estikçe esti, yağmur yağdıkça yağdı, at kişnedikçe kişnedi. Yazı alttan alta, derin uğultularla inledi durdu. Bütün yazı köylükleri, başlarını Toros ayakları dibindeki kasabaya çevirdi. Toros üstünden kara bir bulut geldi, geldi, geldi, yazının orta yerinde durdu. Yırtılırcasına kızıl bir şimşege uğradı kara bulut. Cayırtısını duymayan kalmadı. Yarsuvat köpürdü, Sumbas köpürdü, Savrun köpürdü. Derler ki;

“İmamoğlu'nun oradaki Deliçay bile köpürdü.”

“Gülek bile köpürdü.”

“Feke'nin, Haçın'ın, Kayseri'nin, Sarız'ın. Karadutlu'nun, Pınarbaşı'nın dereleri, ırmakları, suyu köpürdü!”

“Düldül duydu!”

“Duyunca birden ak saçları başını taladı Düldül'ün!”

“Bir dakkada pir-i fâni oldu.”

“Yarsuvat öyle köpürdü ki; Kesikkeli'nin toprağını pendir nasıl doğranırsa öyle doğradı!”

“Sapsarı aktı Yarsuvat!”

“Yeşile çalan sarıya!”

“İrin irin oldu da aktı.”

Kör Cennet, daha dayaklar yemeden, saçları ağarmadan, gözlerine kızıl kanlı et oturmada, küçük bir apalak sabyken kaçırıldığında bilumum Toros ve Yazının hali böyleydi.

Dokunur

Ah bir rüzgar dokunsa tenine.
Buz keser bedenim ben üşürüm,
Ellerin ayrılırken ellerimden,
Canım gider üzülür ölürüm...

Gözlerimde kaybolur düşlerim,
Uykularım bölünür hasretinden,
Bir akşam üzeri hüznün dağında..
Tenine dokunur göz yaşlarım,

Dünya gurbetindeyiz,
Gün battı batacak,
Ne ağıtlar yakılır gidişine,
Dönüşü olmayan yolcuların,

Hasreti öyle yakar ki içimi,
Son dokunuşu kalır aklımda,
Çatlar sabır taşlarım,

Ruhumda galaksiler çarpışır,
Milyar yıllık ayrılıklar başlar.

Gelmedin İşte

Anlatmak imkansızdı seni,
Ellerin diyorum,
Herkesi kıskandıracak kadar,
güzeldi.
Hiç güneş görmemiş gibi.

Titreyerek tutunca, ellerimi,
Avuçlarında sıcaklığı vardı çukurovanın.
Meltemler savururdu taranmış saçlarını,
Dokunmaya kıyamadığım.
Seninle, bir nefes mesafesindeyken,
Yanıbaşımızda gibiydi yıldızlar,
Ve sen bir bilsen,
Hissedip anlatamadığım.
Hani bir ev yapacaktık gökyüzüne,
Güneşe uzak olmayan yerde.
Baş, başa yitik bir galakside.

Senin en sevdiğin,
Benim mavi gömleğim,
Hiç eskimeyecekti.
Bütün yıldızlar miras kalacaktı,
çocuklarımıza.
Hani, özleyince dönecektik,
Dünya denen gurbete.

Yorgun kırlangıçlar konacaktı,
Kurumuş alıç dallarına.
Ekinler altın rengini aldığında,
Siyah üzümler, simsiyah olacaktı.
Bir bağ bozumunda.
Hani dönecektik seninle,
Gelmedin işte.

SİMSAR

On lira uzattı adam. Alıverdi hemen. Avazını bu kez çıktığı kadar yükseltti. Bağırırken zorlandığı belliydi.

- “Dolmuş var, dolmuş var... Gidiyor, gidiyor.”
- Biri gürültüyle, içeri girip kapıyı kapatmaya uğraşırken şoför beşliği vermişti. Beş kaymeyi geri istiyordu. Hem de ciddi...
- “Git” dedi. Bu sefer. Olmadı.
- “Hakkımızı alıyoruz abi” dedi, dedi tutamadı lafını. Parayı çok sevdiğini söyler gibi sustu. Kar etmedi.
- “Yarın acısını çıkarırsın” dedi. Yine olmadı.
- “Beş kaymenin lafımı olur be abi” dedi yine olmadı. Eliyle ceplerini karıştırdı. Bir şey kaybetmiş gibi korka kaldı. Unutturmak istedi. Kar etmedi.
- “Ver hadi ver” dedi şoför. Arabanın gazını da yükseltmişti.
- Bir yolcu ona, “haydi be kardeşim beş liranın lafımı olur. Sanki biz on lira veriyorken çok mu gönüllüüz.”
- Bir yolcu da “Hem bu fiyat emeğinin karşılığını sanki.”
- Diğer yolcu “beş liraya tenezzül eden adam, yazıklar olsun.”
- Biri de,” şoför ne diye üsteliyor. O da onun olsun,”
- Bir başka yolcu “yazık şu kalabalığın ortasında, beş lira için rezil oluyor”
- Öbür yolculardan biriye “ver parayı kardeşim, işime yetişemiyorum aptallığın sırası mı”?

Derler gibi başlarını sallarken, hep mi hep bu durak başlarında gününü gün eden adama baktılar.

Zayıf ve sevimsiz adam elleriyle beş lira demir parayı uzatır gibi yaptı şoföre. İnsanların hiç eksilmediği durakta araba korkulu gürültüler çıkararak uzaklaştı. Yerine yenisi durdu.

Görevine döndü yine. Avazı çıktığı kadar bağırdı durmadan. Değişmişti yüzü. Araba kalkacağı zaman, “bu şoför bari tüm para vermeseydi” dedi adam. Başım nerdeyse belaya girecekti.

Memleketine veda etmişti. Buralarda ver elini gurbet derler. Koca şehrin daracık, gürültülü eksoz gazlı, insan yığılı, eşyalar, valiz çantalar ellerinde eğile büküle yazıhane önlerine gidenler. Biri de kendi idi. Yazıhane önlerinde kaba, i bağırın, üstüne üstüne gelen şehir isimlerini yarım yamalak söyleyen tipinden rahatsız çığırkanları görünce biraz daha irkildi. Nereye nereye diye üstüne gelen adamlara zor” Ankara” diyebilmişti, bir elinde valiz, birinde çanta, sırtında yorgan. Hepsi üstüne gelince geri kaçır gibi yapsa yapsa da nafile. Çanta birinin elinde, valiz birinde, yorgan ötekinde, alıp mı kapıp mı yazıhanelerin yolunu tuttular. Giderken de gel gel demiyorlar mı? Düşünüverdi, Hangisi ne gitse. Eyvah gittiler mi desin, birinin,

peşine mi düşün, yok mu desin. Hepsi nafile.

Karar vermeliydi. Gittiler gitmesine de, hangisine sahip çıkmalıydı. Valizi tercih etti. Birkaç adım sonra biri kolundan, biri öteki kolundan, biri sırtından çekiştiriyordu. Kim güçlü ise o tarafa mı gider? Yoksa kendisi mi bir yana gidecekti. Durun durun dese ne yazar. Gitmiyorum dese kim takar. Verin eşyalarımı dese kimin umurunda. Arada ve de çekmelerin arasında.

Canı epeyce yandı. Valizinin yanında buldu kendini. Öteki eşyalarını aklında da bileti eline tutuşturup parasını almışlardı. Eşyalarını dese de bize ne demesinler mi? Git al getir demesinler mi? yahu dese de, kimse duymada mı? Valizin mi başında dursun, eşyalarına aramaya mı çıksın, şaşırıldı kaldı. Valizi sırtlayıp yandaki yazıhaneye gidip çantam nerde dese de gel gel deyip hemen eline bilet, ver parayı demezler mi? biletim var dese de duyan bile olmadı. İki bileti olmuştu. Şaşkın mı şaşkın iken yorganın peşine düştü. Yorganı bir kaç yer sorduktan sonra bulduysa da bilet almadan veremeyiz demesinler mi? Atasözünü hatırladı.”yorgan gitti, kavga bitti.” Kavga edecek gücü melali yoktu. Yorgandan mecburen vazgeçti, Ankara Ankara diye bağırın muavine doğru yöneldi, zor bela hareket eden otobüse bindi. Yorganı şehirde bırakırken “keşke bir üşüylene nasip olsa “ diyorken dua mı ediyordu, helal mi ediyordu. Şehrin sokaklarından geçerken kafası karıştı.

Kavga büyüktü. Kaç kişi birbirine girmiş, nerdeyse satlerce sürmüş, kaş göz yarılmıştı. Polis gelmiş, ortalık iyice karışmıştı. Sopalar, bıçaklar, değnekler, yumruklar, tekmeler. Ortalık kan gölü diyenler de vardı. Kaç kere kavga ettiler diyenler. Garajın tadı kaçtı diyenlerde. Bu böyle gitmez diyenler. İntikam yemin edenler. Kavgayı yazıhane sahipleri de karışmıştı. Şehirde korkusu haline gelmişti.

Kavgayı simsarlar çıkarmıştı. Daha önce birkaç dalaş olmuşsa da yatıştırılmıştı. Ama aralarında kin kalkmamıştı. Uzaktan yan yan bakıyorlar. Omuz atıyorlar, bağırma çağırma avazı çıktığı kadar bağırarak bastırmaya çalışıyorlardı. Garaja gelen yolcuları daha yolda karşıyorlar, aralarında çekiştirerek kapıyorlardı. İş iyice zıvanadan çıkmıştı. Kaba güç kimdeyse o yazıhanenin araçları doluyor, ötekilerde nerdeyse sinek avlanacak demeye başladılar.

Tuttular iri yarı, deli dolu, gözü kara adamları buldular, kaba kuvvet yolcu çekiyor, bilet satıyor olmuştu. Böyle sürmez diyenler, boş ver inceldiği yerden kopsun diyenler.

MEMMED GAYA

*Evimizin önü yoldu
Geçip gider konu komşu
Memmed Gaya da her sabah
ordan geçen bir yolcuydu*

*bizim evde bir laf olur
Memmet Gaya'ya güzaf olur
çocuk duyduğunu beller
diline pelesenk olur*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

*Balk yağmurun habercisi
rahmetin müjdecisidir
ekinler kuruyup gitti
Memmed emmi isyan etti*

*Guruyacak bu ekinler
toprakta darbız kalmadı
eğer rahmet yağmaz ise
ambarda buğday olmazdı*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

*Havis Mustafa gülüyor
Gaya'ya nazar eyliyor
dilime gelmiş söylüyor*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

*Babacığım şen adamdır
takılır Memmed emmiye
yağmur yağmaz canı sikkın*

*düzsün şimdi bir methiye
Memmed Gaya diye diye
Balk atıyor Osmaniye
Balk demek şimşek demektir
Yağmur yağacak demektir
yağmur yağacaksa eğer
Gayemmim sevinecektir*

*ben küçüğüm ezberledim
Sözü iyice belledim
Baktım Memmed Gaya orda
hemen şunları söyledim*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

*Adam dönüp şöyle baktı
Kafasında şimşek çaktı
Bu çocuğa kim belletti
diye kaşlarını çattı*

*Annem hemen çekti beni
Ayıp kızım Memmed emmi
hiç böyle bir şey denir mi?*

*Ne bileyim Memmed emmi
ben duyduğumu belledim
çocuğum günahım yoktur
dilime geldi söyledim*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

*Çok severim Kaya emmimi
saygısızlık etmem hemi
bu yillanmış hikayemi*

*geçem dedim kayıtlara
Baki kalsın Memmed Gaya*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

*Daha çok hikayelerim var
Demem dersem herkes duyar
Vezin kafiyeye uyar
Bilmedin mi Memmed emmi*

*Ata dede büyüklerim
Duamdadır Memmed emmim
Şimdi o da yola düştü
Giderlerse ben nederim*

*Memmed Gaya babam dostu
Ne kadar yaksa da postu
Kalbi çocuk gibi masum
Biliyorum Allah dostu*

*Bir bir çekip gidiyorlar
Bize veda ediyorlar
Unutulmasın ceddimiz
dayı bibi ve emmimiz
diye şiir yazıyorum
kainatın defterine*

*Osmaniye'ye balk atıyor
duymadın mı Memmed Gaya*

HOCANIN HALISI

Hoca akşam eve geldi. Sokak her günkü gibi, aynı sokaktı. Adımlarını da öyle sık atmıyordu. Su göletlerine basmamak için sıçrar gibi yaptığı da oluyordu. Sol elini uzattı. Sağılan anahtarı kıvrırdı. Soğuğa yakın bir havayla karşılaştı. Bahçeye fazla göz gezdirmeden salonun kapısına vardı. Öbür cebinden öbür anahtarı çıkardı. Her gün ki gibi yaptı. Hem önceki günler gibi anahtarının ayrı olduğuna sevindi. Çünkü yeniden korkuyordu. Ama yeninin nesinden. Daha evvel yaptığı gibi iki üç, takır tukur kapıyı açtı. İki tepikte sallamayı da unutmamıştı. Ödevini yapan çocukların sevincini duydu bir an. İçeri girdi. Perdeyi açmadı. Hava kararmıyordu ama ikinci bir zahmete katlanmayı istemedi. Işığı yaktı. Hep yaptığı gibi omuzlarını oynattı. Oflar çekerek kravatını çıkardı. Koltuklara oturmak istedi. Yer betonu. Zaten kapıyı açar açmaz “bugün beton içeriyi soğutmuş. Ne de iyi etmişin aldığımıza” diye içinden geçirdi. Aklını beğeni. Koltuğa oturmak istiyordu ki içinden bir kuvvet “oturmazsın” diyordu. Kendi kendine “neden oturmazmışım. İşte oturuyorum “ gibi direnme gösteriyordu. O anda işte o anda.

Sabahki yaptıklarını tekrara başladı. “sabahınan kalktım. Ağzımı gözümü ayırarak tabi. Her an korkum geç kalmaktı. O korku ile kalkmışım. Halbuki bu gün üç saatim boştu. Tam üç saat. Erken kalktığım içinde kendi kendime kızmadım. Epey boş vaktim vardı. İnsan evde aynı eşyaların içinde, amaçsız, hemde boş olduğun halde oturursa sıkılır. Bendede bir hal oldu. Haa. Ne yapmıştım kalktım. Sırtımı değiştirmedim. Pencereyi açtım, tuvalete, yüzümü yıkamaya, içeri girdim. Yere eğildim gördüm içim rahat etmedi. Süpürgeyi aldım. Aklıma yeni fikirler geldi. Koltukların ayaklarından kurtardım. Üzerindeki rahleyi kaldırdım. Zor güç top ederek dışarı çıkardım. Bereket versin bir şey kırmadım. Duvarın üzerine attım. Epey zaman değnek aradım. Sonra şura senin bura benim. Derken iyice çırpıtım. Güneşini alsın. Bugün özgürlüğü kavuştu dedim. İçim rahat etti. Başka işlerim vardı. Hanımda babası gile gitti. Gelmedi. Gelir nasıl olsa diyerek kendini teselli ettim. Zamanım gelip çatmış. Alel acele duvardan indirdim. Top halinde –çünkü yaymaya vaktim kalmamıştı- koltukların üzerine koydum. Kapıyı kilitledim. Ömrüm boyu kilitlerim ben. Okulu gittim. Sonra sonra. Evet evet. Şaşırmadım böyle oldu. Eeee. Böyle oldu da ne oldu. Şimdi nerde ne rde şimdi.. şey.. halı, halı..yok yok.

Halı yoktu. Hocayı bir acelecilik aldı. Kapıyı kililediğine iyice inanmak istedi. Birkaç defa bunu tekrarladı. Her tarafa bakmaya çalıştı. “duvara belki. Belki duvarda unuttum” dedi. Duvarın öte beri yanına bakta. “hım aklıma geldi. Öteki içeriye koydum” oraya da baktı. Belki sedirin altına. Yine yok. Mutfağa dayanmış olabilirim. Soba borularının yani. Koltukların arkası. Altı. Kapının arkası. Tamam tamam banyo galiba. Hiçbir yerde yoktu. Yeniden odanın içini aramayabışladı. Hatta masanın üzerine çıktı epey salonu kuşbakışı seyretti. Bu sefer eğilerek aradı. Odayı mutfağı, salonu, dışarıyı emekleyerek hayli dolaştı. Cebine baktı. Gömleğinin düğmelerini çözdü, sonra kendi kendine gülecek oldu. Göreceklerinden korkarak vaz geçti. Hali yoktu. “çalmış olabileceklerine inandı” sonra vazgeçti. Komşular belki şaka yaptı. Yada eve yeni misafirler geldi. Forslu görünmek için benim halıyı götürdüler. Ne halıydı ya. Yemedim takside yattım. Üstünde uzanması ne hoştu. Ya o koltuk ayakları deliyorlar gibi üzerine çöküyorlardı. Hele kendini bilmez bazı adamları siğara külünü üzerine çırpıyorlarmıydı. Getti halı. Tekrar tekrar aradı. Komşulara gitti.

-Şey. Amanın komşular. Bizim, benim, kapı kilitliydi. Amma. Şey oldu halıya. Ne olduysa. Görmedinizmi? Almadınız mı?

Komşularda şaşıtlar. Akıl erdiremediler. Nasıl olur. Kilitli kapı. Halı dürülü. Koltukların üzerinde. Şeytan

işi sanki.

Hocayı durduramadılar. Hoca komşuya iyice sordu,

-Benim halıyı gördünmü, hee

-Hee!

-Nasıl. Nasıl.

-Senin halıyı biri omuzlamış götürüyonru.

-Benim halıyı gördün demek. Yani adamın biri benim halıyı sırtına almış götürüyordu. Gördün demek. Tanıdın mı adamı

-Yabancıydı

-Seslenmedinimi

-Biz ne karışırık elin evini işine. Belki tanıdığı, akrabası olabilir elbet.

Hocanın içi içini yedi. “Bir komşu düşün şurda burnunun dibinde olsun. Adamın birisi gelsin halıyı götürsün. Seslenme. Olmaz. Olamaz nasıl olur yahu. Tövbe. Tövbe”

Hoca sabırsızlıkla bakkala koştu.

-şey. Mahmut efendi

-Efendim hoca

-adamın biri halı götürdümü, gördünmü benim halı yani

-Senin halı mıydı o hoca? Ne bilim hoca efendi. Adamın biri sırtında halı burdan savuştu yüzünü göremedim.

-Peki. Gündüzün ortasında halı sırtında bir adam gördünde tuhafın gitmedimi. Sonra yabancıymışta.

-Ne diyebilirsin “Hoca efendi. Kimseye karışamazsın. Burası şehir. Binbir tane insan. Köy olsa dediğin haklı.

Hoca daha da şaştı. Kahveye koştu.

-Garson garson. Burdan halı omuzunda bir adam geçtimi, gündüz. Benim halıydı o.

-Ya senin halımıydı o. Geçti ya. Mahalleli değildi. Yoksa suratından tanırıldık.

-Başka gören oldumu.

-Burdamı kahve doluydu. Hepimiz baktık.

-Seslenmedinizmi

-Nesine seslencen hoca efendi. Elin yabancı adamı. Gündüzün ortasında halıyı sırtlamış gidiyor. Hırsızlık mı yani. Kendi halısı sandık biz.

Hocayı şaşırta nlar çoğaldı. Sokaktaki çocuklarda görmüşler. Oyunlarını bırakarak bu halı götüren adama bakmışlar. Bir tanesi de “Hoca, hoca abi. Köyde olaydı da adam gelip halıyı götürseydi. Köyün altında üstü de duyardı” öteki çocuk itiraz etti.

-Haydi lan köydekilerin gözleri dört tanemi, kulakları uzunmu.

Hoca “çocuklar” diyecek oldu. Deil gündüz yedi yabancı nın burunlarının dibinde. Hem de gözleri göre. Şey. Bu adamlar. (içini çekerek) beni de götürseler bu adamlar...

NİCOLDU

*Çok atikti taştan taşa sekerdi
Akşama dek beygirle ekin ekerdi
Kazma kürek hayıt kökü sökerdi
Hani babam Bekir hocam nicoldu*

*At üstünde dağı taşı gezerdi
Birçok şeyi önceden sezerdi
Tülbent alıp pekmezini süzerdi
Bakkal emmim Fahri hoca nicoldu*

*Defteri vardı köyün malını yazardı
Zaman zaman pamuk otu kazardı
Çobanların ıslık çalmasına kızardı
Muhtar emmim Mehmet ağa nicoldu*

*Arada bir inekleri güderdi
At arabasıyla tokmaklıya gıderdi
Kızmasını gülerek belli ederdi
Güler yüzlü Şeref emmim nicoldu*

*Hoş görülü idi espirili idi gülerdi
Kimseyi hor görmez iyilik dilerdi
Bizlere vermek için şekeri bölerdi
Şekerci bibim Güllü hatun nicoldu*

*Nerde kaldı, bibiler, teyzeler, dayılar
Teker teker azalıyordu sayılar
Zaman içinde herkes bu aclyı duyar
Bir gün bizim içinde diyecekler nicoldu*

HÜRÜ

Günlerdir yağan yağmurlar kuru dereleri çoştürmüş şırl şırl akarken, evlerin süğüklerinden de şarıl şarıl sular akıyordu. Ağaçlar tomurcuklanmış baharla beraber Yaz mevsimine hazırlanıyor, dutlar kırç. Düldül Dağı başındaki gelinliğini yavaş yavaş çıkartıyor, eteğindeki vadiler, ormanlar taze sürgünlerini sürerken, Ceyhan Nehri alabildiğince coşmuş, kükremiş akıyordu Akdeniz'e doğru.

Böyle bir mevsimde ocaklıkta yanan uzun ve kalın meşe odunları kıyasıya yanarken, toprak dam binbir meşakkatle saman atılarak loğ ile loğlandı, Hac'asan İsmail omuzuna alıp getirdiği iki büyük ıslak tomruğu ocaklığa koyuyordu, sabahlara kadar yanan ateş, evi ısıtıyor, puharadan çıkan dumanlar orada bir Anadolu evinin olduğuna işaret ediyordu. Ceyhan Nehri'nin sesi ninnilerin en güzelini sunuyor uyku veriyordu adeta, öyle bir ses ki ancak dinleyen bilir, melodinin en şahanesi. Evin penceresinden ve kapısından ilk bakıldığında Ceyhan Nehri ev ile aynı seviyede, kurşun hızı ile üzerine Ay ışığı vurmuş şekilde sağanak yağmurlar eşliğinde akıyordu. Dalgasıyla evin eşliğini yalarken devam eden yağmurun durması için İsmail Hoca elini kulağına götürüp Ezan okuyordu. ezan sesi, yağmur sesi, Nehirin azgın çağlama sesi birbirine karışıyordu... Bizler küçücük yaşta doyasıya yaşıyorduk bu tabiat olayını. Sıra halinde aynı döseğe düşüp, ocaklığın ateşinden yansıyan ışığın gaz lambasını gölgede bıraktığı an uykuya dalıyorduk! Sabah ne olacağını bilmeden...

Sabah erkenden uyanıldığında; ocaklıkta dışı küllü kazanda kaynayan malta çorbasına ilişiyordu gözler, evin Reisi; mis kokan çorbanın içinin avcarını hazırlamış karıştırıyor, taze tere yağı kokusu sarıyordu tüm evin içini, Şahbaz gelin ise; yeni sağdığı sütü koyuyordu kalaylı bakır tencere ile ocağın bir kenarına, o an öğreniyorduk ikisinin de sabaha kadar uyumadığını, ola ki Ceyhan Nehri'nin azgın suları evi basmasın diye nöbet tuttuklarını. Mutluydu. Sekiz kardeş, hep beraber aynı tabakta yeyip içiyorlardı içine doğranan yufka ekmekle çorbayı, kaşıklar ağaçtan.

Dışarı çıkma vakti gelmişti artık, kimi davara, kimi oğlaklara kimi de inekleri gütmek için görev taksimi önceden belli. Bir iki metre önlerinden akan Ceyhan Nehri coşkusunu devam ettiriyor, Ulu Çınarları yutmuş, Çınarlardaki Leylek yuvaları görünmüyordu.

Goca Ummahanı Nine; dağdan omuzunda şeikle getirdiği çiçeği üstünde hartlap çalı dallarını yaprağıyla birlikte emiliklerin ağılına asıyordu, emilikler de minik sevimli halleriyle kuyruklarını sallayarak yeni çıkmış dişleriyle büyük bir iştahla kepir kepir yiyorlardı sunulan ikramı.

Kumaş; yalını çoktan içmiş mahsun mahsun seyrediyordu olup bitenleri. Köyün tüm sürülerinin dağlara doğru yönelmesini bekliyor, yaban hayvanlarına karşı görevini titizlikle yerine getiriyor.

Nehir onlardan biri olduğu için onunla ilgilenmemek olmazdı, sabahtan akşama kadar 10-15 metre uzunluğundaki karağı ile onun kıyısında odun tutulur, balık avlanır, temâşâ edilir hep.

İkinci vakti gelmişti, köyün biraz yukarısında Kısıkçı Kayasının bittiği yerde iki dönüm genişliğinde çevlik var, Nehir olanca gücüyle Kısıkçı Kayasına doğrudan çarpıyor, Kaya; kucaklamış olduğu Nehri tüm şiddeti ile geri çeviriyor, çarpmanın etkisiyle de Nehir büyük dalgalarıyla yön değiştirirken adeta altüst oluyordu, Köleli Köyü'nün neredeyse tüm insanları erkeğiyle, kadınıyla orada, doyumsuz bir seyirdeler....

Kayık; dulda ve dalgasız bir yerde murt çalısının dibinde bağlı, etrafı kuprama ile dolu, yaylanıyor suyun dalgasına göre. İçinde yağmur suları ve boş bir ağız açık teneke var. Kürek tokaçlarından biri emin birileri tarafından saklanmış, olası bir kazaya sebep olmasın diye, zorunlu olmadıkça kullanılmıyor. Karşıya gelen misafirler ıslık vasıtasıyla anlaşılacak Kuşçulu Köyü'ne yönlendiriliyorlar. orada kaç gün misafir kalırlar bilinmez artık, onların hepsi ata dede dostu zaten.

Bu esnada; Hacı Musa Kısıkcı'da Çevlik denilen yerde ahaliyle birlikte dizlerine kadar su içinde odun tutuyor. yaşı 7, üstü başı ıslak hiç umurunda değil, kamyonlar dolusu odun tutulup yukarı yöre yerlere yığılmış. Çevlik; adı üstünde kazandaki su gibi dönüyor kaymıyor, bir insanı bir anda yutacak şekilde girdaplar oluşuyor. sanki Nehir tersine akıyor orada, tabiri caizse bir cehennem...

Şimdi en can alıcı nokta; Köyün imamı olan Habip hoca; akülü hoparlör ile Camiide ikindi ezanını okumaya başladı. Bacısı Hürü'de Musa'nın yanına geldi. O da 20 yaşlarında, Musa; oranın çocuğu olduğu için adım adım biliyor basacak yerleri, daha önceden bildiği bir sekinin üstünde göbeğine kadar suyun içinde karağı ile odun tutuyor. Hürü ise köyün garibi sayılır, yani misafir. O oralılar kadar bilmiyor hassas, derin ve uçurum yerleri,

Hürü; Musa'nın yanında bir dakika kalmadı nasıl oldu ise birden ayağı uçurumdan aşağı kaydı ve suya kapıldı,

Hürü; "anaam ben gedyom galan" dedi, kızcağız,

Bir anda çevlik içine doğru çekmeye başladı Hürü'yi,

Hürü; köyün garip güzel kızı herkesin gözleri önünde sele gidiyordu. o an, herkes partutuş, suya ilk düştüğünde şalvarı şişti adeta şişme bir lastik bot üzerinde gibi akıntıya kapıldı gidiyor. Suyun büğneklerine, şaşkın ve çaresiz seyrediliyor çığlıklar içinde, tüm köy orada bağırıyor dua ediyor. aman Allah'im; yarım dakikada 50 metre uzağa coşkun dalgalara kavuştu. Hürü. Bir anda dalgaların arasında koca girdaba girdi ve son olarak şaşkın ve çaresiz çığlıkların ardından uzun saçları da kaybıldı. Hürü'nün, çırpınan elleri yok artık, oradakilerin hepsinin benzi soldu ve ağlaşıyorlar birbirine sarılarak, gözler son battığı yere çakılı.

- "Hürü geddi Hürü geddi" diye.

Memmed emmim bağrına vuruyor; "vayyy garip yavrım vayy" diyerek,

Kadınlar dizlerini dövüyor, Yarım dakika geçti ki Hürü bulanık dalgaların arasında bir an görüldü ve çevlik tekrar dönderdi, ezan devam ediyor bu arada.

- Bir mucizeydi bu,

- Ölümle yaşam mücadelesi veren Hürü; tesadüfen yanında bulunan tomruğa yapıştı. umut ışığı sarmıştı herkesi, o anda bir baktık ki Niyazi emmi suya atladı. öyle bir yüzüyor ki Hürü'ye doğru, omuz kısmı suya bile değmiyor, azgın girdapların tersine olanca gücüyle yüzüyor. arada 15 metre mesafe kaldı, umutlar yükseldi. o an Muharrem emmim de suya atlamak için soyunmuş fakat altındaki donundan utanıyor belli ki; avret yerlerini tutmuş suya atlamak üzere. oğlu Abdullah hocam da Nehire yukarı taraftan atlamış bile, o an Niyazi emmim Hürü'yi tuttu ve gağlaklayarak çekiyor kenara doğru, Hürü ceset gibi o an. Abbak emmim boğazına kadar suya girmiş elindeki karağayı Niyazi emmime doğru uzatıyor. Allah Allah çığlıklarıyla mücadele devam ediyor, girdaba tekrar düşmelerinden korkuluyor. bu arada tomruk ellerinden pırtıp gitti. derken yorgun ve son hamle ile Niyazi emmim karağadan tutmayı başardı. artık Hürü kurtulmuştu... o hüzün dolu çığlıklar sevinç çığlıklarına dönüştü artık, gözler gülüyordu.

Karağayı 7-8 kişi birden çekiyordu ve mutlu son... Hürü Nehrin kıyısında kuruya çıkarıldı. Başına üşüşenler ağzı aşağı yatırıp ağzından iki helke dolusu su çıkardılar. Hürü'nün bilinci yerinde ve oturdu. Sonra da ayağa kalktı. Çarçabuk eve götürdüler ıslak elbiseleri içerisinde, Dualar kabul oldu. bu sevinç gözyaşları içinde herkes evlerine dağıldı. Bu kalabalığı gören imam Habip Hoca durumu öğrenince; garip elde sarıldı kardeşi Hürü'ye... bir yandan ağlarken bir yandan da teşekkür ediyordu herkese...

Ve Köleli Köyümüzün günlüğüne yaşanan böyle bir dram eklenmiş oldu o gün. Yıl 1972

Bu olayı bizzat görüp yaşayan ve yazan :

*Kumaş: akıllı bir köpeğimizin adı.

KARACAOĞLAN'dan şiiirler

ÇİÇEK

Yarımın elinde bir tutam çiçek
ne kadar medetsem o kadar gökçek
getir hamaliyi yeminler içek
senden başka yar sevmedim gülçiçek

boğum boğum etmiş ince beline
bal zan ettim ağzındaki dilini
er geç ben dileyim senin gülünü
gülderene ne der anan gücücek.
Arılar konmaz oldu pürene
Ay gelip de orta yere durana
yiğidin sevdiği yakın olana

SEVERSEN

Yönü öte giden güzel
dön muhanbedi Seversen
bir gol alttan bir gol üstten
sarmuhan bedi Seversen

sen evimiz yoldan yukarı
kaldır yârim gönlündeki efkârı
ağzında leymun şekeri
ezmuhan bedi seversen

evleri yoldan aşşa
bağla yârim ibbişim kuşağa
ikimize bir dösşeğe
ser muhan bedi severben

DÜŞKÜNDÜR

Atıma bineyim gidem eşkine
Alem bilir sevdiğimi eşkere
Dellal çağırsam künde beş kere
Satılmaz kumaşım gözden düşkündür

Atıma bineyim gideyim mazama
Her yiğit sevdiğiyle gezemez
Suhat kocar amma gönül kocamaz
Şimdi gönlüm bir güzele düşkündür

Gumaş olam arşın arşın yırtılam
Köle olam çarşıda satılam
Vadem yetmedi ki ölem kurtulam
Felek beni nazlı yardan ayırdı

Telli magramasını atmış başına
Kudret kaleminide çekmiş kaşına
Bir yiğit düşmeyeşineşine
Ah ettikçe yüreğin kan gider

Aktaran: Emin Dalkıran
Derleyen: Remzi Çingil

Düldül Dağı ile Su Kızı'nın Aşk Öyküsü

Düldül dağının eteklerinden nazlı bir nehir kıvrır, adı; dillere destan Ceyhan Nehri, bu Nehir ki; doğduğu yerden akıp gittiği her yere, Ovalara, Köylere, Denizlere kadar hayat vermiş can vermiş. bu bölgeye kolay kolay yabancı eli değmemiş. Şiirlere, şarkılara, ağıtlara, türkülere konu olmuş. Düldül Dağı başından eksik olmayan dumaniyla, gökyüzünde Yıldızlarla, Ay ve Güneş ile arkadaş olup nice aşklara, düğünlere, toylara şahit olmuş, sevinçte ve tasada hep var olmuş. iyi günde sevinmiş kötü günde de ağlamış, ağladıkça da gözünden dökülen yaşların suyu ile eteğinden Akdeniz'e kadar akan Ceyhan Nehri'ni ve Sabun Çayını meydana getirmiş. Bu iki kutsal akarsular, o görkemli, yeşilin tüm tonlarıyla bezenmiş, yaşlı ve asırlık çınarların gölgesinde Metlioğlu Bucağı'nda hasrete dayanamayıp kavuşurlar, el ele tutuşup kol kola yürüyerek akarlar sonsuzluğa.

Bu yüce dağ tek başına yaşamaya devam etmiş. o kadar çok acılara ve mutluluklara şahit olmuş ki; anlatmakla bitmezmiş. Batısında; verimli toprakları ile Çukurova'yı, güneyinde; Barak ovasını seyretmiş, üşüdüğünde; başından hiç eksik olmayan bulutları yorgan yapmış uyumuş. susadığında ise kendi göz yaşlarından oluşan Ceyhan Nehri'nden kana kana su içmiş, ama onu hiçbir zaman bırakmayan bir arkadaşı varmış adı Ay imiş, Ay; bazen Dolunay, bazen Yarım Ay, bazen de hilâl şeklinde yanına uğramadan asla geçmezmiş, bu dünya kuruldu kurulalı böyle devam etmiş,

Ay her 24 saatte bir dünyayı dolaşıp tepsi şeklinde gelerek Yüce Düldül Dağı'na birbirinden güzel hediyeler sunarmış. Ay ile dağ beraber dertleşip

sohbet ederlermiş, birbirlerine dertlerini, sevdalarını anlatırlarmış.

Bir gün; iki dağ arasından sabah güneşinin Ceyhan Nehri Üzerine vurduğu o kıpkırmızı parlayan nehirde, büyük bir taşın üzerine oturmuş, İpek saçlarını altın tarağıyla tarayan bir Su Kızı beliriyor. öyle bir güzel kız ki; Düldül Dağı bu kızı görür görmez gözleri kamaşıyor, gördüklerine inanmıyor, rüyada hissediyor kendini, uzun uzun seyre dalıyor. Su Kızı saçlarını tarayıp bu güzel manzarayı temâşa ettikten sonra güzel uykusuna yatmak üzere nehrin mahzenlerine dalıyor. dalış o dalış, bu güzellik uykusu en az 3 - 5 ay sürermiş, Bu geçen zaman süre zarfında Düldül Dağı; hasretinden, üzerindeki beyaz örtüyü, karı eritir ve Nehrin üzerine akıtmış.

Bir gün beklenen an geliyor, Su Kızı tekrar o güzel manzarada taşın üzerinde beliriyor. topuklarına kadar inen ipek saçlarını yine altın tarağı ile tararken birde ne görsün, Düldül Dağı'nın kendisini hayran hayran seyrettiğini fark ediyor. Su Kızı; içten gelen bir tebessümle hafifçe gülümsüyor. Düldül'e, utanıyor. Su Kızı, yüzü kıpkırmızı oluyor. Uzun uzun süzüp seyrettikten sonra hilal kaşları altından hafifçe göz kırptıyor Düldül Dağı'na. Birbirlerine âşık oluyorlar. Heyecandan Su Kızının elinden altın tarağı suya düşüyor ve o esnada Düldül Dağı hemen yardım için imdadına koşuyor, kalkıp geliyor. Su Kızının yanına, altın tarağını bulup çıkartıyor nehrin derinliklerinden. Su Kızı çok çok teşekkürler ediyor bu inceliğe, hoşuna gidiyor. Düldül Dağı başlıyor Su Kızı'nın ipek saçlarını kendi elleriyle taramaya, artık birbirlerine ölürcesine sevdalanmışlar ve âşık

olmuşlar, evlenmeye, mutlu bir yuva kurmaya karar verirler.

Düğün hazırlıkları başlar, davetiyeler tüm dağlara, denizlere, nehirlere, hayvanlara ve ormanlara dağıtılır ve o dillere destan düğün başlar. 40 gün 40 gece düğün devam eder, tüm misafirler en güzel şekilde ağırlanır. Ağ Gelin türküsü davullar ve zurnalar eşliğinde yankılanır dağların arasında. sürülerle koçlar kurban edilir kesilir, yenilir, içilir. Ağlar, beyler en güzel çardaklarda yankös gelip otururak temâşa ederler etrafı. Mutluluktan herkes sarhoş olur.

Balıklar doyasıya dans eder halay çekerler. Develer birbiriyle güreşip sinsin ateşi yakarlar. Geyikler ve Aslanlar kendi aralarında yarışlar yaparlar. Tilki ile Çakal aynı masada otururlar karşılıklı yemek yerler. Tilki ayrıca Çakala şaka yapıp lafa tutarak önündeki tüm yemekleri yer. Tavşanlarda çocuklarıyla bir masada keyif çatarlar. Kel Kargalar gerile gerile geziyorlar ortamda. Kırlangıçlar Yemen'den getirdikleri kahveyi dostlara ikram ederken, Hacı Leylekler de zemzemler dağıtıyor, tam bir köy düğünü olur.

Kirveler en usta şekilde icra ederler davul ve zurnalarını, davulla dombalak dönerler. Zurnacılar avurtlarını şişirip üfleyerek çalarlar en inceliğince zurnalarını. Ceylan derisinden yapılmış davullar ve gümüş süslemeli zurnalar, zırzırı çubuğu davulun kasmağında ayrı bir oyun havası çıkarır. Halayın başında sekiz köşeli şapkasıyla mendilini düğümlemiş ve mendilin ucundan hafifçe tutup sallayan, halay çeken, pala bıyıklı, ucu sivri siyah kunduralı, ayağında şalvarı biri var, adı Musa Ağa. “Gaba” oyunu başta olmak üzere yöresel tüm oyunlar ve türküler halay çekilerek en güzel şekilde söylenip oynanıyor.

Köyün adı ise Kına gecesi kızların halayları ile en güzel şekilde yapıp kınası Su Kızı'nın pamuk ellerine yakılıyor. kına türküleri söyleniyor. Altın tepsideki kınalarla Su Kızı'nın parmakları kınalanıyor. dağdaki tüm çiçeklerden Su Kızı'nın gelinliği yapılır ve giydirilir üzerine beyaz gelinlik.

Ay hilal şekline gelerek gelinlik tâcı olarak görevini yapar. Gündüzleri Güneş, geceleri Ay, düğünü tüm ihtişamıyla aydınlatırken tüm misafirlerin gözleri kamaşıyor. bu eşsiz güzellikten, Çoban Yıldızı nikah merasimine şahitlik yapar. Karşılıklı imzalar atılırken Su Kızı Düldül Dağı'nın ayağına basar ve sonsuzluğa doğru giden ilk adımda yakışıklı Düldül Dağı'ndan ilk büsesini alır alınca.

sonra Nehir büyük güçlü Ayılar tarafından Karatepe muhitinden büyük kaya parçaları ile bağlanıyor. Aslantaş Barajı yapıyorlar. o civarları, öyle güzel koylar oluşuyor ki yeşil çam ağaçlarının ve komşu dağların resmi aynen suyun içerisine yansıyor. Martılar doyasıya yüzüyorlar, gelin ve damat kayık üzerinde uçsuz bucaksız gölün masmavi ve Güneş'in pırıltılarıyla küçük dalgalar arasında bol bol, aheste aheste kürek çekip gezip eğlenirken tüm fakir balıklar toplanmış eşlik ediyorlarmış bu güzel gezintiye.

Gelin; alnında parlayan hilâl'in şavkı ve parlaklığı ile balıklara kese kese altınlar atıyormuş kayığın üzerinden. Yüce Düldül Dağı kendi bünyesinde hazırladığı Som Altından yapılmış Sarayı'na Düldül isimli atına bindirerek götürür. Su Kızını beyaz gelinlikler içerisinde, atın eyeri zümrütten nalları ise altından özel yaptırılmış, atın yeleleri ise yerleri süpürüyor. alkışlar eşliğinde biterken bu dillere destan düğün merasimi, mutlu bir yuvanın temelleri atılmış Cihan'a.

Onlar muradına ererler, tüm çiftlere örnek eş olarak yaşarlar, birbirlerine olan sevdaları asla bitmez tükenmez. iki kızları ikide oğulları olur. Kızların adını koyarlar Hilal ve Güneş diye. Oğullarının adı ise; biri Ceyhan biri de Seyhan olur, bu mutlu çift yaşarlar gönüllerince, bazen Ay'a giderler bazen de Güneş'e, bazen de Ceyhan ve Seyhan ile akıp sonsuza dek okyanuslara kavuşurlar. Bahar geldiğinde Amanos ve Toroslar'dan en güzel çiçekleri toplayıp doğal kır çiçekleri üzerine uzanıp bazen çiçekleri bazen de birbirlerini koklarlar. Hiç bitmeyecek sevdâları hayaller âleminde sonsuza dek sürüp gider. nice mutluluklar diliyoruz bizde, sevgilerin en derinliklerinde...

Dursun Durduğu Yerde

*Rabbim ufkumu karartma
Bulmam için çok aratma,
Gönlüne hiç format atma,
Dursun o durduğu yerde.*

*Unutamam o diyarı,
Gökçe Mağra, Çam Pınarı,
Akça Kızın yadigarı,
Dursun o durduğu yerde.*

*Çok sevdi çok özüm seni,
Lav eyledi közüm seni,
Aramasın gözüm seni,
Bulsun o koyduğu yerde.*

*Yandık, piştik, içtik demi,
Kaybettim ben Gül Sanem'i,
Gediğin başında hemi...
Sorsun o bulduğu yerde.*

*Ben yanarım için için,
Gönlüm saray onun için,
Dokunmayın, yemin için,
Kalsın o kaldığı yerde.*

*Bilici, bilir mi bilmem?
O beni sever mi bilmem?
Gel desem gelir mi bilmem?
Dursun o durduğu yerde.*

KÖYDEN ŞEHİRE

Yıl 1975 Eylül'ün sonu, yer: Köleli Köyü.ış güç tarım. Okullar açılmaya başladı. şehirde okuyan öğrenciler hazırlıklarını tamamladı ve peyderpey geddiler, Ben de ilkokul dördüydüm, Okul evimize çok yakın olmasına rāmen okula anca bir hafta sonura varabildim, o yıl bizim köye bir çit bayan öğretmen geldi; Ayşe Uçar (Osmaniye'li) ve Hülya Çapar (Tersus'lu), onlarıda yād edip hayırlı uzun ömürler temenni ediyom, sınıflar birden beşçaa garişig okuyok,

Anşa hoca; daha ilk dersde mismillah demeden “çocuklar saçlarınızı kestirin, şu şu kitapları ve malzemeleri de temin edin!”... dedi.

Tabii bu bir emir benim uçun, mutlaka öğretmenin dedi dutulacag, bunun üzerine; eve gelir gelmez hemen, anama dedim kine;

- “Ana ööredmen saçınızı gırgdırın, şu kitaplarıda alın dedi” dedim,

- Anam da; “tamam oolum, Bekir emmine de, o saçını gırkar”

- “Ana kitaplar noolacag nerden bulacaam?”

- “Onuda Osmaniye'ye ged al gel, hemide babanı görün” dedi,

Bu demde babam, Anşa hocanın babasının; “çok güzel gıraatın var, bu köyde harcanma, gel seni Osmaniye'deki böög Cami-ye meezin olarak dıkıyım, gendini gurtar, bir sürü çocuun var” demesi üzerine gedit ve orada göreve başladı, daha sourada İskenderun Demir-Çelik pavlıkasına dıkıldı. Neyise;

Osmaniye'ye gedecemi duydum ya sevincimden cirit atıyom, bu ikinci gedişim olacag, gendime güvenim var, çünkü; bir yıl eveli Mustafa abim bir dalavere ile götürmüşdü. Neyise hemen evimizin bitişiğindeki ikinci gadda bulunan dedemin evine dama çıgdım, bağdımıdım emmim evde, damdan aarı etirafı tamaşa ediyom, yanına vardım,

- “Emmi”

- “hı yiyeğim”

- “Emmi saçımı gırkan mı?”

- “Yiyenim şindilik hele ız bir dur, gırkarım”. Yanında birtii eeeleşdim, bağdım emimin saçımı gırkacaa mırkacaa yok. Ben isdiyom ki hemen olsun. Babam da olmuyancı emmime de gendeendime gönüllendim. Babam olsa hemen gırkardı deen.

Hemen aşşaa endim babamın traş dakımı çentesini, aynasını, bir galılda sabın alıp Cahan'ın giyına dooru geditim. Kimsenin habarı mabarı yog tabii bu işden, Gafamı yülüyücüyüm galan, gafama guydum. Fakat saçlarım ee uzun, ısıcagda Cahan'a tumup çıka çıka saçımın irengi bile deemiş, köyün üst tarafında Ceyhan Nehri'nin kenarında bir yere daşın üsdüne oturdum, aynıya bakaragdan kellemi ee bir sabınnadım, cileti mekinesine dagdım, vurdum cileti kelleme başladım yülümüye, abavv çatır çatır ediyom saçlarım, ön gısmından bayaa yülüdüm, buelişde sabın kelleme dondu, cilet bir türlü kesmiyo, mekinenin aazı hemen saç doluyo, gafa derimden bir gaç yeride kesmişim bu arada, ganamıya başladı, yüzüm gözüm gan ve gıl, başımı Cahan'da yıykıyap yıykıyap devam ediyom, bağdım olacaa yog çare arıyom, ee birde bağdımıdım teedeşim olan bizim emmoolu Musdili Eşe'nin yurdunda emilig güdüyo, galan ona ıslıg çaldım;

- “bureel hele bureel “ deen, o da geldi,

- “Ulan gaydaş sen yapıyon bööle? kelliyen heryeri gan olmuş taman, abavv” dedi, bende;

- “Ulan emmoolu birtii de sen çabala, yülü hele, aha sana cilet” dedim, o da;

- “tamam gaydaş gaygı edme, ben şindik yülürüm, sen kelleni küllüg dud” dedi. O da epiye uuraşdı fakat zar zor kellemin arka gısmını ala bula birtii eddi, soura;

- “Emmooyu bööle olmuyo sen ken eesi eve ged” dedi. Amma; halıma bakıb gülmegden de ağıl gediyo bu demde,

- “pekiinci” dedim, eveeldimidi anam İbrahimadlıg bir bağdı bana;

- “abavv oolum sen ne duddun bööle? otur baam

şu sandaliyeye” dedi, birtii de o gazımıya başladı kellemi, gafamın derisi cayır cayır yanıyo... o ara şöle bir bağdımdı; Anşa hoca Caminin ordan bizi tamaşa ediyö, gülmegden yerlere yatıyo, İçimden de; “bu işi başıma sen açdın zatı diyom amma ne çare” gafam genede el gün içine çıkacak daal daha. Derken emmim durum vaziyeti gördü;

- “Olen yiyeğim ben seni traş edeedim taman, nediin evdin bire bööle, gel bahiyim” dedi, yokarı dama çıkardı, uzadımıyag kellemi gözeelce abbaa tertemiz yülüdü, ensemede bir şaplak vurdu güle-regden;

- “Hadi baam gözel oldu hoo” dedi.

Artık saç gırgma işi tamam, galan Osmaniye’ye heyle gedeceem onu düşünüyom, sabah oldu okula vardım, amma Anşa hoca gafama bakıyo, çağdırımadan da güliyo, nolduyusa çocuklardan hoşuma geden bir habar aldım, “yarın Goç Hasan emmi moturunan Yeeköy’e gedecek” dediler, bu olaya cib sevindim, aaşamdan gayıtlarımı gördüm, anam da “tamam” dedi zatı. 50 keedde tüfenkli kaad para verdi.

Sabaanan erden yekindim, keten pontilimi, bez spor ayaggabımı neem geydim beni uurladılar, köyün orta yerinde susanın gıyına dooru gedyom, gedyom amma gardaşım kefime diyeceg yok, yöürken ayaggabımın izi berk çıksın deen gumlu yerlere basıyom, geri dönüp dönüp izime bakıyom, bu demde Fatik nenemin evinin öönden geçiyom, Fatik nene gümbür yayarken bana; “bayy... bayy...” diyo, bende eece gosgalanaragdan motura bineceem yere vardım, birez bekledim, birde bağdım ki Goç Hasan emminin moturu Ormaniye binasının ordan göründü geliyo. Neyise motur geldi birgaç gişi daha var yanımda hepimiz barabar dört tekerli naylona bindik,

- Hasan emmi; “sen neriye gedyon yeanim”

- Bende “Osmaniye’ye gedyom Hasan emmi” dedim, “pekiinci” dedi.

Naylona oturdug galan, Moturu oğlu Celal sürüyo, moturda da en az yedi gişi binili, hareket eddig, laf heyka bol, herkes bir şey gonusyo hal hatır soruyollar, amma moturun sesi, naylonun hendeklerden geçerken sesi çok olduğundan herkes olanca gücüyle bağırarak gonusuyo ki anca annaşılyo, Gocorman, Donuz Deresi, Tantan Deresi derken Kötü Köye dooru gedyog, yolda kim el galdırıyosa alınıyo naylona, anca; bağdımdı bizim dezzoolu Halit Yeeköy’e gedmeg uçun susanın gıyında yanında da bir bavulu var vesait bekliyo, motur durdu

galan onuda aldığ naylona, birbirimizi özseet tanıdık, yıltışıp merhaba eddig birbirimize,

Üzüceğe Geminin aazına vardık, annaca geçip Boyalı üsdü Yeeköy’e gedecek, yahu gemiye bir bindik ki gardaşım hey yavrım hey, yog bööle bişet, bir halata baalı, iki gayıgdan oluşmuş dev bir gemi, suyun gücü ile yavaş yavaş annaca geçdig, birez ırampa falan çıktık langır lungur gedyog, gıçımızda aarımadığ yer galmadı, “Allah şu Yeeköy’e bir varıyadığ diyom” içimden. Boyalı’yı neem geçdik bu arada, Bosdannar’dan geçerken hayvanların pisliğı moturun arka tekerlerinin çirttiğinden arka naylona dooru fincınıyo amma kimse oralı olmuyo, zatan toz torpaan gabili yok. Goç Hasan emmi diyo ki bu arada;

- “Aerime naylonda ben olmasam bizim Celal sizi şindiye çokdan Yeeköy’e eleddiidi” diyo, meğerse Hasan emmi motura ve Celal’a göz gulag olarak binmiş, Celal berk hızlı sürerimiş annaşılan. uzadımıyag Yeeköy’e vardug, bizim dezzoolu Halit’inen hemen indik, bir at arabası geçiyodu,

- Halit; “paytoncuu” dedi, paytoncu hemen durdu, bavılıni ve eşyalarını paytona goydu vedâlaşdık geddi, orada öörendim paytonu,

Artık Yeeköy’diyem, Osmaniye’ye geçeceem, önceden yerini bildiim mulibis garecine vardım, dışı kare kare süslü, öntü kesik bir mulibis sırada begliyo, muavini;

- “Usmaniy usmaniy usmaniy...” diye çırıyo, ben hemen ön gıysma şifor maaline bindim, gafam usdura, maavin bana bir bağdı;

- “Nereediyeen sen Usmaniye mi ?”

- “hee Osmaniye’ye gedyom” dedim, seslenmedi, O “Usmaniy usmaniy...” diye devam ediyö... iki gişi daha bindi, yarm seed sonura mulibisciye; “seet doldu çık galan” dediler, sonura mulibisci şiför vesaiti işleddi, gır gır gır yavaş yavaş hareket eyledik,

Şeherin çıkışına dooru daha gabırlığa varmadan saa başda bir Abdal arvadı El galdırdı, elinde bir horuz, üç çocuk, bir de çuval var, maavin şifora bağdı “alagmı ne diyon” dercesine, demiye galmadı mulibis durmuyasıyan babarar arka goltuu zabdeddiler, bu demde horuz çırpınıyo, maavin horuzu aldı mulibisin üsdünde bir yere ayaklarından baladı, Abdal arvadı;

- “O horuza bişet olursa garişmam haa şiför efendi bee, sana ööle fas fas cuvara içiddirmem ha oa göre” dedi, şiför de oralı olmadı. devam ediyok,

Gabırlı, Garacaören'i geçdig, Yarbaşı'na gelincik oradaki gayfenin öönde dörd gişi yolcu çıgdı, mulibisin içine dooru gafalarını sündürdüler, burunlarını dutaragdan geri çekildiler; yolculardan biri işim acele deep bindi, diğerleri mulibisciye;

- "Ede sen get biz arkadaa mulibisinen gelirig" dediler, annaşılan kokudan binmediler, yahu bu demde içeri bir kokuyo bir kokuyo kine bildiiniz gımı daal, tüm cemler açık vaziyedde devam eddig, Ganneeçidi niyem bir alafınan geçdig, Maraş yoluna çıgdık,

- Abdal arvadı; "şiför bee bir pilek guyda deeniyege galan, canaza arabası mı bu saykıla" dedi, şiför zatan alacaa yolcularıda gaybeddi ya gene heç oralı olmadı, burnundan soluyo. Neyise hey yavrum hey... her taraf vesait dolu yol, vızır vızır çermen çeşit vesaitler kimi aşşaa kimi yokarı gediolar, bööleliinen Osmaniye'ye dıkıldig galan,

Şiför Maraş petiroluna dıkılmıyasıyanın babarar el frenini çekdi, saa başa gapiya dooru seerddi, bagdımı Abdal arvadıyanın dööş çalıyo,

- Abdal arvadı; "acemimisin nesin olen seen" diyo, horuzuda goltuuna gısdırmış enmiş gaçıyo bile, derdi yol parası vermiyecege, üç tenede çocukları var onlarda pel bakışıyolar, şiför zorannak yarım yolcu parası aldı,

- "Neelet olsun yafu" diyerek,

- Şiför bana bagdı "Sen nerede eneceen" dedi,

- "Gareçde eneceem" dedim, orda ensem ediresiye bulamam deen gorkuyom, yakın zatan garece vardık, bagdım herkes endi gediyo, ben de onnarınan gayıp oldum ordan, beni güccügsünükler belli kine para neem isdiyen olmadı, ben de teklif etmedim zatı.

Galan Ulu Cami-i bulmak uçun gareçden gilbiye dooru gediyo, birkenne gedmişliim var ya aazımın tapına gediyo yaani, valla Goca Camiinin minarasını gördüm ohh.. çekdim hoo, galan iş tamam, babam orda, bu demde seet 11 gımı, derken Caminin havlısına dıkıldım, oraları bir iki golaçan eddim, babamı anca öölen namazı çıkışı görürüm dedim, evi biliyom fakat;

- "Baba ben geldim dersem aalarım deen eve çıkmadım" dooru Çınarlı Gayfiye vardım, orda bir loo daşımı tuvarlaggımı, söbeemi bir dibeg daşı var üsdüne oturdum, deene sen iş geride daha. Şehir ööle hoşuma gediyo ki, heryer cıvıl cıvıl, en çokda pisikletleri sevdim, gayfeci bana çay getiriyo; "şeker gaç topak olsun" diyo ya, yahu utan-

cımdan ölüyom, bösböög adam bana hizmet ediyö, ben de maaçub oluyom, bööle hızmad ikrama alışık daalım, o an bir bagdım simitçi;

- "Simieet... simieet.... taze simieet...gazan gevregleri bunlaeer...." diyerek geçiyo, hemen;

- "simitçi...! simitci!..." dedim, geldi,

- "gaç guruş?"

- "Elluuruş" aldım bidene, çayınan yedim çokda hoşumeeddi, orada şalgam, simit, köpüklü ayran, hele birde gavırmacı var ki yarım somun egmaan arasına dolduruyo, yeep içip kefime bakıyom, tüfenkli 50 lii bozdurdum ki; kaat paralar, cıkıl paralar dolu ceblerim,

Galan öölen namazı biddi cömeed dışarı çıkmıya başladı, Caminin dış havlısına vardım orta bir yere dineldim, çıkannara tek tek bakıyom, gafam usdura tabii, sona dooru babam göründü galan, "aha babam" dedim gendeendime, babam ayagga-bısını geydi orta yere dooru geldi 5-6 cömeed var onnarınan laf ediyö, fakat etrafı bayaa galebelik, babamın yanına yağlaşdım sohbetlerini deeniyo,

- "Baba ben geldim" diyemiye utanıyom, desem höngür höngür aalarım ondan gorkuyom, nasıl olsa o beni görür diyom içimden aarı, amma nerdee, bir ara göz göze geliyo gimi oldug, hınk... gene farketmedi,

Ööle gulay gulay da farkedilecemde yog hani bu demde, gafam usdura abbaa parlıyo, diğer yerlerim güneş yanı, ben bile gendaendimi zor taniyom, kellemi gazıddıg soura çok tevir bir adam oldum annıyacaanız, babamın da fark edmemesi dual yani, e habarı da yog zatan geleecemden, niyese beş dakika sonra galebelik daaldı, babam da Müütülük binasına dooru merdivennere yokarı çıkıyo, amma ben hâlâ seer ediyom "acep beni görürmola" deen, olmadı arkadaş, beni bir türlü görmedi "ben geldim baba" diyemedim hoo, babam içeri geddi, ben de ordan tekrar Çınarlı Gayfiye geddım tekrar oturdum, bu sefer ikinci namazı çıkışını begliyeceem, öyle garer gıldım, başka çarem yok. Oturup motururken bir de bagdım ki bizim emmoolu Gonc Mustafa dikine yokarı okula gediyo, hemen arkasından"

- "Mustafa Mustafa" diye çığırdım, O da; bir bagdı benim. yanına geldi galan,

- "Ne yapıyon burda, ne zaman geldin sen?" dedi ve gucaglaşdıg, ben de durum vaziyeti annaddım, hal hatır sordugdan sonura;

- “Haydi gel baam babıyan yanına gedek” “körün isdedii bir göz” hesabı, Allah ıras getirecek ya, dooru babamın yanına vardık, Babama gavışdim, hal hatır, hoşbeş onbeşden sonra Gonç Mustafa; “emmoolu görüşürük ben okula geç galmıyam” dedi, müsaade aldı geddi.

Artık babamla gezdik tozduk, kırtasiye malzemelerini neyim aldık hazır eddik, aaşam oldu; abim, dezzoolu Mıgdar Ağa geldiler, aaşam sinamiya götürmek uçun babamdan oorun plan gurdular, bana dediler ki;

- “Baba :burda sinema varmı” de, biz arkandan desdeklerik dediler, “temam” dedim, amma sinema nasıl bişet bilmiyom, Neyise;

- “Baba burda sinama var mı” dedim,

- Babam; “var oolum, sinemayamı gedmek istiyon?” diyerek güldü,

- Abimle Mıgdar Ağa; “hee ya çocuk her zaman mı geliyo? bir görsün”

- Babam “pekiinci gedin” dedi ve sinama parasını masıya bıraktı. Seviniyok tabii, biraz sonura dışarıya bir çıkdık ki her yer cıvıl cıvıl, gündüzlük gimi, ayrı bir rüyadayım, yazlık Meram Sinemasına vardık, iki filim var dediler,

- 1 nci Filim; “Yârım İstanbul’u mesken mi duttun”

- 2 nci Filim; “Nerden çıktı bu şeytan”

İçeri dıkıldık, bir baktım heryer sıra sıra sandaliye, bir sürü insan var, herkes oturuyo, bizde ön sıralardan bir yere oturduk, Mıgdar Ağa’ya;

- “Sinema buramı”

- “hee hee” dedi, bende öylece oturacaak sanıyom, birez sonura ışıklar birden sööndü, annacımdaa biyaz duvarda birden biri beygire bindi üsdüme üsdüme geliyo, gafamı birez eedim, Mıgdar Ağa yanımda “gorgma gorgma bu daha parça filim soura başlayacak” dedi, parçasını marçasını bildiim yok aazımızı ayırdık tamaşa ediyok, çok haz aliyom amma, “vayy bee” diyom gendeendime, bir seedlig tamaşadan sonra ışıklar yandı, filim biddi, birtii aralık verdiler bizde çekirdek çinttik bu arada,

2 nci filim başladı “Nerden çıktı bu şeytan” isimli, abavv çok gorkunç bişet, birtii izledim gorgdum, Mıgdar Ağa;

- “Sen buna bagma, gece ürayana dıkılır” dedi, ben de bagmadım orada ööle uyumussum, filim bitince bir sandaliye şakırtılıyınan uyandım ki “kak ge-

diyog filim biddi” dediler, amma ben gördüğlerime inanamıyom, gece geç seedde eve geldik yaddık. Sabaanan da vedâlaşdık, tekrar köye döndüm, mulubise binip geri Yeeköy’e geldim, orada da Memmedoo’nun düggenine uuradım,

- “Nerden geliyen yeanim kim traş eddi seni” cuvablardım tabii, “Bekir emmine selam eyle” dedi, onun ordan bir tapalı dabanca birtii de tapa aldım, dabancıya belime sokdum ki ööf kefime diyecek yok, gendaendime gubarıyom yürüyüşüm deeşdi, tabii bu arada Boyalı otobüsünü deeniyoym, gaçda kakacaanı neyim öörendim, genede fazla uzaklaşmıyom, neyise seetinden eveli Boyalı otobüsüne bindim, birtii sonura da bizim Abdal Cumaali’nin dölleri Necib, Maarrem ve Derviş de bindiler,

- Necib; “Aamın o’olu oruya ben oturuyom bire beni otobos dutuyo taman, yoosa üsdüne öte hөөrmüyem ha ıraadsız edmiyem seni sonura” dedi, O ööle deenci bir goltuk arkıya oturdum, barabar Boyalı’yaça’a laf ederek geldik. haddaa;

- “böön de burda a’aşamlıyak a’amın o’olu” dediler, “savulun” dedim, yayan yola goyuldum,

Gedeceem yol iki seedlig yol, dabancam belimde, iki de bir yogluyom tabii, Farsaklar’ı, Hoca Hasan’ın daermeninin ordan Gara Deriye neem geçeregden gediyoym, abavv birez ireli vardımıdı pambık tarlasının giyında iki tene gocooca it peydah oldu, oldu biddi bu it seerdmesinden yana ırızgım açık zatan, İtlere dalanmıyam deen Sabın’ın Çayı’ını geçip iz azdırdım, yolun öteaçesinden epiye yürüdüm, yürürken de Sabın Çayı’nın içinde yüzen balıkları tamaşa ediyom, mübeereg cem gimi, aynaamı akıyo, sanın kine akvaryum, ööle temiz ve berrak. İtler beni göremez oluncu geri bueçiye geçerken ee birde bagdım ki sudan bir sürü galem geliyo, bunnarı duddum torbama goyuyum deen bagdımdı benim Osmaniye’den aldım galemler heç yok, dabancamıda düşürmüşüm oan sabını geçerken, meere galemler benim galemmiş, geri döndüm geçdiim yere suyun içinde yarım seed dabancamı aradım fakat bulamadım, canım çok sıkıldı çokda acışdım, ööleliinen köyün yamacına geldim, evler garşımda zatı, Çınarların altına daşları dizdim üzerlerinede tapaları dizdim, elimede bir daş aldım hepiciini sırıyanan patladdım, sonura cılbandıım pırtımı ve eşyalarımı saa goluma dakıp sol golumlada gağlaklıyarak yüzüp Cahan’ı geçip aaşam üsdü eve vardım.

Tabii bu geziyi teedeşlerime aylarca annaddım.

Gardiyan

*Yüzüme öyle hor bakma gardiyan
Kaderin mahkûmu olamaz mıyım
Beşerî hukukun hakkını ziyan
Ettiği bir mağdur olamaz mıyım*

*Mahrumum ben ancak, değilim sâil
Mahpus deyip etme hakkımı zâil
Hüküm mahkemenin Allah'ın değil
Siz zâlim, ben mazlum olamaz mıyım*

*Hepimiz tâbiyiz Hak kararına
Hancı olmak varmış, senin payına
Düşmüş yolum kader, senin hanına
Bir sıcak selamın alamaz mıyım*

*Biz kısık sesleriz sensin dilimiz
Dört duvar içinde bağlı elimiz
Sen de sormaz isen garib hâlimiz
Derdimi Mevlâ'ya açamaz mıyım*

*Beşerin zulmünde âdildi kader
Bilirim hiçbir ah, edilmez heder
Unutma bugünün yarını da var
Mahşerde yakandan tutamaz mıyım*

*Ne biz ehl-i nârtz, ne sen zebani
İncitme bizleri ne olur yani
erle bir olunca bu dâr-ı fâni
O ruz-u mahşerde bulamaz mıyım*

*Zaten çekiyorum işte cezamı
Düştümsen buraya, herşey reva mı
Deme olur biter, vardır devamı
Sanırsın hakkımı alamaz mıyım...*

YAŞLILARIMIZ

Yaşlı dediğimizde kim? Yıllar öncesinin çocuğu, genci, orta yaşlısı değil mi? Hayat eğrisinin (yolunun) yolcusu insanlar.

Bizim kültürümü de “yaşlı” denmez. “koca” denir. Koca, ömür sürmüş insanlara denir. “Yaşlı” da bir kenara atılma, itilme hissi var.

Maalesef öyle oluyor. İlerlemiş her yaşta insan ömrünün sonlarını sağlıklı, huzur içinde ve ailesi ile geçirmek ister. Maalesef her insana nasip olmuyor.

Yaşlı insanları en çok kentler vurdu. Göç yerinden yurdundan etti. Ve...

Yerinden yurdundan kopuk

Çevresinden kopuk

Eşinden dostundan kopuk

En vahimi, duygularından kopuk

Kentin ortasında eli, ayağı tutmayan insanlar.

Yaşlı insanları küçük aile modeli vurdu. Kartı-koca ve çocuk milletimizin bekasını tehdit edercesine aileler ufaldıkça ufalıyor. Tam ortasından da yaşlı insanlar bedel ödüyor.

Yaşlıları ziyaret etmek,onları anmak, sılayı rahimin parçası. Öylede yaptık. Doksan beşlik ninenin elini öptük. O haliyle bizi tarihte bir yolculuğa çıkardı. Balkan harbi, Yunanistan, Bulgaristan, Rumeli, Türkiye....

Nineyi dinledikçe insan dersler alıyor. Ezber bozan dersler.

- **Gençliğe güvenilmeyeceği**
- **Sağlığın bir kuş misali emanet olduğu**
- **Yerinde-yurdunda uzun yaşanacağı**
- **İnsanı besleyen gıdanın aile, akraba, komşuları, dostları olduğu**
- **Anarsan, amıldığın**
- **Kanaatin ömrü uzattığı**
- **Paylaşmanın hayatı huzurlu kıldığı**
- **Az yeminin perhiz olduğu**
- **Ömrün ayrı, yaşlılığın ayrı olduğu**
- **Geçen zamanın bu gün olduğu**
- **Bu gününde bu dem olduğu**

Haydi!

Bir yaşlı insan bulun. Elini öpün. Hayatına girin. Hayatından kesitler dinleyin. Dersler alın. Ezber bozan dersler.

Öğretmenim Ben

Vatana armağan olan can benim,
Bugün benim, yarın benim,dün benim,
Yirmi dört kasımda şanlı gün benim,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Cehaleti taa alından vururum,
Öğretmenim, yüksek benim gururum.
Bir mum gibi yana yana eririm,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Çevresine koku saçan gül benim,
Silah diye kalem tutan el benim,
Atatürk'ün methettiği kul benim,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Hilalim karşımda çehresin çatmaz,
Volkanlar fışkırsa beni korkutmaz,
Edirne fark etmez, Van da fark etmez,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Ha şehrin merkezi, ha dağın ardi,
İçimde bitmeyen ukdesi vardı,
Gönlümü vatanın sevdası sardı,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Sıcakta, soğukta, karda ben varım,
Arının yaptığı sırda ben varım,
Al bayrak nerdeyse orda ben varım,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Eğitimle tüm yaralar sarılır,
Sevgi ile nice dostluk kurulur.
Yurdun geleceği benden sorulur,
Sorma sebabını, Öğretmenim ben.

Aşık İSLAMİ'yim dini bilirim,
Tarih benden ben tarihten gelirim.
Bir harf için kırk yıl köle olurum,
Sorma ötesini, Öğretmenim ben.

SEHER YELİ

Seher yeli koku getiren tek rüzgar. Gecenin karanlıklarına bürünmüş nice güzelliklerin ışıktan ufuktan önce habercileri. Biliyordum. Bütün yaratıklar iyiliklerde yarışarlardı. Yarış bu. Nice kokular. Seher yeliyle uyanan adam uzun yaşarmış.

Karanlıkların ve aydınlıkların son hesaplaştıkları demlerinde soğuk ama dokunaklı, hafif ama güçlü, belirsiz ama fark ettirici bir rüzgâr çehrenizi vurursa, gözünüz hep ama hep ışık özlemiyle çakıyorsa, ellerinizi ovuşturucu bir soğukluk bedeninizi sarmışsa, umut ufukta doğar olmuşsa ve bekliyorsanız gözünüzdekileri, hiç mi hiç ulaşamayacak karamsarlıklarını atmışsanız, geceyi ardınızda bıraktığına iyice inanıyorsanız. Sizi seher rüzgarı sarmıştır.

Bırakın essin dursun seher yeli değildir. Mecnundadır. Hikmet dolu ürpertilere yüzünüz iyice doysun. Siz kucaklamak istediğiniz bu rüzgarı umutlar ve beklentilerinizi sardığınızdan kucaklasınız. Büyüklerimiz seher yeli esmeli derlerdi. İnsan soluk soluk çekmeli içine derlerdi.

Yarın kokusunu taşıyan seher yeli, sevenlerin garip mahcup dostu. Sabahları kapımızı keşke seher yelleri açsa. Yorganımı o kaldırsa, yarın dokunuşundan keşke o dokunsa. İnsan umut ve dertleriyle doluyken seher yeli hep umut dolu.

Karacaoğlan'a kulak verelim.

SEHER YELİ

*Esti seher yeli söküldü seller
Gidiyorum kömür gözüm ağlama
Ağlamanın vakti geçti ne çare
Kemend atıp yollarımı bağlama*

*Yolunu yolumdan ayırdı Gani
Gelin gurbet ile gönderin beni
Şu başım oldukça unutmam seni
Ben yarsızım deyü yanıp ağlama*

*Sana derim sana kaşı kemanım
Büküldü kametim geçti zamanım
Gidiyorum yedi benli ceranım
Yarım gitti deyü yürek dağlama*

*Karac'oğlan der göz yaşım silinir
Bir ah çeksem yüce dağlar delinir
Yüreciğim bölük bölük bölünür
Yaş döküp de arkam sıra çağlama*

Bekle Annem...

Bekle annem oğlun gelecek
Biliyorum yıllardır beklersin
Gün batacak ay doğacak
Biliyorum ayı yıla eklersin...
Bekle annem oğlun gelecek
Bulutlara binecek
Oğlun gelecek...
Sen gittin gideli azaldı yeşil
Yeşil gözlerin gibi açsa da bahar
Çiçekli ovalara sevdalı dağlar
Dinmez acım ben ağlarım pınar ağlar...
Bekle annem oğlun gelecek
Bulutlara binecek
Oğlun gelecek...
Annesiz de doğmaz ki insan
Anne yok ise dolmaz ki cihan
Sensizliği sığdıramam ki içime
Ne deniz alır ne de meydan...
Bekle annem oğlun gelecek
Bulutlara binecek
Oğlun gelecek...
Ben ömrümce çirkin anne görmedim
Ak sütün üstüne haramını emmedim
Yürüdüm izinden hiç yolundan dönmedim
Volkan oldu yüreğim sen gideli sönmedim..
Bekle annem oğlun gelecek
Bulutlara binecek
Oğlun gelecek...

İbrahim Temiz'den Çizgiler

KÖY DEYİNCE

Sosyologlar diyorlar. Köy şehir ayrımı sosyolojik bir vakıa. Ancak köy değişmiyor. Ya göçüyor veya çöküyor. Köylerin hali yeni bir toplum dinamiği oluşumuna delalet etmiyor. Modernleşmede payları yok. Şehrin dönüşümüne ve sürükleyişine göre biçim alıyor. Köy ile şehir buluşuyor diye alkışlayanlar toplumun temel taşı olan köyün kaybının farkında değiller.

Köy, toplumun temel kaynağı. Üreten kaynak.

- *İnsan kaynağı*
- *Değerler kaynağı*
- *Dil kaynağı*
- *Kültür kaynağı*
- *Atasözü/deyim/söz kaynağı*
- *Türkü /ağut / şiir kaynağı*
- *Doğallık kaynağı*
- *Sadelik kaynağı*
- *Sözlü edebiyat kaynağı*
- *Gıda / ürünler kaynağı*

Köyün kaynak olma yanında dinamikleri saymakla bitmez.

- *Aile*
- *Akrabalık*
- *Komşuluk*
- *Kabile/soy /sop*
- *Köyçülük*
- *İmece*
- *Keşiş*
- *Salma*
- *Üretim*
- *Paylaşama*
- *Kaynaşma*
- *Duygu dünyası*
- *Dostluk*
- *Çiftçilik*

Köyünün güçleri var. Hem insanı hem de değerleri taşıyan güçler.

- *Sadelik*
- *Ekmek*
- *Güneş*
- *Danışma*
- *Bayramlaşma*
- *Dayanışma*

Köyden şehre göç, köyün kayıpları başlar. Göç köyün isteği ile olmaz. Mecbur kalır. Köy sadece göçmez, kaybeder de. Göç hikâyesine gelince:

İnsan göçü
Aile göçü
Kabile göçü
Mahalle göçü
Köyün topluca göçü

Bir veçhesi de.

Köy göçerken beraberinde kültürü de göçer. Kültür le beraber göçse de gittiği yerde temel mesele, tutunma. Kültür kültüre karışarak gelinin kültür erozyona uğrar, değişir, dönüşür, kaybolur. Netice de kaybeden köy olmakta.

Çare köyün boşalmaması. Yerinde kalması. Köy kültür, medeniyet pınarı olarak mkalmalı. Yeni meselemiz kalmayan köyün, kaybolan köyün yeniden ihyası. Tamamen yok olmadan yeniden geçmişiyile buluşması.

ASKERLİK DESTANI

*Evvela selamdır mektubun başı
Yazdığım destanlar gözümün yaşı
Unutmam hayatta nazlı kardeşi
Vatan borcudur ne çare*

*Mektup yazdım size ağılı karalı
Ciğer harap olmuş ciğer yaralı
Çok arkadaş vardır bilmem nereli
Kader böyle imiş e ne çare*

*Ayrılıktır bu destanı yazdıran
Hasretliktir ilk yarımı azdıran
Askerliktir beni burda gezdiren
Vatan borcudur e ne çare*

*Bu destanı yazdım mavi boyadan
Garip bülbül gibi uçtum yuvadan
Tanrı kurtarsın beni buradan
Yol verin gideyim dumanlı dağlar*

*Öyle yere geldik kibeze tepesi
Üç saattir bize Yunan cepesi
Kötü yere sevketti Andırın şubesi
O sebepten arz ederim sılayı*

*Gebze dağlarına kurduk iskele
19-20 de geldim askere
Ne izin verirler ne de tezkere
O sebepten arz ederim sılayı.*

*Gebze dağları yan vermiş akar
Sılanın bülbülü durmadan öter
Ana baba kardeş gözüme tüter
Kadir mevlam nasip eyle sılayı.*

*Trene bindimde göründü dağlar
Askerlik insanı kıl ile bağlar
Sılada anneciğim ah eder ağlar
Dönerim yönümü sılaya doğru*

*Karmı yağmış Andırın dağına
Bülbül konmuş bahçesine bağına
Ölen ölmüş benden selam sağına
Yol verin gideyim dumanlı dağlar*

*Gebzeden aldım bir arşın astar
Nerde bir gelin görsem kocası asker
Beşikte yavrular babasını ister
Onun için arz ederim sılayı.*

*Siz beni sildiniz ben sizi silmem
Nedir bunun sebebi vallahi bilmem
Hayatta askerim sivil olmam
Onun için arz ederim sizleri*

*Asker oldum bir kerecik gülmedim
Ana baba kıymetini bilmedim
Sivillikte zevki sefayı bulmadım
O sebeple arz ederim sılayı.*

*Aşık oldum kalem tutarım
Eşe dosta mektup atarım
Gurbetteyim yoktur hatırım
Kaderi karanın biride ben imişim.*

*Askerin elinden kimseler tutmaz
Sılanın kokusu burnumdan gitmez
İstanbul'u verseler gözüme görünmez
Onun için arz ederim sılayı.*

*Nöbete diktiler bende duruyom
Depo kapaklarına kadar teslim alıyom
Askerliğin ne olduğunu bundan biliyom
Onun için arz ederim sılayı.*

*Beşiğin dibinde oturan
Ninni çalıp uykumuzu getiren
9 ay bizi karnında götüren
Sevgili annemi göresim geldi.*

*Gebze memleketi yazmı kışmı
Bu askerlik bize hayal mi düşmü
Sağlı olsun Sayım kardeş buda bir işmi
Onun için arz ederim ela gözleri.*

*Başıma giydim askerlik tacı
Ayrılık şerbeti zehirden acı
Sana derim Şerife bacı
Şirin dili ela gözü göresim geldi.*

*Başınızı ağrıttık kusura bakmayın
Yazdığım destanı yırtıp atmayın
Beni düşünürte kaygı etmeyin
Yol verin gideyim dumanlı dağlar.*

*Yeter İsmailim boyadın yeter
Ayrılık acısı ölümden beter
Can sağ olursa bugünde biter
Andırın yerinde yine duruyor.*

Kısa Oyun Yazmak

Kısa oyun yazmak, uzun tiyatro yazmak yerine, daha az karakterli daha az metin ve diyaloglu, bir perdelik oyun yazmak isteyenler için bir yazı türüdür. Kısa oyunlarda bir tiyatro yazmanın aynısıdır. Aynı yol metot ve usul uygulanır. Aynı yolla yazılır.

Öylede olsa kısa oyun yazma kendine göre kuralları ve usulleri vardır. Önce kısa oyun nedir, nasıldır tanımına bakalım.

Kısa oyun bir perdelik tiyatro gibi yazılır. Bir kaç sayfalık metin de olduğu gibi uzunda yazılır. Kısa oyun hem okumak, hem de oynamak için yazılır. Kısa öz sözle anlatan bir dil kullanılır. Cümleleri kısa olur. Böylece anlatılmak istenen kolayca aktarılır. Kısa olduğu için canlı olur ve ruhu vardır. Hem yazanı heyecanlandırır hem okuyanı.

Kısa oyunda diyaloglar güçlüdür. Düğüm yazımın içinde verileceği gibi sonunda da saklanır. Diyalogları kısa, sahnesi sade, zamanı sınırlı, anlatımı güçlü, ikna yönü başarılı canlı bir yazım şeklidir. Burada; olaylar, sahne, olayların akışı, sözel olarak verilir. Geniş tasvir ve anlatım kullanılmaz. Mesela, yağmurun yoğun yağışını anlatmak istiyorsa “Yağmur yağıyor” yerine “yağmur sabahtan beri sicim gibi yağıyor” veya “yğmur hala dinmedi” gibi yazılır.

Özellikleri

Kısa oyun yazmak bir diyalog işi. Bir veya birkaç kişi bir konu için konuşurlar. Konuşurken hem ortamı anlatırlar, hem de konuyu anlatırlar. Hem de olayı akışa sürüklerler. Okuyucuyu merakla sev kederler.

Kısa yazmak diyalogla yazıldığı için konuşma dilini, hazır cevap olmayı, karaktere göre cümle kurmayı sağlar.

Konuşma cümlelerinde mizah, espri, eğlence, komedi, dram verilebilir.

Kısa oyun ortamında efektler sesler verilecekse, kısa anlatımla tarif edilir.”ortalık kararı gök güledi, şimşek çaktı” gibi müzikte aynı şekilde tanımlanır.

Kısa oyunda yazar, bir tiyatro sahnesi gibi düşünür ve süreyi belirler. Karakter sayıca az olduğunda yazı kolayca planlanır.

Faydaları

Kısa oyun yazmaya yeni başlayanlar için tavsiye ederiz. Kişiler karşılıklı diyalog şeklinde konuşurlar. her konuşma hem olayın akışını sağlar, hem de karakterlere uygun kurgulanır. Bu tarz, yazarın yazım gücünü ve kapasitesini artırır. İlerde tiyatro metni yazmak için alıştırmaya ce hazırlık olur. Hatta hikâye, roman yazamaya temel oluşturur. Hikâye ve romanda da uzun konuşmalar diyaloglar yer alır.

Bir faydası da konuşma dilini yazıya geçirmeyi öğretir. Konuşmayı yazılı kurallara dönüştürmemek zordur. Bunu öğretir. Yazara Türkçenin bütün kurallarını öğretir.

Konuşma dilinde şiveyi, kurallı konuşmayı öğretir. İyi konuşma cümleleri yazan, uzun anlatım ve tasvir yönümüzü de geliştirir.

Yazılışı

Kısa oyun yazarken elle kâğıda yazılıyor. Geniş aralıklara yazılır. Bilgisayarda ise satır araları geniş tutulur. Düzeltmeler böylece kolay yapılır.

Evvla olay kısaca planlanır. Olayda geçen karakterler veya tipler seçilir. Onların rolleri belirlenir, ne konuşacakları tasarlanır, karakterlerin davranış ve hareketlerini kararlaştırılır. Konuşacakları özel kelimeler geçilir.

Buna oyunun malzemeleri deriz.

- Oyunun hikayesi, konusu
- Oyunun gayesi, ana fikri, teması
- Karakterler(tanımı, rolleri)
- Olayın geçtiği yer, mekan, ortam
- Efektler, müzik, sesler tespiti

Oyun yazarı malzemeleri seçer, notlar alır, planlar, kurgu yapar, çatı oluşturur.

Kısa oyun yazarken dikkat edeceğimiz hususlar olacaktır.

- 1.Oyun kısa öz ve yalın yazılmalıdır.
- 2.Her karakter bir rol ve amaç için seçilmelidir.
- 3.Konuşmalar kısa sade anlaşılır yazılır.
- 4.Cümleler karakterlere göre yazılır.
- 5.Olay kurgusu yazılır.
- 6.Temiz, sade, anlaşılır Türkçe konuşulur.(İstanbul şivesi önerilir)
- 7.Cümleler konuşma diliyle yazılır.
- 8.Cümleler akıcı kolay söylenir kıvrak olmalıdır.
- 9.Gerilim, karakterlere, konuşmalara yansıtılarak verilmelidir.
- 10.Oyun akıcı ve kesintisiz sonuçlanmalıdır.

Yazı planı

Kısa oyun planı diğer yazı türlerine benzer. Giriş, gelişme ve sonuç şeklinde yazılır. Yazı düz bölümlerde yazılmadığı için olay giriş gelişme sonuç gibi planlanır. Bu durum konuşmalarda verilir.

Yazılarda sahne tasviri, sahne değişimi, olayların akışı konuşma içinde verilir. Misal “ooo, bakıyorum da yuvarlak masada, dört kişi iştahla, yemekleri yiyor-sunuz” gibi. “Hava az önce günlük güneşlikti ne çabuk kararı.” Gibi.

Yazıda geçen diyalog konuşmalar konuşma dili dil bilgisi ve imla kurallarına uyulmalı cümleler kısa, sade ve anlaşılır olmalıdır.

Konuşmalar başka anlama çekilmemeli, yazar konuşmalara yön vermemelidir.

YAŞAR KEMAL

“BİNBOĞALAR EFSANESİ”

*“Harmancığın gayaları
Nen çalıyor mayaları
Berk mi değdi ağ bebeğim
Garaguşun sayaları”*

Yaşar Kemal’in ilk kitabı ‘Ağıtlar’da yer verilen ağıtlardandır. Grup Yorum başta olmak üzere pek çok sanatçı tarafından seslendirilen ‘Bebek Ağdı’nda; Çukurova’dan yaylaya göç sırasında, devenin üstünde bağlı bulunan ve içinde altı aylık bebeğin olduğu beşiğin çam dallarına takılması, bunu gören gelinin göç yolunda, bunu anlatacak birini bulana kadar geçen sürede, beşikteki bebeğin gözlerinin yırtıcı kuşlar tarafından oyulması anlatılır. Çünkü, gelinler; kayımbaba, kaynana ve kocasının akrabaları ile konuşamazlar.

*“Deveyi deveye çattım
Örkünü üstüne atdım
Alamadım bebek seni
Kayınbabamdan hicab ettim”*

sözleri ile başlayan ağıt.

Yaşar Kemal ilk kez 1971 yılında yayınlanan ‘Binboğalar Efsanesi’ romanında, Aladağ’ın koyaklarında yaylaya çıkan ve kışlakları Çukurova olan yörüklerin, Çukurova’da kışlayacak yer bulamamalarının hikayesini anlatır. Şiirsel bir anlatı, yalın, akıcı bir dille...Yörüklerin ve Haydar Usta’nın dramatik öyküsüdür, ‘Binboğalar Efsanesi’nde anlatılan.

Yaşar Kemal, Çukurova’yı betimliyor: “...Karanlıkta tekmiil ova yıldız yıldız yanıyordu. Tarlalarda homurtularla akıp giden koca demir yıldızlar, koskocaman, demirden yıldız böcekleri...Gem vurulmuş akarsular, yollar, yollarda akıp giden, insanın başını döndüren yıldırım gibi beygirler...Toz, duman, sıcak, ter, sıtma, bela...Bir acayip kurumuş adamlar... Yarı çıplak yanmış kadınlar...Hele kadınlar, hele çırılçırıl...”

1876’da Türkmenle Osmanlı arasında Çukurovada bir savaş olur. Osmanlı, Türkmeni yerleştirmek,

toprağa çakmak, ondan vergi almak, onu asker etmek istemektedir. Türkmenlere buna karşı koymaktadır. Büyük dövüş olur ve bu dövüşte Türkmen yenilir. Türkmenler iskan edilir. Ancak, savaşta yenilmelerine, zorla iskan edilmelerine, sürülmelerine karşın Türkmenin hepsi boyun eğmez. Eski konar-göçer hayatlarını sürdürmeye devam edenler, Çukurovada kışlayacak yer bulamayan bu Yörüklerdir.

Demirci ustası Haydar, ocağında aylar, haftalar boyu uğraşıp, gece gündüz demir döverek yaptığı kılıcı Ramazanoğulları Beyine sunarak obasına kışlayacak bir yer bulacağını ümit eder. Kılıcı Ramazanoğulları’ndan Hurşit Bey’e götürür. Haydar Usta, Ramazanoğlu Hurşit Bey’in, Adana’da mütevazı bir apartman dairesinde oturduğunu görünce çok şaşırır. “...Bu nasıl bey konağıdır?...” Hurşit Bey, Haydar Usta’yı, anlattıklarını dinler, kılıca hayranlıkla bakar ama yapacak bir şeyi olmadığını anlatır.”... Bu koca şehir şimdi bizim değil, zenginlerin, Ağaların, Kayserililerin. Her şey onların. Topraklar da onların, fabrikalar da...” Ramazanoğlu’ndan ve öldüğünü öğrendiği beylerden umduğunu bulamayan Haydar Usta, son çare olarak, Ankara’ya İsmet Paşa’ya (İnönü) götürür, kılıcı. Ancak, ondan da kılıcın “çok güzel, çok güzel” olduğu dışında bir söz duyamaz. Toros Yörüklerinin Çukurova’da kışlayacağı toprak talebini duymaz bile İsmet Paşa...

Yaşar Kemal, Binboğalar Efsanesi’ni beş mayısı altı mayısa bağlayan Hızır İlyas’ın buluştuğu, dileklerin kabul edildiği Hıdırellezle anlatarak tamamlar. “... Her yıl böyle olur. Bu gece Hızır İlyas dünyanın bir yerinde buluşurlar. Onlar buluştukları an dünyadaki bütün yaşam durur, bütün canlılar ölürler. Hemen sonra da daha gür, daha canlı, daha doğurgan dirilirler. Ve biri mağrıptan, birisi de maşrıktan kopup gelen iki yıldız gökyüzünün ortasında tokuşur, birleşirler. Birleşip ışık olurlar, yeryüzünün üstüne top top sağırlar.”

VAHİT KAHVECİ SERVET KAHVECİ “DİLE BEDEL”

Şiirleri oluşturan mısraların birçoğunun altlarını çize, çize, dönüp, dönüp okudum “Dile Bedel’i”. 192 sayfadan ibaret olup içerisinde 139 adet şiiri barındıran Sokak Yayın Grubu tarafından Mart 2019 tarihinde yayınlanmış, açıldığında henüz mürekkebinin kokusunu cazip bir parfüm kokusu gibi ciğerlerime çektiğim kolektif bir çalışmanın ürünü şiir kitabı var elimde.

Şiirlerin 121 tanesi baba Vahit KAHVECİ, 18 tanesi de oğul Doktor Servet KAHVECİ tarafından yazılmış ve güç birliğinden hareketle “Dile Bedel” bir baba oğul ortak eseri olarak vücut bulan şiirleri okurken içinde doğup büyüdükleri aileye ve ekmeğini yiyip suyunu içtikleri memleketlerine olan sevgi bağlarını, sadakatlerini ve vefa duygularını eserlerinin her mısrasında en yalın okuyucunun, şiir sevenlerin anlayacağı sade, arı ve duru bir dille; Dile Bedel’de dile getirdikleri inşa ettikleri şiirin kaynağı kendi anlatımları ile “yüreklerinden taşan hislerinin kağıtlarda vücut bulmuş halidir” şekliyle mütevazi bir tanımla noktalandıkları Dile Bedel aslında ana, baba, evlat, yar, vatan, millet sevgisinden yola çıkarak bir dervişlik eğitiminin farkında olmadan alındığı ve ilerleyen yolculuğun tasavvufa doğru yol aldığı, belki söylenmesi erken gibi düşüncelere dalmış olsak bile sonuçta ilahi aşka doğru yöneldiklerini, kalp gözlerinin ilahi aşka odaklandıklarını mısraların derinliklerinde sunar gibidir okuyucuya.

Kitabın kapağındaki uzaklara doğru yürüyen insan resimleri de ilahi aşka yolculuğa nişane gibi ve kapakta kullanılan renkler hoşgörünün tavan yaptığı bir renk armonisini teşkil ettiği göz ardı edilemez bir çağrışıma davet eder; Dile Bedel...

Haksızlığa karşı durmak ruhunda vardır şairin...

*“Karşı durmadınsa zulüm edene
Bir de dilin ile demeyi dene
Ona da yüreğin yetmiyor mu ne!
Hakk’ı söylemene koktuysa engel
Kitabın haykırısın diline bedel”*

Diyerek daha ilk şiirden başlayarak haksızlıklara karşı duruşu “Dile Bedel” adlı şiiriyle dile getirirken, bu haykırışı kafi bulmaz/yeterli görmez ilerleyen sayfalarda;

*“Bu zillet edemin onurun kırdı
Esir olmak ona namustur ardı
Sabah namazında kararı aldı
Kurtuluş destanını yazdı Maraşlım”*

Diyerek tüm edeleri harekete geçirir haksızlığı bertaraf etmek için... “Maraşlım” adlı şiiriyle

Yavaş yavaş aşka, sevgiye dair duyguların harman olmaya başladığı şiirlere doğru ilerlerken sayfalar arasında yolculuk ne kadar da berrak bir insan olduğunu sezersiniz şiirlerinden. Açık sözlüdür. Davetkardır. Varsa daveti alenidir...

*“Hiç çalma kapımı açık bıraktım
Gönlümü gönlüne açtığım gibi
Gölgen düşün diye kandiller yaktım
Aydın on dördünde olduğu gibi”*

Der, “Gönlümü” adlı şiiriyle... Adeta geleni herkesin görmesi için ve geldiğinden rahatsızlık duymaması, karşısındakine verdiği değer ölçüsü gibi gelir.

Sayın Kahveci'nin dizelerinde, zaman içerisine aşk, sevgi yolunu tasavvufa giden şoselere doğru çıkarır okuyucusunun yolunu, sorgulamaya başlar. “Dönmüyor Neden” adlı şiiriyle.

*“Yüksekler, enginler, sıcak ve soğuk
Renkler çok karışık açık ve donuk
Dünya insan için bir garip soluk
Gidenler bir daha gelmiyor neden?”*

Sonra bu duyguyu, yolculuğu “Gaiplerden Gelen Bir Ses” adlı şiiriyle pekiştirir de... ve;

*“Dün gece kendimle baş başa kaldım
Dondu gözyaşlarım yanaklarında
Bir varmış bir yokmuş anladım
Dediler kurtuluş Allah yolunda”*

Diyerek tasavvuf yolunun yolcusu olarak yola devam eder, katıksız ve riyasız. Bir derviş edasıyla yollara/dağlara vurur kendini sırtında cübbesi, elinde asasıyla tasavvuf yolculuğu “Amaan” şiiriyle de devam eder. “Nasip Ederse” adlı şiiriyle yolundaki hedefi gösterir...

*“Kalbim kıpır kıpır sanki düğün var
Helallik almaya toplansın dostlar
Geçmişten bu güne çok günahım var
Dökeceğim Mevla'm nasip ederse...”*

Der. İlerleyen sayfalarda “Gardaşım, Doktor Bey, Annem, Anama Ağıt, Baba....” gibi şiirlerinden aile ve aile bireylerine verdiği önemi sergiler, Koca Çınar'ına baktıkça ahret yolculuğuna çıkacağını hissedebilir... duysun ister gönülünden geçenleri tüm aile bireyleri... bu kavramların ulvi bir değer olduğunu vurgular, her bir dördlüğün, her bir mısrasında...

“Az Kaldı, Bahar, Çoban Çeşmesi, Erciyes...” gibi şiirleriyle doğaya selam verir, el sallar, dertleşir...

Gönlünün sultanına/gönlündeki çiçeğe dair şiirler söylemesi, ataerkil bir aileden gelen üstadın ne kadar da mütevazî, yüce gönüllü ve sultanına karşı hoşgörü ve kıymet beslediğinin işareti olduğunu görülür, alenen şiirlerinde... “Hanıma” adlı şiirler demetinde. Yine bu şiir demetinin birinde;

*“Benim sevgim sana bir de vatana,
Seyret cemalimi doy kana kana
Sen bir yana olsan dünya bir yana
Şüphesiz yanında olurum hanım”*

Diyerek safını açıkça belirtir. Vatan ve dünyayı tercih etmek durumunda kalsam; tercihim sensin hanım diyebilmek, ne güzel bir ifadedir, ne güzel bir beyandır. Bu beyana mazhar olmak ne güzel bir

bahtiyarlıktır. Ataerkil toplumdaki gelen her şairin harcı değildir. Bu şiirinde içinin dışının bir ve berrak olduğunu ifade eder.

Doğup büyüdüğü, ekmeğini yediği suyunu içtiği Geben'e dair duygularını içeren şiirlerinde de hasretini, özlemini, sevgisini, aşkını dile getirerek o beldeye olan vefasını sergiler “Geben Benim İçin Sevdadır, Geben, Köyüm, Özledim” adlı şiirlerinde...

Merhaba Dostlar adlı şiiriyle seslenir, dostlarına merhaba der ve köyüne döneceğinden söz eder ve köyünün şehir-ül emini olarak hizmet edeceğinden bahseder şiirinde ve nasip olur şehir-ül emini olarak hizmet eder, ortak olur Geben talihine, derdine...

Elbette bir ortaktan bahsedip diğerine değinmeden geçilmez Dile Bedel'de... Oğul Servet Kahveci'nin kaleminin mürekkebinde eğitimden nasibini aldığına dair bin bir çiçeğin rehasını duyar gibi olursunuz, bu duyguyu koklarsınız mısralarında.... Uyarır insanlığı,

*“Ölüm muhakkaktır, yok ondan kaçma
Elini vurmaya diz bulamazsın”*

*Ger gayretin yok ise O neylesin
Şaşar kalır öyle iz bulamazsın”*
“Bulamazsın” adlı şiiriyle;

Goca Anam, Goca Babam adlı şiirleriyle yine ailenin dinamiklerine, birlikte oluşlarının köşe taşlarına seslenir.... Sesinin geri kendisine dönen yankısını fark eder ve “her şeyim sizin olsun olursa malım mülküm, olmazsa dilim duacım olsun der” yüce bir gönüllülükle....

Teveccüh-ü Nas ve Hav-i Nefs şiirleriyle merdiven dayar tasavvuf duvarına daha ilk şiirlerinde.... Dostluk ve arkadaşlığı kaybettiği bir dostu üzerinden paylaşır Dostluk şiirini okuyucuları ile ... ve Ayrılık şiirinde, şiirin derinliklerinde yine tasavvuf sezilir şu güzel beyit de;

“Giden ol ya da kalan, önemsiz ayrıntılar

Hep seven yürekleri yandırır ayrılıklar”

Der ve noktayı koyar, yüreğinden taşan hisleri dostlarla paylaşarak, Dile Bedel.

Dile Bedel'in mimarlarını kutluyorum.

tirşik

YEREL DERGİ

TİRŞİK DERGİSİ DOSYALAR

*Tirşik Dergisi yeni/digital yayın hayatında
AKADEMİK TİRŞİK DERGİSİ adıyla ek dergi yayınlamaktadır.*

*Çukurova'nın insan, tarih, değer, medeniyet, kültür, doğa, fiziki
coğrafya, beşeri coğrafya, sanat, edebiyat gibi alanlarda: makale,
inceleme, araştırma, rapor, tez çalışmalarını yayınlamaktadır.*

Bu sayıda dergi eki şeklinde dosyalar yer almaktadır.

AKADEMİK TİRŞİK DERGİSİ

*Akademik Tirşik Dergisi (ISSN numaramız: 2757-8844),
2007'de yayın hayatına başlayan ulusal bir dergidir.*

*Dergimiz Akademik olarak 2021 yılından itibaren hakemli olarak
yayın hayatına devam etmektedir. Kültür, Edebiyat, Sanat, Tarih,
Coğrafya, sağlık, turizm dallarında yapılmış özgün çalışmalara
yer vermeyi amaçlamaktadır.*

*Bu çerçevede, yüksek kalitede teorik ve uygulamalı makalelere
yer verilmektedir. Kültür, Edebiyat, Sanat, Tarih, Coğrafya alanında
çalışan sanatçılar, akademisyenler, araştırmacılar ve
profesyonellerin görüş ve çalışmaları bir araya getirilmektedir.
Dergideki makaleler; KIŞ (Ocak), BAHAR (Nisan), YAZ (Temmuz) ve
GÜZ (Ekim) dönemleri olmak üzere yılda dört kez yayımlanmaktadır.
Akademik Tirşik Dergisi, ücretsiz-açık erişimli elektronik bir dergidir.
Dergide yayımlanan tüm makalelere DOI numarası atanır.*